

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Mund. - Tab. 3/52

Egz. Nr. 2

**PRZEPISY
UBIÓRCZE ŻÓLNICZY
SIŁ ZBROJNYCH W CZASIE POKOJU**

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ

1 9 5 2

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Mund.-Tab. 3/52

Egz. Nr. 1/1

P R Z E P I S Y
UBIÓRCZE ŻOŁNIERZY
SIL ZBROJNYCH W CZASIE POKOJU

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ

1 9 5 2

ARKUSZ POPRAWEK

do „Przepisów ubiornych żołnierzy Sił Zbrojnych w czasie pokoju“
Mund.-Tab. 3/52.

Str.	Wiersz		Wydrukowano	Powinno być
	od góry	od dołu		
4	—	1	86	87
27		2	gwiazdę	gwiazdkę
203	Rys. 150		buławy i głowice koloru złotego	buławy koloru matowo- srebrnego, a głowice koloru złotego (patrz pkt 66)
207	Rys. 159		szachownicę na oznace Wojsk Lotniczych po- lami czerwonymi wzdłuż linii pionowej	szachownica na oznace Wojsk Lotniczych po- lami czerwonymi wzdłuż linii poziomej
232	Rys. 219		Toredominera	Torpedominera

Uwaga: występujące w tekście w kilku miejscach określenia „oznak broni“
zastąpić „oznak rodzajów wojsk“.

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Mund.—Tab. 3/52

Egz. Nr 232

P R Z E P I S Y
UBIORCZE ŻOŁNIERZY
SIŁ ZBROJNYCH W CZASIE POKOJU

brak

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ

1 9 5 2

355.6 R

Warszawa, dnia 30 września 1952 r.

R O Z K A Z Nr 53/MON.

Zatwierdzam i wprowadzam z dniem 1 października 1952 r. do użytku w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej, w Marynarce Wojennej i w Piechocie morskiej „Przepisy ubiorcze żołnierzy Sił Zbrojnych w czasie pokoju“.

Jednocześnie tracą moc obowiązującą „Przepisy ubiorcze żołnierzy Wojska Polskiego“ wraz z rozkazem wprowadzającym ogłoszonym w Dz. Rozk. MON z 1949 r. Nr 4, poz. 30, rozkazy Ministra Obrony Narodowej o zmianie tych przepisów, ogłoszone w Dz. Rozk. MON z 1949 r. Nr 10, poz. 77 i 78, Nr 15, poz. 114 i 115, z 1950 r. Nr 6, poz. 31 i Nr 11, poz. 70, z 1951 r. Nr 3, poz. 17, Nr 4 poz. 25 i Nr 10, poz. 57 oraz nie ogłoszony w Dz. Rozk. MON rozkaz Nr 66/MON z dnia 24 czerwca 1950 r. w sprawie zmiany kroju kurtki kadry zawodowej.

Główny Kwatermistrz określi terminy i warunki donaszania przedmiotów umundurowania wzoru dotychczasowego w poszczególnych rodzajach wojsk i służb.

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

(—) KONSTANTY ROKOSSOWSKI
Marszałek Polski

T R E Ś Ć

	Str.
ROZDZIAŁ I — POSTANOWIENIA OGÓLNE	5
Cel i zakres przepisów	5
Rodzaje ubiorów wojskowych	5
Podział ubiorów zasadniczych	6
Skład poszczególnych ubiorów	6
Noszenie poszczególnych ubiorów	6
 ROZDZIAŁ II — OZNAKI WOJSK, BRONI, SŁUŻB I SPECJALNOŚCI ORAZ GODŁA I GUZIKI	 8
Otoki, wypustki, patki, naramienniki i lampasy	8
Oznaki broni, służb i specjalności w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej	10
Oznaki korpusów, broni, służb i specjalności w Marynarce Wojennej	13
Godła i guziki w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej	14
Godła i guziki w Marynarce Wojennej	15
 ROZDZIAŁ III — ZASADY NOSZENIA PRZEDMIOTÓW UMUNDUROWANIA ORAZ OZNAK WOJSKOWYCH	 17
Zasady noszenia przedmiotów umundurowania w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej	17
Zasady noszenia przedmiotów umundurowania w Marynarce Wojennej	20
Zasady noszenia oznak stopni w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej	21

Zasady noszenia oznak stopni w Marynarce Wojennej	25
Zasady noszenia oznak broni, służb i specjalności w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej	28
Zasady noszenia oznak korpusów, broni, służb i specjalności w Marynarce Wojennej	31
ROZDZIAŁ IV — OGÓLNY OPIS POSZCZEGÓLNYCH PRZEDMIOTÓW ZAOPATRZENIA MUNDUROWEGO, WCHODZĄCYCH W SKŁAD ZASADNICZYCH UBIORÓW WOJSKOWYCH	32
ROZDZIAŁ V — ZASADNICZE TABELY UBIORCZE ŻOŁNIERZY WSZYSTKICH RODZAJÓW WOJSK I SŁUŻB	62
ROZDZIAŁ VI — RYSUNKI KRESKOWE SYLWETEK ŻOŁNIERZY W PRZEPISOWYM UMUNDUROWANIU, RYSUNKI PRZEDMIOTÓW ZAOPATRZENIA MUNDUROWEGO, RYSUNKI OZNAK STOPNI, WOJSK, BRONI, SŁUŻB I SPECJALNOŚCI ORAZ OZNAK SZKÓŁ I AKADEMII WOJSKOWYCH	86

ROZDZIAŁ I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Cel i zakres przepisów

1. Przepisy ubiorcze normują wygląd zewnętrzny żołnierzy w czasie pokoju.
2. Przepisy ubiorcze określają w szczególności:
 - a) rodzaje ubiorów wojskowych oraz przedmioty zaopatrzenia mundurowego, wchodzące w skład poszczególnych ubiorów,
 - b) okoliczności, w jakich nosi się poszczególne rodzaje ubiorów wojskowych,
 - c) sposób noszenia poszczególnych przedmiotów zaopatrzenia mundurowego,
 - d) oznaki wojskowe i sposób, w jaki powinny być one umieszczone na poszczególnych przedmiotach zaopatrzenia mundurowego,
 - e) opis ogólny i wygląd poszczególnych przedmiotów zaopatrzenia mundurowego i oznak wojskowych oraz rodzaje tkanin i innych materiałów, z których przedmioty te powinny być wykonane.

Rodzaje ubiorów wojskowych

3. W zależności od kroju i koloru rozróżnia się:
 - a) ubiory Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej,
 - b) ubiory Marynarki Wojennej.
4. Ubiory wymienione w pkt. 3 lit. a) są koloru khaki, a wymienione w pkt. 3 lit. b) — koloru granatowego i białego (krawaty koloru czarnego).
5. W zależności od przeznaczenia rozróżnia się:
 - a) ubiory zasadnicze — używane podczas normalnych, codziennych zajęć służbowych oraz poza służbą,
 - b) ubiory specjalne — używane w specjalnych warunkach służby.
6. Ubiory wymienione w pkt. 5 lit. b) są wydawane tylko na czas wykonywania specjalnych zadań lub funkcji.

Podział ubiorów zasadniczych

7. W zależności od rodzaju zajęć służbowych lub wystąpienia poza służbą rozróżnia się:
 - a) ubiór polowy (w Marynarce Wojennej — ćwiczebno-robotyczny),
 - b) ubiór służbowy,
 - c) ubiór wyjściowy,
 - d) ubiór galowy.
8. W zależności od pory roku, w jakiej ubiory są używane, rozróżnia się ubiory letnie i zimowe.

Skład poszczególnych ubiorów

9. W skład letnich i zimowych ubiorów polowych, służbowych i wyjściowych oraz ubioru galowego dla generałów wchodzi przedmioty zaopatrzenia mundurowego określone w zasadniczych tabelach ubiorczych, zawartych w rozdziale V niniejszych przepisów.
10. Opis przedmiotów zaopatrzenia mundurowego wchodzących w skład ubioru galowego dla podoficerów nadterminowych, oficerów i admirałów, ich wygląd i materiały, z jakich powinny być one wykonane określa osobne przepisy.
11. W skład ubiorów specjalnych wchodzi przedmioty zaopatrzenia mundurowego określone w specjalnych tabelach ubiorczych, zawartych w osobnych przepisach.

Noszenie poszczególnych ubiorów

12. 1) Jeżeli osobne przepisy i regulaminy nie stanowią inaczej, albo jeżeli uprawniona władza wojskowa nie zarządzi inaczej, nosi się:
 - a) ubiór polowy — w czasie przebywania oddziałów na obozie ćwiczebnym, w czasie manewrów i ćwiczeń polowych oraz w przypadkach nakazanych rozkazem,
 - b) ubiór służbowy — podczas normalnych, codziennych zajęć służbowych, w czasie pełnienia służby wewnętrznej lub garnizonowej oraz w przypadkach nakazanych rozkazem,
 - c) ubiór wyjściowy — przy meldowaniu się po raz pierwszy u przełożonych, przy oficjalnym składaniu życzeń przełożonym i starszym, przy występowaniu w charakterze przedstawiciela jednostki, w czasie wizytacji Przewodniczącego Rady Państwa, Prezesa Rady Ministrów lub Ministra Obrony Narodowej, przy wszelkich wystąpieniach towarzyskich poza służbą oraz w przypadkach nakazanych rozkazem. Ponadto ubiór wyjściowy można nosić do zajęć biurowych — zamiast ubioru służbowego,

- d) ubiór galowy — podczas uroczystych wystąpień oraz świąt państwowych i wojskowych, w czasie szczególnie ważnych uroczystości rodzinnych, podczas uroczystych akademii, na przedstawieniach galowych w teatrach oraz we wszelkich innych przypadkach nakazanych rozkazem.
- 2) Podoficerowie nadterminowi, oficerowie i admirałowie do czasu otrzymania ubioru galowego, w przypadkach kiedy przewidziane jest wystąpienie w ubiorze galowym, występują w ubiorze wyjściowym.

ROZDZIAŁ II

OZNAKI WOJSK, BRONI, SŁUŻB I SPECJALNOŚCI ORAZ GODŁA I GUZIKI

Otoki, wypustki, patki, naramienniki i lampasy

13. W Wojskach Lądowych (z wyjątkiem jednostek pancernych i zmechanizowanych), w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej otoki, wypustki, patki, naramienniki i lampasy są koloru ciemnokarminowego (u generałów jasnokarminowego).
- 1) Szeregowcy i podoficerowie zasadniczej służby wojskowej noszą koloru ciemnokarminowego otoki i wypustki na czapkach garnizonowych.
 - 2) Uczniowie szkół wojskowych, kształcących na oficerów zawodowych i rezerwy noszą koloru ciemnokarminowego otoki i wypustki na czapkach garnizonowych, patki na kołnierzu kurtek sukiennych i płaszczy, naramienniki na kurtkach sukiennych i płaszczach oraz lampasy na szwach bocznych spodni granatowych.
 - 3) Słuchacze Wojskowej Akademii Technicznej imienia Jarosława Dąbrowskiego noszą koloru ciemnokarminowego otoki i wypustki na czapkach garnizonowych, patki na kołnierzu kurtek sukiennych i gabardinowych, patki na kołnierzu płaszczy sukiennych, wypustki na mankietach rękawów kurtek gabardinowych oraz w szwach bocznych spodni gabardinowych.
 - 4) Podoficerowie nadterminowi noszą koloru ciemnokarminowego otoki i wypustki na czapkach garnizonowych, patki na kołnierzu kurtek szewiotowych i płaszczy sukiennych, wypustki na mankietach rękawów kurtek, bluz i płaszczy sukiennych, wypustki na naramiennikach płaszczy sukiennych oraz w szwach bocznych spodni drelichowych i szewiotowych.
 - 5) Oficerowie zawodowi noszą koloru ciemnokarminowego otoki i wypustki na czapkach garnizonowych, patki na kołnierzu kurtek szewiotowych i gabardinowych, patki na kołnierzu płaszczy sukiennych, wypustki na mankietach rękawów bluz

drelichowych, kurtek szewiotowych i gabardinowych oraz wypustki w szwach bocznych spodni drelichowych, szewiotowych i gabardinowych.

- 6) Generałowie noszą koloru jasnokarminowego otoki i wypustki na czapkach garnizonowych, patki na kołnierzu kurtek i płaszczy sukiennych, wypustki na mankietach rękawów kurtek oraz lampasy i wypustki w szwach bocznych spodni gabardinowych i diagonalowych. Patki na kołnierzu kurtek i płaszczy sukiennych generałowie noszą z wypustkami koloru swojej broni lub służby (pkt 18 i rys. 134, 140—149).
- 7) Szeregowcy i podoficerowie służby zasadniczej, podoficerowie nadterminowi, oficerowie zawodowi i generałowie 1 Warszawskiej Dywizji Piechoty imienia Tadeusza Kościuszki noszą otoki na czapkach garnizonowych oraz patki na kołnierzu kurtek i płaszczy koloru żółtego, a wypustki i lampasy — koloru ciemnokarminowego. Zasady noszenia powyższych oznak w 1 Warszawskiej Dywizji Piechoty są analogiczne jak w jednostkach pancernych i zmechanizowanych (pkt 14).
14. W jednostkach pancernych i zmechanizowanych otoki, patki i naramienniki są koloru czarnego, a wypustki i lampasy — koloru ciemnokarminowego (u generałów koloru jasnokarminowego).
 - 1) Szeregowcy i podoficerowie zasadniczej służby wojskowej noszą otoki na czapkach garnizonowych koloru czarnego oraz wypustki koloru ciemnokarminowego.
 - 2) Uczniowie szkół wojskowych, kształcących na oficerów zawodowych i rezerwy noszą:
 - a) koloru czarnego — otoki na czapkach garnizonowych, patki na kołnierzu kurtek sukiennych i płaszczy oraz naramienniki na kurtkach sukiennych i płaszczech,
 - b) koloru ciemnokarminowego — wypustki na czapkach garnizonowych i lampasy na szwach bocznych spodni granatowych.
 - 3) Podoficerowie nadterminowi noszą:
 - a) koloru czarnego — otoki na czapkach garnizonowych oraz patki na kołnierzu kurtek szewiotowych i płaszczy sukiennych,
 - b) koloru ciemnokarminowego — wypustki na czapkach garnizonowych, wypustki w górnych krawędziach patek do kurtek szewiotowych, wypustki na mankietach rękawów bluz drelichowych, kurtek szewiotowych i płaszczy sukiennych, wypustki na naramiennikach płaszczy sukiennych oraz w szwach bocznych spodni drelichowych i szewiotowych.
 - 4) Oficerowie zawodowi noszą:
 - a) koloru czarnego — otoki na czapkach garnizonowych oraz patki na kołnierzu kurtek szewiotowych, gabardinowych i płaszczy sukiennych,

- b) koloru ciemnokarminowego. — wypustki na czapkach garnizonowych, wypustki w górnych krawędziach patek do kurtek szewiotowych i gabardinowych, wypustki na mankietach rękawów bluz drelichowych, kurtek szewiotowych i gabardinowych oraz wypustki w szwach bocznych spodni drelichowych, szewiotowych i gabardinowych.
- 5) Generałowie noszą:
- a) koloru czarnego — otoki na czapkach garnizonowych oraz patki na kołnierzu kurtek gabardinowych i płaszczy sukiennych,
 - b) koloru jasnokarminowego — wypustki na czapkach garnizonowych, wypustki przy patkach do kurtek i płaszczy, wypustki w mankietach rękawów kurtek oraz lampasy i wypustki w szwach bocznych spodni gabardinowych i diagonalowych.
15. W Wojskach Lotniczych szeregowcy i podoficerowie zasadniczej służby wojskowej oraz uczniowie szkół wojskowych, kształcących na oficerów zawodowych i rezerwy, podoficerowie nadterminowi, oficerowie zawodowi i generałowie noszą otoki, patki i wypustki koloru chabrowego. W tym samym kolorze noszą generałowie lampasy na spodniach, a uczniowie szkół wojskowych — lampasy na spodniach granatowych oraz naramienniki na kurtkach sukiennych i płaszcach.
Zasady noszenia oznak w Wojskach Lotniczych są analogiczne jak w Wojskach Lądowych (pkt 13).
16. W Marynarce Wojennej otoki są koloru czarnego, a wypustki koloru białego.
- 1) Marynarze i podoficerowie służby zasadniczej oraz uczniowie I i II rocznika Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej noszą:
 - a) koloru czarnego — otoki na czapkach garnizonowych granatowych i letnich białych,
 - b) koloru białego — wypustki na czapkach garnizonowych granatowych.
 - 2) Uczniowie III i IV rocznika Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej, podoficerowie nadterminowi i oficerowie zawodowi oraz admirałowie noszą:
 - a) koloru czarnego — otoki na czapkach garnizonowych granatowych i letnich białych,
 - b) koloru białego — wypustki na czapkach garnizonowych granatowych.

Oznaki broni, służb i specjalności w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

17. 1) Podoficerowie nadterminowi i oficerowie zawodowi Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej

i Piechoty Morskiej noszą oznaki broni lub służby metalowe, tłoczone z blachy mosiężnej niklowanej (z wyjątkiem oznaki służby zdrowia, która jest tłoczona z blachy mosiężnej koloru złotego) według ustalonych wzorów, a mianowicie:

- podoficerowie i oficerowie piechoty (rys. 156),
- podoficerowie i oficerowie artylerii (rys. 157),
- podoficerowie i oficerowie jednostek pancernych i zmechanizowanych (rys. 158),
- podoficerowie i oficerowie lotnictwa (rys. 159),
- podoficerowie i oficerowie łączności (rys. 160),
- podoficerowie i oficerowie służby inżynierskiej (rys. 161),
- podoficerowie i oficerowie jednostek pontonowych (rys. 162),
- podoficerowie i oficerowie służby uzbrojenia (rys. 163),
- podoficerowie i oficerowie służby chemicznej (rys. 164),
- podoficerowie i oficerowie służby samochodowej (rys. 165),
- podoficerowie i oficerowie służby sprawiedliwości (rys. 166),
- podoficerowie i oficerowie służby zdrowia (rys. 167),
- podoficerowie i oficerowie służby weterynaryjnej (rys. 168),
- podoficerowie i oficerowie służby administracyjnej (rys. 169),
- podoficerowie i oficerowie służby kwatermistrzowskiej (rys. 170),
- podoficerowie i oficerowie jednostek kolejowych (rys. 171),
- podoficerowie i oficerowie batalionów budowlanych (rys. 172),

2) Podoficerowie nadterminowi i oficerowie zawodowi noszą oznaki poszczególnych rodzajów broni lub służb według faktycznie wykonywanych funkcji np.:

- a) lekarze w Wojskach Lotniczych noszą na kołnierzu kurtek patki koloru chabrowego, a na nich metalowe oznaki służby zdrowia (rys. 149 i 167),
- b) dowódcy plutonów łączności w jednostkach pancernych i zmechanizowanych noszą na kołnierzu kurtek patki koloru czarnego z wypustką koloru ciemnokarminowego, a na nich metalowe oznaki łączności (rys. 142 i 160),
- c) kwatermistrz pułku piechoty 1 Warszawskiej Dywizji Piechoty nosi na kołnierzu kurtek patki koloru żółtego z wypustką koloru ciemnokarminowego, a na nich metalowe oznaki służby kwatermistrzowskiej (rys. 170).

- 3) Podoficerowie nadterminowi i oficerowie zawodowi polityczni noszą na kołnierzu kurtek i płaszczy oznaki metalowe w zależności od rodzaju broni lub służby, w której pełnią obowiązki służbowe.
 - 4) Podoficerowie nadterminowi i oficerowie zawodowi, dla których ze względu na ich stanowiska służbowe nie da się określić rodzaju broni lub służby, noszą oznaki piechoty (rys. 156).
 - 5) W przypadkach przeniesienia podoficera nadterminowego lub oficera zawodowego z jednego rodzaju wojska, broni lub służby do drugiego rodzaju wojska, broni lub służby np. z piechoty do jednostek pancernych — patki, otok, wypustki i oznaki broni lub służby zmienia się na właściwe, w myśl niniejszych przepisów.
 - 6) Szeregowcy, podoficerowie służby zasadniczej, podoficerowie nadterminowi i oficerowie zawodowi Piechoty Morskiej noszą na przedramieniu lewego rękawa bluz, kurtek i płaszczy sukiennych kotwicę z linką kotwiczną haftowaną nićmi koloru matowosrebrnego na podkładce sukiennej koloru munduru (rys. 179).
18. ① Generałowie Wojsk Lądowych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej noszą oznaki broni lub służby w postaci wypustek z sukna wyłogowego przy patkach kurtek i płaszczy sukiennych według następujących kolorów:
- generałowie piechoty — koloru granatowego (rys. 140),
 - generałowie artylerii i służby uzbrojenia — koloru ciemnoseledynowego (rys. 141),
 - generałowie jednostek pancernych i zmechanizowanych — koloru jasnokarminowego (rys. 142),
 - generałowie łączności — koloru chabrowego (rys. 143),
 - generałowie służby inżynierskiej i samochodowej — koloru czarnego (rys. 144),
 - generałowie służby sprawiedliwości — koloru szkarłatnego (rys. 145),
 - generałowie służby zdrowia — koloru fioletowego (rys. 146),
 - generałowie służby weterynaryjnej — koloru popielatego (rys. 147),
 - generałowie służby kwatermistrzowskiej i administracyjnej — koloru błękitnego (rys. 148),
- ② Generałowie lotnictwa noszą patki bez wypustek (rys. 149).
19. Uczniowie szkół wojskowych, kształcących na oficerów zawodowych i rezerwy oraz słuchacze akademii wojskowych noszą oznaki szkolne metalowe, tłoczone z blachy mosiężnej nielutowanej według następujących wzorów:
- a) uczniowie szkół wojskowych, kształcących na oficerów zawo-

- dowych — liść dębowy z mieczem oraz oznakę „SO“ (rys. 126 i 174—177),
- b) uczniowie szkół wojskowych, kształcących na oficerów rezerwy — liść dębowy z mieczem oraz oznakę „SOR“ (rys. 128 i 174—177),
- c) słuchacze Wojskowej Akademii Technicznej imienia Jarosława Dąbrowskiego — oznakę „WAT“ (rys. 178).
20. Żołnierze Domu Wojska Polskiego oraz orkiestr wojskowych noszą oznaki specjalności metalowe, tłoczone z blachy mosiężnej
- nielkowanej według wzoru (rys. 173 i 173a).

Oznaki korpusów, broni, służb i specjalności w Marynarce Wojennej

- 21) Oficerowie zawodowi Marynarki Wojennej noszą oznaki korpusów, broni i służb w postaci wypustek z sukna wyłogowego, naszyte na rękawach między taśmami oznaczającymi stopnie wojskowe według następujących kolorów:
- oficerowie korpusu dowódców morskich — koloru czarnego,
 - oficerowie korpusu techniczno-morskiego — koloru pomarańczowego,
 - oficerowie korpusu brzegowego — koloru ciemnoseledynowego,
 - oficerowie lotnictwa morskiego — koloru chabrowego,
 - oficerowie służby technicznej — koloru zielonego,
 - oficerowie służby kwatermistrzowskiej i administracyjnej — koloru błękitnego,
 - oficerowie służby sprawiedliwości — koloru szkarłatnego,
 - oficerowie służby zdrowia — koloru fioletowego.
22. 1) Marynarze i podoficerowie służby zasadniczej noszą oznaki specjalności haftowane nićmi koloru ciemnokarminowego na podkładce sukiennej koloru munduru według następujących wzorów:
- a) specjalności pokładowe:
- strzelec (rys. 215)
 - sternik (rys. 216)
 - sygnalista (rys. 217)
 - artylerzysta (rys. 218)
 - torpedominer (rys. 219)
 - miner (rys. 220)
 - miernik (rys. 221)
 - radiotelegrafista (rys. 222)
 - radiowykrywacz (rys. 223)
 - podsłuchowiec podwodny (rys. 224)
 - nurek (rys. 225)
 - pokładowy (rys. 226)

- b) specjalności techniczne
 - maszynista (rys. 227)
 - torpedysta (rys. 228)
 - c) specjalności funkcyjne:
 - administracyjny (rys. 229)
 - sanitariusz (rys. 230)
 - d) specjalności nadbrzeżno-liniowe:
 - artylerzysta nadbrzeżny (rys. 231)
 - saper (rys. 232)
 - chemik (rys. 233)
 - telefonista - telegrafista (rys. 234)
 - e) specjalności pomocnicze:
 - kierowca samochodowy (rys. 235)
 - strażak (rys. 236)
 - orkiestrant (rys. 237)
 - f) specjalności lotnicze:
 - mechanik uzbrojenia lotniczego (rys. 238)
 - mechanik lotniczy (rys. 239)
- 2) Podoficerowie nadterminowi noszą oznaki specjalności opisane w ust. 1 niniejszego punktu z tą różnicą, że są haftowane niemi koloru złotego.
23. Uczniowie Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej noszą oznakę szkolną metalową „SO” ze znakiem kotwicy i linii kotwicznej, tłoczoną z blachy mosiężnej koloru złotego (rys. 198 i 210).
24. Marynarze i podoficerowie służby zasadniczej oraz uczniowie Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej noszą jako oznaki broni i służb sznurki jedwabne kręcone o średnicy 3 mm według następujących kolorów:
- w jednostkach pływających — koloru czarnego,
 - w jednostkach artylerii, inżynieryjnych, łączności oraz kompaniach i plutonach administracyjnych — koloru błękitnego,
 - w jednostkach lotnictwa morskiego — koloru chabrowego,
 - w oddziałach szkolnych — koloru białego,
 - w oddziałach wartowniczych — koloru złotego.

Godła i guziki w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

25. 1) Żołnierze wszystkich stopni noszą na czapkach i furażerkach orzełek metalowy oksydowany, tłoczony z cienkiej blachy alpakowej (rys. 46). Generałowie noszą na czapkach garnizonych orzełek haftowany bajorkiem koloru matowosrebrnego (rys. 46a).
- 2) Żołnierze wszystkich stopni mogą nosić na czapkach polowych i furażerkach zamiast orzełka metalowego — orzełek haftowany niemi koloru matowobiałego na podkładce sukiennej koloru khaki (rys. 35—36).

26. 1) Żołnierze wszystkich stopni noszą:
- a) na czapkach, kurtkach gabardinowych i płaszczach sukien-nych wzoru oficerskiego — guziki alpakowe oksydowane z tłoczonym na nich godłem państwowym (rys. 49—51).
 - b) na bluzach drelichowych i kurtkach szewiotowych wzoru oficerskiego oraz na płaszczach wzoru podoficerów nadterminowych — guziki alpakowe oksydowane lub z masy bakelitowej koloru khaki z tłoczonym na nich godłem państwowym (rys. 49—51).
 - c) na bluzach drelichowych, kurtkach sukiennych i płaszczach wzoru szeregowców — guziki cynkowe lub z masy bakelitowej koloru khaki z tłoczonym na nich godłem państwowym (rys. 49—51).
- 2) Żołnierze wszystkich stopni noszą na pozostałych przedmiotach umundurowania guziki cynkowe lub z masy plastycznej w kolorze białym i khaki (bez godła państwowego).
- 3) Opis, rodzaj i ilość guzików potrzebnych do poszczególnych przedmiotów umundurowania zawarty jest w rozdziale V niniejszych przepisów.

Godła i guziki w Marynarce Wojennej

27. 1) Marynarze i podoficerowie służby zasadniczej oraz uczniowie I i II rocznika Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej noszą na czapkach i furażerkach orzełek metalowy, tłoczony z cienkiej blachy koloru matowosrebrnego z nałożonym na nim (na niebieskim tle) metalowym znakiem kotwicy i linki kotwicznej koloru złotego (rys. 52).
Taki sam orzełek noszą podoficerowie nadterminowi i oficerowie zawodowi na furażerkach.
- 2) Podoficerowie nadterminowi oraz uczniowie III i IV rocznika Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej noszą na czapkach orzełek haftowany bajorkiem koloru matowosrebrnego na podkładce sukiennej koloru czarnego z haftowanym pośrodku (na niebieskim tle) znakiem kotwicy i linki kotwicznej koloru złotego (rys. 53).
- 3) Oficerowie zawodowi i admirałowie noszą na czapkach emblemat z ośmiu liści wawrzynowych, haftowanych bajorkiem koloru matowozłotego na podkładce sukiennej koloru czarnego z wyhaftowanym między liśćmi orzełkiem i nałożonym na nim (na niebieskim tle) znakiem kotwicy i linki kotwicznej tłoczony z blachy koloru złotego (rys. 54).
- 4) Marynarze, podoficerowie i oficerowie zawodowi mogą nosić na furażerkach zamiast orzełka metalowego orzełek tego samego kształtu haftowany niemi koloru matowozłotego na podkładce sukiennej koloru czarnego.
28. 1) Marynarze, podoficerowie, oficerowie i admirałowie noszą na bluzach, kurtkach, półpłaszczach i płaszczach guziki mo-

siężne z tłoczonym na nich znakiem kotwicy i linki kotwicznej na tle Krzyża Grunwaldu (rys. 55—57).

- 2) Marynarze, podoficerowie, oficerowie zawodowi i admirałowie noszą na pozostałych przedmiotach umundurowania guziki z masy plastycznej w kolorze białym i czarnym.
- 3) Opis, rodzaj i ilość guzików potrzebnych do poszczególnych przedmiotów umundurowania zawarty jest w rozdziale V niniejszych przepisów.

ROZDZIAŁ III

ZASADY NOSZENIA PRZEDMIOTÓW UMUNDUROWANIA ORAZ OZNAK WOJSKOWYCH

Zasady noszenia przedmiotów umundurowania w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

Czapki i furażerki.

29. 1) Czapkę polową lub garnizonową należy nosić nieco przechyloną na prawe ucho i nałożoną tak, by spod daszka nie były widoczne włosy (rys. 1, 3, 5, 8 i 9).
- 2) Czapkę należy nakładać lub zdejmować, ujmując ją prawą ręką za daszek.
30. 1) Furażerkę należy nosić przechyloną na prawe ucho i do przodu tak, by dolna jej krawędź sięgała na wysokość dwóch palców od prawego oka.
- 2) Furażerkę nakłada się oburącz, a zdejmuje się prawą ręką, ujmując ją za górną część.

Kurtki, bluzy i spodnie.

31. 1) Żołnierze powinni dobierać bluzy i kurtki o takiej długości, by w pozycji siedzącej dolne ich krawędzie dochodziły do płaszczyzny siedzenia.
- 2) Długość rękawów kurtek i bluz powinna być taka, by ich dolne krawędzie sięgały do nasady kciuka.
- 3) Kurtka lub bluza szeregowca powinna być na tyle luźna, by po nałożeniu pasa głównego tworzyły się w tyle, po bokach i z przodu małe fałdki (rys. 1—7).
- 4) Szeregowcy noszą kurtkę sukieną i bluzę drelichową z kołnierzem zapiętym pod szyją. Kołnierz kurtki i bluzy, zapiętej pod szyją, powinien być na tyle luźny, by po zapięciu można było lekko włożyć dwa palce. W warunkach polowych przy wielkich upałach dozwolone jest zawijanie rękawów bluz. Sposób zawijania, jednolity dla całego oddziału lub pododdziału, określa dowódca oddziału (pododdziału).

- 5) Bluza oficerska powinna być na tyle luźna, by po nałożeniu pasa głównego tworzyły się małe fałdki po bokach i w tyle, a przód powinien być z lekkim przymarszczeniem (rys. 9 i 10).
 - 6) Kurtka oficerska powinna być dopasowana tak, by po nałożeniu pasa głównego tworzyły się małe fałdki po bokach. Przód i tył kurtki powinien być gładki (rys. 11).
 - 7) Pas główny nałożony na kurtkę lub bluzę powinien być umieszczony na wysokości stanu między przedostatnim i ostatnim guzikiem (rys. 8).
 - 8) W czasie noszenia kurtki lub bluzy wszystkie guziki powinny być pozapinane.
 - 9) W kieszeniach nosi się tylko najniezbędniejsze przedmioty.
- 32.
- 1) Spodnie długie, po włożeniu, nie powinny sięgać dolną krawędzią niż 15 mm powyżej nasady obcasa (rys. 11 i 17).
 - 2) W przypadku nakładania spinaczy na spodnie długie bez ściągaczy należy nogawki spodni załamać w przodzie trzema fałdkami, by nie krępowały nóg w kolanach przy ich zginaniu (rys. 11a i 87).
 - 3) Spodnie do butów, po włożeniu, powinny sięgać do kostek.
 - 4) Zarówno spodnie długie, jak i spodnie do butów powinny być dobrane odpowiednio luźne w biodrach i w kroku.

Płaszcz i peleryny.

- 33.
- 1) Płaszcz sukienne należy dobierać o takiej długości, by odległość dolnych krawędzi od ziemi wynosiła od 25 do 28 cm.
 - 2) Płaszcz letnie należy dobierać o 5 cm krótsze od płaszczy sukiennych.
 - 3) Krawędzie rękawów w płaszczach powinny sięgać do nasady palców.
 - 4) Po założeniu pasa głównego na płaszcz szeregowca i podoficera nadterminowego, w plecach na wysokości pasa, należy ułożyć po 2 fałdy pomocnicze w równej odległości po obydwu stronach kontrafałdy. Mniejsze fałdki powinny utworzyć się również z przodu i po bokach płaszcza (rys. 13—15).
 - 5) Szerokość płaszcza oficera powinna być dobrana tak, by po nałożeniu pasa głównego tworzyły się fałdki po bokach i lekkie zmarszczki z przodu płaszcza (rys. 16).
 - 6) Pas główny nałożony na płaszcz sukienny powinien być umieszczony z przodu na wysokości stanu między 4 a 5 guzikiem, w tyle zaś na środku spięcia płaszcza (rys. 16).
 - 7) W czasie noszenia płaszcza wszystkie guziki, z wyjątkiem rozporzka, powinny być pozapinane. Guziki rozporzka zapina się w razie potrzeby.
 - 8) W kieszeniach nosi się tylko najniezbędniejsze przedmioty.
 - 9) Podczas ćwiczeń polowych, na rozkaz dowódcy, podpina się przody i tył płaszcza na zapinkach, guzikach i haftkach — przeznaczonych do tego celu.

- 10) W czasie ćwiczeń w zimie dowódca może zezwolić na podniesienie kołnierza płaszcza i zapięcie go z przodu na zapinkę i guzik, znajdujący się pod kołnierzem oraz na zwięźenie mankietów rękawów za pomocą pateczek i guzików, naszytych na tych mankietach.
34. Pelerynę nieprzemakalną dobierać należy takiej długości, by jej dolne krawędzie znajdowały się na wysokości 15 — 20 cm od ziemi.

Obuwie.

35. 1) Trzewiki należy dobierać do budowy stopy, a buty również do budowy łydki tak, by nakładanie i zdejmowanie było łatwe.
- 2) Rozmiar obuwia winien zapewniać wygodę w marszu, nie powodując odcisków, skaleczeń i innych urazów nóg. Obuwie nie może być również za duże w stosunku do budowy stopy.
- 3) Trzewiki i buty juchtowe powinny posiadać podkółki, blaszki i gwoździe ochronne.
- 4) Trzewiki juchtowe sznurowadłem skórzanym lub bawełnianym, a trzewiki bukatowe i chromowe tylko sznurowadłem bawełnianym.

Oporządzenie.

36. 1) Szeregowcy i podoficerowie służby zasadniczej, uczniowie szkół wojskowych, kształcących na oficerów zawodowych i rezerwy, podoficerowie nadterminowi, słuchacze akademii wojskowych w stopniach szeregowców i podoficerów oraz szeregowcy, podoficerowie i oficerowie rezerwy odbywający ćwiczenia wojskowe noszą pas główny skórzany przy wszystkich ubiorach w służbie i poza służbą.
- 2) Oficerowie zawodowi i generałowie noszą pas główny skórzany przy wszystkich ubiorach w służbie, a poza służbą przy ubiorze polowym i służbowym. Przy ubiorze wyjściowym (kurtka i spodnie gabardinowe długie oraz płaszcz sukieny w zimie) pas główny nosi się w przypadkach noszenia torby polowej, wystąpięń z odznaczeniami i na specjalny rozkaz.
- 3) Oficerowie zawodowi i generałowie noszą pas główny skórzany z poprzeczką:
- podczas występowania z bronią boczną,
 - podczas pełnienia służby inspekcyjnej, dyżurnej i wartowniczej,
 - podczas ćwiczeń i zajęć szkoleniowych w polu,
 - podczas prowadzenia oddziałów zwartych, występujących z bronią,
 - na specjalny rozkaz.
- 4) Oficerowie zawodowi i generałowie w czasie innych zajęć służbowych i poza służbą noszą pas główny bez poprzeczki.
- 5) Oficerowie zawodowi i generałowie w czasie pracy służbowej w sztabach mogą zdejmować pas główny.
37. T o r b ę p o l o w ą nosi się przewieszoną przez prawe ramię.

Górna kraweźdź torby powinna znajdować się na wysokości pasa głównego (rys. 9a).

38. Futerał z pistoletem nosi się umieszczony na pasie głównym z prawego boku, nieco ku tyłowi (rys. 8—11).
39. Mapnik polowy nosi się przewieszony przez lewe ramię.
 - 1) Górna kraweźdź mapnika powinna znajdować się 15 — 20 cm poniżej pasa głównego (rys. 10a).
 - 2) W przypadku występowania bez torby polowej, mapnik nosi się przewieszony przez prawe ramię.

Zasady noszenia przedmiotów umundurowania w Marynarce Wojennej

40. Czapki i furażerki nosi się w sposób analogiczny jak w innych wojskach (pkt 29 i 30) z tą różnicą, że czapkę marynarza (bez daszka) wkłada się i zdejmuje oburącz.
41.
 - 1) Bluzę sukienną należy dobierać o takiej długości, by nie wychodziła ona ze spodni przy wykonywaniu ruchów.
 - 2) Bluzę roboczą lnianą należy dobierać nieco luźniejszą od bluzы sukiennej ze względu na większą kurczliwość tkaniny po zmoczeniu lub wypraniu. Bluzę roboczą lnianą nosi się nie wpuszczaną w spodnie, lecz na wierzchu.
42.
 - 1) Kurtki oficerskie należy dobierać o takiej długości, by w pozycji siedzącej dolne ich kraweździe przekraczały płaszczyznę siedzenia około 5 cm.
 - 2) Długość rękawów u kurtki powinna być taka, by jej dolne kraweździe sięgały do nasady kciuka.
43. Spodnie długie nosi się w sposób analogiczny jak w innych wojskach (pkt 32).
44.
 - 1) Długość półpłaszczы marynarza powinna sięgać 30 cm powyżej kolan.
 - 2) Po nałożeniu pasa głównego, półpłaszcz marynarza powinien marszczyć się nieco z przodu, po bokach i w tyle.
 - 3) Pas główny nałożony na półpłaszcz powinien być umieszczony z przodu między drugim a trzecim guzikiem od dołu. Przy występowaniu w pasie kołnierz półpłaszczы zapina się pod szyją na haftkę i piąty guzik.
45.
 - 1) Płaszczы sukienne i letnie oficerskie należy dobierać o takiej długości, by odległość dolnych kraweździ od ziemi wynosiła 30 cm.
 - 2) Na płaszczу sukiennym, po założeniu pasa głównego, powinny się tworzyć małe fałdki po bokach oraz lekkie zmarszczki z przodu.
 - 3) Pas główny winien być umieszczony z przodu między drugim a trzecim guzikiem od dołu.
 - 4) Długość rękawów płaszczы powinna sięgać do nasady palców.
46. Obuwie nosi się według zasad określonych w pkt. 35 niniejszych przepisów.

47. Torbę polo wą nosi się przewieszoną przez prawe ramię. Góma jej krawędź powinna znajdować się na wysokości pasa głównego (rys. 9a).
48. 1) Marynarze i podoficerowie służby zasadniczej oraz uczniowie Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej — noszą futerał z pistoletem według zasad określonych w pkt. 38.
- 2) Podoficerowie nadterminowi, oficerowie zawodowi i admirałowie przy występowaniu w kurtkach noszą futerał z pistoletem na rapciach na pasie głównym po prawej stronie pod kurtką, a przy występowaniu w płaszczach sukiennych na rapciach na pasie głównym (rys. 27a).

Zasady noszenia oznak stopni w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

49. Starsi szeregowcy i podoficerowie służby zasadniczej, starsi szeregowcy i podoficerowie rezerwy odbywający ćwiczenia wojskowe oraz podoficerowie nadterminowi noszą oznaki stopni:
- 1) Na przodzie otoku czapki garnizonowej, na środku między orzełkiem a paskiem — w postaci odcinków tłoczonych z blachy koloru matowosrebrnego lub haftowanych bajorkiem tego koloru na podkładce sukiennej koloru zależnie od rodzaju wojsk:
- a) starszy szeregowiec (równorzędny) — jeden odcinek długości 30 mm i szerokości 4 mm,
 - b) kapral (równorzędny) — dwa odcinki po 30 mm długości i 4 mm szerokości, ułożone równolegle jeden pod drugim w odstępach 2 mm,
 - c) plutonowy (równorzędny) — trzy odcinki po 30 mm długości i 4 mm szerokości, ułożone jeden pod drugim w odstępach 2 mm (rys. 47),
 - d) sierżant (równorzędny) — dwa odcinki ułożone w kształcie litery „V”, skierowanej kątem w dół. Długość ramion litery wynosi 35 mm, a szerokość 4 mm. Ramiona litery ustawione są pod kątem 60° i mają końce ścięte równolegle do otoku czapki,
 - e) starszy sierżant (równorzędny) — oznakę sierżanta oraz jeden znak kształtu litery „V”, umieszczony wewnątrz oznaki stopnia sierżanta, o takiej długości ramion, by równały się z ramionami oznaki stopnia sierżanta.
- Odstęp między ramionami liter „V” wynosi 2 mm (rys. 48).
- 2) Na furażerkach nosi się takie same oznaki jak na czapkach garnizonowych — umieszczone poziomo z lewej strony furażerki w odległości 25 mm od dolnej krawędzi i 40 mm od środka złączenia przodu furażerki (rys. 37).
- 3) Na naramiennikach kurtki, bluzy i płaszcza noszą oznaki stopnia z taśmy koloru matowosrebrnego szerokości 9 mm z bieg-

nącymi po obu brzegach żyłkami koloru czerwonego szerokości 1 mm (w Wojskach Lotniczych — z żyłkami koloru chabrowego) naszyte przez całą szerokość naramienników:

- a) starszy szeregowiec (równorzędny) — jeden pasek naszyty w odległości 20 mm od miejsca wszycia rękawa (rys. 109),
- b) kapral (równorzędny) — dwa paski, z których drugi naszyty jest w odległości 4 mm od pierwszego w stronę guzika naramiennika (rys. 110),
- c) plutonowy (równorzędny) — trzy paski naszyte w odstępach 4 mm od siebie (rys. 111),
- d) sierżant (równorzędny) nosi oznaki stopnia naszyte wokół naramienników, z wyjątkiem miejsca wszycia przy rękawie. Na naramiennikach wewnątrz obszycia umieszczone są dwa odcinki z tej samej taśmy w kształcie litery „V”. Długość ramion litery wynosi 35 mm. Ramiona litery skierowane są w stronę guzika naramiennika i ustawione pod kątem 60° (rys. 112),
- e) starszy sierżant (równorzędny) nosi na naramiennikach oznakę sierżanta oraz jeden znak kształtu litery „V” umieszczony wewnątrz oznaki stopnia sierżanta. Odstęp między ramionami liter „V” wynosi 4 mm (rys. 113).

50. Oficerowie młodsi noszą oznaki stopni:

- 1) Na otoku czapki garnizonowej — jeden galon koloru matowo-srebrnego szerokości 6 mm, naszyty naokoło czapki na linii złączenia kwater z otokiem. Poza tym na przodzie otoku czapki, między galonem a paskiem, noszą gwiazdki tłoczone z białego metalu lub haftowane bajorkiem koloru matowo-srebrnego, umieszczone w jednej linii równoległej do galonu czapki w ilości zależnej od posiadanego stopnia, a mianowicie:
 - a) chorąży — jedną gwiazdkę, umieszczoną pośrodku otoku,
 - b) podporucznik — dwie gwiazdki, umieszczone w odstępach 5 mm jedna od drugiej,
 - c) porucznik — trzy gwiazdki, umieszczone w odstępach 2 mm,
 - d) kapitan — cztery gwiazdki, umieszczone bez odstępów (rys. 32).
- 2) Na furażerze oficerowie młodsi noszą takie same gwiazdki, jak na czapkach garnizonowych, umieszczone po lewej stronie furażerki wzdłuż linii prostej wykreślonej pod kątem 45° w stosunku do dolnej krawędzi furażerki (rys. 38).
- 3) Na naramiennikach kurtek, bluz i płaszczy oficerowie młodsi noszą gwiazdki opisane w ust. 1), umieszczone wzdłuż linii prostej biegnącej przez środek naramiennika w ilości zależnej do posiadanego stopnia, a mianowicie:

- a) chorąży — jedną gwiazdkę, umieszczoną w odległości 30 mm od wszycia rękawa (rys. 114),
- b) podporucznik — dwie gwiazdki, umieszczone w odstępach 5 mm jedna od drugiej (rys. 115),
- c) porucznik — trzy gwiazdki umieszczone w takich samych odstępach jak u podporucznika (rys. 116),
- d) kapitan — cztery gwiazdki, umieszczone w takich samych odstępach jak u podporucznika (rys. 117).

51. Oficerowie starsi noszą oznaki stopni:

- 1) Na otoku czapki garnizonowej — dwa galony koloru matowo-srebrnego szerokości 6 mm. Pierwszy galon naszyty jest naokoło czapki na linii złączenia kwater z otokiem, drugi zaś 4 mm poniżej pierwszego. Poza tym na przodzie otoku czapki, między galonem a paskiem, noszą gwiazdki takie same jak oficerowie młodszy, umieszczone w jednej linii równoległej do galonu czapki w ilości zależnej od posiadanego stopnia, a mianowicie:

- a) major — jedną gwiazdkę, umieszczoną pośrodku otoku,
- b) podpułkownik — dwie gwiazdki, umieszczone w odstępach 5 mm jedna od drugiej,
- c) pułkownik — trzy gwiazdki, umieszczone w odstępach 2 mm.

- 2) Na furażerze (po lewej stronie) oficerowie starsi noszą dwa paski tłoczone z białego metalu lub haftowane bajorkiem koloru matowo-srebrnego o długości 40 mm i szerokości 6 mm. Odstęp między paskami wynosi 4 mm. Paski te umieszczone są prostopadłe do linii prostej wykreślonej pod kątem 45° w stosunku do dolnej krawędzi furażerki. Prostopadłe do paszków umieszcza się gwiazdki w ilości zależnej od posiadanego stopnia (rys. 39).

- 3) Na naramiennikach kurtek i płaszczy oficerowie starsi noszą po dwa paski tłoczone z białego metalu lub haftowane bajorkiem koloru matowo-srebrnego, umieszczone w poprzek naramiennika. Szerokość paszków wynosi 6 mm, a długość zależy od szerokości naramienników. Pierwszy pasek umieszcza się w odległości 10 mm od wszycia rękawa, a drugi 4 mm od pierwszego. Poza tym oficerowie starsi noszą na naramiennikach gwiazdki tłoczone z białego metalu lub haftowane bajorkiem koloru matowo-srebrnego, umieszczone wzdłuż linii prostej biegnącej przez środek naramiennika w ilości zależnej od posiadanego stopnia, a mianowicie:

- a) major — jedną gwiazdkę, umieszczoną w odległości 10 mm od drugiego paska (rys. 118),
- b) podpułkownik — dwie gwiazdki, umieszczone w odstępach 5 mm jedna od drugiej (rys. 119),
- c) pułkownik — trzy gwiazdki, umieszczone w takim samym odstępach jak u podpułkownika (rys. 120).

52. Generałowie noszą oznaki stopni:

- 1) Na otoku czapki garnizonowej w odległości 13 mm od jego dolnej krawędzi — wężyk generalski szerokości 35 mm, haftowany bajorkiem koloru matowosrebrnego wokół czapki. Na linii złączenia kwater i otoku — naszyty galon jak na czapkach garnizonowych oficerów młodszych (pkt 50). Na przodzie otoku czapki, w trójkącie powstałym w miejscu przzerwania wężyka, generałowie noszą gwiazdkę haftowaną bajorkiem koloru matowosrebrnego, umieszczone w jednej linii równoległej do galonu czapki w ilości zależnej od posiadanego stopnia, a mianowicie:
 - a) generał brygady — jedną gwiazdkę, umieszczoną pośrodku otoku,
 - b) generał dywizji — dwie gwiazdki, umieszczone w odstępach 5 mm jedna od drugiej,
 - c) generał broni — trzy gwiazdki, umieszczone w odstępach 2 mm (rys. 34),
 - d) generał armii — cztery gwiazdki, umieszczone bez odstępów.
 - 2) Na furaczerce generałowie noszą oznaki stopni umieszczone po lewej stronie jak oficerowie starsi z tym, że zamiast dwóch pasków noszą wężyk generalski szerokości 20 mm i długości odcinka 45 mm, haftowany bajorkiem koloru matowosrebrnego (rys. 40).
 - 3) Na naramiennikach kurtek i płaszczy generałowie noszą wężyk generalski szerokości 30 mm haftowany bajorkiem koloru matowosrebrnego, umieszczony w poprzek całego naramiennika w odległości 5 mm od wszycia rękawa. Poza tym generałowie noszą na naramiennikach gwiazdki haftowane bajorkiem koloru matowosrebrnego, umieszczone wzdłuż linii prostej biegnącej przez środek naramiennika — w ilości zależnej od posiadanego stopnia, a mianowicie:
 - a) generał brygady — jedną gwiazdkę, umieszczoną w odległości 10 mm od wężyka (rys. 121),
 - b) generał dywizji — dwie gwiazdki (rys. 122),
 - c) generał broni — trzy gwiazdki (rys. 123),
 - d) generał armii — cztery gwiazdki (rys. 124).
 - 4) Na zewnętrznej części mankietu rękawów kurtek gabardynowych i płaszczy sukiennej (od szwu łokciowego do szwu wewnętrznego) generałowie noszą wężyk generalski szerokości 30 mm, haftowany bajorkiem koloru matowosrebrnego. Wężyk ten umieszcza się na mankiecie rękawów 3 mm poniżej wypustki (rys. 129).
53. Marszałkowie Polski noszą oznaki stopni według zasad jak generałowie z tym, że zamiast gwiazdek noszą dwie buławy haftowane bajorkiem koloru matowosrebrnego z głowicami haftowanymi bajorkiem koloru złotego — złożone w kształcie litery „X” i że wężyk marszałka na naramiennikach i rękawach kurtek oraz płaszczy jest szerokości 40 mm (rys. 125).

54. Uczniowie szkół wojskowych, kształcących na oficerów zawodowych posiadający stopnie podoficerskie noszą oznaki stopni na czapkach garnizonowych i naramiennikach bluz, kurtek i płaszczy według zasad przewidzianych dla podoficerów (pkt 49) z tym, że oznaki na naramiennikach są z taśmy szerokości 8 mm bez żyłek kolorowych (rys. 126 — 127). Ponadto na kurtkach, bluzach i płaszczach u uczniów w stopniu sierżanta (równorzędnego) lub starszego sierżanta (równorzędnego) taśma na naramiennikach naszyta jest w odległości 2 mm od krawędzi, ażeby nie łączyła się z obszyciem sznurka plecionego (rys. 127).
55. Uczniowie szkół wojskowych, kształcących na oficerów rezerwy noszą oznaki stopni według zasad przewidzianych dla podoficerów (pkt 49 i rys. 128).
56. Słuchacze Wojskowej Akademii Technicznej imienia Jarosława Dąbrowskiego noszą oznaki stopni według zasad opisanych w pkt. 49 — 51 niniejszych przepisów.

Zasady noszenia oznak stopni w Marynarce Wojennej

57. Starsi marynarze i podoficerowie służby zasadniczej noszą oznaki stopni:
 - 1) Na naramiennikach półpłaszczy — z taśmy koloru złotego szerokości 12 mm według zasad przewidzianych dla podoficerów Wojsk Lądowych (pkt 49 i rys. 181—185).
 - 2) Na lewym rękawie półpłaszczka, bluzy sukiennej i letniej białej na wysokości przedramienia starsi marynarze, maci i bosmanmaci noszą oznaki stopni z taśmy koloru złotego szerokości 12 mm w postaci odcinków długości 11 cm, naszyte skośnie w odstępach co 4 mm — w ilości zależnej od posiadanego stopnia, a mianowicie:
 - a) starszy marynarz — jeden odcinek (rys. 196),
 - b) mat — dwa odcinki (rys. 197),
 - c) bosmanmat — trzy odcinki (rys. 198).
 - 3) Bosmani i starsi bosmani służby zasadniczej noszą oznaki stopni na lewym rękawie półpłaszczy, bluzy sukiennej i letniej białej według zasad jak bosmani i starsi bosmani nadterminowi (pkt 58) z tym, że umieszczone na wysokości przedramienia jak młodsi stopniem podoficerowie służby zasadniczej (rys. 196 — 198).
 - 4) Na bluzach roboczych marynarze i podoficerowie noszą oznaki stopni według zasad określonych w ust. 2) i 3) z tym, że są one wykonane z sukna wyłogowego koloru ciemnokarminowego.
58. Podoficerowie nadterminowi noszą oznaki stopni:
 - 1) Na przodzie otoku czapki garnizonowej sukiennej i letniej białej — w postaci odcinków tłoczonych z blachy koloru złotego lub haftowanych bajorkiem tego koloru na podkładce sukiennej koloru czarnego. Długość odcinków wynosi 30 mm, a szerokość 4 mm. Sposób umieszczenia oznak stopni według zasad

przewidzianych dla podoficerów Wojsk Lądowych (pkt 49, ust. 1, rys. 42).

- 2) Na naramiennikach kurtek i płaszcza sukiennego — z taśmy koloru złotego szerokości 12 mm, umieszczone według zasad przewidzianych dla podoficerów Wojsk Lądowych (pkt 49, ust. 3, rys. 181—185).
- 3) Na rękawach kurtek sukiennych na wysokości przedramienia maci i bosmanmaci noszą oznaki stopnia z taśmy koloru złotego szerokości 12 mm według zasad określonych w pkt. 57, ust. 2.
- 4) Na rękawach kurtki sukiennej i gabardinowej bosman nosi oznaki stopnia z tej samej taśmy, naszyte w odległości 8 cm od dolnej krawędzi rękawa w kształcie litery „V”. Długość ramion litery wynosi 12 cm, a szerokość 12 mm. Ramiona litery ustawione są pod kątem 45° i mają końce ścięte równolegle do krawędzi rękawa na jednej wysokości (rys. 199). Starszy bosman nosi oznakę bosmana oraz jeden znak kształtu litery „V”, umieszczony wewnątrz oznaki stopnia bosmana. Odstęp między ramionami liter „V” wynosi 4 mm (rys. 200).

59. Oficerowie młodszy noszą oznaki stopni:

- 1) Na daszku czapki — jeden galon koloru złotego szerokości 5 mm, umieszczony w odległości 5 mm od krawędzi daszka i przez całą długość łuku daszka (rys. 43).
- 2) Na przodzie otoku czapki — gwiazdki metalowe lub haftowane bajorkiem koloru złotego, umieszczone według zasad jak w Wojskach Lądowych (pkt 50, ust. 1).
- 3) Na naramiennikach kurtek i płaszczy — gwiazdki metalowe lub haftowane bajorkiem koloru złotego, umieszczone według zasad jak w Wojskach Lądowych (pkt 50, ust. 3) i w sposób pokazany na rysunkach 186 — 189.
- 4) Na zewnętrznej części rękawów kurtki sukiennej i gabardinowej, od szwu łokciowego do szwu wewnętrznego, oznaki stopni naszyte z taśmy koloru złotego szerokości 12 mm w ilości zależnej od posiadanego stopnia, a mianowicie:
 - a) chorąży — jedną taśmę (rys. 201),
 - b) podporucznik — dwie taśmy (rys. 202),
 - c) porucznik — trzy taśmy (rys. 203),
 - d) kapitan — cztery taśmy (rys. 204).

Pierwszą taśmę naszywa się na wysokości 8 cm od dolnej krawędzi rękawa. Każdą następną taśmę naszywa się 4 mm powyżej taśmy poprzedniej. Najwyżej położona taśma naszyta jest z pętlą okrągłą o średnicy wewnętrznej 18 mm.

60. Oficerowie starsi noszą oznaki stopni:

- 1) Na daszku czapki — dwa galony koloru złotego szerokości 5 mm, naszyte obok siebie w odstępie 2 mm. Pierwszy galon naszywa się w sposób przewidziany jak dla oficerów młod-

szych (pkt. 59, ust. 1) z tym, że na podkładce sukiennej koloru czarnego.

- 2) Na przodzie otoku czapki — gwiazdki takie jak oficerowie młodszy (pkt 59, ust. 2), a mianowicie:
 - a) k o m a n d o r p o d p o r u c z n i k — jedną gwiazdkę,
 - b) k o m a n d o r p o r u c z n i k — dwie gwiazdki,
 - c) k o m a n d o r — trzy gwiazdki.
- 3) Na naramiennikach kurtek i płaszczy — paski i gwiazdki metalowe lub haftowane bajorkiem koloru złotego, umieszczone według zasad jak w Wojskach Lądowych (pkt. 51, rys. 190—192).
- 4) Na zewnętrznej części rękawów kurtki sukiennej i gabardinowej, od szwu łokciowego do szwu wewnętrznego, oznaki stopnia naszyte z taśmy koloru złotego szerokości 30 mm i 12 mm w ilości zależnej od posiadanego stopnia, a mianowicie:
 - a) k o m a n d o r p o d p o r u c z n i k — jedną taśmę szerokości 30 mm i jedną — 12 mm (rys. 205),
 - b) k o m a n d o r p o r u c z n i k — jedną taśmę szerokości 30 mm i dwie taśmy — 12 mm (rys. 206),
 - c) k o m a n d o r — jedną taśmę szerokości 30 mm i trzy taśmy — 12 mm (rys. 207).

Pierwszą taśmę o szerokości 30 mm naszywa się w odległości 8 cm od dolnej krawędzi rękawa, a każdą następną taśmę o szerokości 12 mm — w odstępach 4 mm powyżej taśmy poprzedniej. Najwyżej położona taśma naszyta jest z pętlą okrągłą o średnicy wewnętrznej 18 mm.

61. Admirałowie noszą oznaki stopni:

- 1) Na daszku czapki — wężyk admirałowski szerokości 15 mm haftowany bajorkiem koloru złotego, umieszczony na podkładce sukiennej koloru czarnego, w odległości 5 mm od krawędzi daszka i przez całą długość łuku daszka (rys. 45).
Nad daszkiem zamiast paska skórzanego admirałowie noszą podwójny sznurek pleciony z bajorku koloru złotego.
- 2) Na przedniej połowie otoku czapki — liście dębowe haftowane bajorkiem koloru złotego na taśmie rypsowej koloru czarnego (rys. 45), a między liśćmi pośrodku otoku — gwiazdki haftowane tym samym bajorkiem, umieszczone w jednej linii poziomej, w ilości zależnej od posiadanego stopnia, a mianowicie:
 - a) k o n t r a d m i r a ł — jedną gwiazdkę,
 - b) w i c e a d m i r a ł — dwie gwiazdki (rys. 45).
 - c) a d m i r a ł — trzy gwiazdki.
- 3) Na naramiennikach kurtek i płaszczy — wężyk admirałowski szerokości 30 mm oraz gwiazdki haftowane bajorkiem koloru złotego. Wężyk umieszcza się w poprzek naramiennika w odległości 5 mm od wszycia rękawa. Pierwszą gwiazdkę umieszcza się w odległości 10 mm od wężyka, następną — w od-

ległości 5 mm jedna od drugiej. Ilość gwiazdek zależna jest od posiadanego stopnia (ust. 2 i rys. 193 — 195).

- 4) Na zewnętrznej części rękawów kurtek granatowych — od szwu łokciowego do szwu wewnętrznego — wężyk admirałski szerokości 35 mm, haftowany bajorkiem koloru złotego na podkładce sukiennej koloru czarnego. Wężyk ten umieszcza się na wysokości 8 cm powyżej dolnej krawędzi rękawa, a ponad wężykiem — taśmy koloru złotego szerokości 12 mm, umieszczone w sposób przewidziany jak dla oficerów starszych (pkt 60 ust. 4) w ilości zależnej od posiadanego stopnia, a mianowicie:

- a) kontradmirał — jedną taśmę,
- b) wiceadmirał — dwie taśmy (rys. 208),
- c) admirał — trzy taśmy.

62. Uczniowie Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej posiadający stopnie podoficerskie noszą oznaki stopni według zasad przewidzianych dla podoficerów służby zasadniczej (pkt 57).

Zasady noszenia oznak broni, służb i specjalności w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

63. Szeregowcy i podoficerowie zasadniczej służby wojskowej oraz szeregowcy, podoficerowie i oficerowie rezerwy odbywający ćwiczenia wojskowe — oznak broni, służb i specjalności nie noszą.
64. Podoficerowie nadterminowi i oficerowie zawodowi noszą:
- 1) Na kołnierzu kurtki z kołnierzem wykładanym — patki w kształcie pięcioboków, wykonane z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska. a na nich metalowe oznaki broni lub służby opisane w pkt. 17 i pokazane na rysunkach 156 — 173.
 - 2) Na kołnierzu płaszcza sukienego — patki w postaci pasków szerokości 12 mm, wykonane z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska (rys. 136 — 139).
Poniżej patek — w ramionach kąta kołnierza — podoficerowie nadterminowi i oficerowie zawodowi noszą metalowe oznaki broni lub służby opisane w pkt. 17 (rys. 135).
65. Generałowie noszą:
- 1) Na kołnierzu kurtki gabardinowych z kołnierzem wykładanym — patki w kształcie pięcioboków, wykonane z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska.
Na patkach generałowie noszą orzelki haftowane bajorkiem koloru matowosrebrnego (rys. 151 — 154).
Ponadto przy patkach tych generałowie noszą wypustki z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju broni lub służby (rys. 151 — 153). Generałowie Wojsk Lotniczych noszą patki bez wypustek (rys. 154).
 - 2) Na kołnierzu kurtki gabardinowej galowej — patki generalne wykonane z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju

ju wojska (rys. 155) z wężykiem i orzełkiem haftowanym bajorkiem koloru matowosrebrnego. Przy patkach generałowie noszą wypustki z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju broni lub służby. Generałowie Wojsk Lotniczych noszą patki bez wypustek.

- 3) Na kołnierzu płaszcza sukiennego — patki w postaci pasków szerokości 12 mm, wykonane z sukna wyłogowego koloru rodzaju wojska oraz wypustki koloru rodzaju broni lub służby, naszyte jak na rysunku 134. Generałowie Wojsk Lotniczych noszą patki bez wypustek. Poniżej patek — w ramionach kąta kołnierza — generałowie noszą orzełki haftowane bajorkiem koloru matowosrebrnego (rys. 134).
66. Marszałkowie Polski noszą patki według zasad jak generałowie z tym, że patki są bez wypustek, a na nich orzełek z buławami haftowanymi bajorkiem koloru matowosrebrnego i głowicami haftowanymi bajorkiem koloru złotego (rys. 150 i 155a).
67. Uczniowie szkół wojskowych, kształcących na oficerów zawodowych noszą:
 - 1) Naramienniki przy kurtkach i płaszczach wykonane z sukna wyłogowego koloru rodzaju wojska, obszyte sznurkiem plecionym koloru matowosrebrnego o średnicy 3 mm. Naramienniki są obszyte naokoło, z wyjątkiem wszycia przy rękawie. Na naramiennikach kurtki, bluzy i płaszcza uczniowie noszą oznaki szkolne, umieszczone jak na rysunkach 126 — 127.
 - 2) Naramienniki przy bluzach drelichowych — uczniowie noszą z tego samego materiału co bluza bez obszycia suknem wyłogowym, a tylko obszyte naokoło sznurkiem plecionym koloru matowosrebrnego (rys. 126).
 - 3) Na kołnierzu kurtki sukiennej — patki wykonane z sukna wyłogowego koloru rodzaju wojska, a na nich metalowe oznaki szkolne (rys. 174—176).
Na kołnierzu bluzy drelichowej — metalowe oznaki szkolne umieszcza się bezpośrednio na kołnierzu (rys. 6).
 - 4) Na kołnierzu płaszcza — patki w postaci pasków szerokości 12 mm, wykonane z sukna wyłogowego koloru rodzaju wojska, naszyte w odległości 65 mm od kąta kołnierza płaszcza. W ramionach kąta kołnierza uczniowie noszą metalowe oznaki szkolne (rys. 174—176).
 - 5) Na mankietach rękawów kurtki, bluzy i płaszcza — taśmę koloru matowosrebrnego szerokości 16 mm — oznaczającą pierwszy rok nauki (rys. 130 — 133). Uczeń rozpoczynający każdy następny rok nauki nosi o jedną taśmę więcej o szerokości 8 mm, naszywaną poniżej taśmy zasadniczej (16 mm). Odstęp między taśmami wynosi 4 mm. Taśmy naszywa się tylko na zewnętrznej stronie rękawów (rys. 5a — 7a). Na płaszczu górna krawędź taśmy pokrywa się ze stębnówką na mankiecie, a na kurtce lub bluzie dolna krawędź taśmy po-

- krywa się z górną krawędzią imitowanego mankietu (rys. 5, 6, 7 i 14).
68. Uczniowie szkół wojskowych, kształcących na oficerów rezerwy noszą oznaki broni, służb lub specjalności według zasad przewidzianych dla uczniów szkół wojskowych kształcących na oficerów zawodowych (pkt 67), lecz z następującymi różnicami:
- a) naramienniki — obszyte są sznurkiem kręcowym jedwabnym koloru biało-czerwonego (rys. 128).
 - b) na mankietach rękawów kurtki, bluzy i płaszcza — taśmy koloru matowosrebrnego szerokości 16 mm z biegnącą przez środek żyłką czerwoną szerokości 2 mm (w Wojskach Lotniczych z żyłką chabrową). Sposób umieszczania taśmy jak u uczniów szkół wojskowych, kształcących na oficerów zawodowych (pkt 67, ust. 5).
69. Słuchacze Wojskowej Akademii Technicznej imienia Jarosława Dąbrowskiego noszą:
- 1) Na kołnierzu kurtki gabardinowej — patki wzoru oficerskiego (rys. 156), a na kołnierzu kurtki sukiennej — patki wzoru jak dla uczniów szkół wojskowych (rys. 174). Na patkach tych słuchacze noszą metalowe oznaki broni, służby lub specjalności według zasad jak podoficerowie nadterminowi i oficerowie zawodowi (pkt 17, ust. 1).
 - 2) Na kołnierzu płaszcza — patki w postaci pasek szerokości 12 mm, wykonane z sukna wyłogowego koloru ciemnokarminowego (rys. 136). Poniżej patek — w ramionach kąta kołnierza — metalowe oznaki broni, służby lub specjalności (rys. 135).
 - 3) Na naramiennikach kurtek, bluzy i płaszcza słuchacze (szeregowcy i podoficerowie) noszą metalowe oznaki „WAT“, umieszczone jak na rysunku 178.
70. Żołnierze Domu Wojska Polskiego oraz orkiestr wojskowych noszą:
- 1) Na kołnierzu kurtek — patki koloru ciemnokarminowego (orkiestrancji — koloru zależnie od rodzaju wojska), a na nich metalowe oznaki swej specjalności. Szeregowcy i podoficerowie służby zasadniczej noszą patki pokazane na rysunku 173a, zaś podoficerowie nadterminowi, oficerowie zawodowi oraz artyści Domu Wojska Polskiego występujący w mundurach oficerskich noszą patki opisane w pkt 64, ust. 1 (rys. 173).
 - 2) Na kołnierzu płaszcza sukienego — patki koloru ciemnokarminowego (orkiestrancji — koloru zależnie od rodzaju wojska) opisane w pkt. 64, ust. 2), a pod nimi w ramionach kąta kołnierza — metalowe oznaki swej specjalności, umieszczone jak na rysunku 135.
 - 3) Przy wystąpieniach oficjalnych orkiestry wojskowej, szeregowcy i podoficerowie orkiestry nakładają na kule rękawów pod naramiennikami łapki, wykonane z tkaniny bawełnianej koloru zależnie od rodzaju wojska. Łapki obszyte są taśmą

koloru matowosrebrnego szerokości 16 mm z biegnącą przez środek żyłką koloru łapki (rys. 240 — 242). Tamburmajor nosi łapki z tkaniny wełnianej koloru i kroju jak szeregowcy i podoficerowie.

Zasady noszenia oznak korpusów, broni, służb i specjalności w Marynarce Wojennej

71. Marynarze i podoficerowie służby zasadniczej noszą oznaki specjalności umieszczone na lewym rękawie bluz i półpłaszczki powyżej oznak stopni według wzorów i kolorów opisanych w pkt. 22 (rys. 196 — 197).
72. Podoficerowie nadterminowi noszą oznaki specjalności umieszczone na lewym rękawie kurtek i płaszczy powyżej oznak stopni według wzorów i kolorów opisanych w pkt. 22 (rys. 196 — 197).
73. 1) Oficerowie zawodowi noszą jako oznaki korpusów, broni lub służb wypustki szerokości 4 mm z sukna wyłogowego w kolorach opisanych w pkt. 21, naszyte na rękawach między taśmami oznaczającymi stopnie wojskowe (rys. 202 — 204).
2) Chorąży umieszcza wypustkę wzdłuż dolnej krawędzi taśmy, oznaczającej stopień wojskowy (rys. 201).
74. Uczniowie Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej noszą:
 - 1) Naramienniki przy półpłaszczkach obszyte sznurkiem plecionym koloru złotego o średnicy 3 mm. Naramienniki są obszyte naokoło, z wyjątkiem miejsca wszycia przy rękawie (rys. 209 — 210).
Poza tym na naramiennikach uczniowie noszą metalowe oznaki szkolne, umieszczone jak na rysunku 210.
 - 2) Na lewym rękawie bluz sukiennych, letnich białych i roboczych — metalowe oznaki szkolne, umieszczone powyżej oznak stopni na podkładce sukiennej koloru munduru (rys. 211 — 214).
 - 3) Na przedramieniu lewego rękawa półpłaszczka, bluzy sukiennej, letniej białej i roboczej — oznaki lat nauki w postaci paszków ułożonych w kształcie litery „V” — skierowanej kątem w dół, wykonane z sukna wyłogowego koloru ciemnokarminowego. Długość ramion litery wynosi 35 mm, a szerokość 6 mm. Ramiona litery ustawione są pod kątem 90° i mają końce ścięte równoległe do krawędzi rękawa na jednej wysokości. Pierwszy znak kształtu litery „V” naszywa się w odległości 10 mm powyżej metalowej oznaki szkolnej „SO”. Uczeń rozpoczynający każdy następny rok nauki naszywa o jeden znak więcej w odstępach 4 mm powyżej poprzedniego (rys. 211 — 214).
 - 4) Oznak specjalności uczniowie Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej nie noszą.

ROZDZIAŁ IV

OGÓLNY OPIS POSZCZEGÓLNYCH PRZEDMIOTÓW ZAOPATRZENIA MUNDUROWEGO, WCHODZĄCYCH W SKŁAD ZASADNICZYCH UBIORÓW WOJSKOWYCH

W Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony
Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

75. **Czapka polowa sukienna i gabardinowa** (rys. 35). Czapka ma denko czworokątne. Długość boku denka wynosi od 16x16,5 cm do 17,75x18,25 cm (w zależności od rozmiaru czapki).

Boki denka po prawej stronie czapki mają wymiary dłuższe od boków po lewej stronie. Czapka wykonana jest z nausznikami podwójnie złożonymi. Szerokość złożonych nauszników wynosi 5,5 cm. Nauszniki spięte są w przodzie klamerką metalową. Czapka wykonana jest na podszewce, ponadto denko usztywnione jest płótnem. Potnik u czapek jest skórzany lub z tkaniny bawełnianej. Daszek o szerokości 6 cm stebnowany jest 9-krotnie w równych odstępach.

W przodzie na szyciu kwater umieszczony jest orzełek metalowy lub haftowany nićmi koloru matowobiałego na podkładce sukiennej koloru munduru.

76. **Czapka garnizonowa sukienna, szewiotowa i gabardinowa** (rys. 30 — 34).

Czapka ma denko nieco owalne naprężone stalką szerokości 0,3 cm. Długość denka, mierzona od krawędzi do krawędzi, wynosi od 24,25 do 26 cm, szerokość od 23,75 do 25,5 cm (w zależności od rozmiaru czapki).

Czapka wykonana jest na podszewce, z naszytym pośrodku denka celuloidem (w czapkach gabardinowych i szewiotowych). Potnik u czapek garnizonowych jest skórzany o szerokości 4 cm. W szwie łączącym denko z kwaterami wszyta jest wypustka szerokości 0,2 cm z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska (pkt 13 — 15).

Kwaterny z przodu są podwałowane oraz usztywnione za pomocą tekturki i sztywnego płótna. Szerokość kwaterny z przodu, mierząc

od szwu łączącego kwatery z otokiem do wszycia wypustki, wynosi 5 cm, a z tyłu 4,5 cm.

Otok czapki wykonany jest z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska i usztywniony preszpanem. Wysokość otoku w czapce szeregowca wynosi 5 cm, zaś w czapce oficerskiej i generalskiej 5,5 cm.

Galon u czapki naszyty jest na złączeniu kwater z otokiem. Na otoku czapki oficera starszego w odległości 0,4 cm poniżej pierwszego galonu naszyty jest drugi galon.

Na otoku czapki generalskiej i marszałka wyhaftowany jest wężyk opisany w pkt. 52 i 53 niniejszych przepisów. Daszek u czapki jest fibrowy lub preszpanowy, lakierowany, z okutą krawędzią z blachy matowosrebrnej. Szerokość daszka pośrodku wynosi 5,5 cm. Nad daszkiem na otoku przypięty jest na dwóch guzikach pasek szerokości 1,7 cm. W przodzie na złączeniu kwater umieszczony jest orzełek, podstawa którego opiera się na połowie galonu.

- 77. Furażerka gabardinowa i drelichowa (rys. 36).** Furażerka gabardinowa wykonana jest na podszewce oraz z potnikiem skórzanym. Furażerka drelichowa wykonana jest bez podszewki i z potnikiem bawełnianym. Wymiary furażerek dla średniego rozmiaru wynoszą: wysokość pośrodku 12,8 cm, z przodu 7,5 cm, z tyłu 9,5 cm.

W przodzie na złączeniu obu boków umieszczony jest orzełek metalowy lub haftowany na podkładce sukiennej koloru furażerki.

- 78. Kurtka sukienna szeregowca (rys. 58).**

1) Strona zewnętrzna kurtki.

Kurtka jest jednorzędowa, z kołnierzem zapiętym pod szyją, swobodna w ramionach i biodrach, w pasie lekko wcięta, plecy ze szwem pośrodku.

Kurtkę zapina się na 5 dużych guzików mundurowych. Pierwszy guzik umieszczony jest w odległości 3,5 cm od wszycia kołnierza i pośrodku jego ostrych końców, ostatni zaś na wysokości górnych krawędzi klap kieszeni dolnych.

Na przodzie kurtki naszyte są 4 kieszenie z klapkami zapinanymi na małe guziki mundurowe.

Kołnierz zapina się na jedną parę haftek. Szerokość kołnierza z przodu, od załamania przy haftce do ostrego końca, wynosi 6,5 cm. Szerokość wyłożonego kołnierza w tyle wynosi 4 cm, a cała szerokość 7 cm.

Naramienniki są wszyte z rękawami i zapinane na małe guziki mundurowe. Długość naramienników powinna być taka, aby ostry koniec znajdował się w odległości około 1 cm od wszycia kołnierza. Szerokość naramienników przy wszyciu wynosi 5 cm, przy ostrym końcu 3,5 cm (rys. 105).

Na zewnętrznej tkaninie wokół rękawa, 10 cm od jego dolnej krawędzi, znajduje się stebnówka imitująca mankięt. Po-

środku stebnówki oraz 2,5 cm od szwu łokciowego przyszyty jest duży guzik mundurowy.

2) Strona wewnętrzna kurtki.

Kurtka wykonana jest na podszewce bawełnianej do samego dołu, a ponadto przody usztywnione są płótnem lnianym.

Na lewym przodzie podszewki u góry wykonana jest kieszeń o otworze około 15 cm i głębokości 18 cm.

Kieszeń ta zapina się na zapinkę i guzik. Na prawym przodzie podszewki u dołu naszyta jest kieszonka szerokości 7 cm i głębokości 13 cm, zapinana na guzik. Kieszonka ta przeznaczona jest na pakunek sanitarny.

79. Bluza drelichowa szeregowca (rys. 59 — 60).

1) Strona zewnętrzna bluzy.

Bluza jest jednorzędowa z kołnierzem zapiętym pod szyją, swobodna w ramionach i biodrach, w pasie lekko wcięta, zapinana ze szwem pośrodku.

Bluzę zapina się na 5 guzików. Pierwszy guzik jak również i dziurka umieszczone są w odległości 3,5 cm od wszycia kołnierza, ostatni zaś guzik i dziurka na linii górnych krawędzi klap dolnych kieszeni. Na przodzie bluzy naszyte są 4 kieszenie z klapkami zapinanymi na małe guziki mundurowe.

Kołnierz zapina się pod szyją na jedną parę haftek. Szerokość kołnierza z przodu, od styku z klapą do ostrego końca, wynosi 6,5 cm, cała szerokość w tyle 7 cm, szerokość części wykładanej 4 cm. Naramienniki są wszyte z rękawami i zapinane na małe guziki mundurowe. Długość naramienników powinna być taka, aby ostry koniec znajdował się w odległości około 1 cm od wszycia kołnierza. Szerokość naramienników przy wszyciu wynosi 5 cm, a przy ostrym końcu 3,5 cm (rys. 105).

Rękawy są z nałokietnikami, a u dołu w szwach łokciowych zakończone rozporkami. Doły rękawów od wewnątrz podszyte są podszewką bawełnianą szerokości 10 cm.

U góry podszewka przyszyta jest maszynowo do rękawa. Pośrodku, między stebnówką a krawędzią dołu oraz 2,5 cm od krawędzi rozporka, przyszyty jest duży guzik mundurowy.

2) Strona wewnętrzna bluzy.

Górne części kieszeni piersiowych i dolnych wzmocnione są naszytymi podkładkami z podszewki bawełnianej.

Rękawy są bez podszewki, a pachy zaś oblamowane podszewką bawełnianą.

Na prawym przodzie obsadzenia, u dołu, naszyta jest kieszon-

ka szerokości 7 cm i głębokości 13 cm, zapinana na guzik. Kieszonka ta przeznaczona jest na pakunek sanitarny.

80. Kurtka gabardinowa i szewiotowa oficerska (rys. 61).

1) Strona zewnętrzna kurtki.

Kurtka jest jednorzędowa z kołnierzem wykładanym, swobodna w ramionach, w pasie wcięta, plecy ze szwem pośrodku. Ramiona kurtki są podwyższone podkładkami z waty.

Szwy boczne pleców zakończone są rozporkami o długości 10 cm. Kurtkę zapina się na 4 duże guziki mundurowe. Górny guzik umieszczony jest w linii poziomej z guzikami górnych kieszeni, dolny zaś guzik na linii górnych krawędzi kłapek dolnych kieszeni. Odległość pierwszego górnego guzika od krawędzi przodu wynosi 2 cm, a ostatniego u dołu 4 cm. Guziki biegną środkiem piersi. Odległość dziurek od krawędzi przodu wynosi około 2 cm.

Na piersiach i po bokach kurtki, poniżej pasa, naszyte są kieszenie z kłapkami zapinanymi na małe guziki mundurowe. Kieszenie piersiowe są umieszczone w ten sposób, aby linia głębokości pachy wypadła mniej więcej pośrodku kieszeni. Odległość kieszeni piersiowej od krawędzi lewego przodu wynosi od 7 do 8 cm (w zależności od rozmiaru kurtki).

Kieszeń piersiowa na prawym przodzie umieszczona jest w tej samej odległości, licząc od środka przszytych guzików. Dolne dwie kieszenie umieszczone są 2,5 cm powyżej dolnej krawędzi kurtki. Odległość od krawędzi lewego przodu wynosi u góry od 12,5 do 13,5 cm, u dołu od 14 do 15 cm (w zależności od rozmiaru kurtki). Wymiary kieszeni dla średniego rozmiaru (48 cm objętość piersi i 170 cm wysokość figury) wynoszą:

- a) kieszeń piersiowa — szerokość u góry 12,5 cm, u dołu 13 cm, a wysokość wraz z klapką 15 cm, szerokość klapki kieszeniowej 6 cm,
- b) kieszeń dolna — szerokość u góry 17 cm, u dołu 21 cm, wysokość wraz z klapką z przodu 22 cm, a od strony szwu bocznego 20 cm, szerokość klapki kieszeniowej 7 cm (rys. 61c).

Kołnierz jest wykładany, z przodu otwarty. Krawędzie klapki i kołnierza tworzą kąt 90° i mają po 4 cm szerokości (rys. 61b). Szerokość wyłożonego kołnierza w tyle wynosi 4 cm, a cała szerokość 7 cm. W przodzie kołnierza naszyte są patki z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska (pkt 13 — 15), na których umieszcza się metalowe oznaki rodzaju bronii, służby lub oznaki szkolne, a u generałów haftowane orzełki. Rozmiar klapki kołnierza oraz sposób umieszczania patek na kołnierzu kurtki określa rysunek 61 b.

Naramienniki są wszyte z rękawami i zapinane na małe guziki mundurowe. Długość naramienników powinna być taka,

aby ostry koniec znajdował się w odległości około 0,5 cm od krawędzi wyłożonego kołnierza. Szerokość naramienników przy wszyciu rękawa wynosi 5 cm, a przy ostrym końcu 3,5 cm. Rękawy są z mankietami naszytymi i zakończone w szwach łokciowych rozporkami. W górnej krawędzi mankietów wszyta jest wypustka szerokości 0,2 cm z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska (pkt 13 — 15). Wysokość mankietów wynosi 10 cm. Pośrodku mankieta oraz 2,5 cm od krawędzi rozporka przyszyty jest duży guzik mundurowy. Stebnówki w krawędziach dolnych i przodów, w kołnierzu, mankietach, kłapkach kieszeniowych i kieszeniach oraz naramiennikach są szerokości 0,2 cm, natomiast stebnówka w górnych krawędziach kłapek kieszeniowych jest szerokości 0,7 cm.

2) Strona wewnętrzna kurtki.

Przody kurtki wykonane są na płótnie lnianym do samego dołu. Pierś jest usztywniona włosianką nakrytą flanelą. Całość kurtki jest na podszewce jedwabnej. W górnych częściach przodów podszewki wykonane są dwie kieszenie wewnętrzne. Kieszenie są o otworach 15 cm i głębokości 18 cm, zapinane na guziki i zapinki (rys. 61e).

81. **Kurtka generalska z kołnierzem wykładanym** wykonana jest tak samo, jak kurtka oficerska (pkt 80) z tym, że dół kurtki, mankiety rękawów i naramienniki są bez stebnówek na zewnątrz. Szerokość naramienników wynosi przy wszyciu 6 cm, a przy ostrym końcu 4 cm. Ponadto naramienniki przyszyte są z wierzchu do szwu wszycia rękawa. Wysokość mankietów w rękawach wynosi 12 cm. Kurtka generalska jest dłuższa od kurtki oficerskiej od 2 do 4 cm. Plecy kurtki są gładkie bez szwa pośrodku.

82. **Kurtka gabardinowa, galowa generalska** (rys. 12).

1) Strona zewnętrzna kurtki.

Kurtka jest jednorzędowa z kołnierzem zapiętym pod szyją, swobodna w ramionach, w pasie wcięta, plecy gładkie bez szwa pośrodku. Szwy boczne pleców zakończone są rozporkami o długości 10 cm.

Ramiona kurtki są podwyższone podkładkami z waty. Kurtkę w przodzie zapina się na siedem dużych guzików mundurowych. Górny guzik umieszczony jest w odległości 4 cm od wszycia kołnierza, dolny zaś guzik około 2 cm poniżej linii stanu (talii).

Odległość guzików od krawędzi przodu wynosi 8 cm, a odległość dziurek od krawędzi przodu 2,2 cm.

Na piersiach i po bokach kurtki, poniżej pasa, naszyte są kieszenie z kłapkami zapinanymi na małe guziki mundurowe. Kieszenie piersiowe są umieszczone w ten sposób, że górna krawędź kłapek kieszeniowych jest na równym poziomie drugiego guzika górnego. Odległość kieszeni piersiowej od krawędzi lewego przodu wynosi od 7 cm do 9 cm.

Kieszzeń piersiowa na prawym przodzie umieszczona jest w tej samej odległości, licząc od środka przyszytych guzików. Dolne dwie kieszenie umieszczone są od 2,5 do 3,5 cm powyżej dolnej krawędzi kurtki. Odległość od krawędzi lewego przodu wynosi u góry od 12,5 do 14,5 cm, u dołu od 14,5 do 16,5 cm (w zależności od rozmiaru kurtki).

Wymiary kieszeni dla średniego rozmiaru (48 cm objętość piersi i 170 cm wysokość figury) wynoszą:

- a) kieszeń piersiowa — szerokość u góry 12,5 cm, u dołu 13,5 cm, a wysokość wraz z klapką 15 cm, szerokość klapy kieszeniowej 6 cm,
- b) kieszeń dolna — szerokość u góry 18 cm, u dołu 22 cm, wysokość wraz z klapką z przodu 24 cm, a od strony szwu bocznego 22 cm, szerokość klapy kieszeniowej 7 cm.

Kołnierz zapina się na dwie pary haftek. Szerokość kołnierza z przodu, od załamania przy haftce do ostrego końca, wynosi 6,5 cm, a szerokość wyłożonego kołnierza w tyle 3,5 cm.

W przodzie kołnierza naszyte są patki z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska (pkt 13 — 15), na których wyhaftowane są wężyki i orzełki generalskie (rys. 12).

Rozmiar patek oraz sposób umieszczenia ich na kołnierzu kurtki określa rysunek 155.

Naramienniki naszyte są z wierzchu do szwa wszycia rękawa i zapinane na małe guziki mundurowe. Długość naramienników powinna być taka, aby ostry koniec znajdował się w odległości około 0,5 cm od wszycia kołnierza. Szerokość naramienników przy wszyciu rękawa wynosi 6 cm, a przy ostrym końcu 4 cm. Rękawy są z mankietami naszytymi i zakończone w szwach łokciowych rozporkami. W górnej krawędzi mankietów wszyta jest wypustka szerokości 0,2 cm z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska. Wysokość mankietów wynosi 12 cm. Na mankietach wyhaftowany jest wężyk generalski szerokości 3 cm. Stebnówki w krawędziach przodów, w klapkach kieszeniowych i kieszeniach są szerokości 0,2 cm, natomiast stebnówka w górnych krawędziach kłapek kieszeniowych jest szerokości 0,7 cm.

2) Strona wewnętrzna kurtki.

Przody kurtki wykonane są na płótnie lnianym do samego dołu. Pierś jest usztywniona włosianką nakrytą flanelą. Całość kurtki jest na podszewce jedwabnej. W górnej części prawego przodu podszewki wykonana jest kieszeń wewnętrzna. Kieszeń jest o otworze od 15 do 16 cm i głębokości 18 cm, zapinana na guzik i zapinkę.

83. Bluza drelichowa oficerska (rys. 62).

1) Strona zewnętrzna bluzy.

Bluza jest jednorzędowa z kołnierzem zapiętym pod szyją, swobodna w ramionach i biodrach, w pasie wcięta, plecy ze szwem pośrodku. Ramiona bluzy są podwyższone podkład-

kami z waty. Bluzę zapina się na 7 dużych guzików mundurowych. Pierwszy guzik umieszczony jest w odległości 3,5 cm od wszycia kołnierza i pośrodku ostrych jego końców, dolny zaś guzik około 3 cm poniżej linii stanu (talii). Odległość guzików od krawędzi przodu wynosi 8 cm, a odległość dziurek od krawędzi przodu 2,2 cm.

Na przodzie bluzy naszyte są 4 kieszenie z klapkami zapinanymi na małe guziki mundurowe. Kieszenie umieszczone są jak w kurtce oficerskiej gabardinowej i szewiotowej.

Kołnierz zapina się na dwie pary haftek. Szerokość kołnierza z przodu, od załamania przy haftce do ostrego końca, wynosi 6 cm, a w tyle 3,5 cm.

Kołnierz jest usztywniony wewnątrz płótnem, a w stojące i ostrych końcach podwójnie. Naramienniki wykonane są z tkaniny mundurowej i wszyte z rękawami.

Długość naramienników powinna być taka, aby ostry koniec znajdował się w odległości około 0,5 cm od wszycia kołnierza. Szerokość naramienników przy wszyciu wynosi 5 cm, a przy ostrym końcu — 3,5 cm. Naramienniki zapina się na małe guziki mundurowe (rys. 105).

Rękawy są z mankietami naszytymi, zakończone w szwach łokciowych rozporkami. W górnej krawędzi mankietu wszyta jest wypustka szerokości 0,2 cm z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska (jak przy kurtce gabardinowej i szewiotowej). Wysokość mankietu wynosi 10 cm. Pośrodku mankietu oraz 2,5 cm od krawędzi rozporka przszyty jest duży guzik mundurowy.

Stebnówki w krawędziach bocznych, przodów, w kołnierzu, klapkach, kieszeniach i naramiennikach są szerokości 0,2-0,3 cm, a w dolnej krawędzi 1,5 cm. W mankiecie pierwsza stebnówka przy lamówce jest szerokości od 0,1 do 0,2 cm, druga od 0,7 do 0,8 cm. Stebnówka w górnych krawędziach kłapek kieszeniowych oraz dolnych krawędziach rękawów wynosi 0,7 cm.

2) Strona wewnętrzna bluzy.

Przody bluzy wykonane są na podszewce bawełnianej do samego dołu (rys. 62b). W plecach podszewka sięga pośrodku około 5 cm poniżej linii głębokości pachy. Podszewka na szwach bocznych i szwie pleców przyczepiona jest ręcznym ścięciem.

Rękawy są bez podszewki, a pachy zaś oblamowane podszewką bawełnianą. Kieszenie boczne są wzmocnione od spodu podkładkami z podszewki.

- 84. Koszula do kurtek gabardinowych i szewiotowych (rys. 63).** Koszula wykonana jest z tkaniny bawełnianej z naszytym gorssem i kołnierzykiem z tkaniny wełnianej koloru munduru. Koszulę w przodzie zapina się na trzy guziki, a na czwarty guzik zapina się kołnierzyk. Szerokość wyłożonego kołnierzyka w przodzie,

od wszycia do ostrego końca, wynosi 8,5 cm, a w tyle od 3,5 do 4 cm (rys. 63c).

Spodnia część kołnierzyka w przodzie, przy ostrym końcu, wykonana jest tak, aby można było umieszczać fiszbinki w celu usztywnienia ostrych końców kołnierzyka.

Szerokość gorsu przy zapiętej koszuli wynosi 21 cm, a długość, mierząc od wykroju szyi, od 22 do 26 cm (w zależności od rozmiaru koszuli).

Rękawy koszuli są z mankietami zapinanymi na 1 guzik. Mankiety wykonane są z tkaniny wełnianej koloru munduru (rys. 63b).

85. Krawat (rys. 82).

Krawat wykonany jest z tkaniny wełnianej koloru munduru. Wewnątrz krawata umieszczona jest wkładka z cienkiej tkaniny bawełnianej. Długość krawata wynosi około 125 cm, szerokość w połowie 3 cm.

86. Spodnie sukienne i drelichowe ze spinaczami szeregowca (rys. 64 — 65).

1) Strona zewnętrzna spodni.

Spodnie są biodrowe, swobodne w siedzeniu, u dołu spinane ściągaczami i nakładanymi spinaczami.

W szwach bocznych, 4 cm poniżej wszycia paska, wykonane są kieszenie o otworach od 16 do 17 cm (w zależności od rozmiaru spodni). W przodzie lewej nogawki, w szwie paska, wykonana jest kieszonka o szerokości 7 cm i głębokości 9 cm. Kieszonkę tę zapina się za pomocą zapinki i guzika. Szwy boczne są przewinięte i przystebnowane. W przodzie nogawek u góry założone są ku przodowi fałdki, od których biegnie w dół zaprasowany kant spodni. Rozporek u spodni zapina się na trzy lub cztery guziki oraz na hak i haftkę, umieszczoną na linii wszycia pasków.

W szwie paska jest wszytych 6 podtrzymywaczy, siódmy zaś podtrzymywacz o długości około 11 cm przyszyty jest na tylnym szwie. Podtrzymywacz ten w połowie, przy wszyciu paska, przymocowany jest trzykrotnym przyszyciem maszynowym. W ten sposób wykonany podtrzymywacz umożliwia niższe lub wyższe, zależnie od potrzeby, utrzymanie spodni na biodrach. W zaszewki tylnych nogawek, 1,5 cm od wszycia pasa, wszyte są ściągacze. Część ściągacza ze sprzączką wszyta jest po lewej stronie, a część do ściągania po prawej stronie.

Nogawki w dole po bokach spinane są ściągaczami. Część ściągacza ze sprzączką przyszyta jest na tylnej części nogawki, a część do ściągania na przedniej części. Spodnie drelichowe mają naszyte na przednich nogawkach nakolanniki (rys. 65). Na dolną część zapiętych nogawek nakłada się spinacze długości od 34 do 36 cm i szerokości 11 cm, zapinane na trzy guziki. Na spinaczu przyszytych jest 6 guzików w dwóch rzędach (po trzy w każdym rzędzie). Spinacze zapinają się (w za-

leżności od potrzeby) na pierwszy lub drugi rząd guzików. Spinacze wykonane są na podszewce (rys. 65d).

2) Strona wewnętrzna spodni.

Pasek i część rozporka z guzikami podszyte są podszewką bawełnianą.

W kroku spodnie wzmocnione są siodełkiem (rys. 65a), przyszytym w spodniach drelichowych maszynowo, w sukiennych natomiast ścięciem ręcznym tak, aby nie było znać na zewnętrznej stronie spodni. W spodnią część rozporka z guzikami, na linii wszycia paska, wszyta jest zapinka, którą zapina się na guzik przyszyty nad workiem kieszeniowym w lewej nogawce.

87. Spodnie sukienne i drelichowe do butów szeregowca (rys. 66).

U góry spodnie do butów wykonane są tak samo, jak spodnie długie szeregowca z tym, że z bufami po bokach.

U dołu spodnie te wykonane są następująco:

- a) w łydce nie przylegają zbyt do nogi i pod kolanem nie są cięte,
- b) w dole, w szwach bocznych, znajdują się rozporki długości od 11 do 13 cm (w zależności od rozmiaru spodni),
- c) dolne krawędzie podszyte są tasiemką, która służy do ściągania i wiązania nogawek,
- d) spodnie drelichowe mają naszyte nakolanniki (rys. 66).

88. Spodnie sukienne długie koloru granatowego dla uczniów szkół wojskowych, kształcących na oficerów zawodowych i rezerwy (rys. 67).

Spodnie wykonane są tak samo, jak spodnie długie oficerskie (pkt 89) z tą różnicą, że nie mają przedłużenia w lewej części paska, a zapięcie ich dokonuje się tak jak uwidocznia rys. 67 a.

Ponadto na szwach bocznych zamiast wypustek mają naszyte lampasy koloru zależnie od rodzaju wojska.

89. Spodnie szewiotowe i gabardinowe długie oficerskie (rys. 68).

1) Strona zewnętrzna spodni.

Spodnie są biodrowe, swobodne w siedzeniu. W szwach bocznych spodni wszyta jest wypustka szerokości 0,2 cm z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska (pkt 13 — 15). W przodzie nogawek wykonane są kieszenie boczne o otworach od 16 do 17 cm (zależnie od rozmiaru spodni), umieszczone 4 cm od wszycia paska i 3,5 cm od szwu bocznego nogawki. Długość worków kieszeniowych, mierząc od linii wszycia paska do dolnej krawędzi, wynosi od 35 do 36 cm (w zależności od rozmiaru spodni). Szerokość worka kieszeniowego wynosi u góry 15 cm, a u dołu około 19,5 cm. W prawej tylnej części nogawki, około 6 cm od wszycia paska, wykonana jest kieszeń o cięciu poziomym z patką zapinaną na guzik. Otwór kieszeni wynosi od 15 do 16 cm (w zależności od rozmiaru spodni). Głębokość kieszeni wynosi około 18 cm, mierząc od górne-

go przeszycia otworu kieszeni do dolnej krawędzi. W przodzie lewej nogawki, w szwie paska, wykonana jest kieszonka do zegarka o szerokości 7 cm i głębokości 9 cm.

W przodzie nogawek u góry założone są ku przodowi fałdki, od których biegnie w dół zaprasowany kant spodni. Szerokość paska z przodu wynosi 4,5 cm, a z tyłu 4 cm. W szwie paska jest wszytych 6 podtrzymywaczy, siódmy zaś przszyty jest w tyle na złączeniu pasków.

W przodzie z lewej strony znajduje się przedłużenie paska około 15 cm, mierząc od krawędzi przodu rozporka (rys. 68a). Przedłużenie paska po przełożeniu przez podtrzymywacz zapina się na guzik.

Na wierzchu paska, nad tylnymi nogawkami, przszyte są ściągacze. Ściągacze te przszyte są pod podtrzymywaczami (rys. 68).

Szerokość nogawek u dołu wynosi od 25 do 30,5 cm (w zależności od rozmiaru spodni).

Stebnowki przy szwie paska, tylnej kieszeni, patki i ściągaczy są szerokości 0,2 cm, zaś stebnowki przy kieszeniach bocznych są 0,7 cm, natomiast szerokość ostebnowania rozporka w przodzie wynosi około 4 cm.

2) Strona wewnętrzna spodni.

W przodzie nogawek wszyta jest kolanówka z podszewki jedwabnej. Podszewka sięga około 6 cm nad umocowaniem rozporka i jest delikatnie przszyta ścięciem do nogawek tak, aby ścięgi nie odbijały się na zewnętrznej stronie spodni.

U dołu podszewka nie dochodzi do krawędzi nogawek na odległość około 20 cm i jest nie podszyta. Pasek oraz część rozporka z guzikami wykonane są na płótnie lnianym i podszyte podszewką jedwabną. W listewce rozporka wykonane są 4 lub 5 dziurek. Pierwsza dziurka u góry jest umieszczona na linii wszycia paska. Spodnia część rozporka (z guzikami) jest u góry poszerzona i zakończona dziurką (rys. 68a).

Na lewym worku kieszeniowym, tuż przy pasku, przszyty jest guzik do przypinania poszerzonego końca listewki.

W dole nogawek przszyta jest naokoło tasiemka chroniąca krawędzie dołu od przetarcia. Podwinięcie dołu wynosi 5 cm.

90. Spodnie generalskie długie (gabardinowe i diagonalowe).

Spodnie wykonane są tak samo, jak spodnie długie oficerskie, a ponadto mają po obydwu stronach wypustki naszyte lampasy o szerokości 3,9 cm z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska. Odstęp z obydwu stron wypustki do lampasa wynosi 0,5 cm (rys. 68c).

Górna przednia część nogawek jest nieco szersza, aby można było umieścić jedną połowę lampasa pomiędzy szwem a kieszenią boczną.

91. Spodnie oficerskie do butów (gabardinowe, szewiotowe i drelichowe (rys. 69 — 70).

1) Strona zewnętrzna spodni.

Spodnie są biodrowe i jednocześnie dostosowane do szelek, swobodne w siedzeniu, z bufami po bokach, przylegające do nóg pod kolanami i na łydkach, u dołu wiązane na tasiemki. Szwy boczne spodni biegną po boku nogawek. W szwach bocznych spodni wszyta jest wypustka szerokości 0,2 cm z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska (pkt 13—15). W przodzie nogawek wykonane są kieszenie boczne o otworach od 16 do 17 cm (zależnie od rozmiaru spodni), umieszczone 4 cm od wszycia paska i 3,5 cm od szwu bocznego nogawki. W spodniach drelichowych kieszenie wykonane są w szwie bocznym. W prawej tylnej części nogawek, około 6 cm od wszycia paska, wykonana jest kieszeń o cięciu poziomym z klapką zapinaną na guzik. Otwór kieszeni wynosi od 15 do 16 cm (w zależności od rozmiaru spodni). Głębokość kieszeni tylnej i bocznych jest taka sama, jak przy spodniach długich oficerskich.

W przodzie lewej nogawki, w szwie paska, wykonana jest kieszonka z klapką (do zegarka) o szerokości 7 cm i głębokości 9 cm. Kieszonka zapinana jest za pomocą klapki i guzika.

W przodzie nogawek u góry założone są ku przodowi fałdki, od których biegnie do dołu zaprasowany kant spodni. Szerokość paska z przodu wynosi 4,5 cm, z tyłu — 4 cm. W tyle są paski nie złączone, lecz zakończone rozporkiem. W szwie paska jest wszytych 6 podtrzymywaczy, siódmy zaś przyszyty jest w tyle pod rozporkiem. W szew boczny i zaszewkę tylnej nogawki, w odległości 0,5 cm od wszycia paska, wszyte są ściągacze. Część ściągacza ze sprzączką wszyta jest w zaszewkę. Rozporek w przodzie zapina się na 4 lub 5 guzików, a ponadto na jeden guzik na pasku. Nogawki u dołu w szwach bocznych zakończone są rozporkami długości od 14 do 16 cm (w zależności od rozmiaru spodni). Dolne krawędzie podszyte są tasiemką, która służy do ściągania i wiązania nogawek. Tylne nogawki są cięte pod kolanami.

Stebnowki przy szwie paska tylnej kieszeni, kłapek i ściągaczy są wykonane o szerokości 0,2 cm. Ostebnowanie rozporka w przodzie wynosi około 4 cm.

2) Strona wewnętrzna spodni.

Pasek oraz część rozporka z guzikami wykonane są na płótnie lnianym i podszyte podszewką jedwabną.

Spodnie w kroku wzmocnione są podszewką.

W listewce rozporka wykonane są 4 lub 5 dziurek z tym, że pierwsza dziurka umieszczona jest na wysokości wszycia paska.

Spodnia część rozporka w górnej części jest poszerzona i zakończona dziurką. Na lewej stronie spodni przyszyty jest guzik do przypinania tego poszerzenia (rys. 69b).

Na pasku przyszytych jest 6 guzików, służących do przypięcia szelek.

W szwach krokowych i szwie podkolana (z wyjątkiem spodni drelichowych) podszyte są tasiemki, zabezpieczające szew od pęknięcia. Spodnie drelichowe są nieco luźniejsze pod kolanem i w łydce.

92. Spodnie generalskie do butów (diagonalowe) wykonane są tak samo, jak spodnie oficerskie, a ponadto mają naszyte po obydwu stronach wypustki lampasy o szerokości 3,9 cm z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska. Odstęp z obydwu stron wypustki do lampasa wynosi 0,5 cm (rys. 68c).

W dole lampasy sięgają do rozporka. Górna przednia część nogawek jest nieco szersza, aby można było umieścić jedną połowę lampasa pomiędzy szwem a kieszeniami.

93. Płaszcz sukienny szeregowca (rys. 71).

1) Strona zewnętrzna płaszcza.

Płaszcz jest jednorzędowy z kołnierzem zapiętym pod szyją, swobodny w ramionach, w pasie luźny.

Przód płaszcza zapina się na 6 guzików płaszczowych.

Pierwszy guzik umieszczony jest w odległości 5 cm od wszycia kołnierza i pośrodku ostrych jego końców, ostatni zaś na wysokości guzików kieszeni bocznych. Odległość dziurek od krawędzi lewego przodu wynosi 5 cm. Odległość guzików od krawędzi prawego przodu wynosi około 9 cm.

Kieszenie boczne wykonane są w przodkach na wysokości bioder tak, aby pas główny zakrywał na 1 cm górne krawędzie listewek. Kieszenie ustawione są pod kątem 18° od pionu.

Długość listewek kieszeniowych wynosi od 22 do 24 cm (w zależności od długości płaszcza). Pośrodku listewek wykonane są pionowe dziurki okrągłym do góry, zapiwane na guziki płaszczowe. Kieszenie są wykonane tak, aby przez nie można było sięgnąć do kieszeni kurtki i spodni. Od strony podszewki otwory kieszeniowe zapiwane są na guzik płaski. Pośrodku pleców, skrojonych w całości, wykonana jest kontrafałda o głębokości w pasie 12 cm, a u dołu 14 cm.

Kontrafałda u góry, na przestrzeni 2,5 cm od wszycia kołnierza, jest zszyta i przestębnowana w linii poziomej na szerokości 6 cm i zamocowana na wylot rygielkiem na złączeniu kontrafałdy, a dalej do dołu zaprasowana.

Na szwach bocznych przyszyte są podtrzymywacze do pasa głównego, zapiwane na guziki płaszczowe. Długość podtrzymywacza wynosi 12 cm, szerokość u góry 5,5 cm, a u dołu 4 cm.

W dolnej części kontrafałdy wykonany jest rozporek o długości od 41 do 52 cm (w zależności od długości płaszcza). Na wierzchniej stronie rozporka wykonane są pionowo 3 dziurki okrągłym do góry. Dziurki są rozmieszczone w równych od-

ległościach między zamocowaniem rozporka a krawędzią dołu. Na spodniej części rozporka przyszyte są trzy małe guziki mundurowe, służące do zapinania w razie potrzeby rozporka. Szerokość dolnego obwodu płaszcza, przy otwartej kontrafałdzie, wynosi od 215 do 251 cm (w zależności od rozmiaru i długości płaszcza).

Kołnierz zapina się na jedną parę haftek, przykrytych od szyi pateczką z sukna. Szerokość kołnierza z przodu, od załamania przy haftce do ostrego końca, wynosi około 13,5 cm, cała szerokość z tyłu 11 cm, a część wyłożona — 7 cm.

Naramienniki wszyte są z rękawami i zapinane na małe guziki mundurowe. Długość naramienników winna być taka, aby ostry koniec chował się pod krawędź wyłożonego kołnierza, natomiast guzik winien być widoczny. Szerokość naramienników przy wszyciu rękawa wynosi 6 cm, a przy ostrym końcu 4 cm (rys. 106).

Rękawy są z naszytymi mankietami o wysokości od 19 do 21 cm (w zależności od rozmiaru płaszcza).

Na mankietach w szwach łokciowych rękawów wszyte są pateczki, zapinane na guziki płaszczowe, z których drugi guzik przyszyty jest w odległości 8,5 cm od pierwszego.

W mankiecie lewego rękawa, od spodniej strony, wykonana jest kieszeń o otworze około 15 cm i głębokości 18 cm.

2) Strona wewnętrzna płaszcza.

Przody płaszcza wykonane są na płótnie lnianym, sięgającym od góry do linii dolnych krawędzi listewek kieszeni bocznych. Płaszcz wykonany jest na podszewce bawełnianej sięgającej do stanu. Podszewka w przodzie przymocowana jest do worków kieszeni, a w bokach do szwów bocznych.

W górnej części lewego przodu podszewki wykonana jest kieszeń o otworze około 15 cm i długości 18 cm. Głębokość worka kieszeni bocznej wynosi 16 cm, szerokość u dołu 23 cm.

W dole na obsadzeniu lewego i prawego przodu, w odległości 5 cm od krawędzi dołu płaszcza, przyszyte są zapinki z sukna. W dole przy narożnikach rozporka przyszyte są haczyki, a w dolnej krawędzi podszewki po bokach kontrafałdy wykonane są pętelki. Zapinki i guziki (na których zapina się od wewnątrz kieszenie) oraz haftki i pętelki służą do podpinania przodów i tyłu płaszcza w razie potrzeby podczas marszów polowych. Kołnierz jest usztywniony płótnem pojedynczo, a w ostrych końcach podwójnie. Na lewej stronie podkołnierza umieszczona jest zapinka na dwóch guzikach, wykonana z sukna. Po prawej stronie kołnierza znajduje się guzik.

Zapinka służy do podpinania (w razie potrzeby) postawionego kołnierza płaszcza.

94. **Płaszcz sukieny podoficera nadterminowego** (rys. 72) wykonany jest tak samo, jak płaszcz szeregowca z tym, że posiada:

- a) ramiona podwyższone podkładkami z waty,
- b) przody w pasie nieco wcięte, wykonane na płótnie lnianym z nałożoną włosianką i flanelą,
- c) podszewkę jedwabną zamiast bawełnianej,
- d) u góry na przestrzeni 9 cm (od wszycia kołnierza do podstawy trójkąta) posiada zaszytą kontrafałdę, zamocowaną na wylot rygielkiem u podstawy trójkąta, który jest wyszyty wierzchołkiem do góry o podstawie 6 cm i wysokości 3,5 cm,
- e) w krawędzi zaprasowanej kontrafałdy, na linii stanu, przyszyty guzik i wykonaną pętelkę dla złączenia kontrafałdy po zapięciu,
- f) rozporek o długości od 53 do 66 cm zapinany na 4 guziki,
- g) w górnych krawędziach mankietów i w krawędziach naramienników posiada wypustki z sukna wyłogowego koloru zależnie od rodzaju wojska (pkt 13 — 15 i rys. 107).

95. **Płaszcz sukieny oficerski** (rys. 73).

1) **Strona zewnętrzna płaszcza.**

Płaszcz jest jednorzędowy z kołnierzem zapiętym pod szyją, swobodny w ramionach i biodrach, w pasie wcięty. Ramiona płaszcza podwyższone są podkładkami z waty.

Przód płaszcza zapina się na 6 guzików płaszczowych.

Pierwszy guzik umieszczony jest w odległości 5 cm od wszycia kołnierza i pośrodku ostrych jego końców, ostatni zaś na wysokości guzików kieszeni bocznych. Odległość dziurek od krawędzi lewego przodu wynosi 5 cm, a odległość guzików od krawędzi prawego przodu wynosi około 9 cm.

Na prawym przodzie, na wysokości pasa za guzikami, wykonana jest pętelka, a na lewej krawędzi przodu przyszyty haczyk, służący do zapinania krawędzi przodu.

Kieszenie boczne wykonane są w przodkach na wysokości bioder tak, aby pas główny zakrywał na 1 cm górne krawędzie listewek. Kieszenie umieszczone są w przednich zaszewkach pod kątem 18° od pionu. Długość listewek wynosi od 22 do 24 cm (w zależności od długości płaszcza). Pośrodku listewek są wykonane pionowo dziurki okrążkiem do góry, zapinane na guziki płaszczowe. Kieszenie są wykonane tak, aby przez nie można było sięgać do kieszeni kurtki i spodni. Od strony podszewki otwory kieszeniowe zapinane są na guzik płaski (rys. 73e).

Pośrodku pleców, skrojonych w całości, wykonana jest kontrafałda o głębokości w pasie 12 cm i w dole 14 cm.

Kontrafałda na przestrzeni 9 cm (od wszycia kołnierza do podstawy trójkąta) jest zszyta i umocowana na wylot rygielkiem u podstawy trójkąta, a dalej do dołu zaprasowana. Trójkąt wyszyty jest wierzchołkiem do góry o podstawie 6 cm i wysokości 3,5 cm (rys. 73g).

Płaszcz jest spinany z tyłu spięciem o szerokości 7 cm, wykonanym z dwóch części na płótnie i podszewce.

Na prawej części spięcia przyszyte są trzy guziki płaszczowe, a na lewej wykonane są dwie dziurki.

Dziurki i guziki służą do regulowania objętości płaszcza. Od spodu lewej części spięcia, 5 cm od miejsca wszycia, znajduje się tasiemka do przytrzymywania końca prawej części spięcia (rys. 73g).

W krawędziach zaprasowanej kontrafałdy, pod spięciem, przyszyty jest guzik i wykonana pętka do spinania fałdy.

W dolnej części kontrafałdy wykonany jest rozporek (rys. 73f), zaczynający się około 15 cm poniżej stanu. Na wierzchniej stronie rozporka wykonanych jest pionowo 5 dziurek, okrążkiem do góry. Dziurki są rozmieszczone w równych odległościach między zamocowaniem rozporka a krawędzią dołu. Na spodniej części rozporka przyszytych jest 5 małych guzików mundurowych, służących do zapinania rozporka (w razie potrzeby).

Szerokość dolnego obwodu płaszcza, przy otwartej kontrafałdzie, wynosi od 215 do 248 cm (w zależności od rozmiaru i długości płaszcza).

Kołnierz zapina się na jedną parę haftek przykrytych od szyi pateczką z sukna. Szerokość kołnierza z przodu, od załamania przy haftce do ostrego końca wynosi około 13,5 cm, cała zaś szerokość z tyłu wynosi 11 cm, a w części wyłożonej — 7 cm. Naramienniki wszyte są z rękawem i zapinane na małe guziki mundurowe. Długość naramienników winna być taka, by krawędź wyłożonego kołnierza pokrywała ostry koniec naramiennika około 1 cm. Krawędź wyłożonego kołnierza nie powinna zakrywać zapiętych guzików w naramiennikach. Szerokość naramienników przy wszyciu wynosi 6 cm, a przy ostrych końcach — 4 cm (rys. 73d).

Rękawy posiadają naszyte mankiety o wysokości od 19 do 21 cm (w zależności od rozmiaru płaszcza). Na mankietach w szwach łokciowych, w odległości 5 cm od dolnej krawędzi rękawa, wszyte są pateczki zapinane na guziki płaszczowe, z których drugi guzik przyszyty jest w odległości 8,5 cm od pierwszego. Długość pateczek u rękawów wynosi 12 cm, szerokość przy wszyciu 4 cm, a przy ostrym końcu — 5,5 cm. W mankietach lewego rękawa od spodniej strony wykonana jest kieszeń o szerokości około 15 cm i głębokości 18 cm.

Krawędzie dolne i przody, kołnierz, mankiety, listewki kieszeniowe, pateczki i paski spięcia płaszcza są stebnowane w odległości 1,5 cm od krawędzi, natomiast naramienniki płaszcza są nie stebnowane.

2) Strona wewnętrzna płaszcza.

Płaszcz wykonany jest na podszewce jedwabnej do samego dołu, a przody płaszcza usztywnione są płótnem lnianym i

włosianką nakrytą flanelą. Podszewka u dołu jest nie podszyta, lecz podwinięta i ostebnowana oraz przyczepiona na szwach bocznych za pomocą tasiemek z tej samej podszewki. W górnej części podszewki wykonana jest kieszeń z zapinką i guzikiem o otworze około 15 cm i głębokości 18 cm.

W plecach, na linii stanu, przyszyte są przez podszewkę i wierzchnią tkaninę zapinki, a na szwach guziki służące do zapinania pomocniczych fałd pod zapiętym spięciem.

Kontrafałda, od wszycia kołnierza do stanu, jest przestebnowana na wskroś z podszewką w odległości 1,5 cm od krawędzi. Głębokość worka kieszeni bocznych wynosi 15 cm, a szerokość u dołu 23 cm.

W dole na obsadzeniu lewego przodu i na podszewce prawego przodu w odległości 5 cm od dolnej krawędzi płaszcza, przyszyte są zapinki z sukna.

W dole płaszcza przy narożnikach rozporka przyszyte są haczyki, a nad zakończeniem rozporka, po bokach kontrafałdy, wykonane są pętelki. Zapinki i guziki, na które zapina się wewnątrz kieszenie oraz haftki i pętelki służą do podpinania przodów i tyłu płaszcza. Kołnierz jest usztywniony płótnem, w ostrych jego końcach podwójnie. Na lewej stronie podkołnierza umieszczona jest zapinka na dwóch guzikach wykonana z sukna, po prawej zaś stronie znajduje się jeden guzik płaski (rys. 73d). Zapinka służy do podpinania (w razie potrzeby) postawionego kołnierza.

96. **Płaszcz sukieny generalski** wykonany jest tak samo jak płaszcz oficerski (pkt 95) z tym, że naramienniki są przyszyte na wierzch do szwu wszycia rękawa.

97. **Płaszcz-namiat szeregowca** (rys. 74).

Płaszcz-namiat ma kształt kwadratu o boku 178 cm. Przy użyciu jego jako peleryny przeciwdeszczowej ściąga się go tasiemką umieszczoną w górnej części naszytego karczka.

Odległość od rogu do górnej krawędzi karczka wynosi około 73 cm, a odległość od rogu do krawędzi w przodzie — około 70 cm. Szerokość karczka w przodzie wynosi 19 cm, a pośrodku — 34 cm. Na prawej stronie, w odległości około 28 cm od krawędzi przodu, wykonany jest otwór na rękę (rys. 74a). Długość otworu wynosi od karczka do zamocowania około 32 cm. Otwór zapinany jest od wewnątrz na baryłkę. Na lewym przodzie i lewej krawędzi dołu, w równych odległościach między narożnikami, wykonanych jest po 6 dziurek o długości 2 cm i umieszczonych w odległości 2 cm od krawędzi. Na prawym przodzie i prawej krawędzi dołu przyszytych jest w odległości 2 cm od krawędzi po 6 baryłek lub guzików płaskich. Baryłki są wykonane z drewna. Długość baryłki wynosi 3 cm, a średnica 1 cm. W każdym rogu płaszcz-namiotu wykonany jest otwór o średnicy 1,2 cm. Płaszcz-namiat w przodzie zapina się na 4 baryłki. Przez ściągnięcie krawędzi narożnika tasiemką, umieszczoną wewnątrz, otrzymuje się kaptur (rys.

74b). Narożnik przeciwny (w tyle) podpinają się od wewnątrz na guzik umieszczony na naszytej podkładce z tej samej tkaniny.

Do postawienia namiotu muszą być użyte najmniej dwa rozłożone płaszczy-namioty. Dziurki i baryłki służą do łączenia poszczególnych płaszczy-namiotów.

98. Peleryna nieprzemakalna oficerska (rys. 75).

1) Strona zewnętrzna peleryny.

Peleryna jest swobodna, nie kępująca ruchów rąk, szerokość jej w dole wynosi od 355 do 420 cm (w zależności od rozmiaru i długości peleryny).

Przód peleryny zapina się kryto na 5 dużych guzików płaszczykowych bez godła. Pierwszy guzik umieszczony jest w odległości 3,5 cm od górnej krawędzi, a ostatni w połowie między górną i dolną krawędzią przodu. Odległość guzików od krawędzi przodu wynosi 6 cm. Ponadto przód peleryny można zapinać dodatkowo w razie potrzeby na zapinkę i guzik. Zapinka przyszyta jest na obsadzeniu lewego przodu, w połowie odległości między ostatnią dolną dziurką a krawędzią dołu peleryny, guzik zaś przyszyty jest na prawym przodzie 1,5 cm od krawędzi.

Długość otworów na ręce wynosi od 38 do 40 cm (w zależności od rozmiaru peleryny). Od wewnątrz otwory na ręce zapinane są na guziki płaszczykowe bez godła.

Kołnierz peleryny zapina się pod szyją na jedną parę haftek. Szerokość kołnierza z przodu, od załamania przy haftce do ostrego końca, wynosi około 10 cm, a cała szerokość z tyłu — około 11 cm. Wraz ze spodnim kołnierzem wszyty jest kaptur. Kaptur w przodzie w razie potrzeby ściąga się tasiemką. Obwód nieściągniętego kaptura wynosi od 102 do 114 cm. Wysokość kaptura z tyłu, mierząc od wszycia z kołnierzem do czubka, wynosi od 37 do 43 cm, a szerokość u góry, mierząc po szwie od czubka do krawędzi kaptura, od 40 do 46 cm. Podana rozpiętość wymiarów zależna jest od rozmiaru peleryny. Opuszczony kaptur zapina się z tyłu przy pomocy zapinki na guzik, przyszyty na spodnim kołnierzu przy wszyciu. Zapinka jest wszyta pośrodku przy krawędzi kaptura.

2) Strona wewnętrzna peleryny.

W przodzie i plecach jest podkład (karczek) z tej samej tkaniny. W przodzie sięga on do umocnienia otworów na ręce, a długość z tyłu wynosi od 25 do 31 cm, mierząc od wszycia kołnierza.

Po obydwu stronach peleryny, w dolnych krawędziach obsadzenia przodów, wpuszczone są i przyszyte haczyki, natomiast w dolnej części obsadzeń otworów bocznych wykonane są pętelki. Haczyki i pętelki służą do podpinania przodów peleryny podczas marszu.

99. Płaszcz letni gabardinowy (rys. 76).

1) Strona zewnętrzna płaszcza.

Płaszcz reglan jednorzędowy z kołnierzem wykładanym. Płaszcz jest luźny, ściągany naokoło paskiem z tego samego materiału.

Płaszcz zapina się na 4 guziki płaszczowe bez godła, a w razie potrzeby i na piąty guzik umieszczony na przodzie pod kołnierzem.

Dziurki wykonane są kryto na obsadzeniu lewego przodu. Pierwsza górna dziurka wykonana jest mniej więcej na linii głębokości pachy, ostatnia zaś dolna — 2 cm powyżej linii poziomej dolnych krawędzi listewek kieszeniowych. Dziurka na klapie wykonana jest w odległości 3,5 cm od górnej krawędzi. Odległość wszystkich dziurek od krawędzi lewego przodu wynosi 2,5 cm, a odległość guzików od krawędzi prawego przodu 9 cm. Kieszenie boczne wykonane są w przodach na wysokości bioder tak, aby pasek zakrywał na 1 cm górne krawędzie listewek. Kieszenie umieszczone są skośnie pod kątem 10° od pionu. Długość listewek wynosi od 20 do 22 cm (w zależności od długości płaszcza).

Plecy są ze szwem pośrodku. Szwy boczne i pleców są podwinięte i przystebnowane. Na szwach bocznych, na wysokości pasa, przyszyte są podtrzymywacze do paska. Długość paska wynosi od 116 do 136 cm (w zależności od rozmiaru płaszcza), a szerokość 5 cm. Pasek zapinany jest za pomocą kłamry. W dolnej części pleców wykonany jest rozporek o długości od 44 do 52 cm (w zależności od długości płaszcza).

Szerokość dolnego obwodu płaszcza wynosi od 162 do 186 cm (w zależności od rozmiaru i długości płaszcza).

Wykładana część kołnierza styka się z kłapkami przodów, a w razie potrzeby podpina się go pod szyją. Szerokość kołnierza z przodu wynosi 9 cm. Cała szerokość kołnierza w tyle wynosi 10 cm, a część wyłożona — 6 cm.

Szerokość klapy przy krawędzi kołnierza wynosi 7 cm. Naramienniki w płaszczu są nakładane za pomocą zapinki, małych guzików mundurowych i podtrzymywaczy, przyszytych na ramieniu płaszcza. Długość naramiennika winna być taka, aby ostry jego koniec był przykryty do guzika kołnierzem, a szerszy koniec sięgał do załamania zwisającego rękawa na ramieniu. Szerokość naramiennika w szerszym końcu wynosi 6 cm, a w ostrym końcu — 4 cm. Rękawy są gładkie bez patki i guzików (rys. 76d).

Szerokość stebnowek w krawędziach bocznych, kołnierzu, w szwach rękawa, boków, pleców, listewek kieszeniowych, paska i naramiennikach wynosi 0,7 cm, u dołu natomiast — około 2 cm.

Stębnówka na lewym przodzie, wstrzymująca wysuwanie się obsadzenia z dziurkami, przszyta jest w odległości 7 cm od krawędzi przodów.

2) Strona wewnętrzna płaszcza.

Przody płaszcza wykonane są na płótnie lnianym do samego dołu. Górna część przodów posiada pokrycie z tkaniny zasadniczej, zwężające się ku dołowi.

W górnej części obsadzenia przodów, wykonane są kieszenie z klapkami, zapinanymi na zapinki i guziki.

Szerokość kieszeni wynosi około 15 cm, głębokość — 18 cm. Boki przodów i plecy są na podszewce jedwabnej sięgającej 10 cm poniżej pasa. Przodem podszewka wydłużona jest tak, by worki kieszeniowe były przykryte. Podszewka przyczepiona jest ręcznym ścięciem do szwów bocznych i szwu pleców. Długość worków kieszeni bocznych wynosi od 34 do 36 cm (w zależności od rozmiaru płaszcza), szerokość u góry wynosi około 14 cm a u dołu — 21 cm.

Na prawym przodzie obsadzenia przszyte są dwa podtrzymywacze, jeden poniżej patki kieszeniowej, drugi zaś na wysokości dolnej krawędzi podszewki. Odległość podtrzymywacza od krawędzi przodu wynosi około 7 cm. W przypadku noszenia płaszcza bez paska, pasek można założyć na opisane wyżej podtrzymywacze.

100. Płaszcz nieprzemakalny z podpinką (rys. 20).

Płaszcz nieprzemakalny wykonany jest tak samo, jak płaszcz letni gabardinowy z tą różnicą, że jest na podszewce do samego dołu z tkaniny wierzchniej i z podpinką wełnianą, przypinaną w razie potrzeby na guziki płaskie od strony wewnętrznej płaszcza. Na rękawach płaszcza są naszyte pateczki i guziki płaszczowe z godłem.

101. Trzewiki juchtowe (rys. 90).

Trzewiki wykonane są bez podszewki. Cholewki trzewików naszyte są na przyszwę. Tyły cholewek wzmocnione są jednolitym zapiętkiem. Cholewki uszczelnione są językiem z półmiechami i sznurowane na siedem dziurek.

Spód trzewików jest o montażu mechanicznym, jednopodeszwo- wy z zelówką podbitą gwoździami ochronnymi. Na obcasach przybite są podkówki (rys. 92 a).

102. Trzewiki ćwiczebne bukatowe (rys. 7—7 a).

Trzewiki wykonane są na podszewce skórzanej. Cholewki naszyte są na przyszwę. Tyły cholewek wzmocnione są jednolitym paskiem tylnikowym. Cholewki są uszczelnione językiem z półmiechami i sznurowane na siedem dziurek. Spód trzewików jest o

montażu mechanicznym, dwupodeszwowym lub jednopodeszwowym. Obcas i przód podeszwy podbite są blaszkami ochronnymi.

103. Trzewiki wyjściowe chromowe (rys. 91).

Przyszwę trzewików wykonane są na podszewce skórzanej, a cholewki na podszewce tekstylnej. Cholewki naszyte są na przyszwę.

Tyły cholewek wzmocnione są jednolitym paskiem tylnikowym. Cholewki uszczelnione są językiem bez miechów i sznurowane na siedem dziurek. Spód trzewików jest o montażu ręcznym lub mechanicznym, jednopodeszwowym na obwódce lub pasie. Obcas i przód podeszwy podbite są blaszkami ochronnymi.

104. Półbuciki wyjściowe chromowe (rys. 95).

Półbuciki wykonane są na podszewce tekstylnej. Cholewki podszyte są pod przyszwę i sznurowane na cztery dziurki. Spód jest o montażu ręcznym lub mechanicznym, jednopodeszwowym na obwódce lub pasie.

105. Buty juchtowe (rys. 92).

Buty wykonane są bez podszewki. Cholewka jest z naszytym paskiem tylnikowym i podszyta pod przyszwę. Spód jak przy trzewikach juchtowych (pkt. 101).

106. Buty ćwiczebne bukatowe (rys. 93).

Buty wykonane są na podszewce skórzanej. Cholewka jest rozszywana z naszytym z tyłu paskiem i naszyta na przyszwę. Spód jak przy trzewikach ćwiczebnych bukatowych (pkt. 102).

107. Szyblety generalskie (rys. 96).

Szyblety wykonane są na podszewce tekstylnej. W cholewki wszyte są ściągacze gumowe. Spód szybletów jest jednopodeszwowym i wykonany ręcznie.

108. Torba polowa skórzana (rys. 103).

Torba wykonana jest ze skóry blankowej. Ściana tylna jest jednolita z klapą zapinaną na przewleczkę. Pod klapą, na ścianie przedniej, naszyte są kieszonki na przybory do pisania i kompas. Wnętrze torby przedzielone jest przegródką wewnętrzną. Końce paska, skracanego sprzączką, przyszyte są do ścianki tylnej i wzmocnione nitami. Ścianka boczna jest jednolita i złożona w mieszek.

109. Torba polowa brezentowa.

Torba brezentowa wykonana tak samo, jak torba skórzana z tym, że jest z brezentu, a tylko krawędzie ma obszyte skórą.

110. Mapnik polowy (rys. 104).

Ścianki zewnętrzne oraz pasek mapnika wykonany jest ze skóry blankowej lub juchtowej.

Wewnętrzne ścianki wykonane są z celofanu i obszyte paskami skórzanymi. Mapnik składa się wzdłuż grzbietu ściankami celofanowymi do siebie i zapina się na zatrzaski. Pasek jest przypięty do mapnika za pomocą dwóch karabińczyków.

111. Pas główny skórzany z poprzeczką (rys. 100).

Pas wykonany jest ze skóry blankowej w kolorze naturalnym, podszyty podszewką skórzaną, zapinany na dwie dziurki i bolce. Wyszycie ozdobne jednocześnie przyszywa podszewkę i strzemiączka. Pod sprzączką, dwutrzpieniową podszyta jest podkładka blankowa. Między podszewką pasa, a wierzchem pasa wszyte są w krawędzi dolnej i górnej po dwa strzemiączka. Poprzeczka jest dwuczęściowa, spinana na sprzączkę. Przypina się ją do pasa na strzemiączka i bolce, umieszczone w końcach pasa poprzecznego. Koniec zapiętego pasa podtrzymywany jest za pomocą ruchomej przesuwki.

112. Pas główny skórzany podoficera nadterminowego (rys. 15).

Pas wykonany jest ze skóry blankowej w kolorze naturalnym, zapinany na sprzączkę dwutrzpieniową. Koniec zapiętego pasa podtrzymywany jest za pomocą ruchomej przesuwki.

113. Pas główny skórzany szeregowca (rys. 97).

Pas wykonany jest tak samo, jak pas podoficerski ze skóry blankowej w kolorze naturalnym z tą różnicą, że sprzączka jest jedno-
trzpieniowa. Dla podtrzymywania zapiętego końca pasa wszyte są dwie wsuwki.

114. Tornister brezentowy (rys. 102).

Tornister ma kształt prostokąta o wymiarach około 35 x 30 cm. Ściany boczne są szerokości 12 cm, w dole i po bokach usztywnione sklejką grubości 0,3 cm. Sklejki w ścianach bocznych, w razie potrzeby, mogą być wyjmowane. Kłapa wierzchnia usztywniona jest od spodu przyklejonym podkładem z tego samego materiału i przypinana u dołu do denka za pomocą dwóch pasków i klamererek.

Na wierzchu klapy przyszyta jest taśma brezentowa szerokości 2 cm. Pośrodku boków pozostawione są otwory do przekładania troków utrzymujących menażkę.

Spodnia część klapy podszyta jest podszewką z otworem kieszeniowym, wiązonym tasiemkami. Kieszeń ta przeznaczona jest do pomieszczenia ręcznika.

Tornister posiada wewnątrz dwie klapy boczne i dwie górne.

Klapy boczne zapinane są za pomocą dwóch pasków i klamererek, górne zaś na jeden pasek i klamerkę. Na lewej klapie bocznej wykonana jest kieszeń na niezbędnik.

Do noszenia tornistra służą szelki, przyszyte u góry do tylnej ścianki. Szelka z lewej strony zapięta jest stale za pomocą klamerki i strzemiączka, przyszytego na uchwycie do denka tor-

nistra. Szelka z prawej strony zapinana jest za pomocą haka, przyszytego do denka tornistra i strzemiączka, znajdującego się na końcu szelki.

Pośrodku tylnej ścianki tornistra przymocowany jest u dołu trok zapinany na klamerkę, który służy do podtrzymywania tornistra z tyłu na pasie głównym.

Do przymocowania na tornistrze zwiniętego płaszcza lub koca służą wsuwki i troki. Dwie wsuwki przyszyte są do ścianek bocznych i jedna do kłapy wierzchniej.

W Marynarce Wojennej.

115. Czapka marynarza sukienna i letnia biała (rys. 41).

Czapki są bez daszka, o denku okrągłym, naprężonym stalką. Średnica denka wynosi od 24,75 do 26,5 cm (w zależności od rozmiaru czapki).

W czapce sukiennej w szwach łączących denko z kwaterami oraz kwatery z otokiem wszyte są wypustki szerokości 2 mm z sukna wyłogowego koloru białego. Czapka letnia biała wykonana jest bez wypustek i z nakładanym pokrowcem z tego samego materiału. Szerokość kwater czapki wynosi 4 cm. Kwatery są przytrzymywane z 4-ch stron (na złączeniach) podpórkami z preszpanu i stalki. Otok czapek jest wysokości 4,5 cm i usztywniony preszpanem. W czapce letniej białej otok wykonany jest do połowy z sukna koloru granatowego, a druga połowa jest z tkaniny białej. Na otoku w obydwu czapkach nałożona jest taśma koloru czarnego szerokości 3,8 cm z wyhaftowanym napisem z przodu „Marynarka Wojenna“. Przy dolnej krawędzi otoku znajduje się ostebnowany kancik wysokości 0,2 cm, chroniący taśmę od obsuwania się.

Obydwa rodzaje czapek wykonane są na podszewce z potnikiem skórzanym szerokości 4 cm.

W czapce białej, pośrodku denka, naszyty jest celuloide.

Po bokach w dolnej krawędzi czapek wszyta jest taśma lub gumka do zakładania pod brodę w czasie silnych wiatrów.

W przodzie czapki na złączeniu kwater umieszczony jest orzełek.

116. Czapka oficerska sukienna i letnia biała (rys. 43 — 45).

Czapki są z daszkiem, o denku okrągłym, naprężonym stalką o szerokości 0,3 cm.

Średnica denka czapki, mierząc od krawędzi do krawędzi, wynosi od 25,9 do 28,3 cm (w zależności od rozmiaru czapki). Czapki wykonane są na podszewce z naszytym pośrodku denka celuloidem. Potnik czapek jest skórzany o szerokości 4 cm. W czapce sukiennej w szwie łączącym denko z kwaterkami oraz kwatery

z otokiem wszyte są wypustki szerokości 0,2 cm z sukna wyłogowego koloru białego. Czapka letnia biała wykonana jest bez wypustek i z nakładanym pokrowcem z tego samego materiału. Szerokość przednich i tylnych kwater czapek, mierząc od wszycia otoku do wszycia wypustki, wynosi 5,4 cm.

Kwatery czapek są podwatowane i usztywnione w przodzie płótnem.

Otok czapek jest wysokości 4,5 cm i usztywniony preszpanem. W czapce letniej białej otok wykonany jest z gabardiny koloru granatowego.

Na otoku obydwu czapek nałożona jest taśma koloru czarnego o szerokości 3,8 cm. Na otok czapek admirała nałożona jest taśma rypsowa koloru czarnego, na której z przodu wyhaftowane są liście dębowe bajorkiem koloru złotego. Przy dolnej krawędzi otoku znajduje się ostebnowany kancik o wysokości 0,2 cm, chroniący taśmę od obsuwania się.

Daszek czapek jest lakierowany, bez okucia, wykonany z fibry lub preszpanu. Szerokość daszka pośrodku wynosi 4,5 cm.

Nad daszkiem na otoku przypięty jest na dwóch guzikach pasek skórzany szerokości 1,4 cm. Na czapce admirała zamiast paska skórzanego umieszczony jest podwójny sznurek pleciony z bajorku koloru złotego.

Na daszku czapki naszyty jest galon lub wężyk według zasad określonych w pkt. 59 — 61.

W przodzie, na złączeniu kwater pomiędzy wypustkami, umieszczony jest emblemat.

117. Czapka bosmana sukienna i letnia biała (rys. 42) wykonana jest tak samo, jak czapka oficerska z tą różnicą, że nie posiada naszytego galonu na daszku i zamiast emblematu ma orzełek haftowany bajorkiem koloru matowosrebrnego (rys. 53).

118. Furażerka sukienna i gabardinowa (rys. 36).

Furażerki wykonane są tak samo, jak furażerki gabardinowe w Wojskach Lądowych, z tą różnicą, że w furażerze sukiennej potnik wykonany jest z tkaniny bawełnianej

119. Bluza marynarza sukienna, drelichowa biała i robocza lniana z kołnierzem i krawatem (rys. 77, 78 i 83).

1) Bluzy marynarza sukienna, drelichowa biała i robocza lniana są swobodne w ramionach i nieco zwężające się ku dołowi. Kołnierz jest wykładany z pojedynczej tkaniny. Rozcięcie w przodzie bluzy sięga mniej więcej do linii pachy. Około 3 cm poniżej zakończenia rozcięcia wykonane są 2 dziurki, przez które przeciąga się kolorowy sznurek do przywiązania krawata. Odległość między

dziurkami wynosi 3 cm. W dolnej części boków bluzy wykonane są rozporki długości około 10 cm. Bluza sukienka i robocza lniana posiada w przodzie od wewnątrz naszyty gors szerokości około 38 cm, a dołem sięgający 6 cm poniżej zakończenia rozcięcia. Naszyty gors i wyłożony żołnierz skrojony jest z jednolitej tkaniny. W gorsie wykonane są kieszenie o skośnych otworach długości około 15 cm, zapinane na guziki płaskie. Wewnątrz lewej kieszeni znajduje się zapinana na guzik kieszonka, służąca do pomieszczenia pakunku sanitarnego.

Bluza drelichowa biała gorsu nie posiada.

Rękawy bluzy wykonane są z mankietami, zapinanymi na dwa małe guziki mundurowe.

Bluza drelichowa biała posiada mankiety podwójne z tym, że wierzchnie mankiety są koloru granatowego z naszytymi tasiemkami koloru białego (rys. 78a).

- 2) **Kołnierz do bluzy** wykonany jest z tkaniny koloru granatowego (rys. 78).

Przypina się go do bluzy za pomocą dziurek i guzików płaskich. Na wierzchniej stronie wyłożonego kołnierza naszyte są w równych odległościach 3 białe tasiemki o szerokości 0,7 cm. Odstępy między tasiemkami wynoszą 0,4 cm, a odległość pierwszej tasiemki od krawędzi kołnierza wynosi 1 cm.

- 3) **Krawat do bluzy** wykonany jest z podwójnej tkaniny koloru czarnego, długość którego wynosi około 127 cm. W obydwu końcach krawata przyszyte są tasiemki długości około 25 cm, służące do wiązania krawata pod kołnierzem.

120. Kurtka sukienka i gabardinowa oficerska (rys. 23).

- 1) **Strona zewnętrzna kurtek.**

Kurtki są dwurzędowe, swobodne w ramionach i biodrach, w pasie lekko wcięte, plecy ze szwem pośrodku. Ramiona kurtek są podwyższone podkładkami z waty.

Kurtki zapinają się na trzy duże guziki mundurowe. Środkowy guzik umieszczony jest na wysokości pasa, dolny na równi z otworami kieszeni bocznych, a górny w jednakowej odległości od środkowego. Guziki na lewym i prawym przodzie przyszyte są w odległości 16 cm od krawędzi przodów. Odległość dziurek od krawędzi przodu wynosi 2 cm. Po bokach kurtek, około 9 cm poniżej pasa, wykonane są kieszenie o cięciu poziomym z klapkami szerokości 6 cm. Szerokość otworu kieszeni wynosi od 15 do 16 cm (w zależności od rozmiaru kurtek), a głębokość 19 cm. Kołnierz jest wykładany i z przodu otwarty. Szerokość wyłożonego kołnierza w tyle wynosi 4 cm, cała szerokość 7 cm, a w przodzie przy ostrym końcu klapy — 4 cm. Długość ostrego końca klapy, mierząc od krawędzi przy kołnierzu, wynosi 7 cm (rys. 79).

Naramienniki są wszyte z rękawami i zapinane na małe guziki

mundurowe. Długość naramienników winna być taka, aby ostry koniec znajdował się w odległości około 0,5 cm od krawędzi wyłożonego kołnierza. Szerokość naramienników przy wszyciu rękawa wynosi 5 cm, a przy ostrym końcu — 3,5 cm. Rękawy w kurtce są bez mankietów i rozporzków.

2) Strona wewnętrzna kurtek.

Przody kurtek wykonane są na płótnie lnianym do samego dołu. Pierś usztywniona jest włosianką nakrytą flanelą. Całość kurtki jest na podszewce jedwabnej. W górnych częściach przodów podszewki wykonane są dwie kieszenie wewnętrzne o otworach około 15 cm i głębokości 18 cm, zapinane na małe guziki płaskie. Na lewym przodzie, w linii pasa, przyszyta jest zapinka przez podszewkę do szwu zaszewki wierzchniej tkaniny. Na prawym przodzie, przy krawędzi, przyszyty jest guzik płaski. Zapinka i guzik służą do podtrzymywania w noszeniu prawego przodu kurtki.

121. Kurtka letnia biała i drelichowa granatowa oficerska (rys. 24 i 80).

1) Strona zewnętrzna kurtek.

Kurtki są jednorzędowe z kołnierzem stojącym zapiętym pod szyją, swobodne w ramionach i biodrach, w pasie lekko wcięte, plecy ze szwem pośrodku. Ramiona kurtek są podwyższone podkładkami z waty.

Kurtki w przodzie zapinają się na 5 dużych guzików mundurowych. Pierwszy guzik umieszczony jest w odległości 3 cm od wszycia kołnierza, ostatni poniżej stanu tak, aby pas główny opierał się na nim (w przypadku noszenia na kurtce pasa).

Na prawym przodzie przyszyty jest od spodu do wierzchniej tkaniny podkład o szerokości 9 cm, na którym umieszcza się guziki. Guziki przypięte są na druciki, przełożone przez uszka guzików lub przyszywane nićmi (przy bluzach drelichowych granatowych). Odległość dziurek od krawędzi przodu wynosi 2 cm.

Na piersiach kurtek naszyte są po dwie kieszenie z klapkami. Kieszenie umieszczone są w ten sposób, by górne krawędzie kłapek znajdowały się na wysokości drugiej dziurki (licząc od góry). Na kurtce drelichowej granatowej naszyte są oprócz kieszeni piersiowych, dwie kieszenie boczne (rys. 80).

Kołnierz u kurtek zapina się na dwie pary haftek przykrytych od strony szyi pateczką. Wysokość kołnierza z przodu i w tyle wynosi 4 cm. Z przodu kołnierz jest zaokrąglony. Naramienniki są wszyte z rękawami, jak przy kurtkach sukiennych i gabardinowych z tą różnicą, że ostre końce naramienników nie dochodzą 1,5 cm do wszycia kołnierza. Rękawy są z mankietami naszytymi o wysokości 10 cm.

Stebnowki w przodach, kołnierzu, klapkach kieszeniowych i kieszeniach są szerokości od 0,2 do 0,3 cm. Stebnowka w górnej krawędzi mankietów i górnej krawędzi kłapek kieszeniowych oraz we wszystkich szwach jest szerokości 0,7 cm, a w dolnej krawędzi bluzy 1,5 cm.

2) **Strona wewnętrzna kurtek.**

Przody kurtek podszyte są podszewką bawełnianą, rękawy bez podszewki, a pachy zaś oblamowane cienką podszewką.

122. Spodnie sukienne i robocze lniane marynarza (rys. 85—86).

1) **Strona zewnętrzna spodni.**

Spodnie sukienne i robocze lniane są biodrowe, swobodne w siedzeniu, w przodzie z klapą zapinaną na 4 guziki. Nogawki spodni są rozszerzone ku dołowi (w dole szersze niż w kolanach).

Długość rozporków w szwach bocznych, tworzących klapę wynosi około 22 cm (mierząc od górnej krawędzi spodni). Spodnie pod klapą w pasie zapinane są na 3 guziki za pomocą przedłużenia. Przedłużenie to jest szerokości w przodzie około 12 cm i obniża się łagodnym łukiem do kłapy w szwach bocznych. Na przedłużeniu wykonane są kieszenie o otworach od 16 do 17 cm (w zależności od rozmiaru spodni).

Na pasku spodni przyszytych jest 7 podtrzymywaczy do paska skórzanego. Po bokach spodni (na pasku) przyszyte są ściągacze zapinane na małe guziki spodniowe, służące do regulowania spodni w pasie.

2) **Strona wewnętrzna spodni.**

Górna część spodni sukiennych wykonana jest na płótnie lnianym i podszyta podszewką bawełnianą.

W spodniach roboczych lnianych górna część wykonana jest bez płótna sztywnego. W dolnych krawędziach spodni sukiennych przyszyta jest wokoło tasiemka, chroniąca krawędzie nogawek od przetarcia. Spodnie lniane są bez tasiemki. Podwinięcie dołu nogawek wynosi 4 cm. Szerokość nogawek w spodniach sukiennych wynosi od 29 do 35 cm. Nogawki w spodniach roboczych lnianych są szersze i wynoszą od 32 do 37 cm (w zależności od rozmiaru spodni).

123. Spodnie oficerskie sukienne, gabardinowe, letnie białe oraz drelichowe granatowe (rys. 23 i 24).

Spodnie wykonane są tak samo, jak spodnie długie gabardinowe oficerskie w Wojskach Lądowych (pkt 89) lecz z następującymi różnicami:

a) nie posiadają wypustek w szwach bocznych,

b) w spodniach bawełnianych szwy boczne są przewinięte i przestebnowane stebnowką szerokości 0,7 cm.

Szerokość nogawek u dołu w spodniach sukiennych i gabardino-

wych wynosi od 27 do 32 cm (w zależności od rozmiaru spodni), a w spodniach bawełnianych od 28 do 35 cm.

124. Spinacze brezentowe do spodni (koloru granatowego i białego) (rys. 86a i 87).

Spinacze koloru granatowego wykonane są z tkaniny brezentowej pojedynczo i zapinane trzema paskami skórzanymi na sprzączki, a spinacze koloru białego wykonane są z tkaniny brezentowej podwójnie i zapinane na guziki białe przyszyte w dwóch rzędach. Długość spinacza dla średniego rozmiaru, mierzona wzdłuż górnej krawędzi, wynosi 38 cm, wzdłuż dolnej krawędzi — 32, szerokość zaś wynosi 13 cm.

125. Półpłaszcz sukienny marynarza (rys. 88).

1) Strona zewnętrzna półpłaszczka.

Półpłaszcz jest dwurzędowy z kołnierzem wykładanym, swobodny w ramionach, w pasie lekko wcięty, plecy ze szwem pośrednim. W dolnej części szwów bocznych wykonane są rozporki długości 11 cm. Ramiona półpłaszczka są podwyższone podkładkami z waty. Półpłaszcz zapina się na 4 guziki płaszczowe. Przy nałożonym pasie głównym, półpłaszcz zapina się również na piąty guzik, umieszczony przy kołnierzu oraz na haftkę wszytą na złączeniu kłapy z kołnierzem. Ostatni dolny guzik umieszczony jest około 3 cm poniżej otworu kieszeni, a pierwszy górny guzik — 5 cm od górnej krawędzi kłapy, pozostałe guziki rozmieszczone są równomiernie. Dziurki na klapach wykonane są w odległości 5 cm od krawędzi górnej. Odległość wszystkich dziurek od krawędzi prawego przodu wynosi 2,5 cm. Guziki na lewym i prawym przodzie półpłaszczka przyszyte są w następującej odległości od krawędzi przodów: pierwszy górny 23 cm, drugi 20 cm, trzeci 17 cm, a czwarty i piąty 16 cm.

Kieszenie boczne wykonane są na wysokości bioder o cięciu poziomym. Otwór kieszeni wynosi około 17 cm, głębokość około 22 cm, a szerokość kłapek kieszonkowych — 7 cm. Wykładana część kołnierza styka się z klapami przodów. Szerokość wyłożonej części kołnierza w tyle wynosi 6 cm, a cała szerokość 10 cm. Szerokość kołnierza przy klapie wynosi 11 cm, a szerokość kłapy z przodu 13,5 cm.

Naramienniki są wszyte z rękawami, jak przy płaszczu szeregowca Wojsk Lądowych (pkt 93).

2) Strona wewnętrzna półpłaszczka.

Półpłaszcz wykonany jest na podszewce bawełnianej sięgającej do dołu. Przody półpłaszczka wykonane są na płótnie lniwym do samego dołu. W górnej części lewego przodu podszewki wykonana jest kieszeń o otworze około 15 cm i głębokości 18 cm, zapinana na guzik.

126. Płaszcz sukienny oficerski (rys. 27 i 28).

1) Strona zewnętrzna płaszcza.

Płaszcz jest dwurzędowy z kołnierzem wykładanym, swobodny w ramionach, w pasie lekko wcięty. Ramiona płaszcza podwyższone są podkładkami z waty.

Przód płaszcza zapina się na 4 guziki płaszczowe.

Pierwszy górny guzik umieszczony jest mniej więcej w połowie odcinka między szwem ramiennym przy kołnierzu, a dolną krawędzią klap kieszeniowych, ostatni natomiast guzik dolny na linii otworów kieszeni bocznych. Odległość wszystkich dziurek od krawędzi prawego przodu wynosi 2,5 cm. Guziki na lewym i prawym przodzie płaszcza przyszyte są w odległości 19 cm od krawędzi przodów.

Kieszenie boczne wykonane są w przodach na wysokości bioder (około 11 cm poniżej pasa) z otworami o cięciu poziomym szerokości około 17 cm. Około 4 cm nad otworami kieszeniowymi naszyte są klapy kieszeniowe długości około 18 cm. Głębokość kieszeni wynosi około 24 cm.

Pośrodku pleców, skrojonych w całości, wykonana jest kontrafałda o głębokości w pasie 14 cm i w dole 16 cm. Kontrafałda na przestrzeni 9 cm (od wszycia kołnierza do podstawy trójkąta) jest zszyta i zamocowana na wylot rygielkiem u podstawy trójkąta, a dalej do dołu zaprasowana. Podstawa przestebnowanego trójkąta wynosi 6 cm, a wysokość — 3,5 cm. Z tyłu płaszcza znajduje się spięcie szerokości 7 cm, sięgające do szwów boków. Pod spięciem, w szwy boczne wszyte są na linii pionowej podkłady, na których znajdują się guziki płaszczowe do przypinania spięcia. Długość podkładów wynosi około 21 cm, szerokość w końcach 5,5 cm, pośrodku — 4 cm.

Kontrafałda, od wszycia kołnierza do spięcia, jest przestebnowana na wylot z podszewką w odległości 1,5 cm od krawędzi. Pod spięciem kontrafałda złączona jest dwukrotnym przyszyciem maszynowym i wzmocniona na wylot rygielkiem.

Szerokość dolnego obwodu płaszcza, przy otwartej kontrafałdzie wynosi od 194 do 230 cm (w zależności od rozmiaru i długości płaszcza).

Wykładana część kołnierza styka się z klapami przodów. Cała szerokość kołnierza z przodu przy klapie oraz z tyłu wynosi 11 cm, a wykładana część z tyłu — 7 cm. Szerokość klapy z przodu, przy krawędzi kołnierza, wynosi 12 cm.

Naramienniki wszyte są z rękawami i zapinane na małe guziki mundurowe. Długość i szerokość naramienników jest taka sama, jak przy płaszczu oficerskim Wojsk Lądowych (pkt 95). Rękawy są z mankietami o wysokości od 18 do 20 cm. W górnej części mankiety są podwinięte i przestebnowane.

Stebnowki w krawędziach bocznych i dolnych przodu, w kołnierzu, mankietach, patkach, spięciu i podkładach pod spięciem są szerokości 1,8 cm.

2) Strona wewnętrzna płaszcza.

Płaszcz wykonany jest na podszewce jedwabnej do samego dołu. Przody płaszcza wykonane są na płótnie lnianym sięgającym do samego dołu. Pierś płaszcza usztywniona jest włószianką, nakryta flanelą. Podszewka u dołu jest nie podszyta, lecz podwinięta i ostebnowana oraz przyczepiona na szwach bocznych za pomocą tasiemek z tej samej podszewki.

W górnych częściach lewego i prawego przodu podszewki wykonane są kieszenie z zapinką i guzikiem, o otworach około 15 cm i głębokości 18 cm. Na lewym przodzie podszewki przyszyta jest na linii stanu zapinka przez podszewkę do szwu zaszewki zewnętrznej tkaniny. Przy krawędzi prawego przodu przyszyty jest guzik płaski. Zapinka i guzik służy do podtrzymywania w noszeniu prawego przodu płaszcza.

127. Płaszcz letni gabardinowy (rys. 29).

1) Strona zewnętrzna płaszcza.

Płaszcz reglan dwurzędowy z kołnierzem wykładanym.

Płaszcz jest luźny, ściągany naokoło paskiem z tego samego materiału.

Płaszcz zapina się na 3 guziki płaszczone. Guziki na lewym i prawym przodzie płaszcza przyszyte są w odległości 18 cm od krawędzi przodów.

Dolne guziki umieszczone są 2 cm powyżej dolnych krawędzi listewek kieszeniowych, górne zaś w ten sposób, by zapięty pasek znajdował się pośrodku między guzikami. Czwarta para guzików (nie zapinanych) przyszyta jest w nieco większej odległości od krawędzi przodu tak, by klapy nie zakrywały guzików. Odległość dziurek od krawędzi przodu wynosi 2,5 cm. Kieszenie boczne, wykonane są w przodach na wysokości bioder tak, by pasek zakrywał na 1 cm górne krawędzie listewek. Długość listewek wynosi od 20 do 22 cm (w zależności od długości płaszcza).

Plecy ze szwem pośrodku. Szwy boczne i pleców podwinięte są i przestebnowane. Na szwach bocznych, na wysokości pasa, przyszyte są podtrzymywacze do paska.

Długość paska wynosi od 116 do 136 cm (w zależności od rozmiaru płaszcza), a szerokość jego 5 cm.

W dolnej części pleców wykonany jest rozporek długości od 44 do 52 cm (w zależności od długości płaszcza).

Szerokość dolnego obwodu płaszcza wynosi od 178 do 208 cm (w zależności od długości i rozmiaru płaszcza).

Wykładana część kołnierza styka się z klapami przodów. Sze-

rokość kołnierza z przodu wynosi 9,5 cm. Cała szerokość kołnierza w tyle wynosi 10 cm, a część wyłożona — 6 cm. Szerokość klapy przy krawędzi kołnierza wynosi 10 cm.

Naramienniki w płaszczu są nakładane, jak przy płaszczach letnich gabardinowych żołnierzy Wojsk Lądowych (pkt 99). W szwie środkowym wierzchniego rękawa, około 8 cm od dolnej krawędzi, wszyta jest pateczka, skierowana do tyłu rękawa i zapinana na guzik płaszczowy.

Stebnowki w krawędziach bocznych, kołnierzu, szwach rękawa, boków, pleców, listewek kieszeniowych i pateczkach rękawów są szerokości 1 cm, a u dołu około 2 cm.

2) **Strona wewnętrzna płaszcza.**

Strona wewnętrzna płaszcza wykonana jest tak samo, jak przy płaszczu letnim gabardinowym żołnierzy Wojsk Lądowych (pkt 99).

128. Płaszcz nieprzemakalny (rys. 76).

Płaszcz nieprzemakalny jest wykonany tak samo, jak płaszcz gabardinowy żołnierzy Wojsk Lądowych (pkt 99) z tą różnicą, że ma przypinany kaptur i naramienniki zapinane są kryto na guziki płaskie bez godła.

129. Obuwie jest wykonane tak samo, jak dla żołnierzy Wojsk Lądowych z tym, że trzewiki juchtowe marynarskie są bez gwoździ ochronnych. Ponadto podoficerowie nadterminowi i oficerowie zawodowi noszą półbuciki bawełniane białe na skórzanych podszewkach, wykonane w sposób analogiczny, jak półbuciki wyjściowe chromowe (rys. 95).

130. Pasy główne skórzane dla oficerów oraz dla podoficerów nadterminowych wykonane są tak samo, jak dla oficerów Wojsk Lądowych z tą różnicą, że ze skóry blankowej w kolorze czarnym i są bez poprzeczki, a z rapcami (rys. 100 i 27a).

131. Pas główny skórzany marynarza wykonany jest ze skóry blankowej w kolorze czarnym, zapinany za pomocą klamry mosiężnej (rys. 99).

132. Torba polowa skórzana i brezentowa jest taka sama, jak dla żołnierzy Wojsk Lądowych (pkt 108 i 109).

ROZDZIAŁ V
ZASADNICZE

**TABELE UBIORCZE ŻOŁNIERZY WSZYSTKICH RODZAJÓW
WOJSK I SŁUŻB**

ZASADNICZA TABELA UBIORCZA Nr 1

dla szeregowców i podoficerów zasadniczej służby wojskowej, uczniów szkół (kursów) wojskowych, kształcących na oficerów zawodowych i rezerwy, słuchaczy akademii wojskowych (z wyjątkiem słuchaczy WAI) oraz szeregowców podoficerów i oficerów rezerwy, odbywających ćwiczenia wojskowe we wszystkich rodzajach wojsk i służb z wyjątkiem Marynarki Wojennej.

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie			Ubiory zimowe			Nr ry-sunku	U w a g i:
		polowy	służbowy	wyjściowy	polowy	służbowy	wyjściowy		
1.	Hełm stalowy	1	—	—	1	—	—	—	zamiast hełmu na rozkaz dcy może być noszona czapka polowa lub furazerka
2.	Czapka garnizonowa sukienna z orzełkiem	—	1*	1	—	1*	1	31	* — noszenie czapki garnizonowej przy ubiorze służbowym reguluje dca garnizonu
3.	Czapka polowa sukienna z orzełkiem	—	—	—	1	1	—	35	
4.	Furazerka drelichowa z orzełkiem	1	1	—	—	—	—	36	
5.	Kurtka sukienna	—	—	1*	1	1	1	58	* — latem jako wyjściowa tylko dla uczniów szkół wojskowych
6.	Spodnie sukienne ze spinaczami	—	—	—	1	1	1	64	z wyjątkiem jednostek saper-skich, łączności, kolejowych i jezdnych
7.	Spodnie sukienne do butów	—	—	—	1	1	1	3	tylko dla jednostek saper-skich, łączności, kolejowych i jezdnych oraz dla uczniów Oficerskiej Szkoły Inżynierskiej do ubioru polowego i służbowego

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie				Ubiory zimowe			Nr ry-sunku	U w a g i :
		polowy	slużbowy	wyjściowy	polowy	slużbowy	wyjściowy			
8.	Bluza drelchowa	1	1	1	—	—	—	59-60		
9.	Spodnie drelchowe ze spinażami	1	1	1	—	—	—	65	z wyjątkiem jednostek saper-skich, łączności, kolejowych i jezdnych	
10.	Spodnie drelchowe do butów	1	1	1	—	—	—	66	tylko dla jednostek saper-skich, łączności, kolejowych i jezdnych oraz dla uczniów Oficerskiej Szkoły Inżynieryjnej do ubioru polowego i służbowego	
11.	Spodnie sukienne długie kol. granatowego	—	—	1	—	—	1	67	tylko dla uczniów szkół wojskowych	
12.	Plaszcz sukienny	—	—	—	1	1	1	71		
13.	Plaszcz - namiot	1	1	—	1	1	—	74		
14.	Bekawiczki dziane	—	—	—	1	1	1	—		
15.	Trzewiki juchtowe	1	1	1	1	1	1	90	z wyjątkiem jednostek saper-skich, łączności, kolejowych i jezdnych	
16.	Trzewiki ćwiczebne bukatowe	—	—	1	—	—	1	7	tylko dla uczniów szkół woj-skowych	
17.	Buty juchtowe	1	1	1	1	1	1	92	tylko dla jednostek saper-skich, łączności, kolejowych i jezdnych oraz dla uczniów Oficerskiej Szkoły Inżynieryjnej do ubio-ru polowego i służbowego	
18.	Pas główny skórzany lub pas główny parczany	1	1	1	1	1	1	97-98		

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie			Ubiory zimowe			Nr ry-sunku	U w a g i:
		po- ło- wy	służ- bowy	wyjś- ciowy	po- ło- wy	służ- bowy	wyjś- ciowy		
19.	Futerał do pistoletu PW	1	1	—	1	1	—	8a	tylko dla posiadających etatowo pistolet PW
20.	Tornister brezentowy	1	1*	—	1	1*	—	102	Z wyjątkiem jezdnych i oficerów. * — dca może zarządzić noszenie tornistrów w ubiorze służbo- wym
21.	Torba polowa brezentowa	1	1	—	1	1	—	103	tylko dla uczniów szkół wojsko- wych
22.	Ostrogi z paskami	1	1	1	1	1	1	—	tylko dla jezdnych

Uwagi ogólne:

1. W ubiorze polewym nie noszą hełmu stalowego: obsługa wozów bojowych w jednostkach pancernych oraz personel latający w Wojskach Lotniczych.
2. Szeregowcy, podoficerowie i oficerowie rezerwy powołani na ćwiczenia wojskowe nie noszą czapki garnizonowej.
3. Inne przedmioty oporządzenia jak: ładownice, torba z maską przeciwgazową, manierka, menażka itd. — nakłada się na rozkaz dcy, w zależności od tematu prowadzonych ćwiczeń.

ZASADNICZA TABELA UBIORCZA Nr 2
dla słuchaczy Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarostawa Dąbrowskiego

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie			Ubiory zimowe		Nr nr- unku	U w a g i :
		po- wo- wy	sluż- bowy	wyjś- ciowy	po- wo- wy	sluż- bowy		
1.	Helm stalowy	1	-	-	1	-	-	zamiast helmu na rozkaz dcy może być roszona czapka polowa lub furażerka
2.	Czapka garnizonowa gabardino- wa z orzełkiem	-	1	1	-	1	31	
3.	Czapka polowa sukienna z orzeł- kiem	-	-	-	1	-	35	
4.	Furażerka drelchowa z orzełkiem	1	-	-	-	-	36	
5.	Kurtka gabardinowa	-	-	1	-	1	61	
6.	Koszula z krawatem	-	-	1	-	1	63 i 82	
7.	Spodnie gabardinowe długie	-	-	1	-	1	68	
8.	Kurtka sukienna	-	-	-	1	1	58	
9.	Spodnie sukienne ze spinaczami szeregowca	-	-	-	1	1	64	

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiorzy letnie			Ubiorzy zimowe			Nr rej- strunku	U w a g i :
		po- lo- wy	szu- bowy	wyjś- ctowy	po- lo- wy	szu- bowy	wyjś- ctowy		
10.	Bluza drelichowa szeregowca	1	1	-	-	-	-	59-60	
11.	Spodnie drelichowe ze spinaczami szeregowca	1	1	-	-	-	-	65	
12.	Płaszcz sukieny oficerski	-	-	-	1	1	1	73	
13.	Peleryna nieprzemakalna	1	1	1*	1	1	1*	75	* — w porze deszczowej można nosić przy ubiorze wyjściowym
14.	Rękawiczki dziane wełniane	-	-	-	1	1	1	-	
15.	Trzewiki ćwiczebne białe	1	1	-	1	1	-	7	
16.	Trzewiki wyjściowe chromowe	-	-	1	-	-	1	91	
17.	Pas główny skórzany podofic. nadterminowego	1	1	1	1	1	1	15	
18.	Torba polowa brezentowa	1	1	-	1	1	-	103	
19.	Mapnik polowy	1	-	-	1	-	-	104	

Uwaga ogólna:

Stuchacze w stopniu oficerskim noszą ubiory wyszczególnione w zasadniczej tabeli ubiorczej Nr 4.

ZASADNICZA TABELA UBIORCZA Nr 3
dla podoficerów nadterminowych wszystkich rodzajów wojsk i służb z wyjątkiem
Marynarki Wojennej.

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie			Ubiory zimowe			Nr ry- sunku	U w a g i:
		polo- wy	stuz- bony	wyjś- ciowy	polo- wy	stuz- bony	wyjś- ciowy		
1.	Hełm stalowy	1	-	-	1	-	-	-	zamiast hełmu na rozkaz dcy może być noszona czapka polowa lub furażerka
2.	Czapka garnizonowa szewiotowa z orzełkiem	-	1*	1	-	1*	1	31	* — noszenie czapki garnizonowej przy ubiorze służbowym reguluje dca garnizonu
3.	Czapka polowa sukienna z orzełkiem	-	-	-	1	1	-	35	
4.	Furażerka drelichowa z orzełkiem	1	1	-	-	-	-	36	
5.	Kurtka szewiotowa	-	-	1	1	1	1	61	
6.	Koszula z krawatem	-	-	1	1	1	1	63 i 82	
7.	Spodnie szewiotowe długie	-	-	1	-	-	1	68	
8.	Spodnie szewiotowe do butów	-	-	-	1	1	-	69	
9.	Bluza drelichowa ofic.	1	1	-	-	-	-	62	
10.	Spodnie drelichowe do butów ofic.	1	1	-	-	-	-	70	

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie		Ubiory zimowe			Nr ry-sunku	U w a g i :
		po- lo- wy	stąż- bowy	wyjś- ciowy	po- lo- wy	stąż- bowy		
11.	Plaszcz sukienny podoficera nadterminowego	-	-	-	1	1	1	72
12.	Peleryna nieprzemakalna	1	1	1*	1	1	1*	75
13.	Rękawiczki dziane wełniane	-	-	-	1	1	1	-
14.	Trzewiki wyjściowe chronowe lub półbuty	-	-	1	-	-	1	91 i 95
15.	Buty ćwiczebne bukatowe	1	1	-	1	1	-	93
16.	Pas główny skórzany podoficera nadterminowego	1	1	1	1	1	1	15
17.	Futerał do pistoletu PW	1	1	-	1	1	-	8a
18.	Torba polowa brezentowa	1	1	-	1	1	-	103
19.	Ostrzeżenie z paskami	1	1	-	1	1	-	tylko dla jezdnych

Uwagi ogólne:

1. W ubiorze polowym nie noszą hełmu stalowego: obsługa wozów bojowych w jednostkach pancernych oraz personel latający w Wojskach Lotniczych.
2. Inne przedmioty oporządzenia nakłada się na rozkaz dcy, w zależności od tematu prowadzonych ćwiczeń.
3. Zezwala się podoficerom nadterminowym na noszenie zamiast peleryny nieprzemakalnej — płaszcza nieprzemakalnego z tkaniny bawełnianej, impregnowanej, koloru khaki i kroju, jak płaszcz nieprzemakalny generalński (rys. 20).

ZASADNICZA TABELA UBIORCZA Nr 4

dla oficerów zawodowych wszystkich rodzajów wojsk i służb z wyjątkiem
Marynarki Wojennej.

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie			Ubiory zimowe			Nr ry- sunku	U w a g i :
		pol- wy	służ- bowy	wyjś- ciowy	polo- wy	służ- bowy	wyjś- ciowy		
1.	Hełm stalowy	1	—	—	1	—	—	—	zamiast hełmu na rozkaz dcy może być noszona czapka polowa lub furazerka
2.	Czapka garnizonowa gabardinowa z orzełkiem	—	1*	1	—	1*	1	32-33	* — noszenie czapki garnizonowej przy ubiorze służbowym reguluje dca garnizonu
3.	Czapka polowa gabardinowa z orzełkiem	—	—	—	1	1	—	35	
4.	Furazerka gabardinowa z orzełkiem	1	1	—	—	—	—	36	tylko dla oficerów starszych
5.	Furazerka-drelichowa z orzełkiem	1	1	—	—	—	—	36	tylko dla oficerów młodszych (z wyjątkiem oficerów-kobiet)
6.	Kurtka gabardinowa	1*	1*	1	1**	1**	1	61	* — tylko dla oficerów starszych i oficerów-kobiet ** — tylko dla pułkowników

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie				Ubiory zimowe			Nr rysunku	U w a g i:
		polowy	slużbowy	wyjściowy	polowy	slużbowy	wyjściowy			
7	Koszula z krawatem	1*	1*	1	1	1	1	1	63 i 82	* — tylko do kurtki gabardinowej
8.	Spodnie gabardinowe długie	—	—	1	—	—	—	1	68	
9.	Spodnie gabardinowe do butów	1*	1*	—	1**	1**	—	—	69	* — tylko dla oficerów starszych ** — tylko dla pułkowników
10.	Kurtka szewiowa	—	—	—	1	1	—	—	61	z wyjątkiem pułkowników
11.	Spodnie szewiowe do butów	—	—	—	1	1	—	—	69	z wyjątkiem pułkowników
12	Bluza drelichowa	1	1	—	—	—	—	—	62	tylko dla oficerów młodszych (z wyjątkiem oficerów-kobiet)
13	Spodnie drelichowe do butów	1	1	—	—	—	—	—	70	tylko dla oficerów młodszych (z wyjątkiem oficerów-kobiet)
14.	Płaszcz sukienny	—	—	—	1	1	1	1	73	tylko dla pułkowników
15.	Płaszcz letni gabardinowy	—	—	1	—	—	—	—	76	
16.	Peleryna nieprzemakalna	1	1	1*	1	1	1	1*	75	* — w porze deszczowej można nosić przy ubiorze wyjściowym

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie				Ubiory zimowe			Nr rysunku	U w a g i:
		polowy	szubrowy	ujściowy	polowy	szubrowy	ujściowy			
17.	Rękawiczki dziane wełniane	-	-	-	1	1	1	-	Przy ubiorze służbowym i wyjściowym można nosić rękawiczki skórkowe koloru brązowego	
18.	Trzewiki wyjściowe chromowe lub półbuty	-	-	1	-	-	1	91 i 95	oficerowie-kobiety noszą tylko półbuty (rys. 94)	
19.	Buty ćwiczebne bukatowe	1	1	-	1	1	-	93		
20.	Pas główny skórzany z poprzeczką	1	1	-	1	1	-	100	występowanie w pasie reguluje pkt 36 niniejszych przepisów	
21.	Futerał do pistoletu PW	1	1	-	1	1	-	8a		
22.	Torba polowa skórzana	1	1	-	1	1	-	103		
23.	Mapnik polowy	1	-	-	1	-	-	104		
24.	Ostrogi z paskami	1	1	-	1	1	-	-	tylko dla jeźdźców	

Uwagi ogólne:

1. W ubiorze polowym nie noszą hełmu stalowego: obsługa wozów bojowych w jednostkach pancernych, personel latający w Wojskach Lotniczych oraz oficerowie-kobiety.
2. Inne przedmioty wyposażenia nakłada się na rozkaz dcy, w zależności od tematu prowadzonych ćwiczeń.
3. Oficerowie - kobiety zamiast spodni gabardinowych i szewiutowych noszą spodnie z tych samych materiałów, natomiast zamiast czapek garnizonowych i polowych przy wszystkich ubiorach noszą furazętki gabardinowe.
4. Zezwala się oficerom zawodowym na noszenie zamiast peleryny nieprzemakalnej - płaszcza nieprzemakalnego z tkaniny bawełnianej impregnowanej, koloru khaki i kroju, jak płaszcz nieprzemakalny generalski (rys. 20).

ZASADNICZA TABELA UBIORCZA Nr 5
dla generalistów.

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie				Ubiory zimowe				Nr rysunku	U w a g i:
		polo- wy		gaj- lowy		polo- wy		gaj- lowy			
		stuz- bowy	wyjs- cio- wy	stuz- bowy	wyjs- cio- wy	stuz- bowy	wyjs- cio- wy	stuz- bowy	wyjs- cio- wy		
1.	Czapka garnizonowa gabardinowa z orzełkiem	1	1	1	1	1	1	1	1	34	
2.	Czapka polowa gabardinowa z orzełkiem	-	-	-	-	1	-	-	-	35	
3.	Furazerka gabardinowa z orzełkiem	1	-	-	-	-	-	-	-	36	
4.	Kurtka gabardinowa z kołnierzem wkładanym	1	1	-	-	1	1	1	-	61	
5.	Kurtka gabardinowa z kołnierzem zapiętym pod szyją i sznurami generalistycznymi	-	-	-	1	-	-	-	1	12	
6.	Koszula z krawatem	1	1	-	-	1	1	1	-	-	
7.	Spodnie gabardinowe długie z lampasami	-	1	1	-	-	1	1	-	68 i 68c	
8.	Spodnie diagonalne do butów z lampasami	1	1	-	-	1	1	-	-	69 i 68c	
9.	Spodnie diagonalne długie kol. granatowego z lampasami	-	1	1	-	-	1	1	1	68	
10.	Płaszcz sukieny „drap“	-	1*	1	-	1	1	1	1	73	
11.	Płaszcz letni gabardinowy	-	1*	1	-	-	-	-	-	76	* — może być noszony przy ubiorze służbowym
12.	Płaszcz nieprzemakalny	1	1*	1*	1	1	1*	1*	1*	20	* — w porze deszczowej może być noszony przy ubiorze wyjściowym i galowym
13.	Rękawiczki skórkowe brązowe	1	1	-	-	-	-	-	-	-	

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie				Ubiory zimowe			Nr rysunku	U w a g i:
		polo- wyj	szu- bowy	wyjś- cio- wyj	ga- louy	polo- wyj	szu- bowy	wyjś- cio- wyj		
14.	Rękawiczki skórkowe futrzane	-	-	-	-	1	1	1	-	
15.	Rękawiczki skórkowe białe	-	-	-	1	-	-	-	1	
16.	Trzewiki wyjściowe chromowe lub półbuty	-	1	1	-	-	1	1	-	§1 i 95
17.	Buty chromowe	1	1	-	-	1	1	-	-	93
18.	Szyblety	-	1	1	1	-	1	1	1	96
19.	Pas główny skórzany z poprzecz- ką	1	1	-	-	1	1	-	-	100
20.	Pas główny galowy	-	-	-	1	-	-	-	1	12
21.	Futerał do pistoletu PW	1	1	-	-	1	1	-	-	-
22.	Teczka skórzana generalska	1	1	-	-	1	1	-	-	-
23.	Mapnik generalski	1	-	-	-	1	-	-	-	-
24.	Ostrogi nikielowe z paskami	1	1	-	-	1	1	-	-	-

występowanie w pasie gł. skó-
rzanym reguluje pkt 36 niniej-
szych przepisów

przy występowaniu w butach

Uwagi ogólne:

1. Generatowie mogą nosić w okresie letnim w odpowiednich warunkach atmosferycznych kurtkę koloru białego oraz pokrowiec koloru białego na czapce garnizonowej.
2. Kurtkę koloru białego oraz pokrowiec na czapkę generałowie mogą nosić: a) w czasie pełnienia zajęć służbowych (z wyjątkiem zajęć w polu i prowadzenia defilady); b) w godzinach poza służbowych; c) w czasie wystąpień oficjalnych na specjalny rozkaz.
3. Kurtka koloru białego powinna być wykonana tak samo, jak kurtka letnia biała oficera Marynarki Wojennej (pkt 121 i rys. 24 -- 24a) z tym, że zapina się na 7 guzików, a naramienniki powinny być na-
kładane i usztywnione oraz kieszenie wpuszczone z paskami.

ZASADNICZA TABELA UBIORCZA Nr 6
dla marynarzy i podoficerów służby zasadniczej Marynarki Wojennej.

L.p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie				Ubiory zimowe			Nr ry- sunku	U w a g i:
		cwic- zebno- roboczy	służ- bowy	wyjś- ciowy	cwic- zebno- roboczy	służ- bowy	wyjś- ciowy			
1.	Czapka garnizonowa marynarza z orzełkiem	-	-	-	-	1	1	41		
2.	Czapka letnia marynarza z orzeł- kiem	-	1	1	-	-	-	41		
3.	Furażerka sukienna z orzełkiem	1	-	-	1	-	-	36		
4.	Koszulka marynarza	1	1	1	1	1	1	-		
5.	Sweter wełniany granatowy z szalem wełnianym	-	-	-	1	1	1	-		
6.	Bluza sukienna marynarza z koł- nierzem, krawatem i sznurkiem	-	1	1	-	1	1	77-78 i 83		
7.	Spodnie sukienne długie mary- narza	-	1	1	-	1	1	85		
8.	Spinacze brezentowe kol. grana- towego do spodni	1	1	-	1	1	-	86a	dla marynarzy i podoficerów jed- nostek pływających — tylko przy wystąpieniach w szyku	

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie			Ubiory zimowe			Nr ry-sunku	U w a g i :
		ćwi-czebno-roboczy	skół-bowy	wyjs-cionny	ćwi-czebno-roboczy	skół-bowy	wyjs-cionny		
9.	Bluza robocza lniana	1	-	-	1	-	-	-	
10.	Spodnie robocze lniane	1	-	-	1	-	-	86	
11.	Półplaszcz sukieny	-	-	-	1	1	1	88	
12.	Nauszniki dziane	-	-	-	1	1	1	-	
13.	Rękawiczki dziane wełniane	-	-	-	1	1	1	-	
14.	Trzewiki juchtowe bez gwoździ ochronnych	1	1	1	1	1	1	90	
15.	Pas główny skórzany	-	1	1	-	1	1*	99	* — przy występowaniu w pół-plaszczu pas nosi się na bluzie
16.	Futerał do pistoletu PW	-	1	-	-	1	-	21a	dla posiadających etatowo pistolet PW

Uwaga ogólna:

Inne przedmioty wyposażenia jak: hełm stalowy, spinacze brezentowe białe do spodni, rękawiczki dziane białe nakładane się na specjalny rozkaz dcy jednostki, w zależności od rodzaju prowadzonych ćwiczeń lub wy-stąpien.

ZASADNICZA TABELA UBIORCZA Nr 7
dla podoficerów nadterminowych Marynarki Wojennej.

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie			Ubiory zimowe			Nr ry- sunku	U w a g i:
		świ- teczno- roboczy	śłuż- bowy	wyjś- ciowy	świ- teczno- roboczy	śłuż- bowy	wyjś- ciowy		
1.	Czapka garnizonowa sukienna bosmana z orzełkiem	-	-	-	-	1	1	42	
2.	Czapka letnia biała z orzełkiem	-	1	1	-	-	-	42	
3.	Furażerka sukienna z orzełkiem	1	-	-	1	-	-	36	
4.	Kurtka gabardinowa	-	-	1	-	-	1	23	tylko dla bosmanów i st. bos- manów
5.	Kurtka sukienna	-	1	1*	1	1	1*	23	* — jednocześnie jako wyjściowa dla matów i bosmannatów
6.	Koszula wizyfiowa biała z kra- watem	-	-	1	-	-	1	81-82	
7.	Koszula baw. granatowa z kra- watem	1	1	-	1	1	-	-	
8.	Spodnie gabardinowe długie	-	-	1	-	-	1	23	tylko dla bosmanów i st. bos- manów
9.	Spodnie sukienne długie	-	1	1*	1	1	1*	23	* — jednocześnie jako wyjściowe dla matów i bosmannatów
10.	Kurtka letnia biała	-	1	1	-	-	-	24	
11.	Spodnie letnie białe	-	1	1	-	-	-	24	

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie				Ubiory zimowe			Nr Ry-sunku	U w a g i:
		ćmi-czebno-robczy	szuź-bowy	wyjś-ciovy	wyjś-ciovy	ćmi-czebno-robczy	szuź-bowy	wyjś-ciovy		
12.	Kurtka drelichowa	1	-	-	1	-	-	80		
13.	Spodnie drelichowe	1	-	-	1	-	-	23		
14.	Płaszcz sukienny	-	-	-	1	1	1	27-28		
15.	Płaszcz nieprzemakalny	1	1	1*	1	1	1*	20	* — w porze deszczowej może być noszony przy ubiorze wyjściowym	
16.	Szalik jedwabny biały	-	1	1	-	-	1	84		
17.	Szal wełniany granatowy	-	-	-	1	1	-	-		
18.	Sweter wełniany granatowy	-	-	-	1	1	1	-		
19.	Rękawiczki dziane wełniane	-	-	-	1	1	1	-		
20.	Trzewiki ówiczebne bukatowe	1	1	-	1	1	-	27		
21.	Trzewiki wyściowe chromowe	-	1	-	-	1	1	91		
22.	Półbuty wyściowe chromowe	-	-	1	-	-	1	95		
23.	Półbuty bawełniane białe na skórzanych podszewkach	-	1	1	-	-	-	95		
24.	Pas główny skórzany z rapcami	1	1	-	1	1	-	27a		
25.	Futerał do pistoletu PW	1	1	-	1	1	-	27a		
26.	Torba polowa skórzana	1	1	-	1	1	-	103		
27.	Spinacze brezentowe koloru granatowego do spodni	1	1	-	1	1	-	86a	dla podoficerów — jednostek pływających — tylko przy wystąpieniach w szyku	

ZASADNICZA TABELA UBIORCZA Nr 8
dla uczniów Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej.

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie			Ubiory zimowe			Nr ry- sunku	U w a g i:
		ćwi- czebno- roboczy	służ- bowy	wyjś- ciowy	ćwi- czebno- roboczy	służ- bowy	wyjś- ciowy		
1.	Czapka garnizonowa sukienna marynarza z orzełkiem	—	—	—	—	1	1	41	dla uczniów I i II rocznika
2.	Czapka garnizonowa sukienna bosmana z orzełkiem	—	—	—	—	1	1	42	dla uczniów III i IV rocznika
3.	Czapka letnia marynarza z orzełkiem	—	1	1	—	—	—	41	dla uczniów I i II rocznika
4.	Czapka letnia bosmana z orzełkiem	—	1	1	—	—	—	42	dla uczniów III i IV rocznika
5.	Furażerka sukienna z orzełkiem	1	—	—	1	—	—	36	
6.	Bluza sukienna marynarza z kołnierzem, krawatem i sznurkiem	—	1	1	—	1	1	77-78 i 88	
7.	Koszulka marynarza	1	1	1	1	1	1	—	
8.	Sweter wełniany marynarza z szalem wełnianym	—	—	—	1	1	1	—	
9.	Spodnie sukienne długie marynarza	—	1	1	—	1	1	85	

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie			Ubiory zimowe			Nr ry-sunku	U w a g i:
		ówl- czelno- roboczej	śłuż- bowy	wyjś- ciowy	ówl- czelno- roboczej	śłuż- bowy	wyjś- ciowy		
10.	Spinacze brezentowe koloru gra- natowego do spodni	—	1	1	—	—	—	86a	
11.	Bluza drelchowa letnia biała kołnierzem, krawatem i sznur- kiem	—	1	1	—	—	—	77-78	
12.	Bluza robocza lniana	1	—	—	1	—	—	—	
13.	Spodnie robocze lniane	1	—	—	1	—	—	86	
14.	Półpiaszcz sukieny marynarza	—	—	—	1	1	1	88	
15.	Rękawiczki dziane wełniane ma- rynarza	—	—	—	1	1	1	—	
16.	Trzewiki juchtowe (bez gwoździ ochronnych)	1	1	—	1	1	—	90	
17.	Trzewiki ćwiczebne bukatowe	—	—	1	—	—	1	27	
18.	Pas główny skórzany marynarza	—	1	1	—	1	1*	99	* — przy występowaniu w pół- piaszczu pas nosi się na bluzie

Uwaga ogólna:

Inne przedmioty wyposażenia jak: hełm, spinacze brezentowe białe do spodni, kombinezon drelchowy, kurtka nieprzemakalna z kapfu-rem, spodnie nieprzemakalne, buty gumowe, czapka futrzana, rękawicz-ki dziane białe --- nakłada się na rozkaz dcy, w zależności od rodzaju prowadzonych ćwiczeń lub wystąpień.

ZASADNICZA TABELA UBIORCZA Nr 9
dla oficerów zawodowych Marynarki Wojennej.

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie				Ubiory zimowe			Nr ry- sunku	U w a g i:
		ci- czebno- roboczy	stuz- bowy	ujis- ciowy	ci- czebno- roboczy	stuz- bowy	ujis- ciowy			
1.	Czapka garnizonowa sukienna z emblematem	—	—	—	1	1	1	43-44		
2.	Czapka letnia biała z emblema- tem	1	1	1	—	—	—	43-44		
3.	Furażerka sukienna z orzełkiem	1	—	—	1	—	—	36	tylko dla oficerów w oddziałach liniowych i na jednostkach pływających	
4.	Kurtka gabardinowa	1*	1*	1	1*	1*	1	23	* — tylko dla komandorów	
5.	Koszula wizytowa biała z kra- watem	—	—	1	—	—	1	81-82		
6.	Koszula baw. granatowa z kra- watem	1	1	—	1	1	—	—		
7.	Spodnie gabardinowe długie	1*	1*	1	1*	1*	1	23	* — tylko dla komandorów	
8.	Kurtka sukienna	1	1	—	1	1	—	23	z wyjątkiem komandorów	
9.	Spodnie sukienne długie	1	1	—	1	1	—	23	z wyjątkiem komandorów	

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie			Ubiory zimowe			Nr ry-sunku	U w a g i :
		ci- czebno- roboczej	sluż- bowy	wyjś- ciowy	ci- czebno- roboczej	sluż- bowy	wyjś- ciowy		
10.	Kurtka letnia biała	1*	1	1	—	—	—	24	* — tylko dla komandorów
11.	Spodnie letnie białe	1*	1	1	—	—	—	24	* — tylko dla komandorów
12.	Kurtka drelchowa	1	—	—	1	—	—	80	tylko dla oficerów w oddziałach liniowych i na jednostkach pływających
13.	Spodnie drelchowe	1	—	—	1	—	—	24	— „ —
14.	Plaszcz sukienny	—	—	—	1	1	1	27-28	
15.	Plaszcz letni gabardinowy	1	1	1	—	—	—	89	tylko dla komandorów
16.	Plaszcz nieprzemakalny	1	1	1*	1	1	1*	20	* — w porze deszczowej może być noszony przy ubiorze wyjściowym
17.	Szalik jedwabny biały	—	1	1	—	—	—	84	
18.	Szal wełniany granatowy	—	—	—	1	1	—	—	
19.	Sweter wełniany granatowy	—	—	—	1	1	1	—	

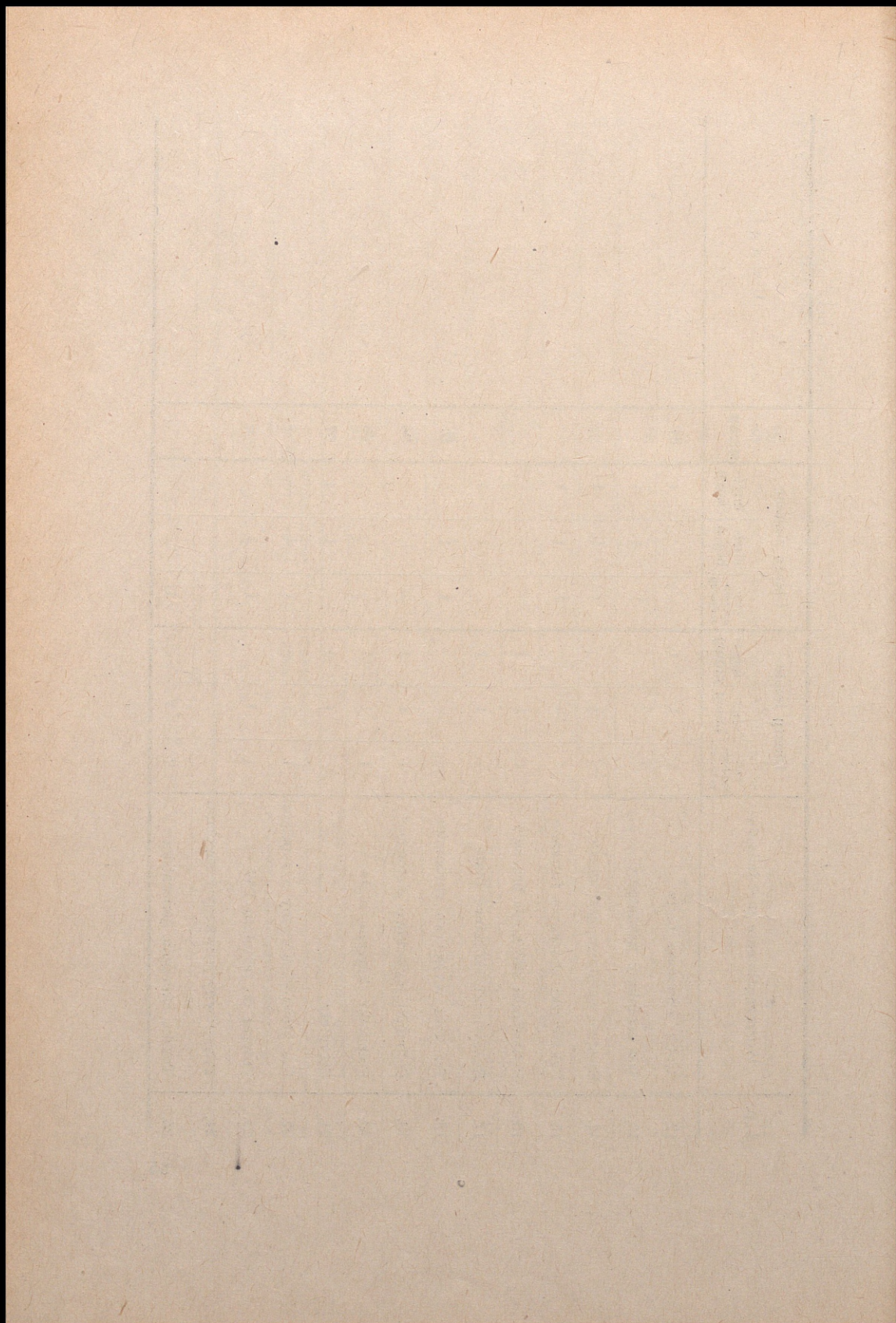
L. P.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie			Ubiory zimowe			Nr ry- sunku	U w a g i ;
		ćwi- czebno- roboczyj	sluż- bowy	wyjś- ciowy	ćwi- czebno- roboczyj	sluż- bowy	wyjś- ciowy		
20.	Rękawiczki dziane wełniane	—	—	—	1	1	1	—	przy ubiorze służbowym i wy- ściowym można nosić rękawiczki skórkowe koloru brązowego
21.	Trzewiki ćwiczebne białe	1	1	—	1	1	—	27	
22.	Trzewiki wyjściowe chromowe	—	1	—	—	1	1	91	
23.	Półbuty wyjściowe chromowe	—	—	1	—	—	1	95	
24.	Półbuty bawełniane białe na skórzanych podszewkach	—	1	1	—	—	—	95	
25.	Pas główny skórzany z rapcami	1	1	—	1	1	—	27	
26.	Futerak do pistoletu PW	1	1	—	1	1	—	27a	
27.	Pas główny jedwabny z rapcami	—	—	1	—	—	1	—	
28.	Torba polowa skórzana	1	1	—	1	1	—	103	z wyjątkiem komandorów na etacie admirała
29.	Teczka skórzana generalska	1	1	—	1	1	—	—	dla komandorów na etacie admi- rała zamiast torby polowej
30.	Spinacze brezentowe koloru gra- natowego do spodni	1	1	—	1	1	—	86a	dla oficerów jednostek pływają- cych — tylko przy wystąpieniach w szyku

ZASADNICZA TABELA UBIÓRCZA Nr 10
dla admirałów.

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie		Ubiory zimowe			Nr ry-sunku	U w a g i
		ci- czebno- roboczy	sluż- bowy	wyjś- ciowy	ci- czebno- roboczy	sluż- bowy		
1.	Czapka garnizonowa gabardinowa z emblematem	—	—	1	1	1	45	
2.	Czapka letnia biała z emblematem	1	1	—	—	—	45	
3.	Kurtka gabardinowa	1	1	1	1	1	23	
4.	Koszula wizytowa biała z kratką	—	1	1	—	1	81-82	
5.	Koszula baw. granatowa z kratką	1	1	—	1	1	—	
6.	Spodnie gabardinowe długie	1	1	1	1	1	23	
7.	Kurtka letnia wełniana kol. kremowego	1	1	1	—	—	24	
8.	Spodnie letnie wełniane kol. kremowego	1	1	1	—	—	24	
9.	Płaszcz sukienny „drap“	—	—	—	1	1	27-28	
10.	Płaszcz letni gabardinowy	1	1	1	—	—	89	
11.	Płaszcz nieprzemakalny	1	1	1*	1	1*	20	

* — w porze deszczowej może być noszony przy ubiorze wyjściowym

L. p.	Wyszczególnienie przedmiotów	Ubiory letnie			Ubiory zimowe			Nr ry-sunku	U w a g i:
		cwiczebno-roboczy	służbowy	wyjściowy	cwiczebno-roboczy	służbowy	wyjściowy		
12.	Szalik jedwabny biały	1	1	1	—	—	1	84	
13.	Szal wełniany granatowy	—	—	—	1	1	1	—	
14.	Sweter wełniany granatowy	—	—	—	1	1	1	—	
15.	Rękawiczki skórkowe futrzane	—	—	—	1	1	1	—	
16.	Rękawiczki skórkowe brązowe	1	1	1	—	—	—	—	
17.	Rękawiczki skórkowe białe	—	1	1	—	1	1	—	
18.	Trzewiki wyjściowe chromowe	—	—	—	1	1	—	91	
19.	Półbutyki wyjściowe gienzowe	1	1	1	—	—	—	96	
20.	Półbutyki skórzane białe	1	1	1	—	—	—	96	
21.	Sztyblety	—	1	1	—	1	1	97	
22.	Pas główny skórzany z rapcami	1	1	—	1	1	—	—	
23.	Futerał do pistoletu PW	1	1	—	1	1	—	—	
24.	Pas główny jedwabny z rapcami	—	—	1	—	—	1	—	
25.	Teczka skórzana generalska	1	1	—	1	1	—	—	

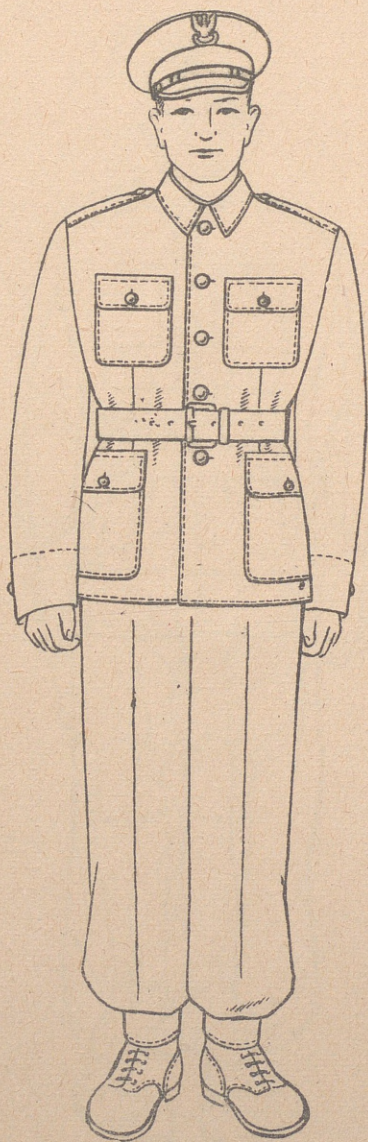

ROZDZIAŁ VI

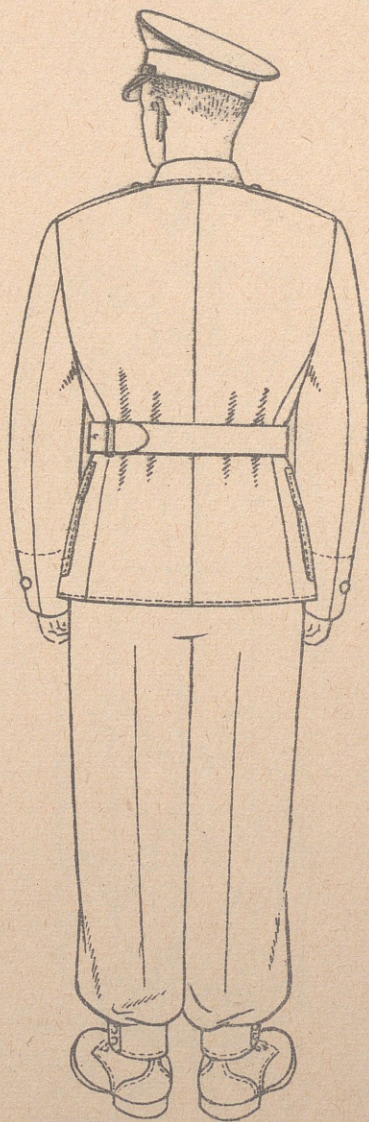
RYSUNKI KRESKOWE SYLWETEK ŻOŁNIERZY W PRZEPISOWYM UMUNDUROWANIU, RYSUNKI PRZEDMIOTÓW ZAOPATRZENIA MUNDUROWEGO, RYSUNKI OZNAK STOPNI, WOJSK, BRONI, SŁUŻB I SPECJALNOŚCI ORAZ OZNAK SZKÓŁ I AKADEMII WOJSKOWYCH.

Zakł. Graf. Wyd. MON, W-wa. Skł. rozp. dn. 18 X 52 r. Druk ukończ. 26 VI 53 r.
Nr zam. 2003 CW-9230

Wygląd szeregowca i podoficera służby zasadniczej Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w mundurze sukienym

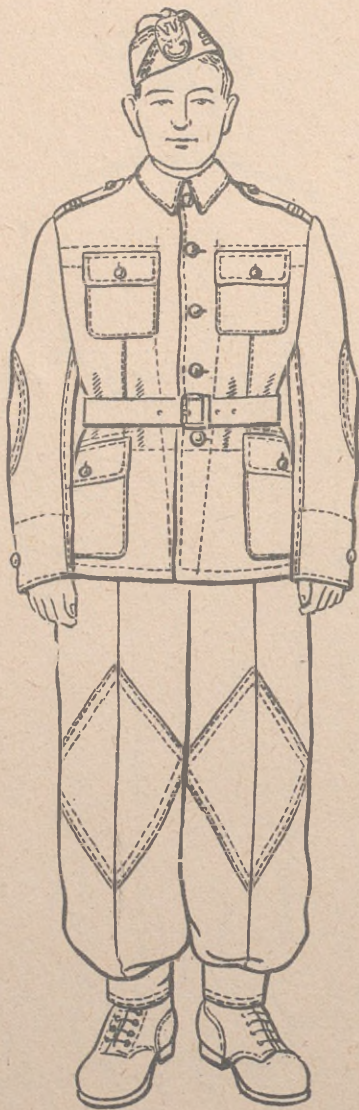

Rys. 1

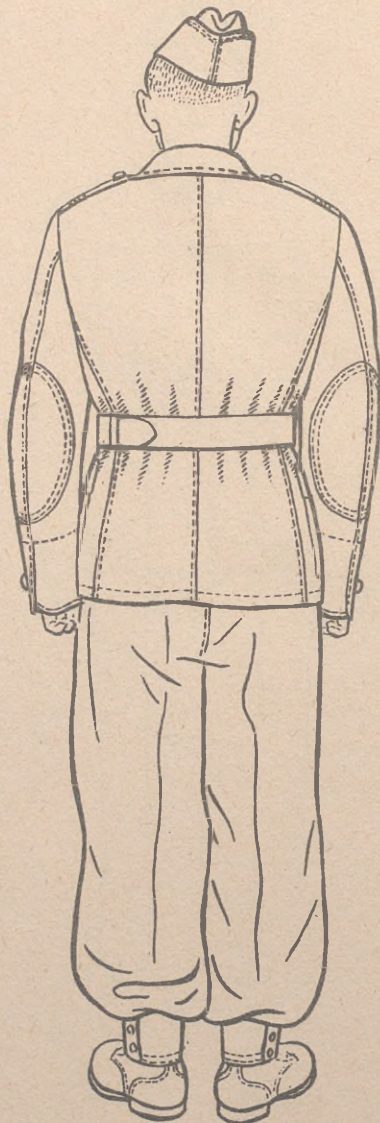

Rys. 1a

Wygląd szeregowca i podoficera służby zasadniczej Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w mundurze drelichowym

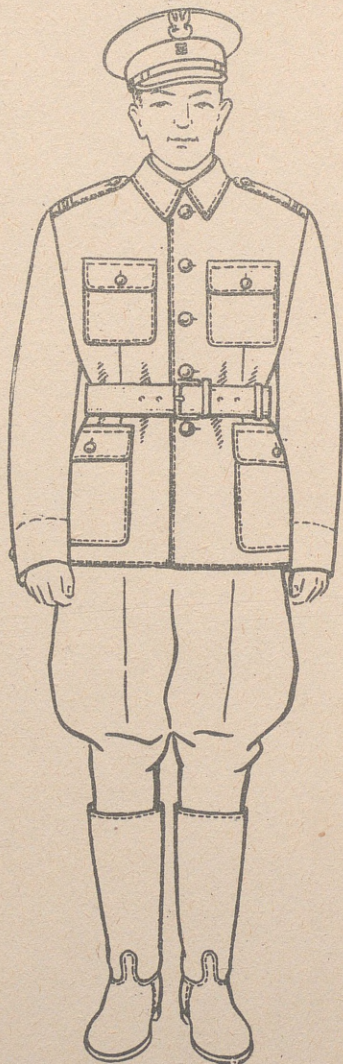

Rys. 2

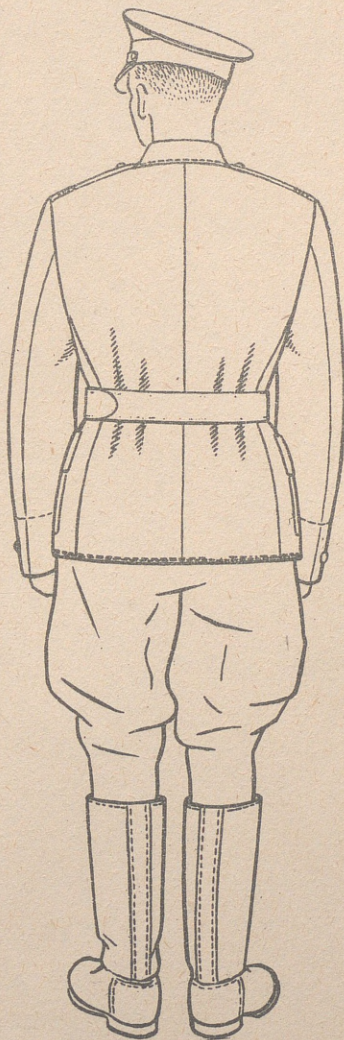

Rys. 2a

Wygląd szeregowca i podoficera służby zasadniczej jednostek inżynieryjnych i łączności Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w mundurze sukienym

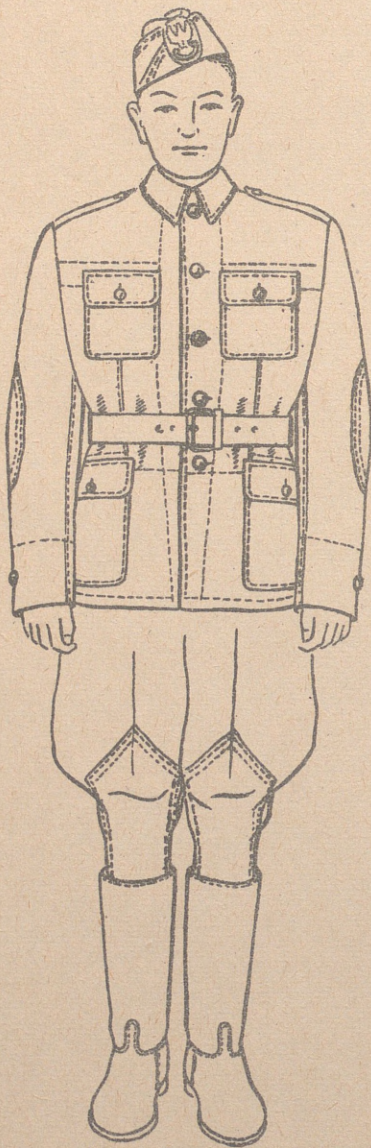

Rys. 3

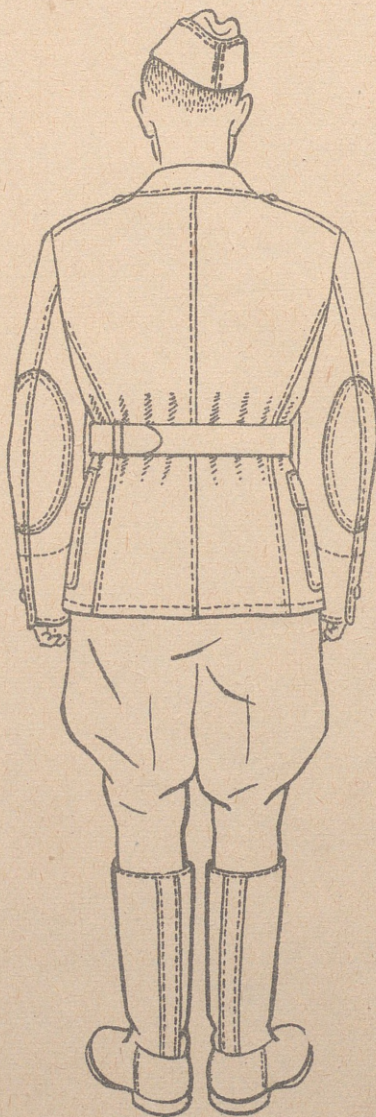

Rys. 3a

Wygląd szeregowca i podoficera służby zasadniczej jednostek inżynieryjnych i łączności Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w mundurze drelichowym

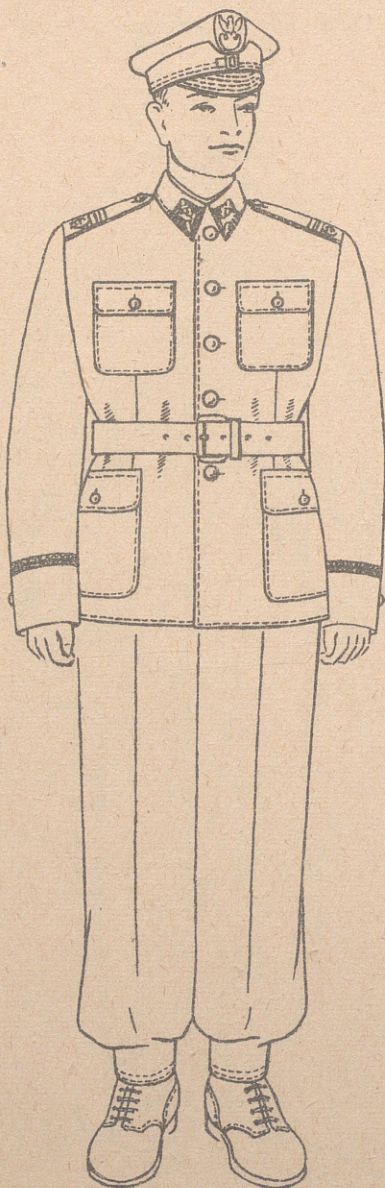

Rys. 4

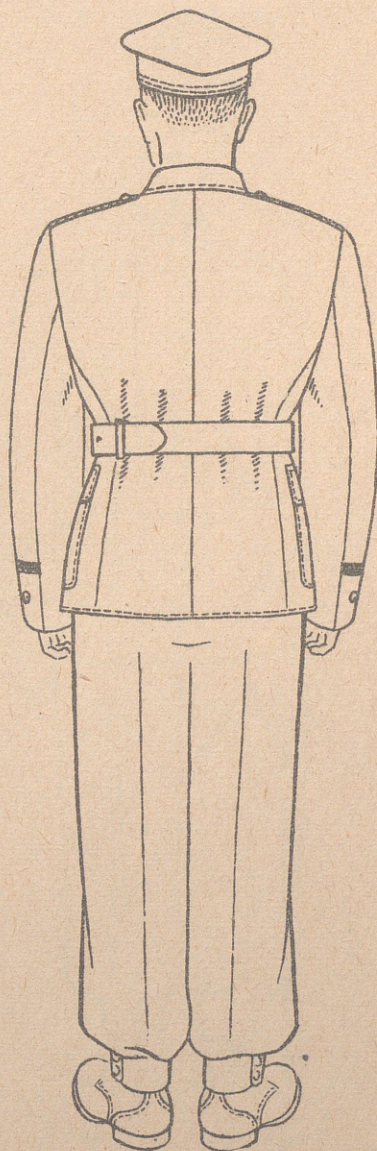

Rys. 4a

Wygląd ucznia szkoły wojskowej kształcącej na oficerów rezerwy
Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej
i Piechoty Morskiej w mundurze sukienym

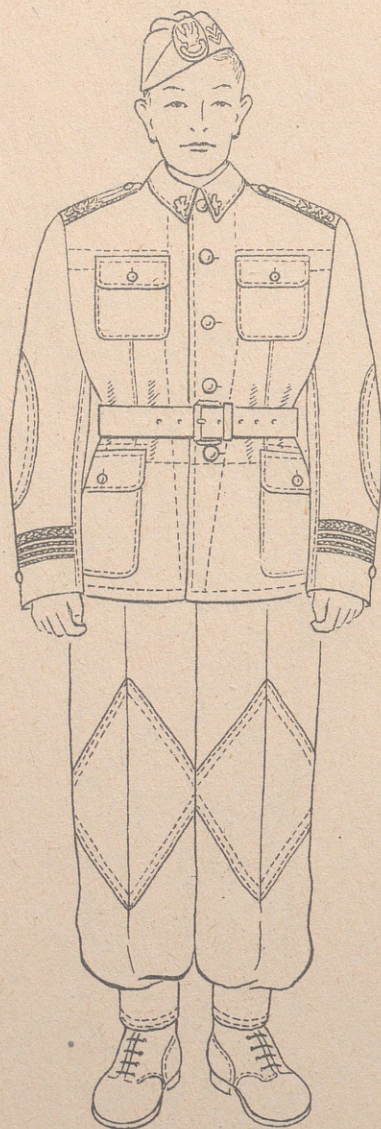

Rys. 5

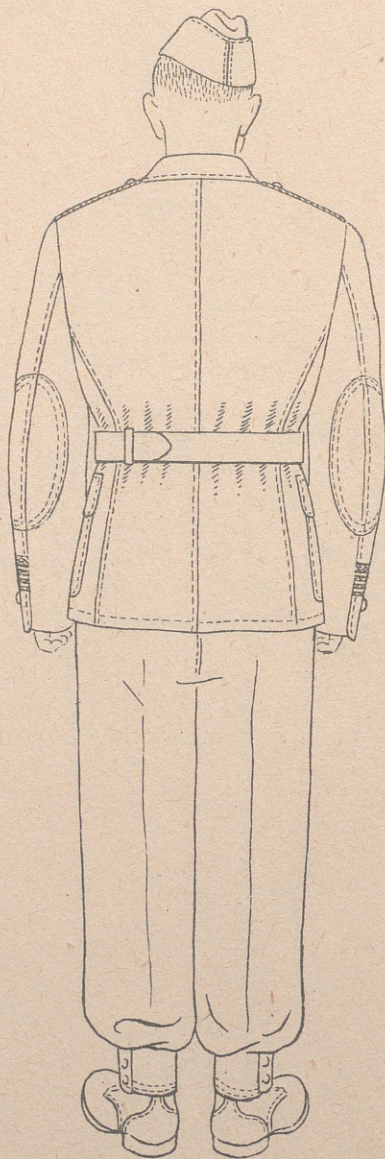

Rys. 5a

Wygląd ucznia szkoły wojskowej kształcącej na oficerów zawodowych Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w mundurze drelichowym

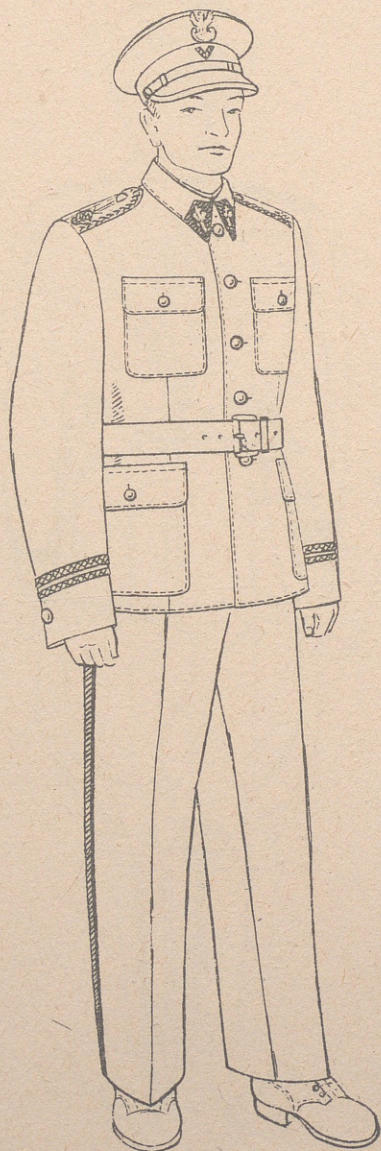

Rys. 6

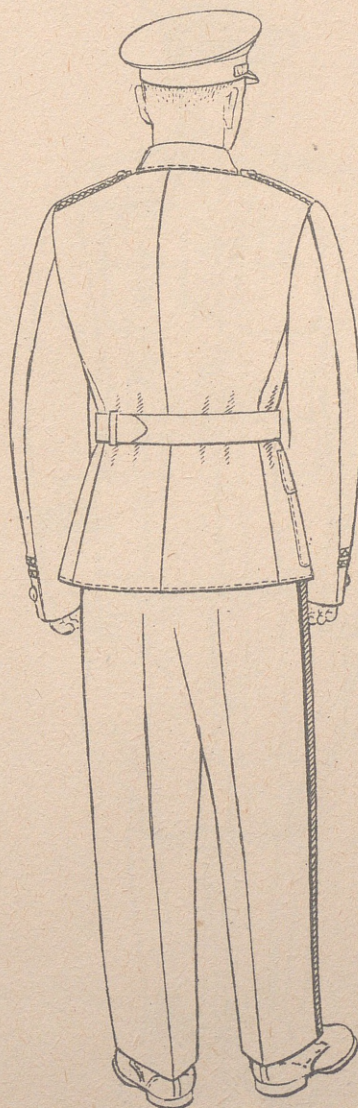

Rys. 6a

Wygląd ucznia szkoły wojskowej kształcącej na oficerów zawodowych Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w ubiorze wyjściowym

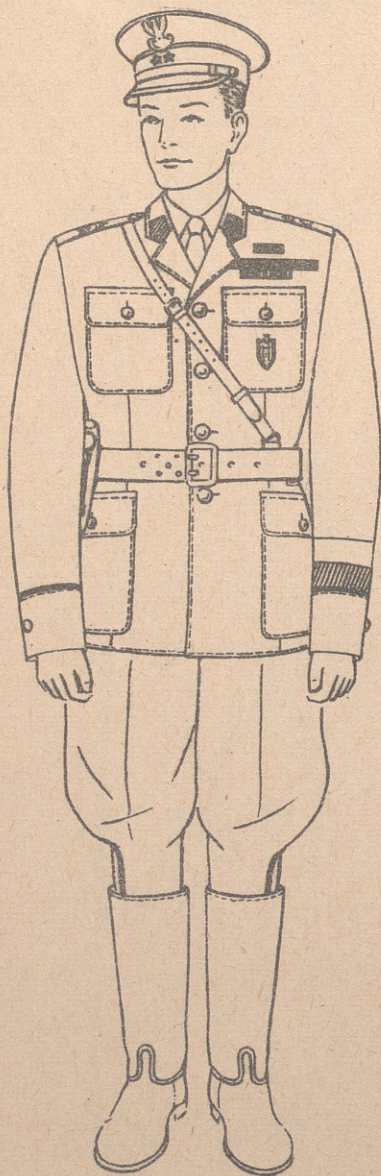

Rys. 7

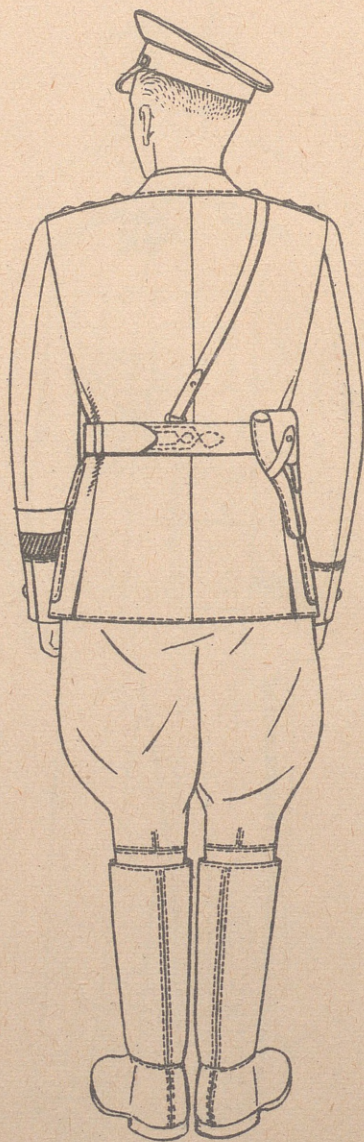

Rys. 7a

Wygląd oficera Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony
Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w czasie pełnienia służby
w mundurze szewiotowym.

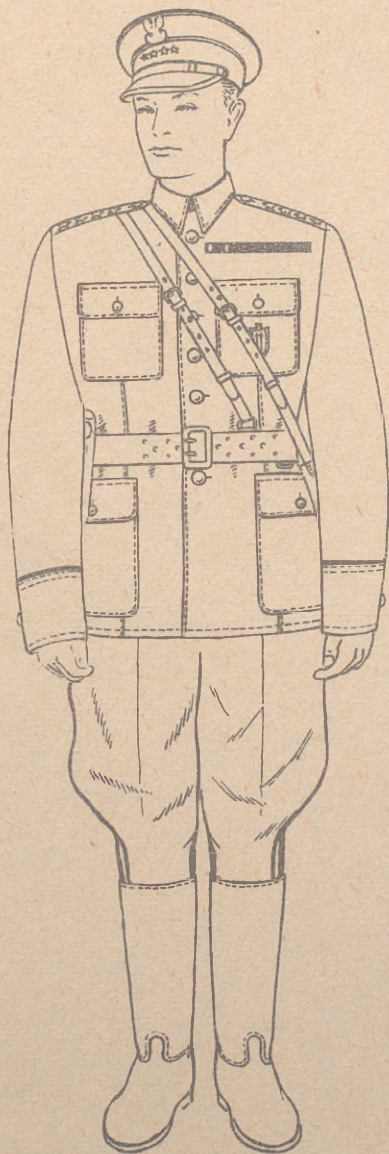

Rys. 8

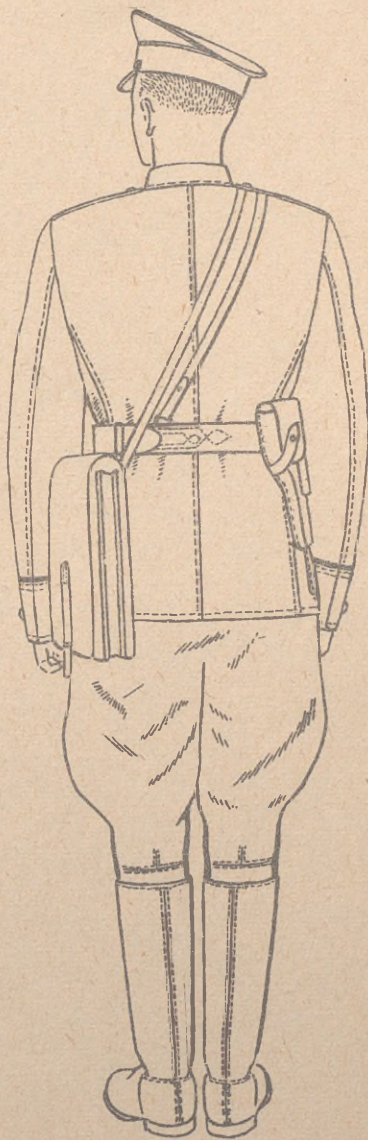

Rys. 8a

Wygląd oficera młodszego Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych,
Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w mundurze
drelichowym i w czapce garnizonowej

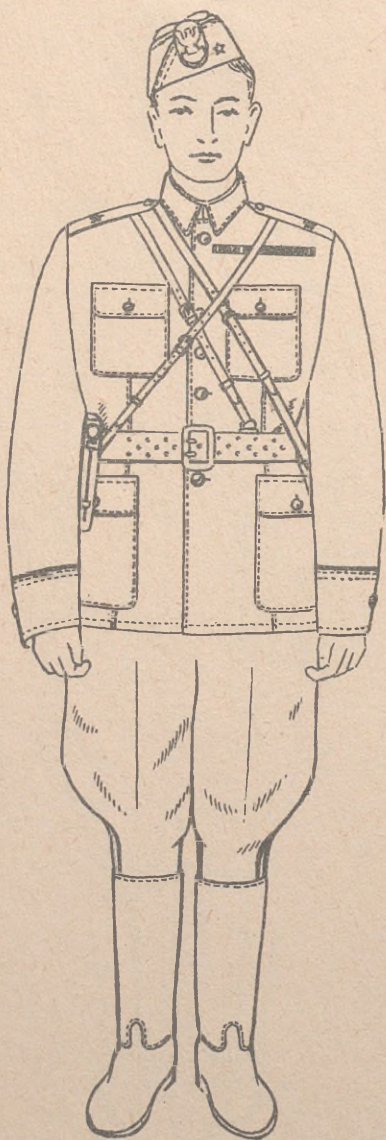

Rys. 9

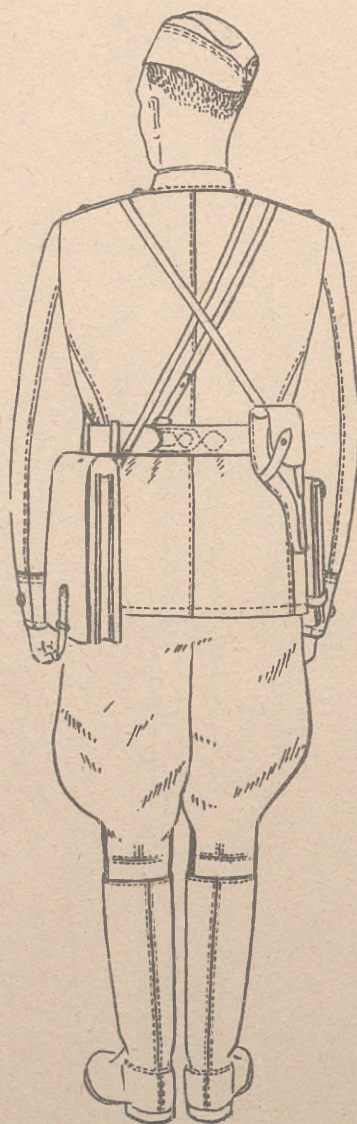

Rys. 9a

Wygląd oficera młodszego Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych,
Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w mundurze
drelichowym

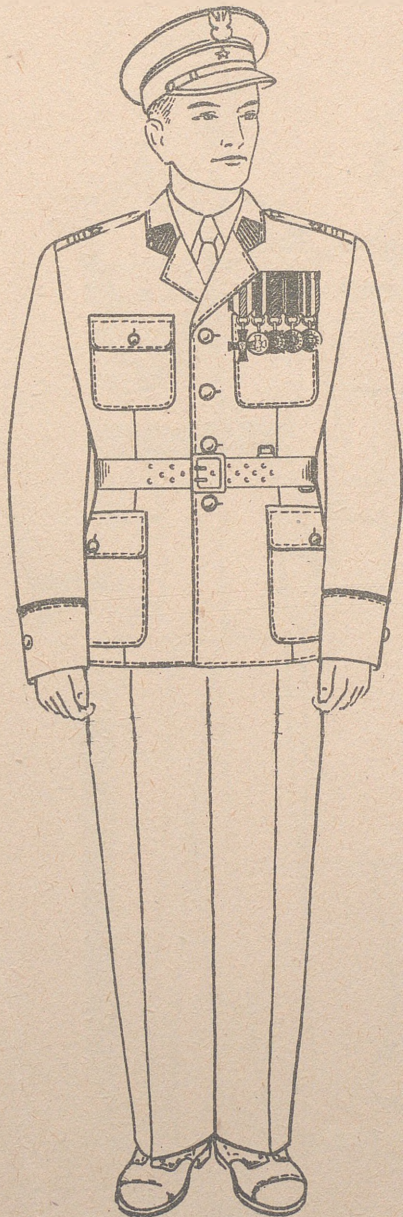

Rys. 10

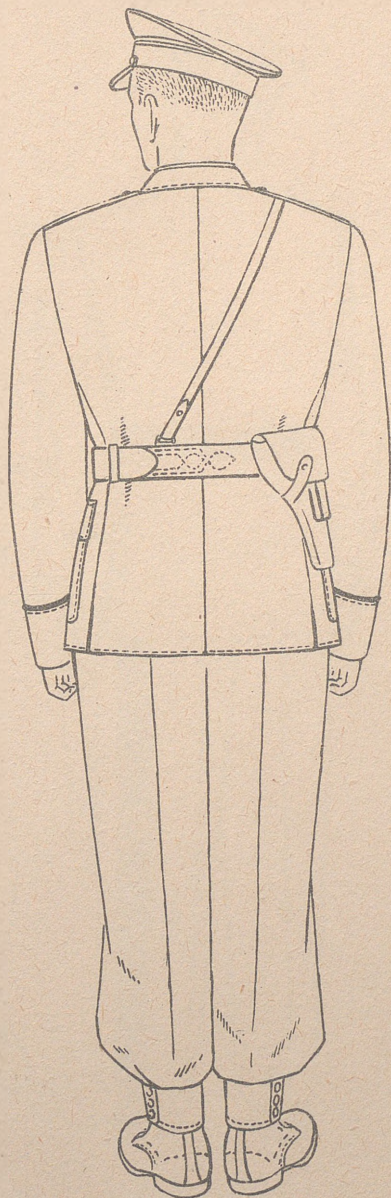

Rys. 10a

Wygląd oficera Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony
Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w ubiorze wyjściowym (w czasie
defilady spodnie spięte spinaczami)

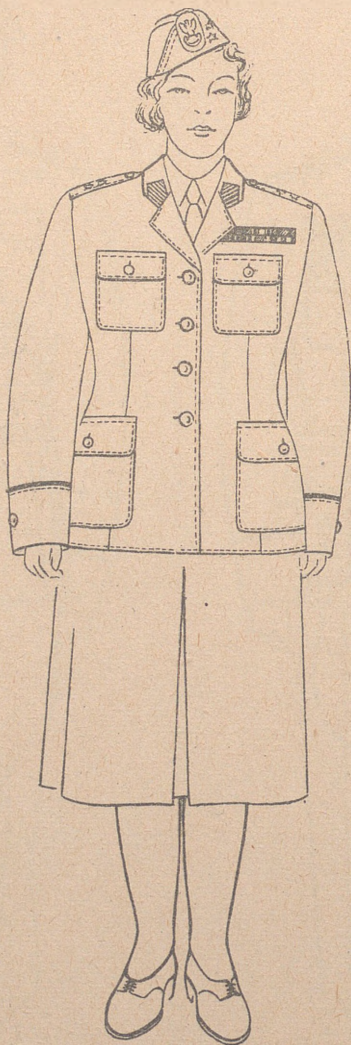

Rys. 11

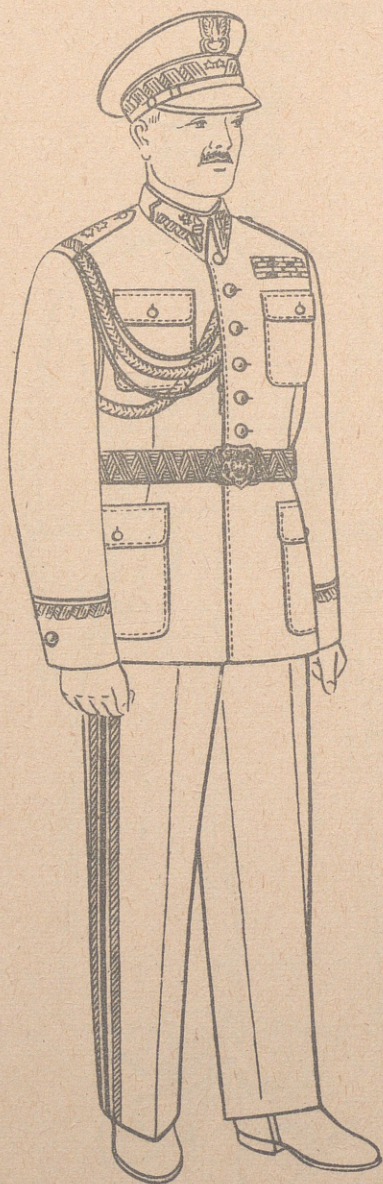
Rys. 11a

Wygląd oficera-kobiety Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk
Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w ubiorze wyjściowym

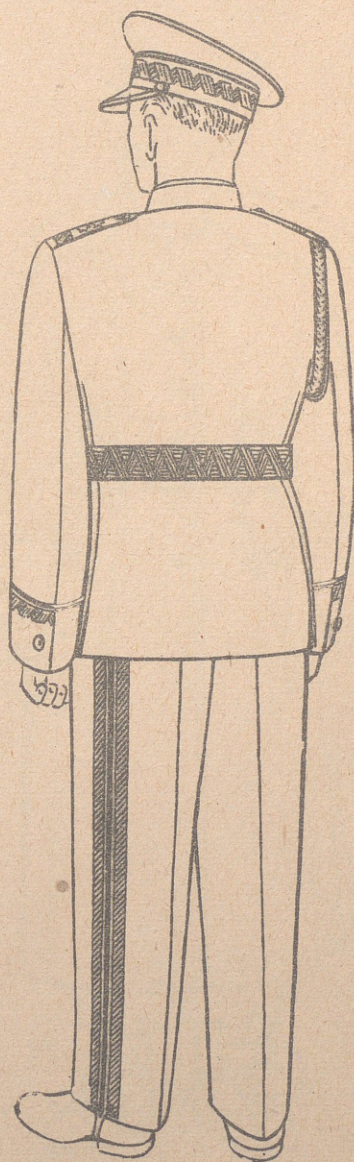

Rys. 11b

Wygląd generała Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w mundurze galowym

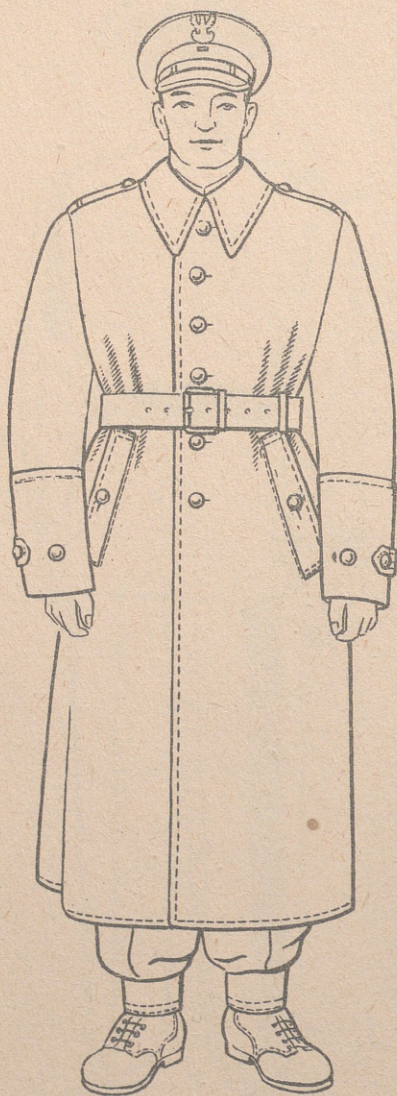

Rys. 12

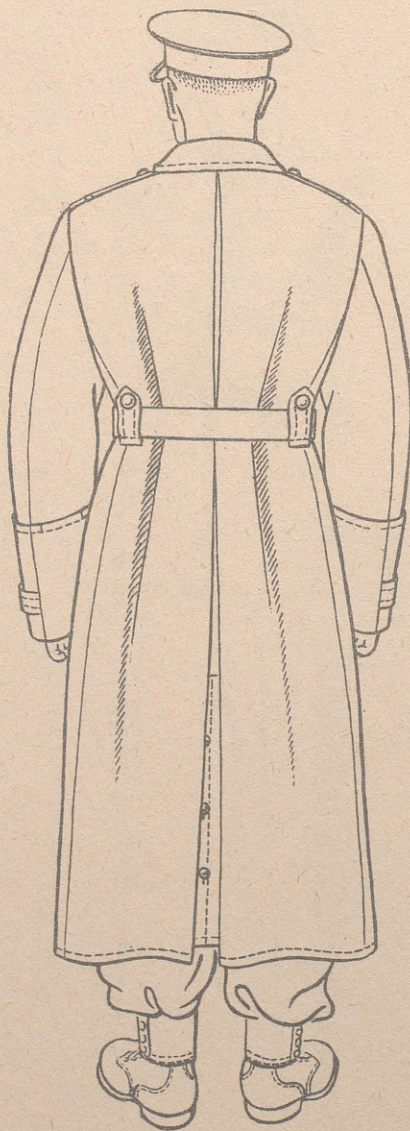

Rys. 12a

Wygląd szeregowca i podoficera służby zasadniczej Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w płaszczu sukienym

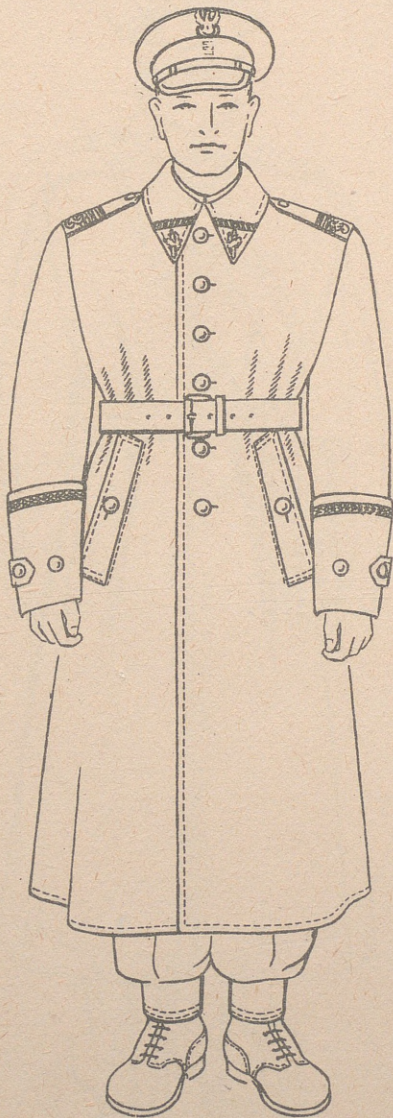

Rys. 13

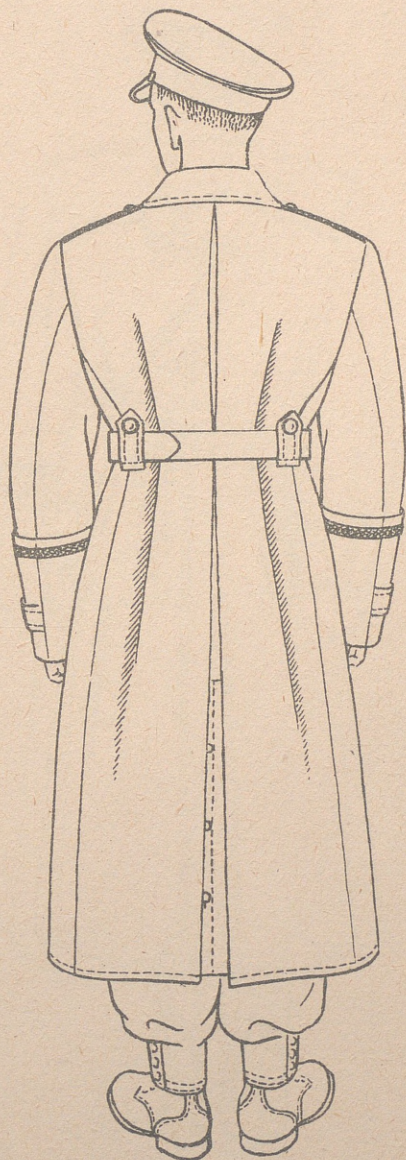

Rys. 13a

Wygląd ucznia szkoły wojskowej kształcącej na oficerów zawodowych Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w płaszczu sukienym

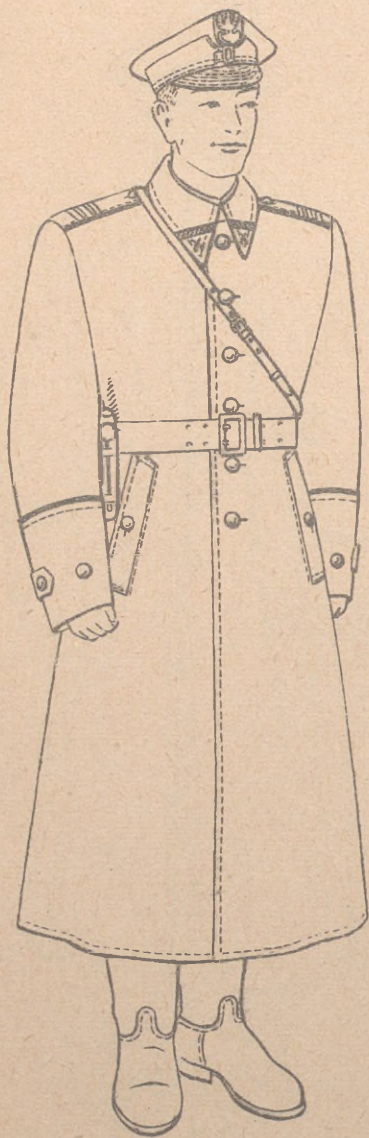

Rys. 14

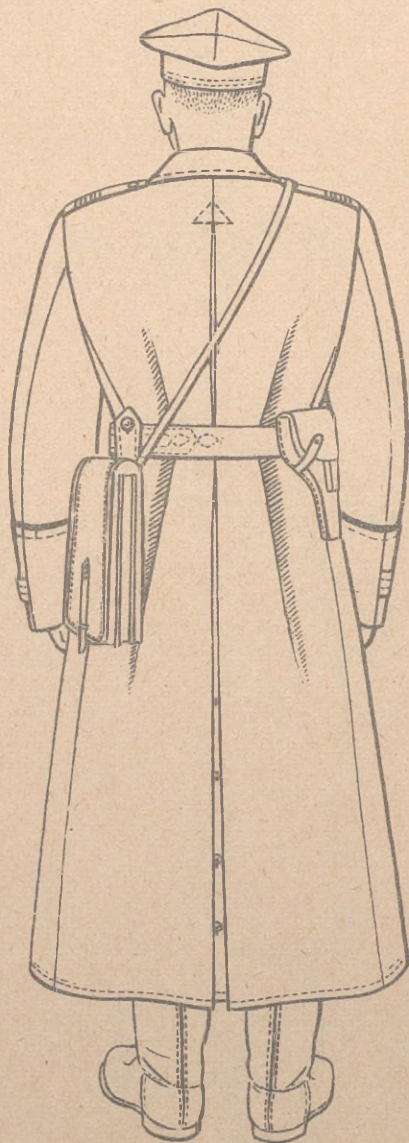

Rys. 14a

Wygląd podoficera nadterminowego Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w płaszczu sukienym

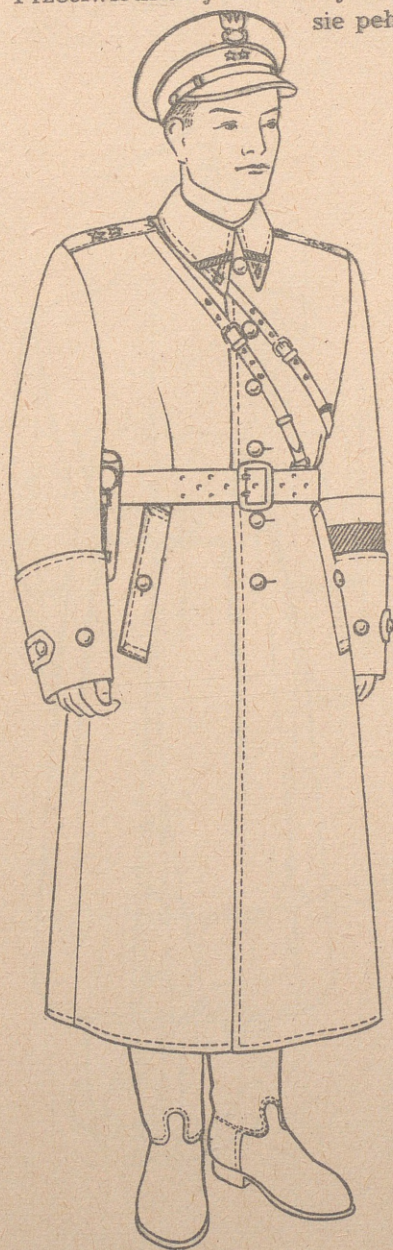

Rys. 15

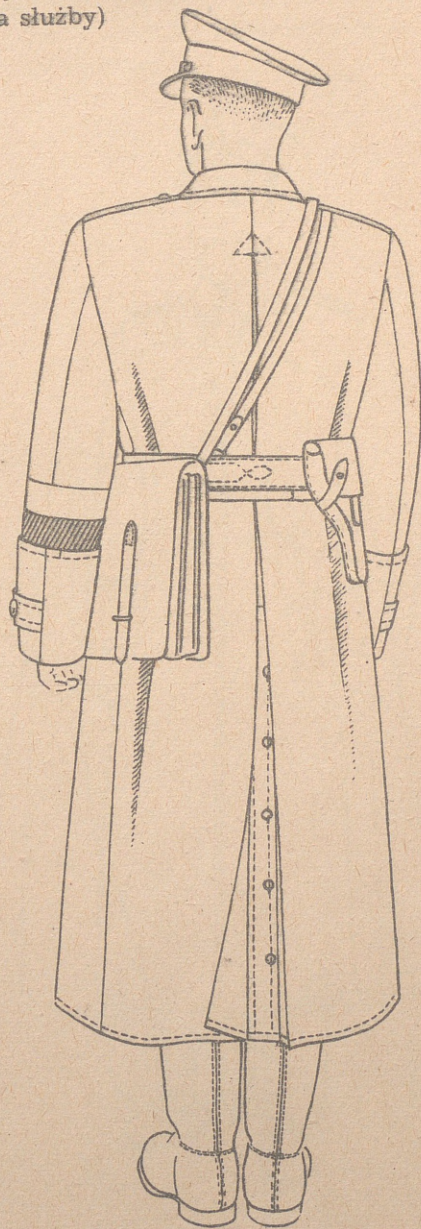

Rys. 15a

Wygląd oficera Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony
Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w płaszczu sukienym (w cza-
sie pełnienia służby)

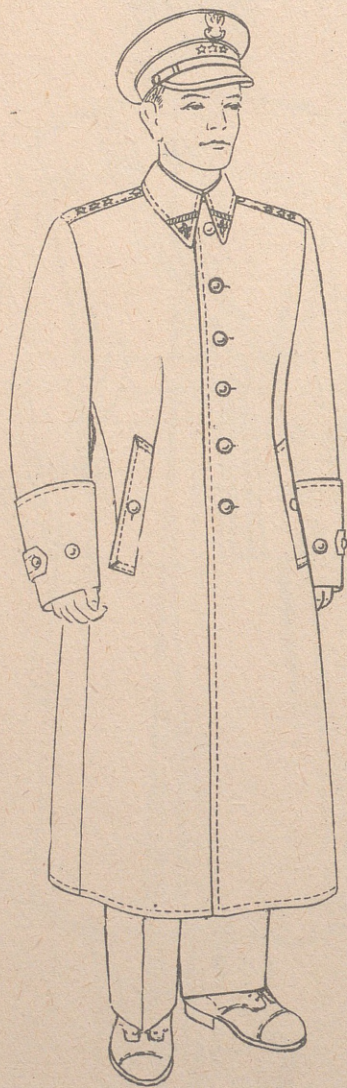

Rys. 16

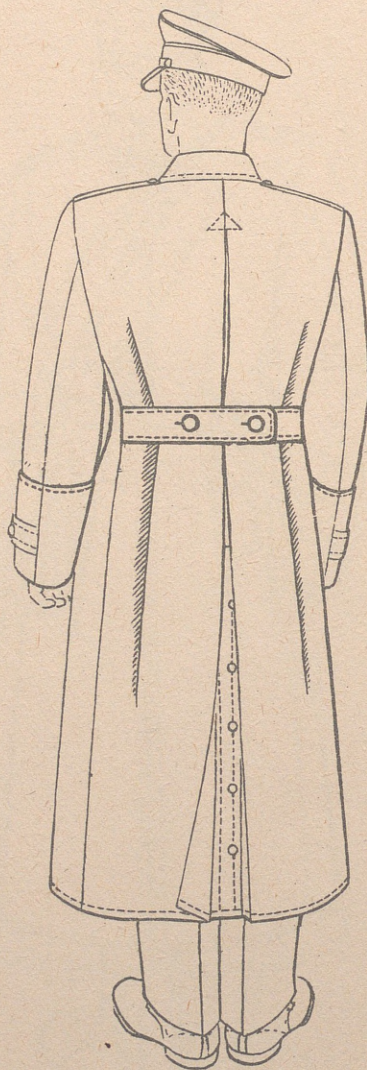

Rys. 16a

Wygląd oficera Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony
Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w płaszczu sukiennym (poza
służbą)

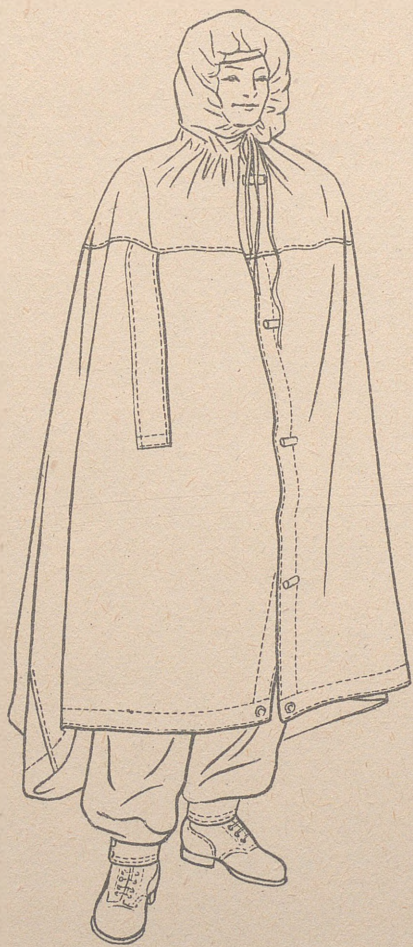

Rys. 17

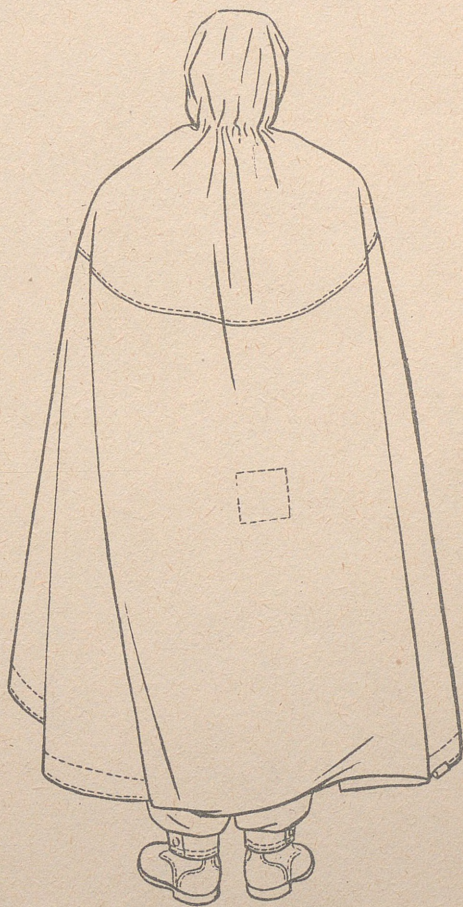

Rys. 17a

Wygląd szeregowca i podoficera służby zasadniczej Wojsk Lądowych,
Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Mor-
skiej w płaszczu-namiocie

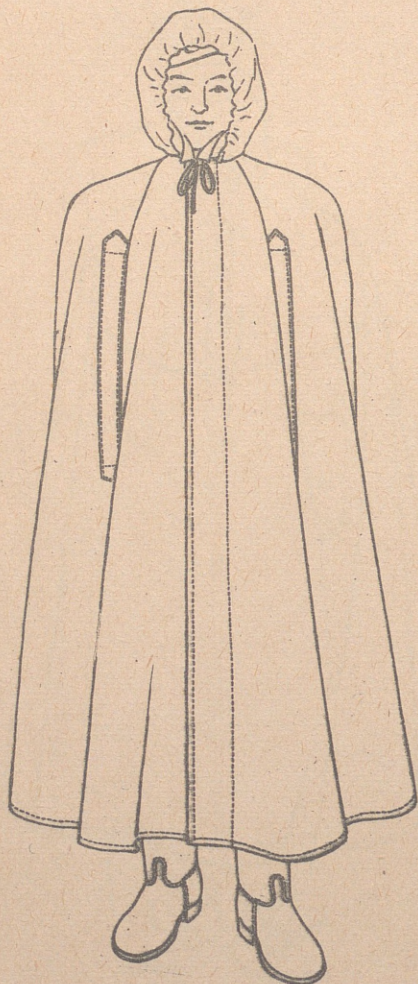

Rys. 18

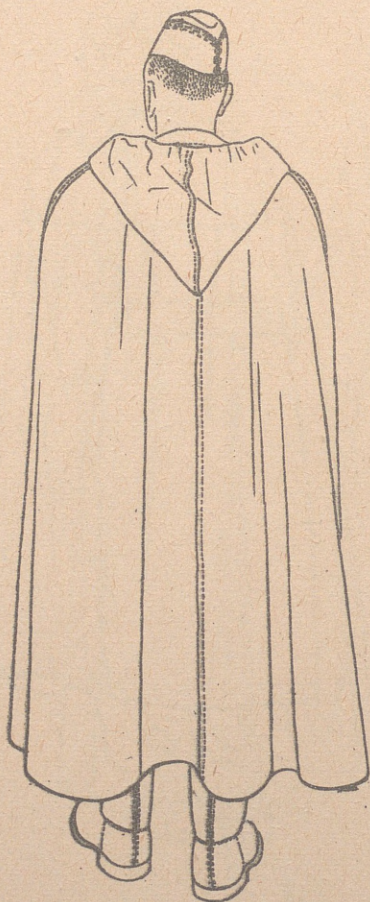

Rys. 18a

Wygląd oficera Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony
Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w pelerynie nieprzemakalnej

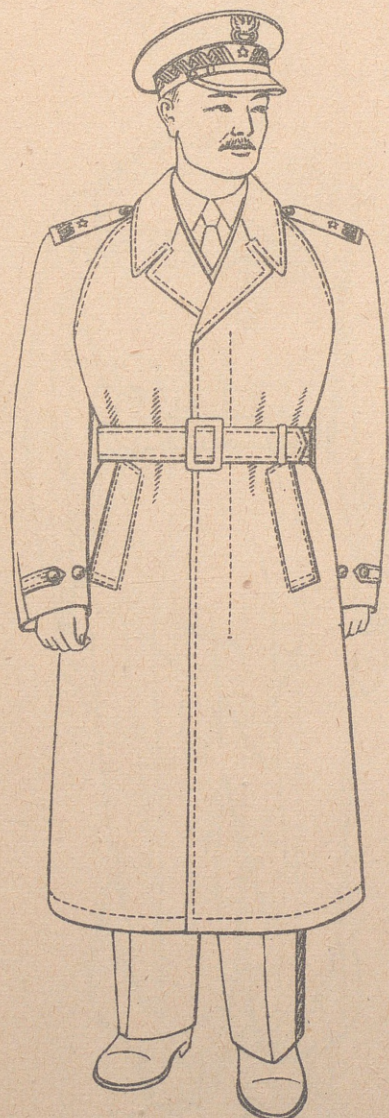

Rys. 19

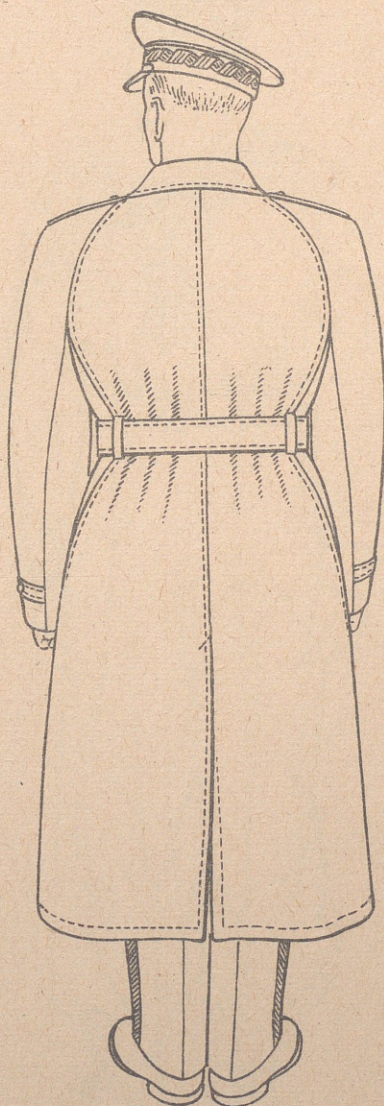

Rys. 19a

Wygląd generała Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej w płaszczu nieprzemakalnym

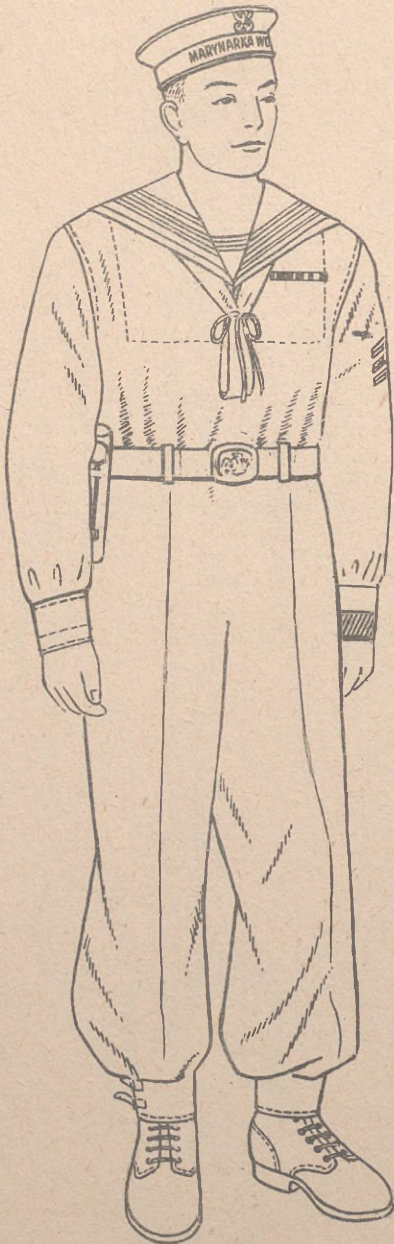

Rys. 20

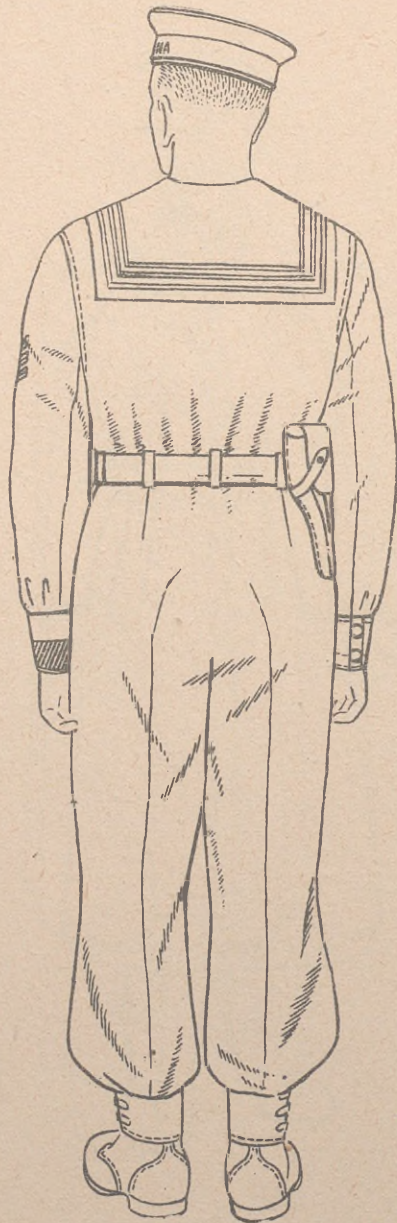

Rys. 20a

Wygląd marynarza i podoficera służby zasadniczej w mundurze sukienym (podczas pełnienia służby na lądzie)

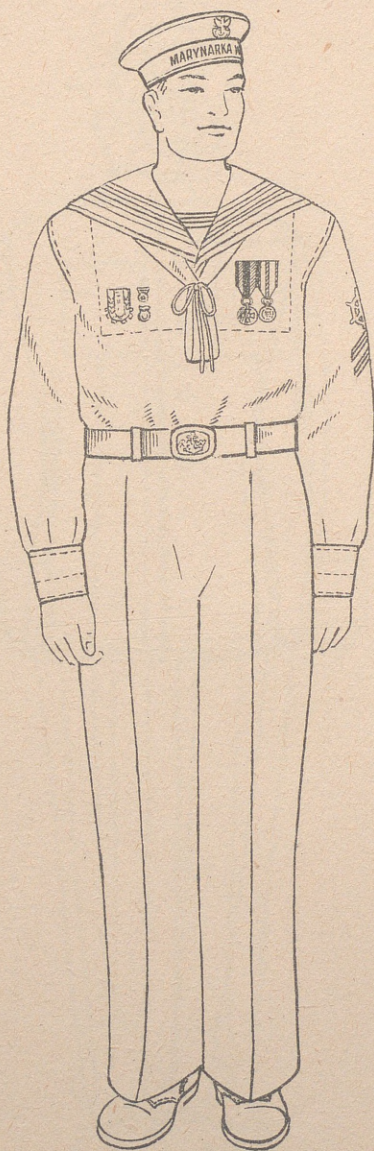

Rys. 21

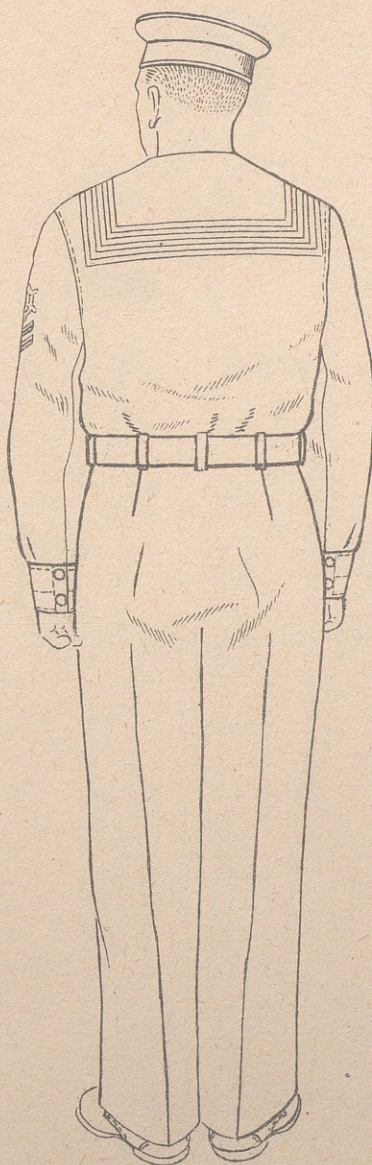

Rys. 21a

Wygląd marynarza i podoficera służby zasadniczej w ubiorze wyjściowym

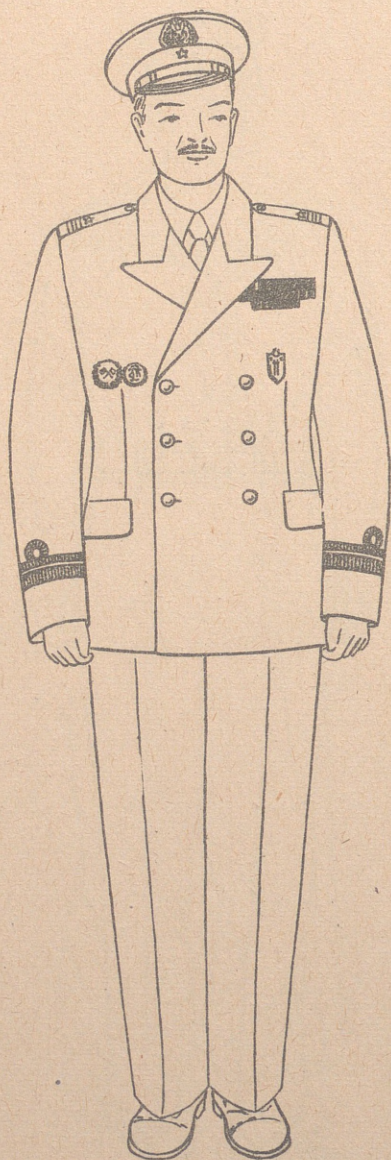

Rys. 22

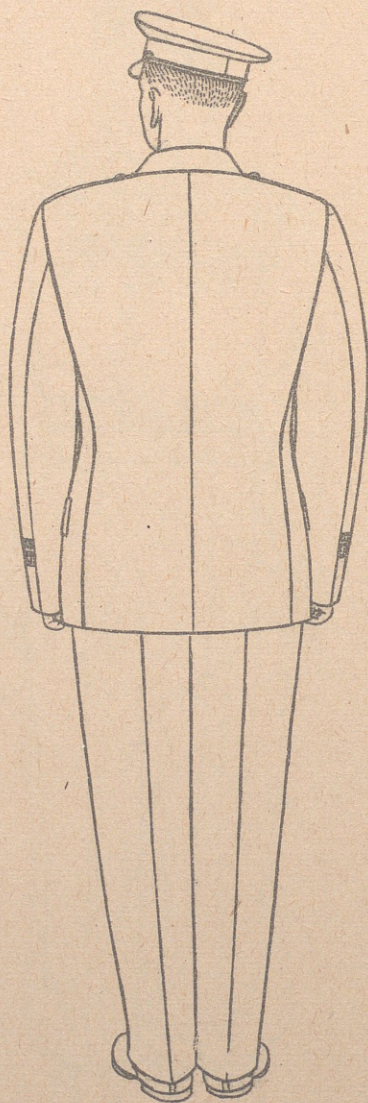

Rys. 22a

Wygląd oficera Marynarki Wojennej w ubiorze wyjściowym

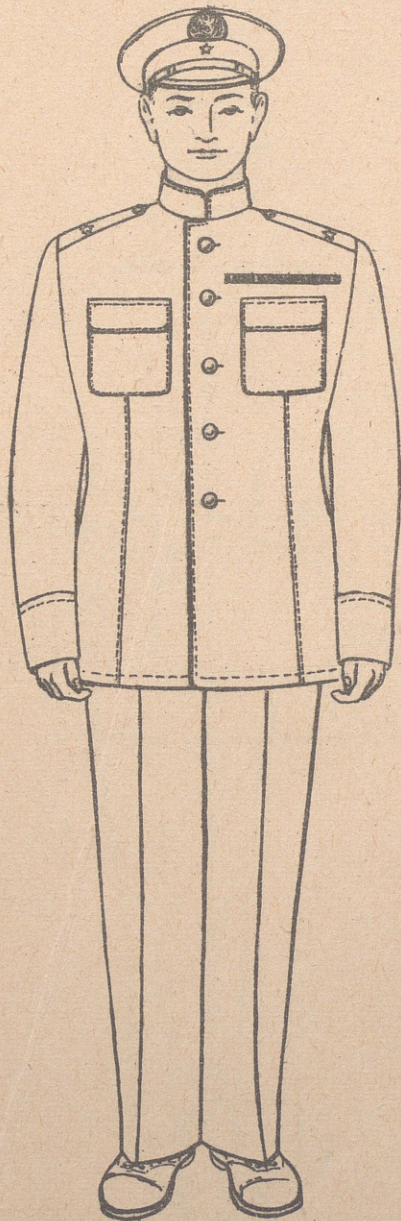

Rys. 23

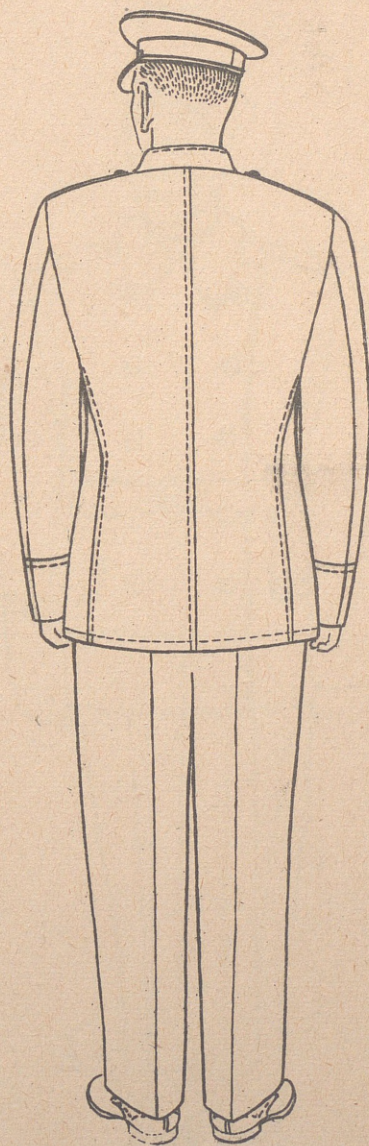

Rys. 23a

Wygląd oficera Marynarki Wojennej w mundurze letnim koloru białego

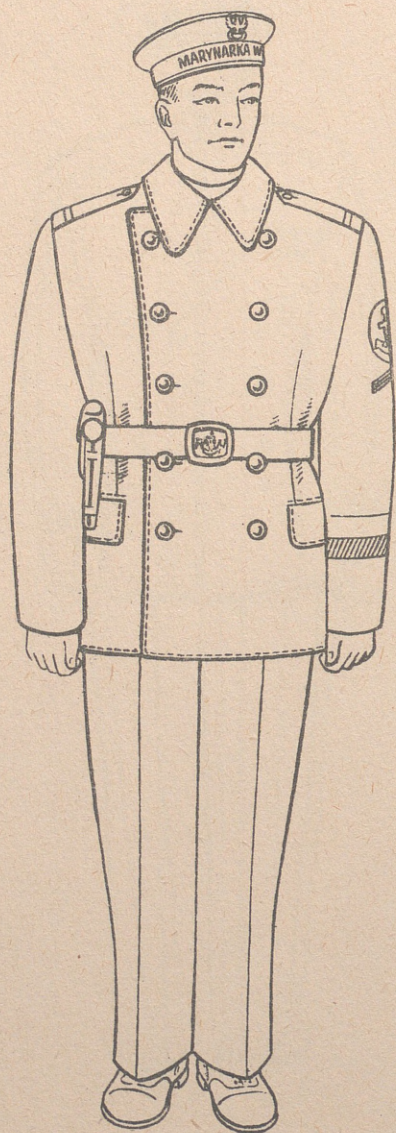

Rys. 24

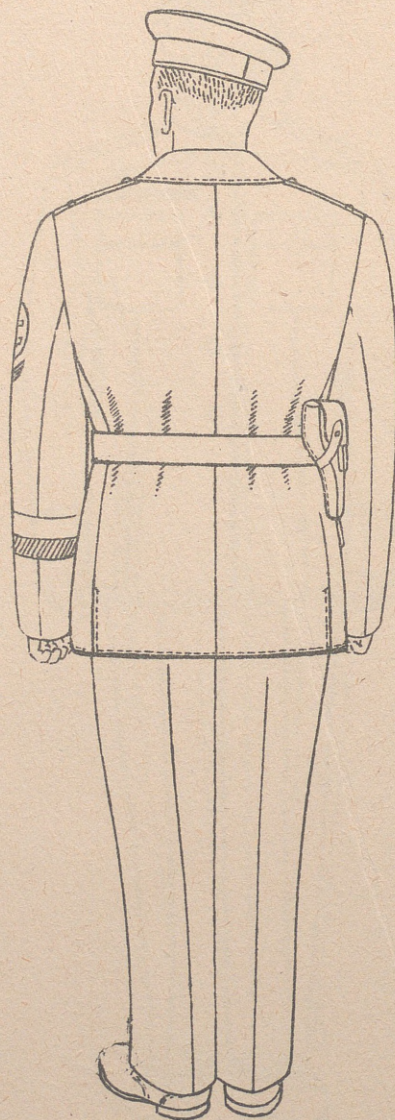

Rys. 24a

Wygląd marynarza i podoficera służby zasadniczej w półplaszczu
sukiennym (podczas pełnienia służby na lądzie)

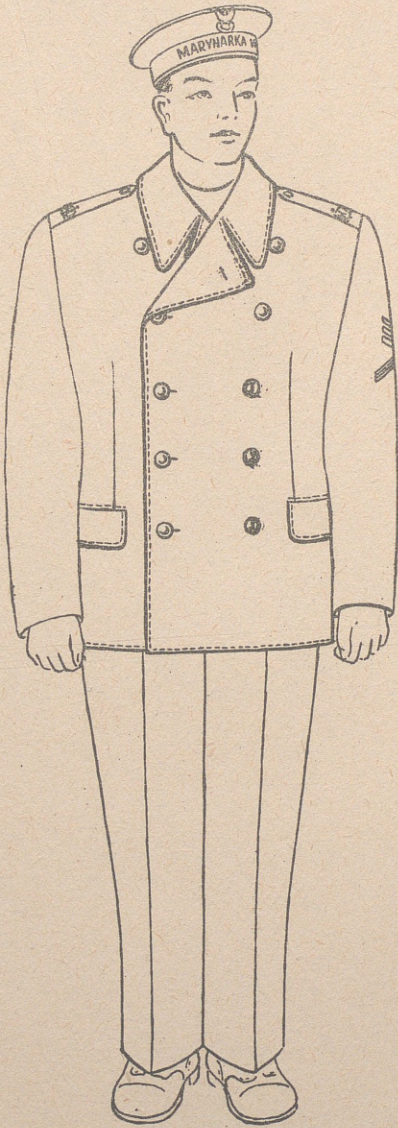

Rys. 25

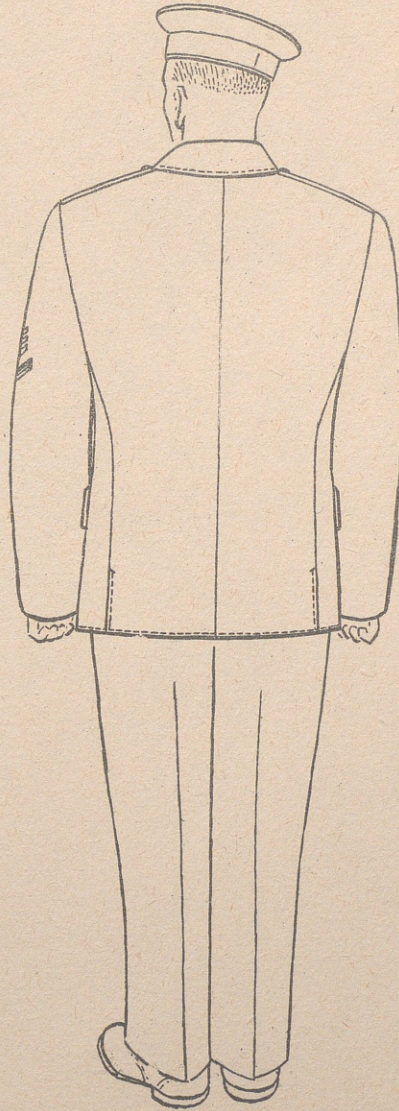

Rys. 25a

Wygląd ucznia Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej w półpłaszczu sukienym

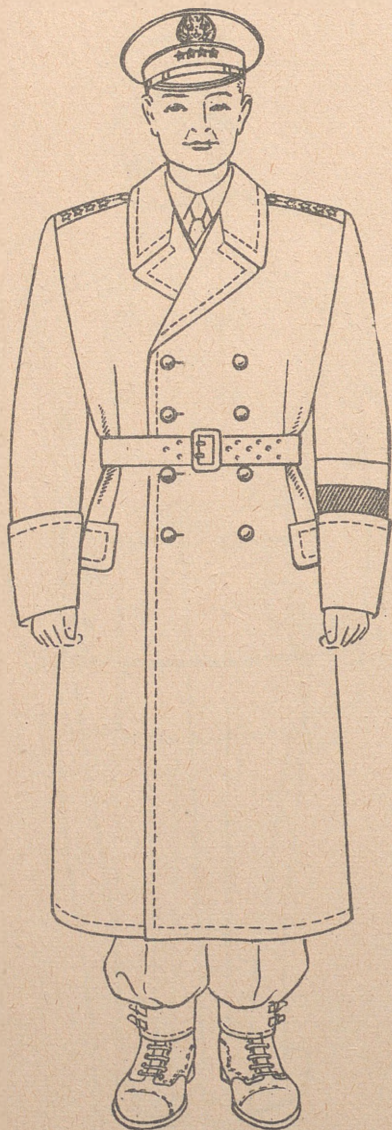

Rys. 26

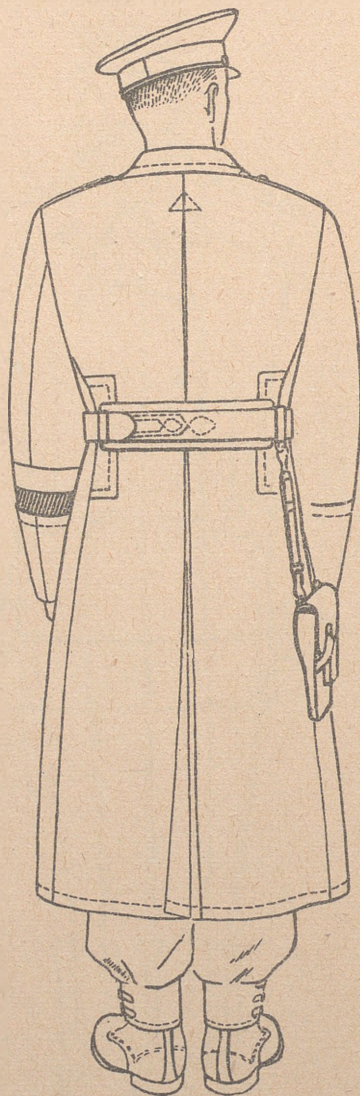

Rys. 26a

Wygląd oficera Marynarki Wojennej w płaszczu sukienym (podczas
pełnienia służby na lądzie)

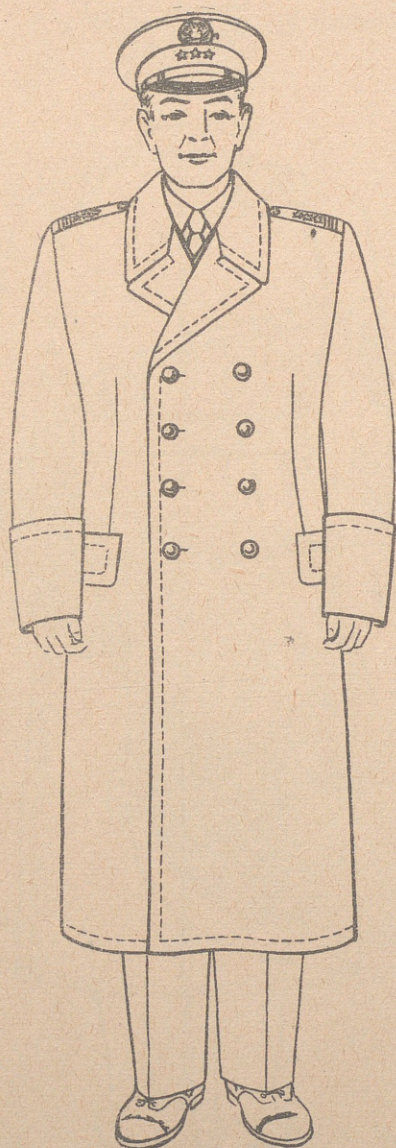

Rys. 27

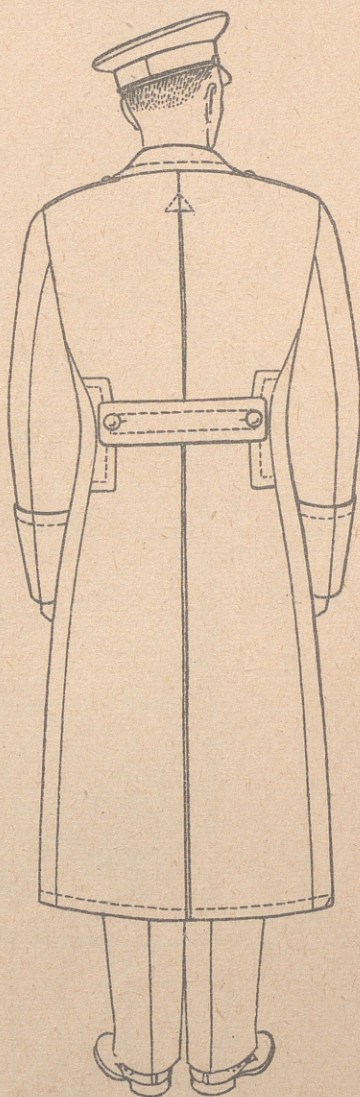

Rys. 27a

Wygląd oficera Marynarki Wojennej w płaszczu sukienym

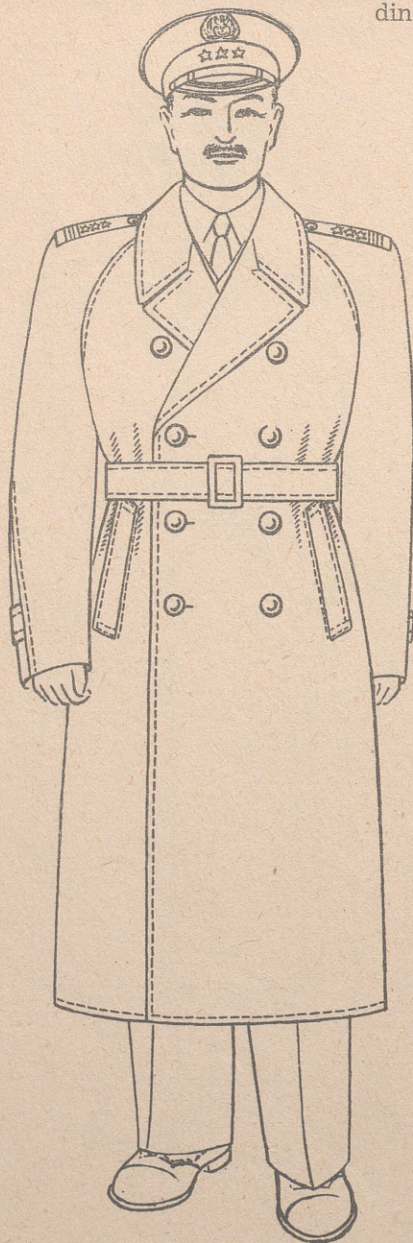

Rys. 28

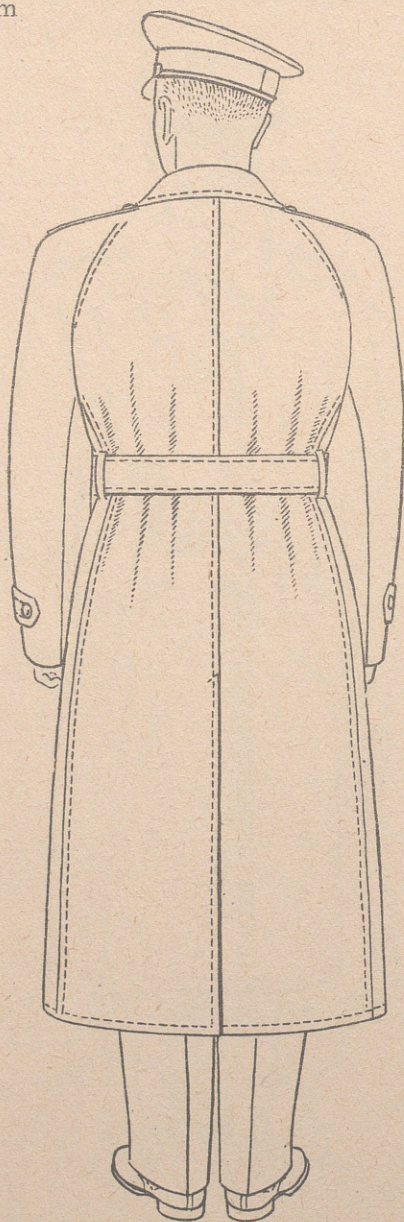

Rys. 28a

Wygląd komandora Marynarki Wojennej w płaszczu letnim gabardinowym

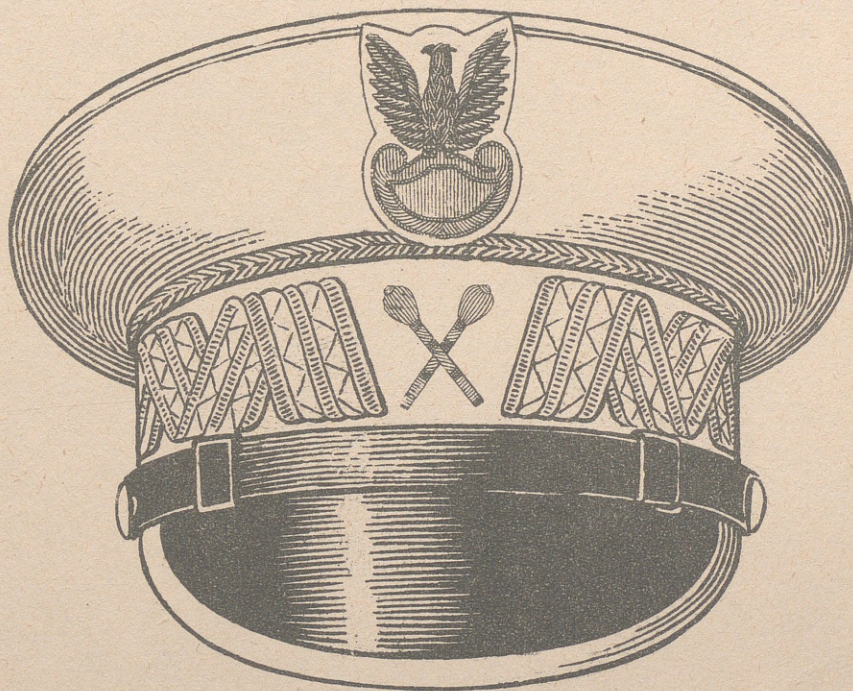

Rys. 29

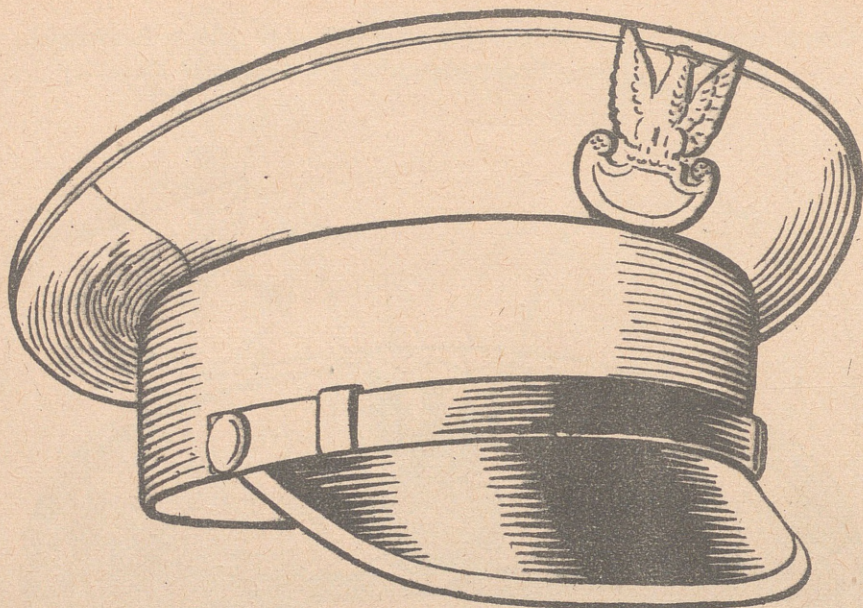

Rys. 29a

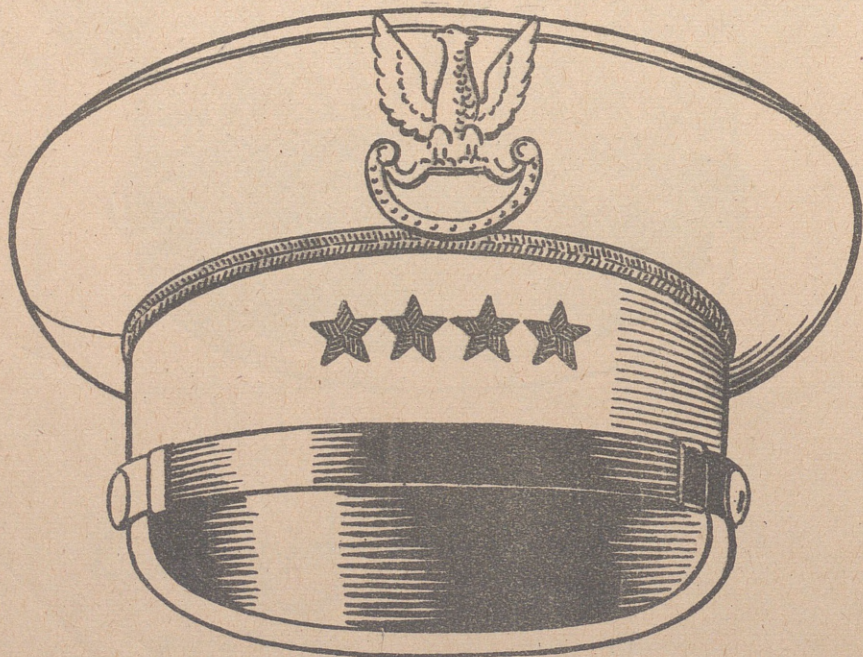
Czapki garnizońowe w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych,
w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

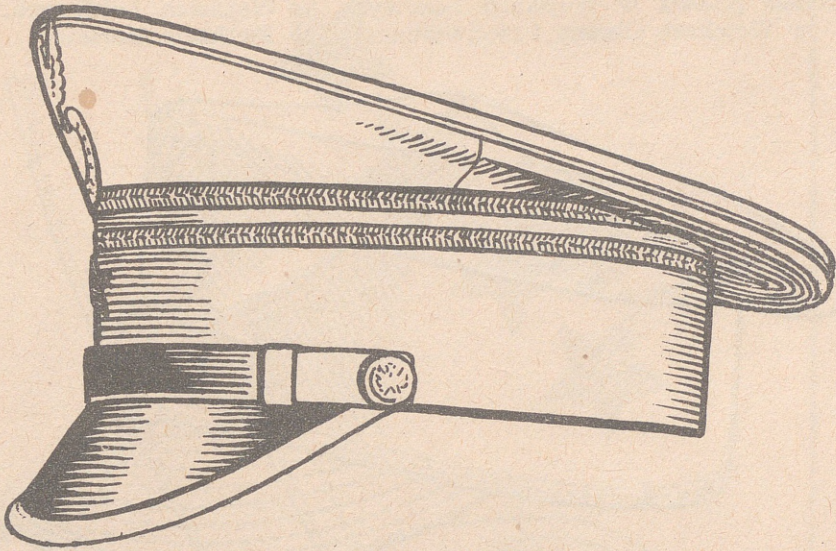
Rys. 30. Marszałka Polski

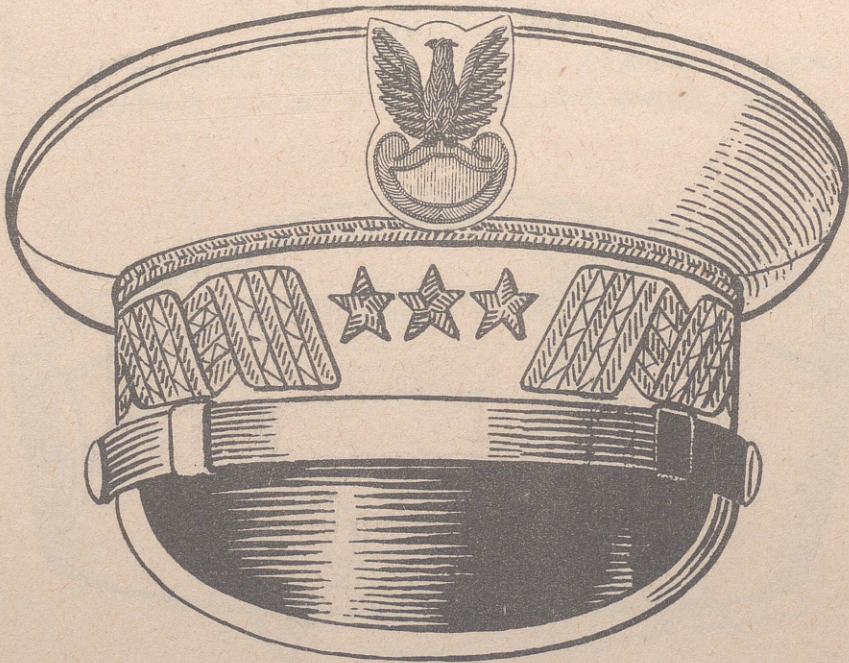
Rys. 31. Szeregowca i podoficera

Rys. 32. Oficera młodszego w stopniu kapitana

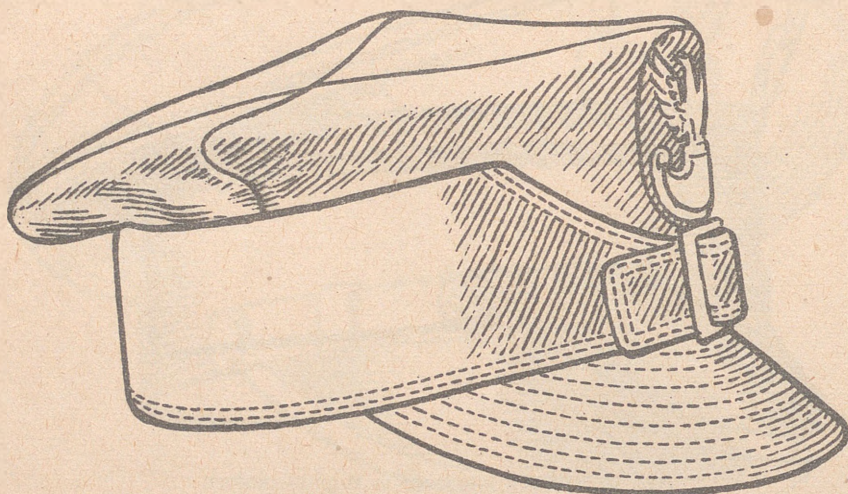

Rys. 33. Oficera starszego w stopniu majora

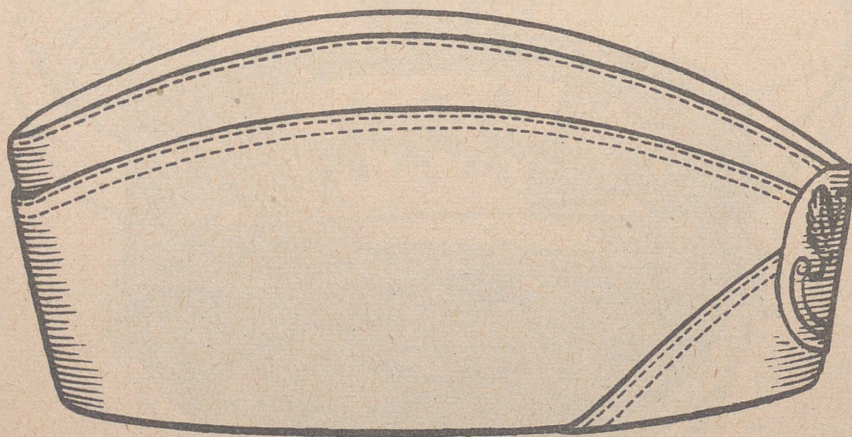
Rys. 34. Generała broni

Czapka polowa w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych,
w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

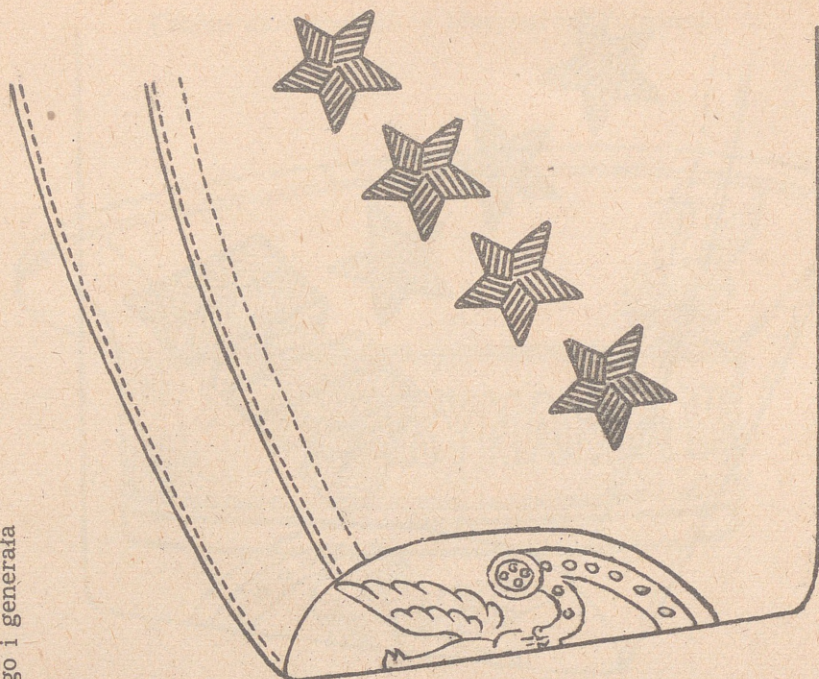
Rys. 35

Furażerka w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach
Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

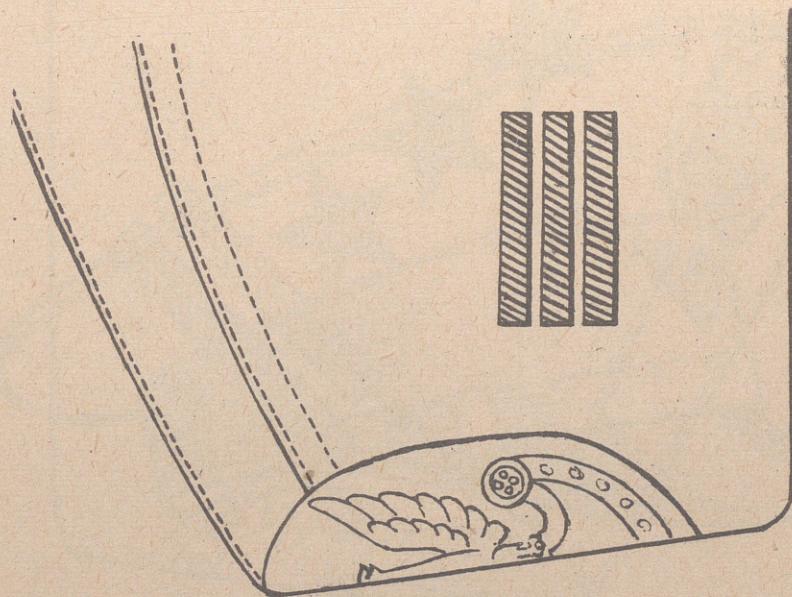

Rys. 36

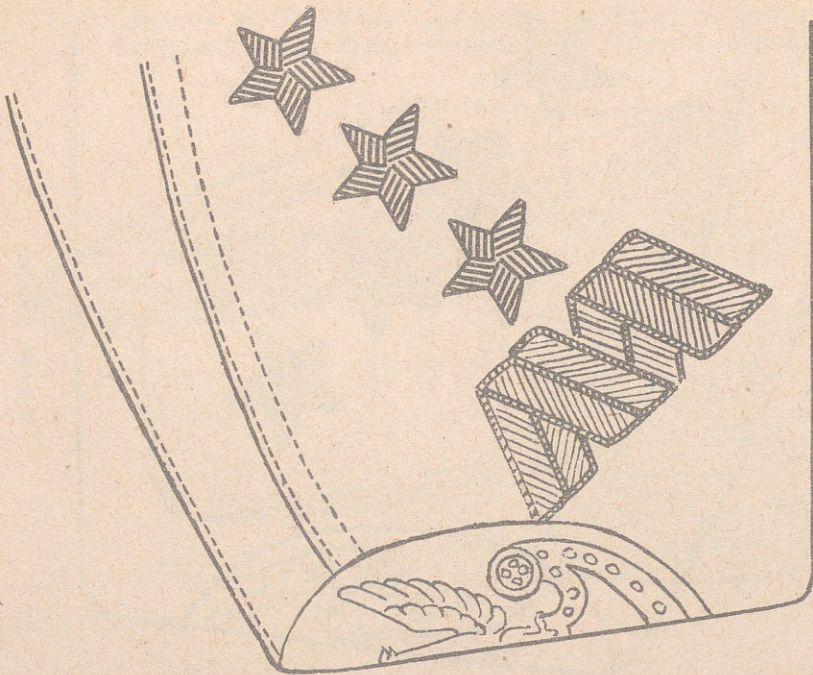
Odznaki stopnia na furazerkach podoficera, oficera młodszego, oficera starszego i generała

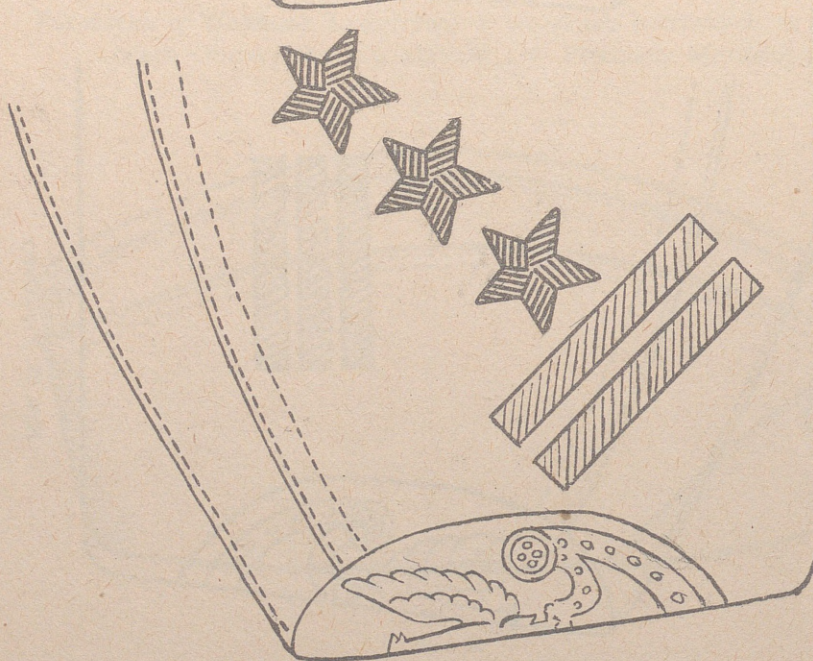
Rys. 38. Kapitan

Rys. 37. Plutonowy

Rys. 40. General broni

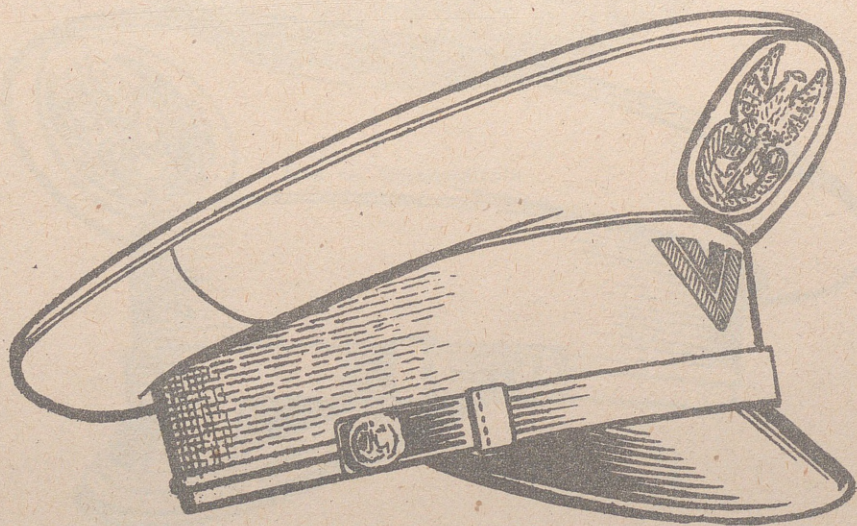

Rys. 39. Pułkownik

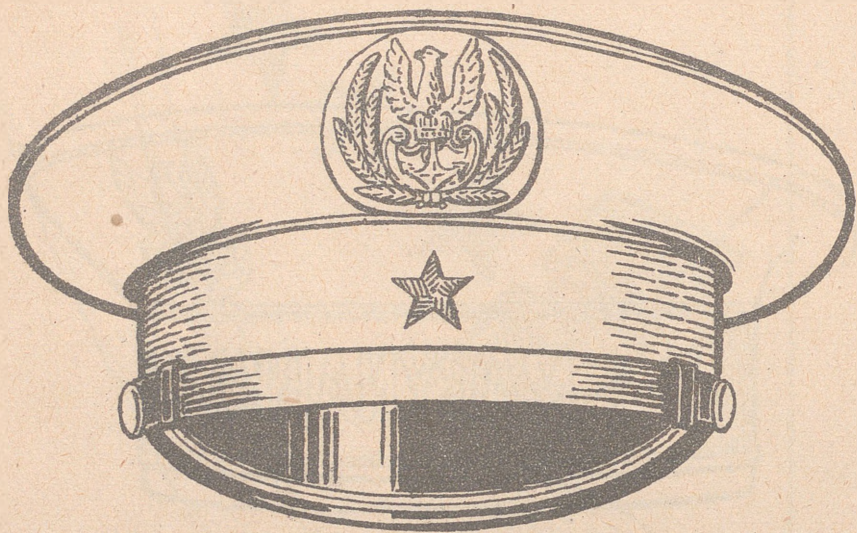
Czapki garnizonowe w Marynarce Wojennej

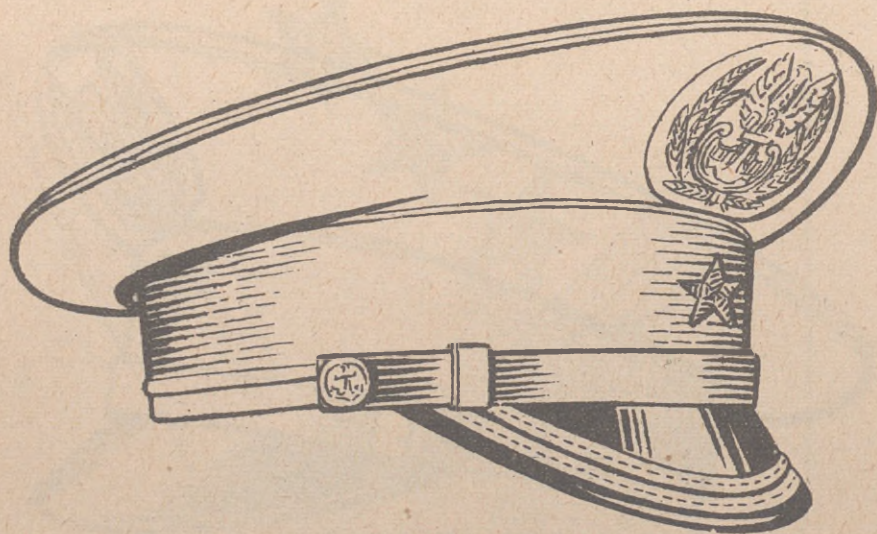
Rys. 41. Marynarza

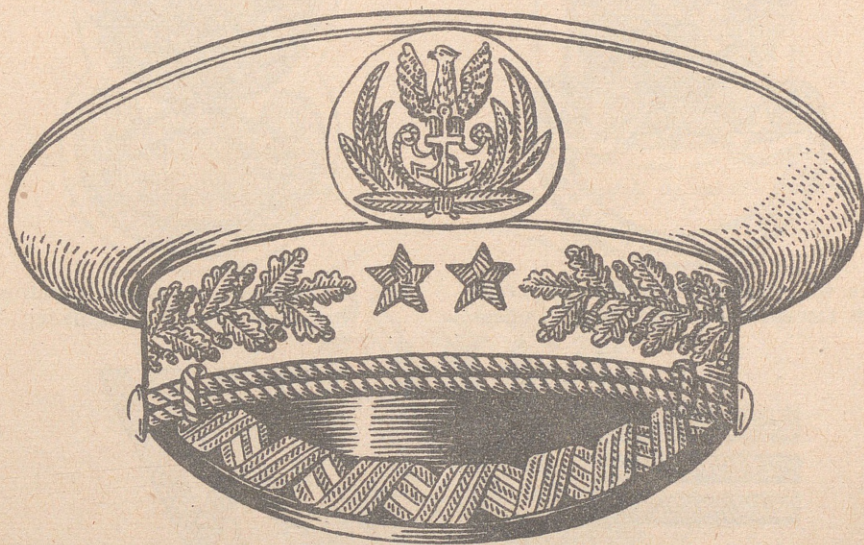
Rys. 42. Bosmana

Rys. 43. Oficera młodszego w stopniu chorążego

Rys. 44. Oficera starszego w stopniu komandora-podporucznika

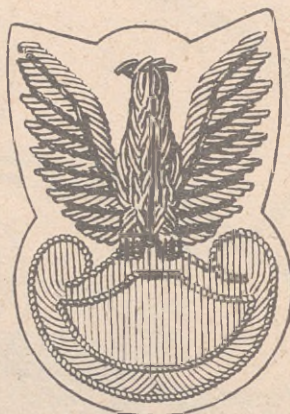

Rys. 45. Wiceadmirała

Godło i oznaki stopni do czapek w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

Rys. 46. Orzełek do czapek garnizony-
wych szeregowych, podoficerów i oficerów

Rys. 46a. Orzełek do czapek garnizony-
wych generałów i marszałków.

Rys. 47. Oznaka stopnia
do czapki plutonowego

Rys. 48. Oznaka stopnia
do czapki starszego sierżanta

Guziki w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

Rys. 49. Płaszczowy

Rys. 50. Mundurowy duży

Rys. 51. Mundurowy mały

Godła do czapek w Marynarce Wojennej

Rys. 52 Orzełek do czapki marynarza oraz do furażerki sukiennej i gabardinowej

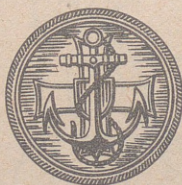

Rys. 53. Orzełek do czapki bosmana

Rys. 54. Emblemat do czapki oficera i admirała

Guziki w Marynarce Wojennej

Rys. 55. Płaszczowy

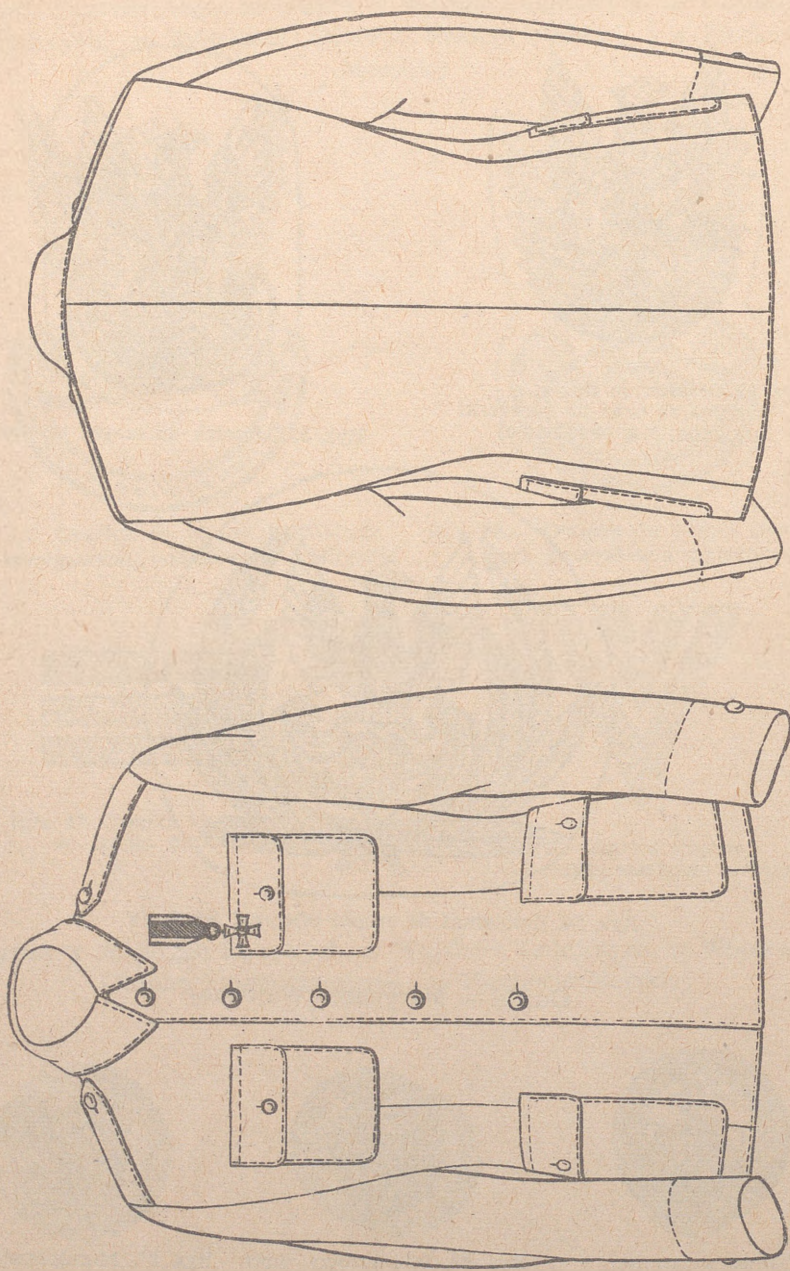

Rys. 56. Mundurowy duży

Rys. 57. Mundurowy mały

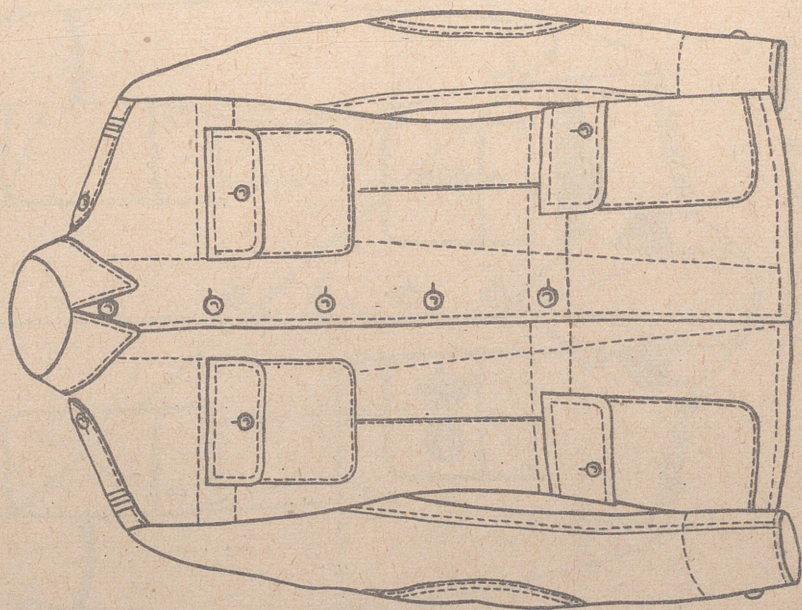
Kurtka sukienka szeregowca Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych,
Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

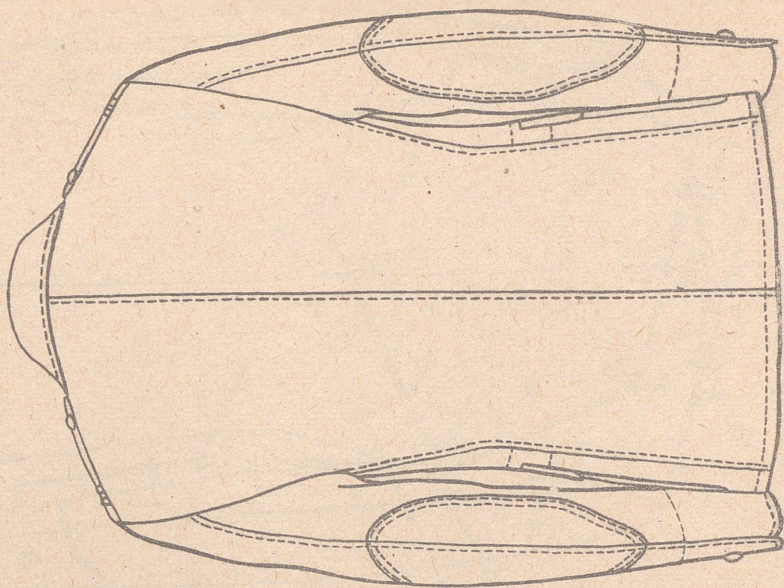
Rys. 58

Rys. 58a

Bluza drellichowa szeregowca Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych,
Wojsk Obrony Przewodniczej i Piechoty Morskiej

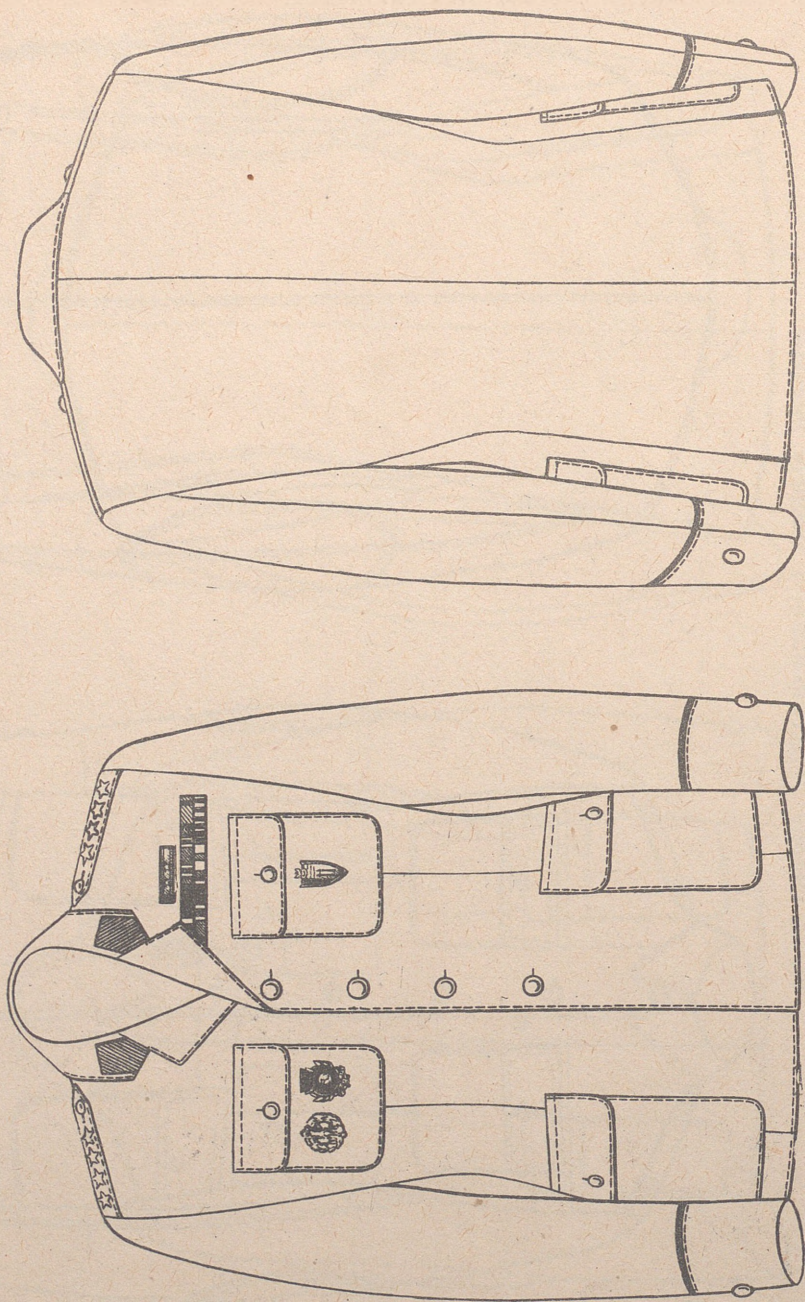

Rys. 59

Rys. 60

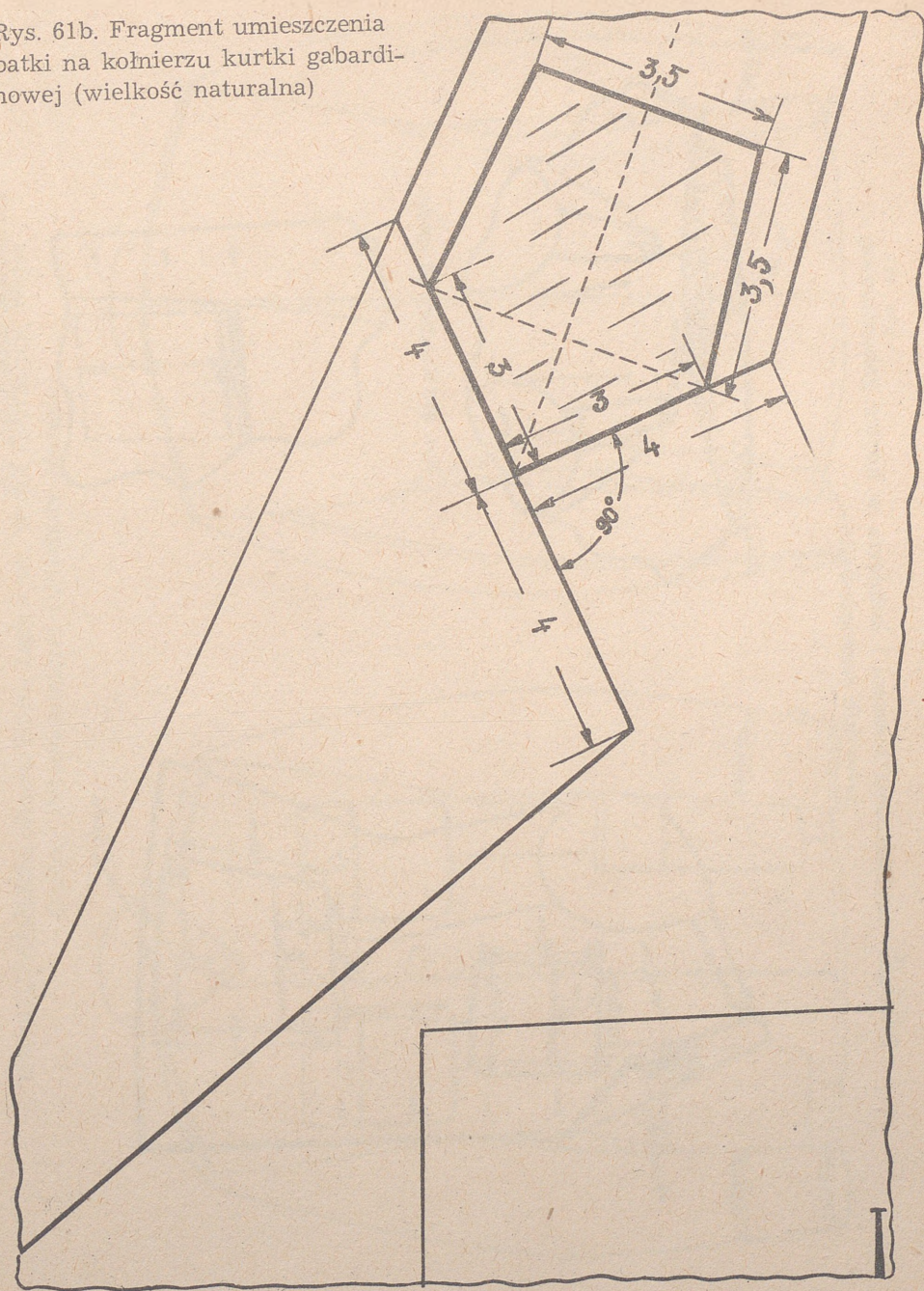
Kurtka-gabardinowa lub szewiotowa oficera Wojsk Lądowych, Wojsk
Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

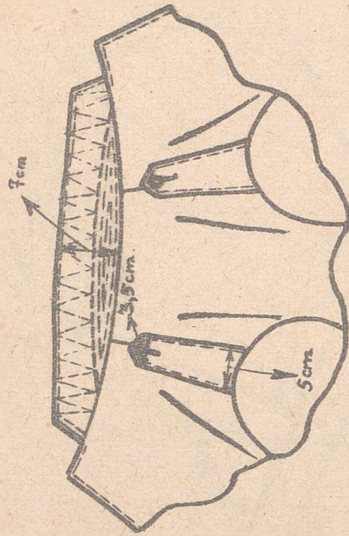
Rys. 61

Rys. 61a

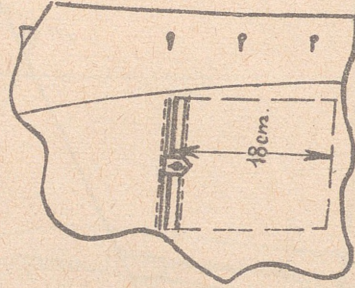
Rys. 61b. Fragment umieszczenia
patki na kołnierzu kurtki gabardi-
nowej (wielkość naturalna)

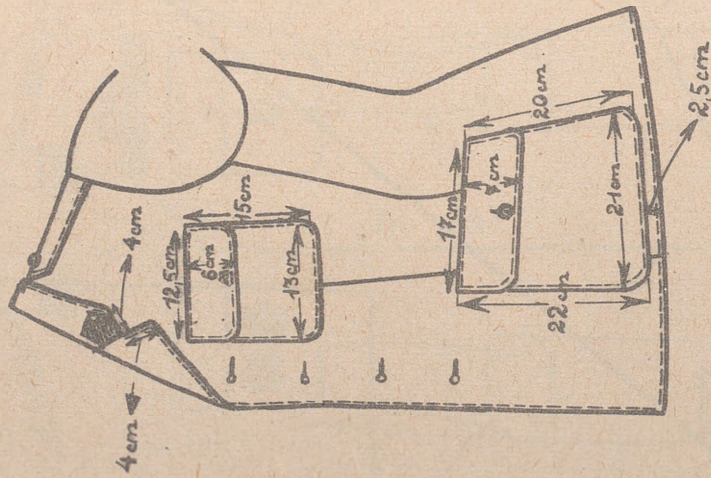
Szczegóły umieszczenia kieszeni i kołnierza w kurtce gabardinowej
lub szewiotowej

Rys. 61e. Kołnierz od spodu

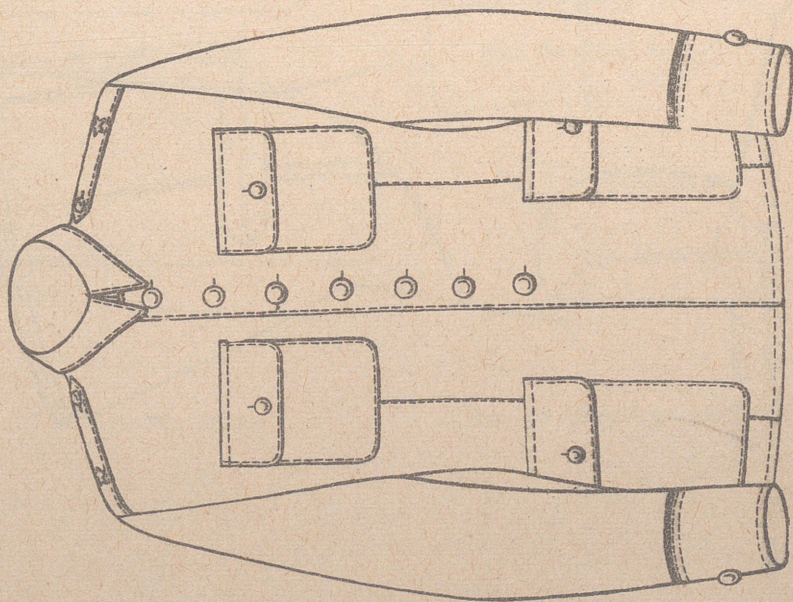

Rys. 61d. Kieszeń wewnętrzna

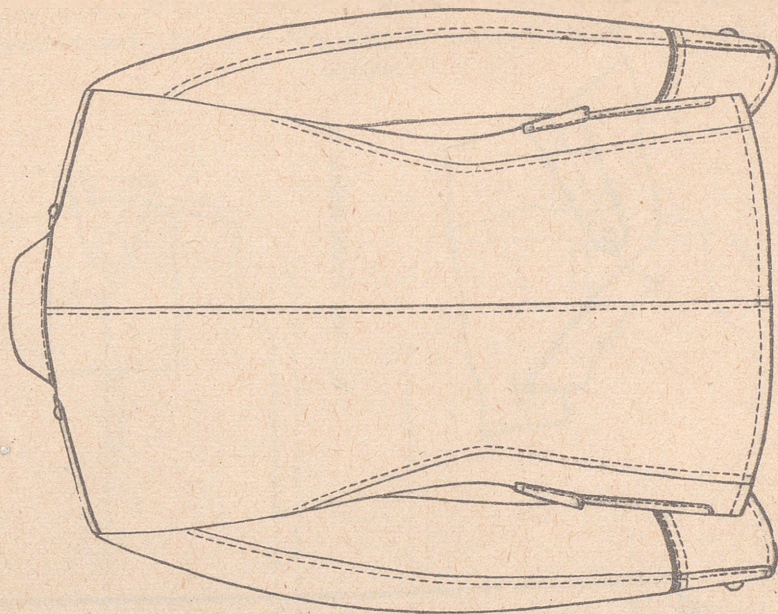

Rys. 61c. Lewy przód

Bluza drellichowa oficera Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk
Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

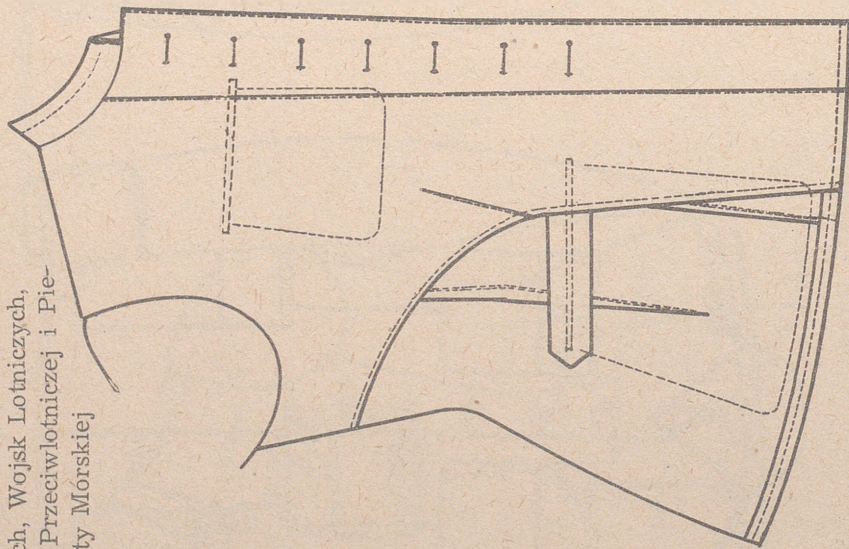

Rys. 62

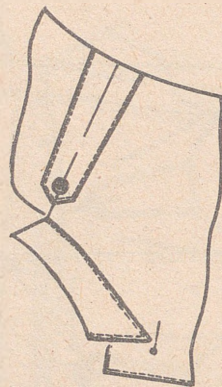

Rys. 62a

Fragment bluzy drellichowej oficera
Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych,
Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Pie-
choty Morskiej

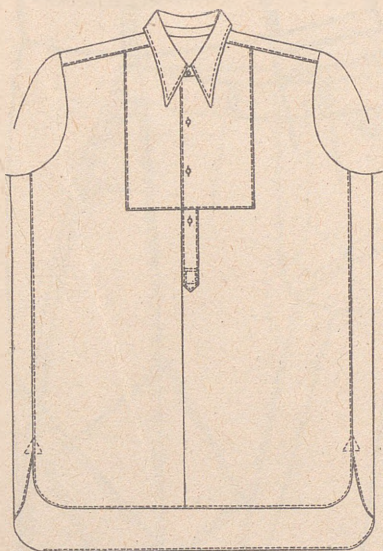

Rys. 62b. Lewy przód od spodu

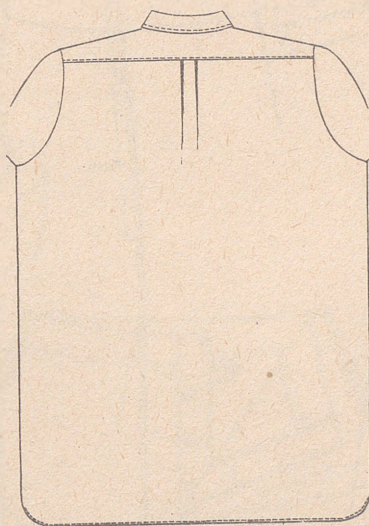

Rys. 62c. Przód kołnierza

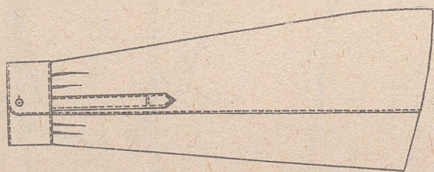
Koszula oficera Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony
Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej do kurtki z kołnierzem wykładanym

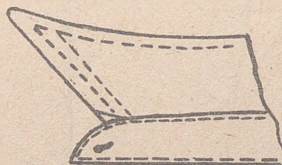
Rys. 63. Przód koszuli

Rys. 63a. Plecy koszuli

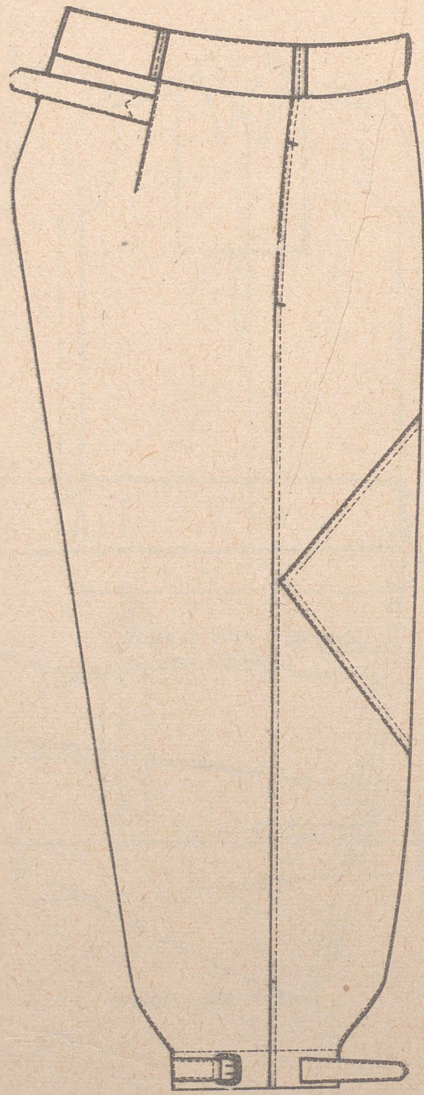
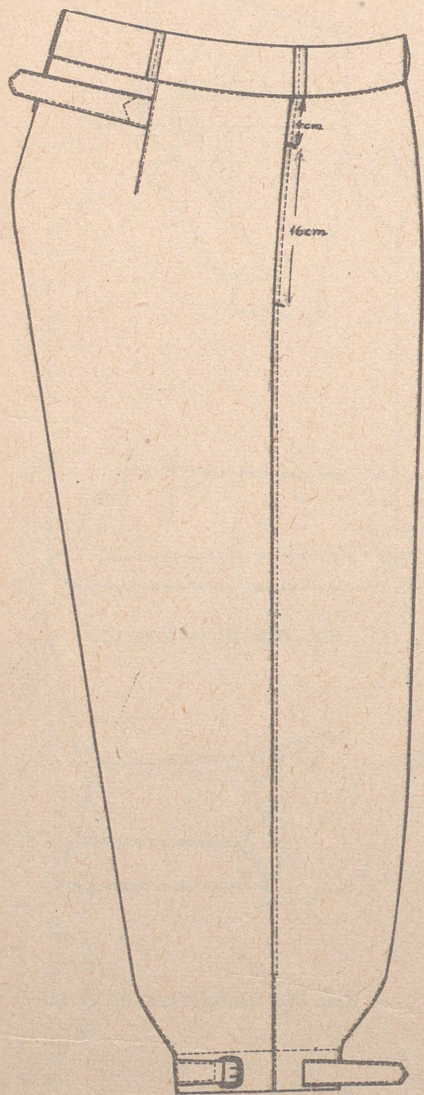

Rys. 63b. Rękaw

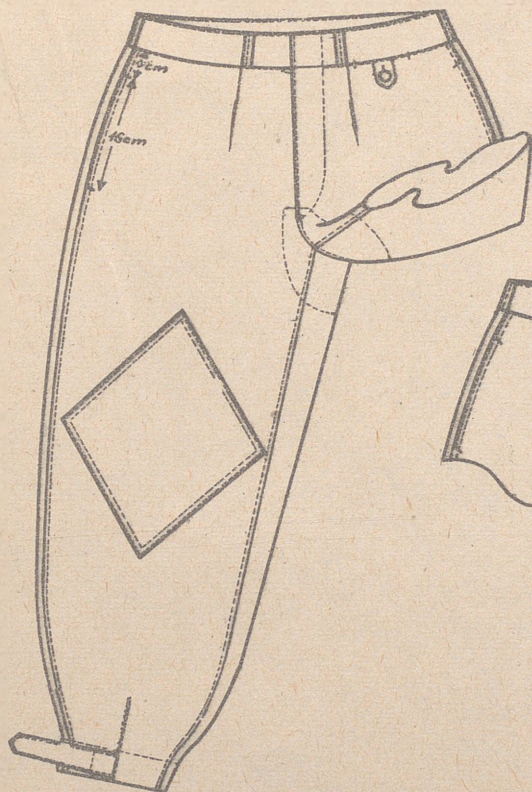
Rys. 63c. Kołnierzyk od spodu

Spodnie sukienne i drelichowe ze spinaczami szeregowca Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

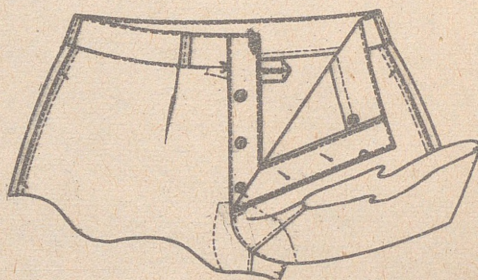

Rys. 64. Spodnie sukienne z boku

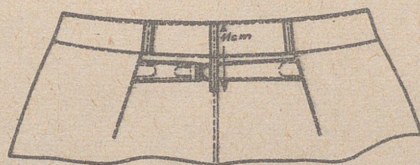
Rys. 65. Spodnie drelichowe z boku

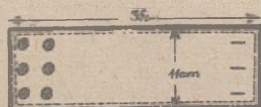
Rys. 65a. Przód spodni

Rys. 65b. Zapięcie spodni

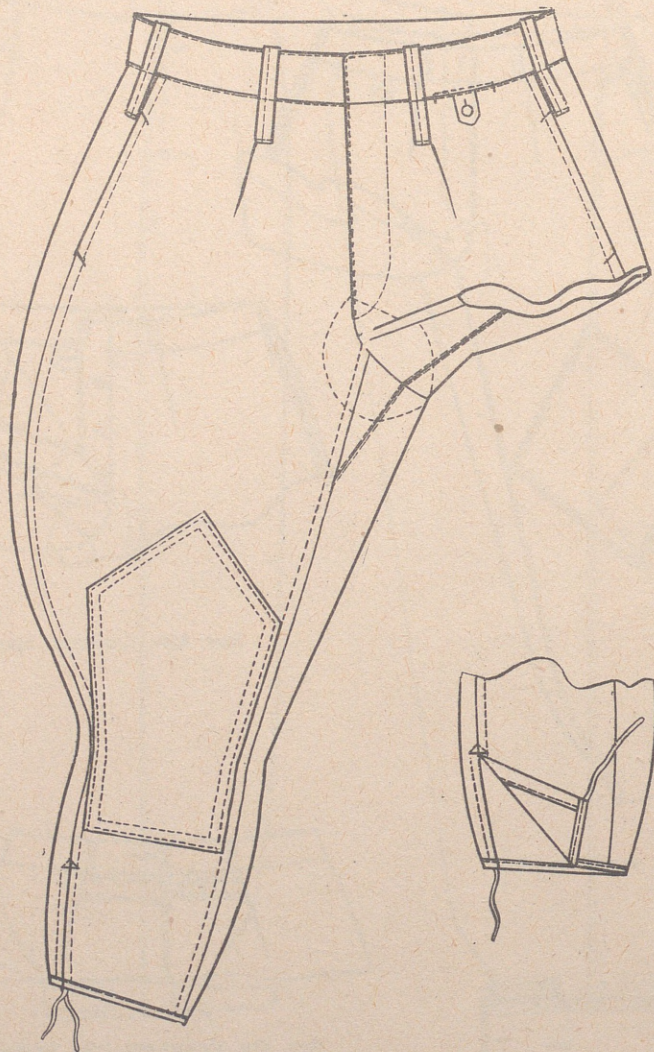

Rys. 65c. Fragment tyłu spodni

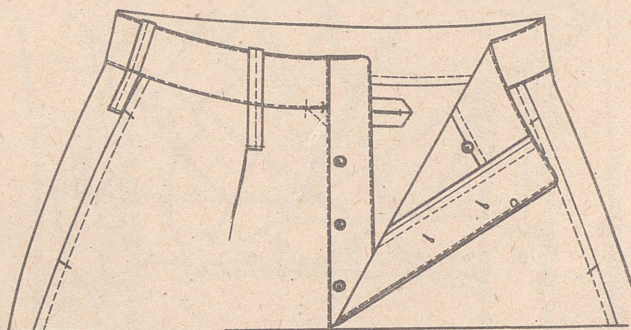
Rys. 65d. Spinacz do spodni

Spodnie drelichowe do butów szeregowca Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

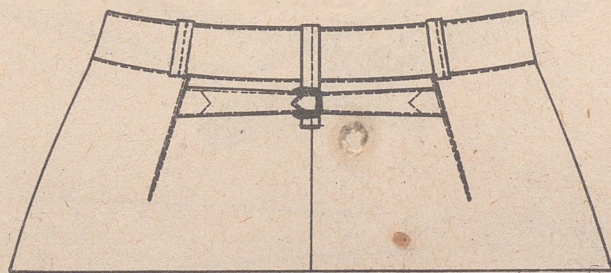

Rys. 66. Przód spodni

Rys. 66a. Rozporek prawej nogawki

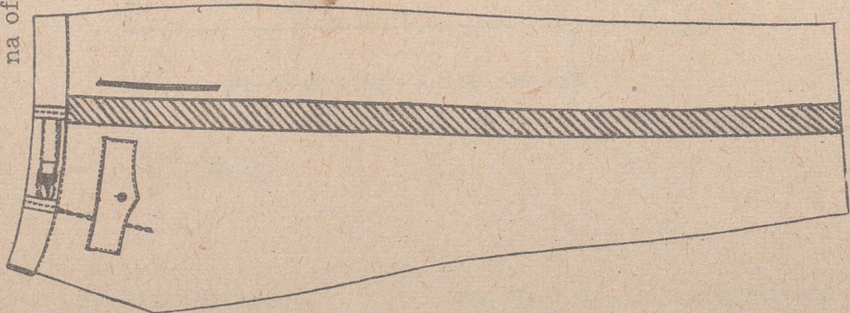

Rys. 66b. Zapięcie spodni

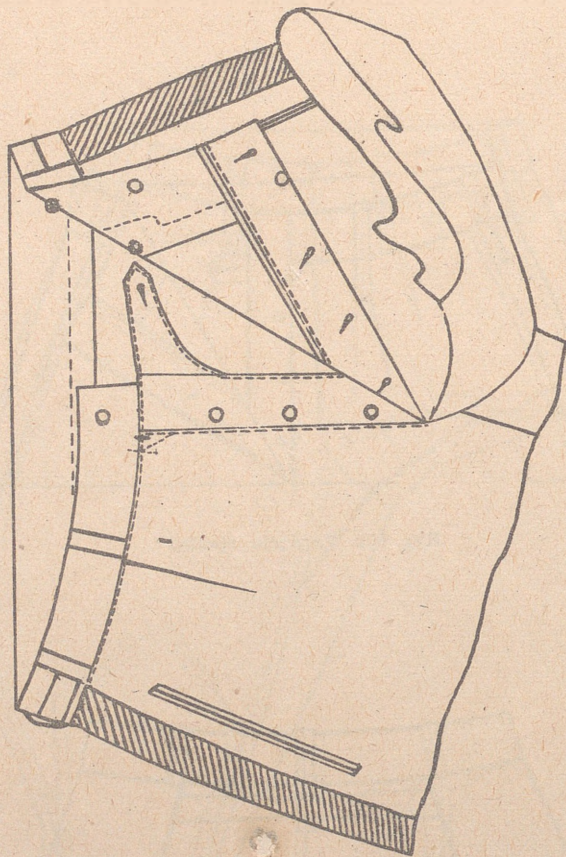

Rys. 66c. Górna część tyłu spodni

Spodnie sukienne długie uczniów szkół wojskowych, kształtujących na oficerów zawodowych i rezerwy Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

Rys. 67. Spodnie z boku

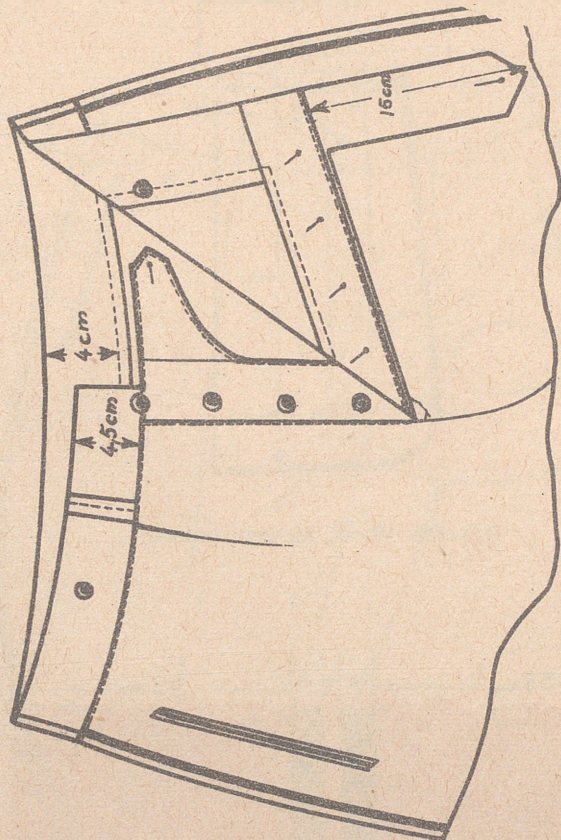

Rys. 67a. Zapięcie spodni

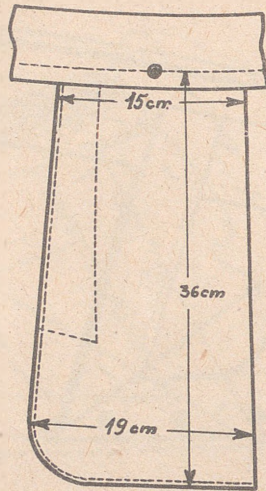
Spodnie gabardinowe długie oficera Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

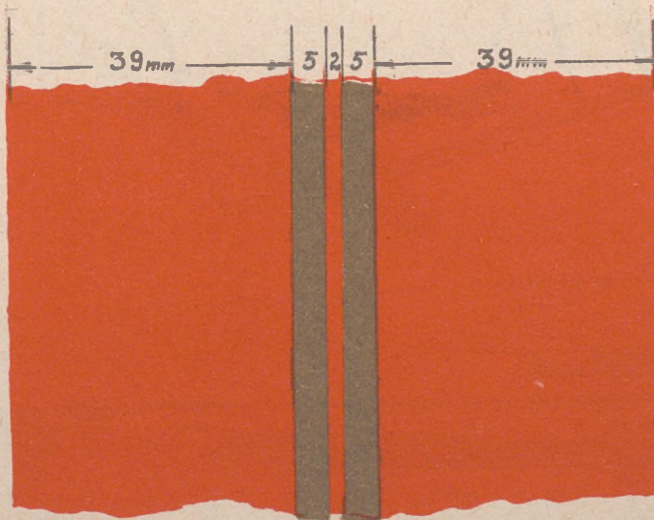
Rys. 68. Spodnie z boku

Rys. 68a. Zapięcie spodni

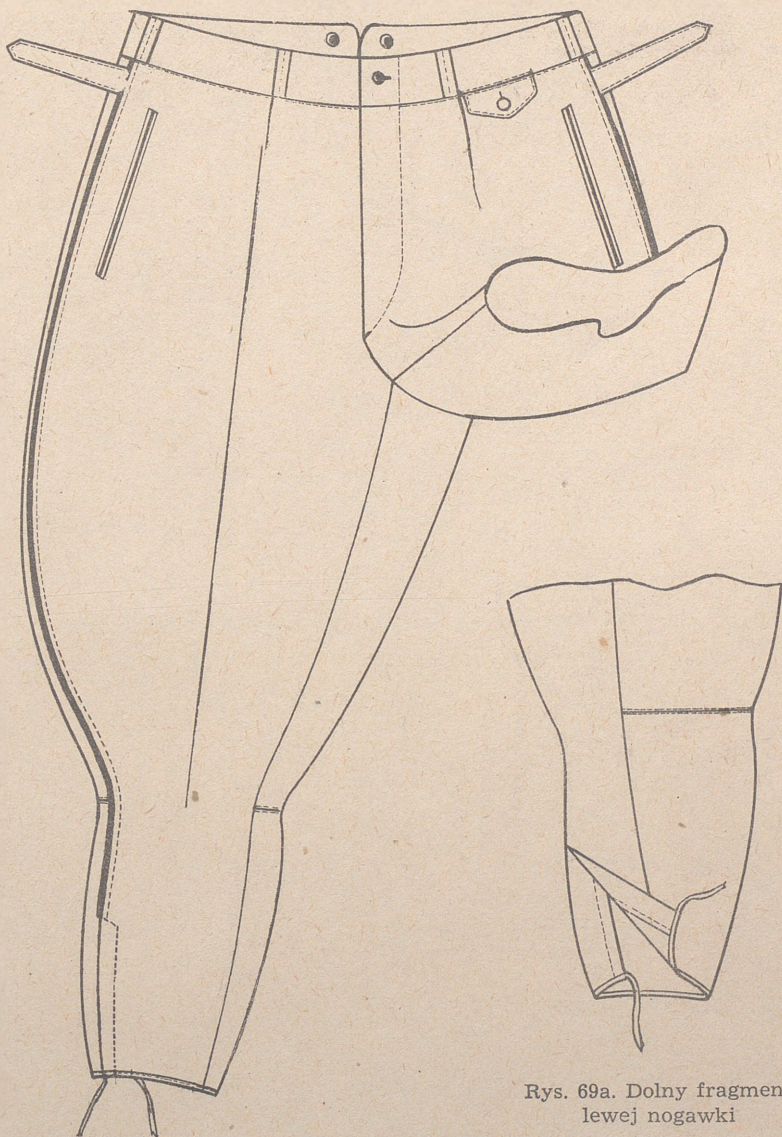

Rys. 68b. Worek kieszeni bocznej

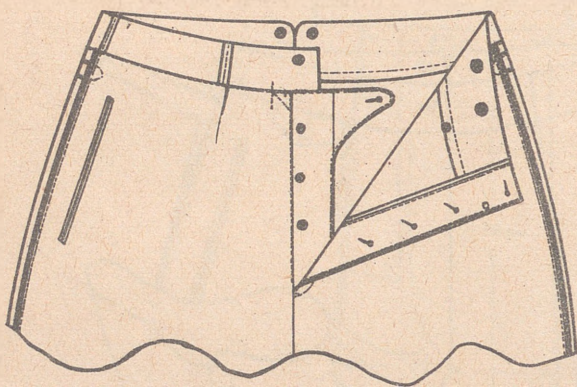
Rys. 68c. Wycinek lampasu generalskiego

Spodnie gabardinowe lub szewiotowe do butów oficera Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

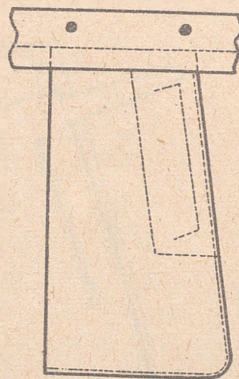

Rys. 69a. Dolny fragment
lewej nogawki

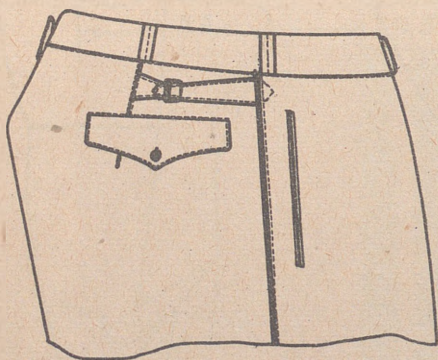
Rys. 69. Przód spodni

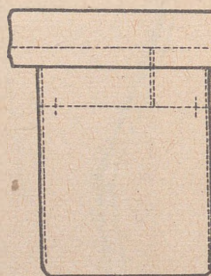
Rys. 69b. Zapięcie spodni

Rys. 69c. Worek kieszeni bocznej

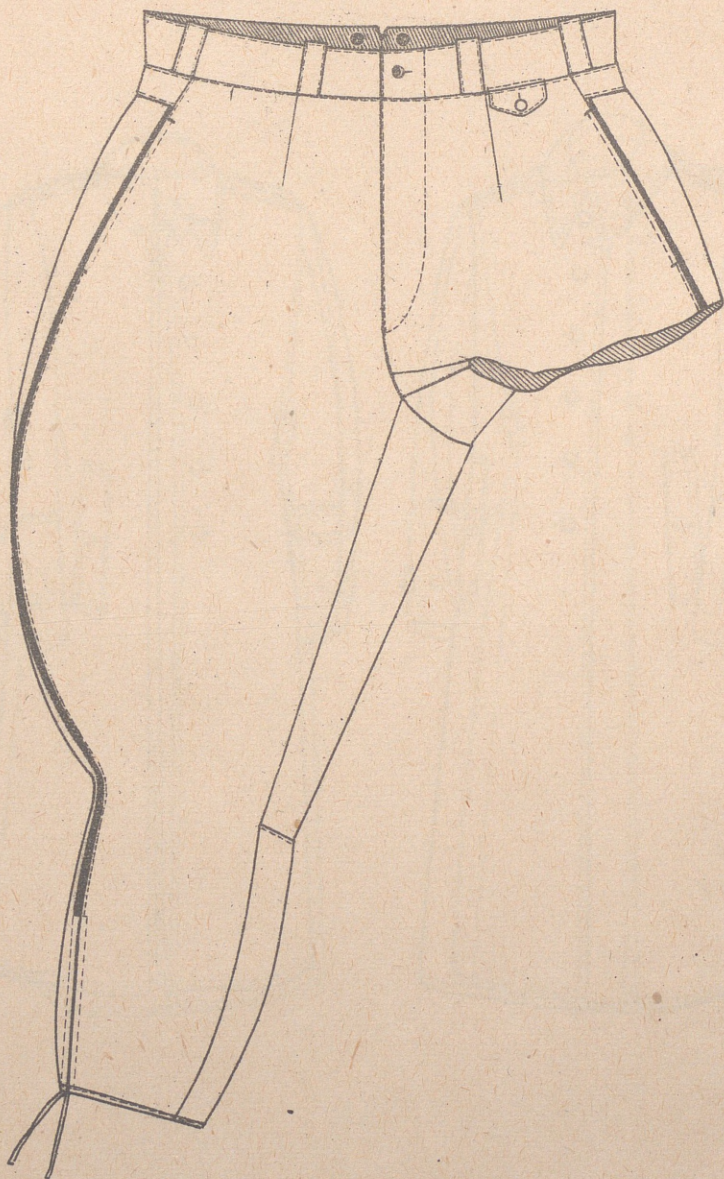

Rys. 69d. Spodnie z boku

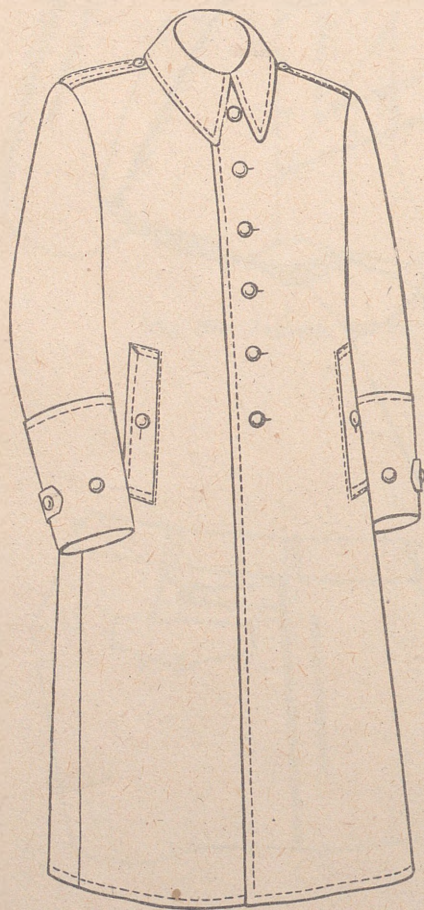
Rys. 69e. Worek kieszeni tylnej

Spodnie drelachowe do butów oficera Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej.

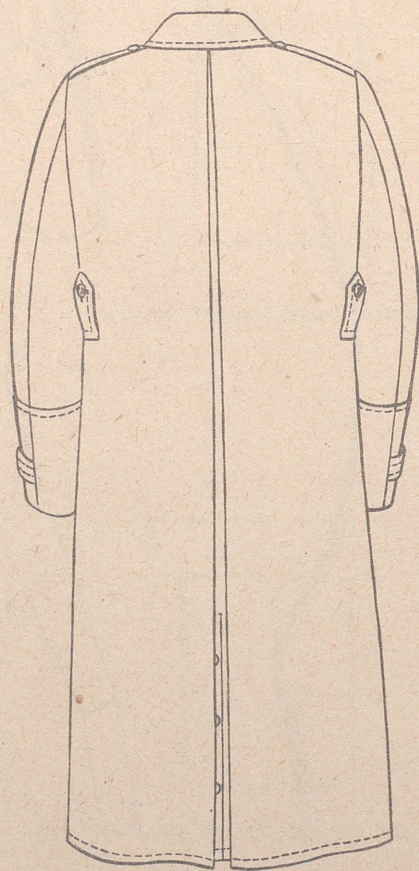

Rys. 70. Przód spodni

Płaszcz sukienny szeregowca Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych,
Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

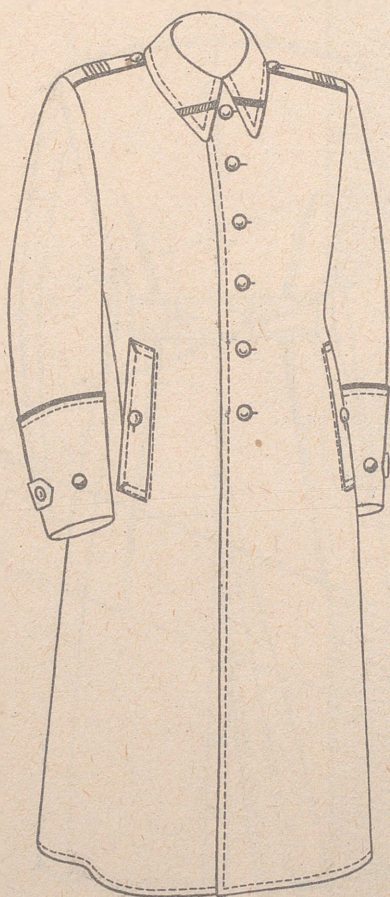

Rys. 71

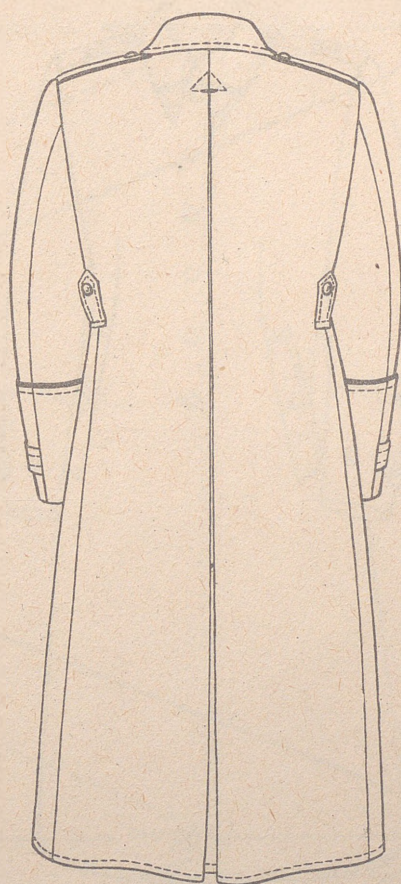

Rys. 71a

Płaszcz sukienny podoficera nadterminowego Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

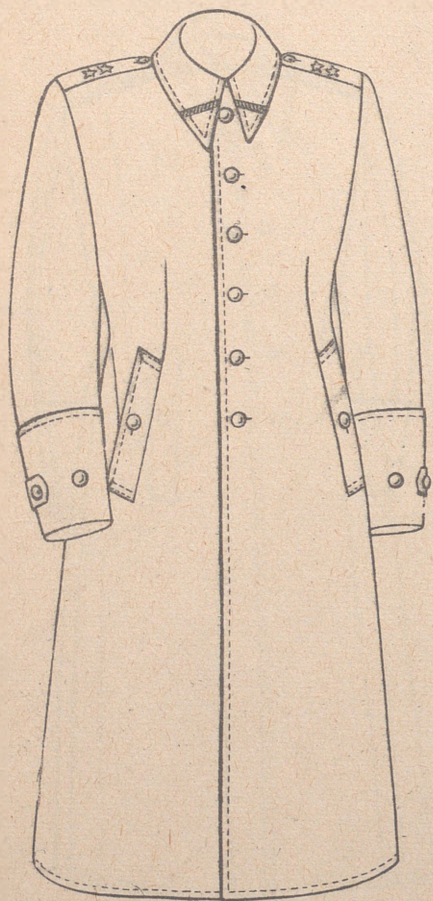

Rys. 72

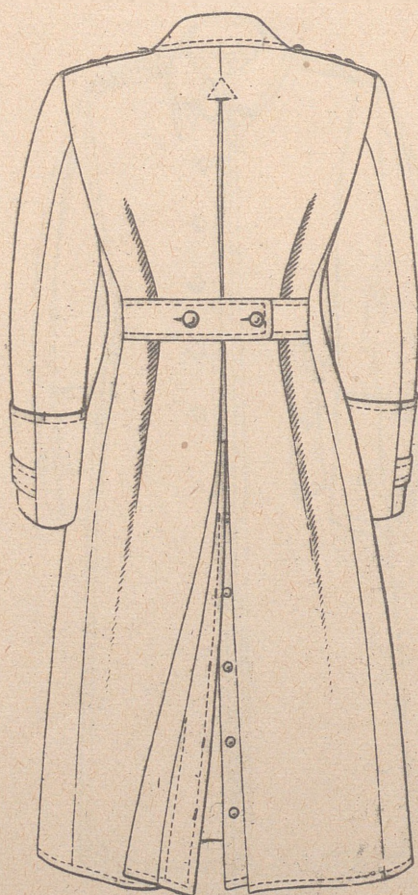

Rys. 72a

Płaszcz sukienny oficera Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk
Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

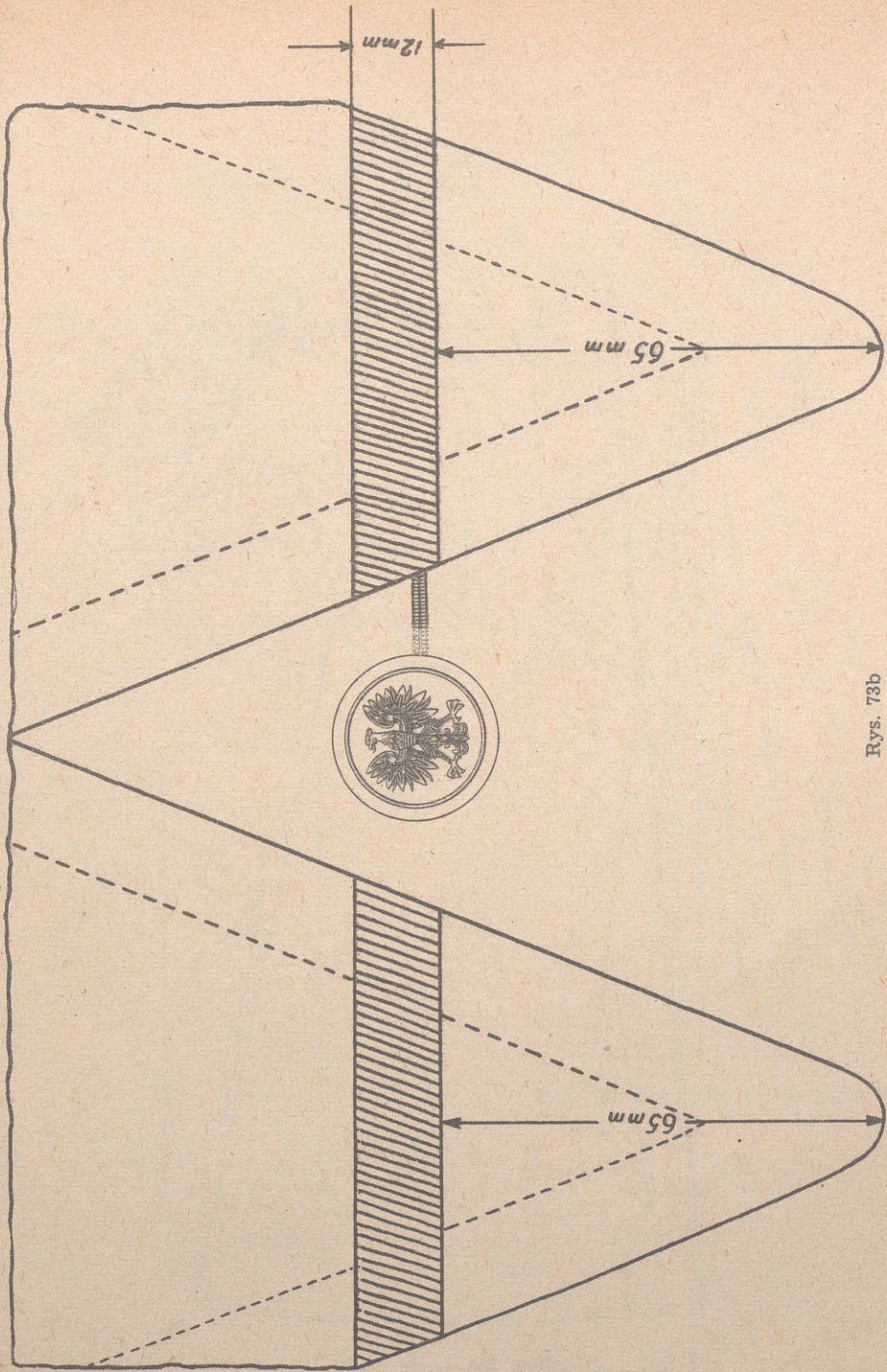

Rys. 73

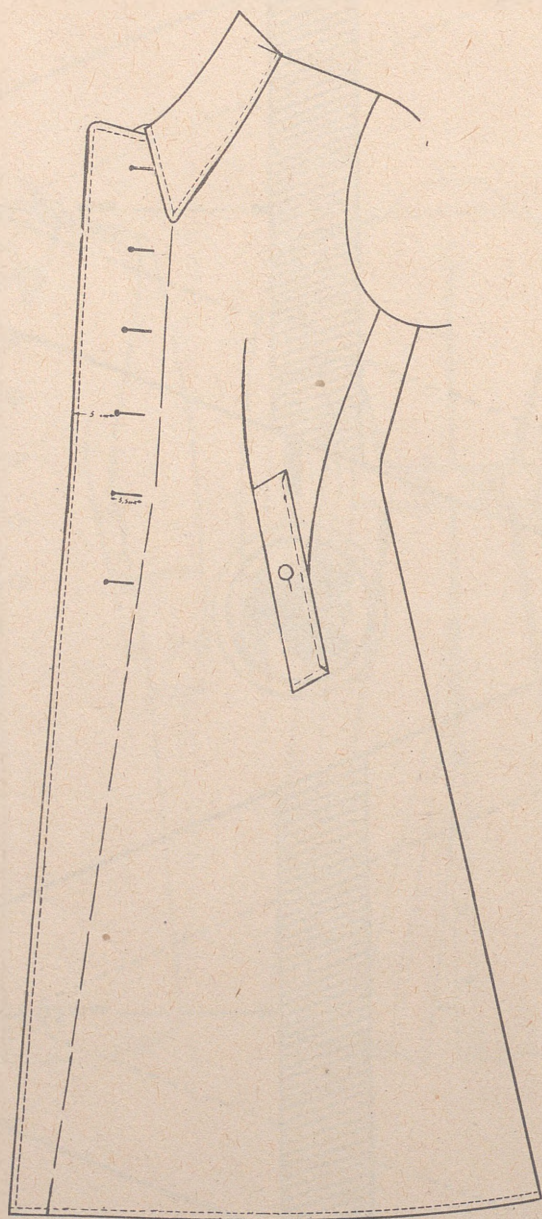

Rys. 73a

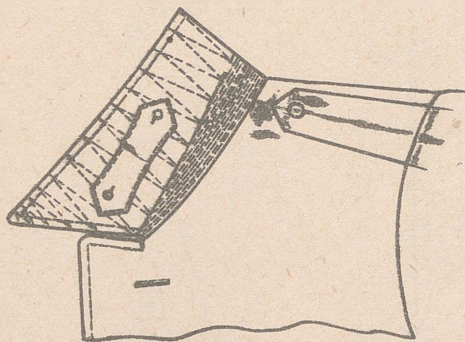
Fragment umieszczenia patek na kołnierzu płaszcza sukiennego ofi-
cerskiego i podoficerów nadterminowych

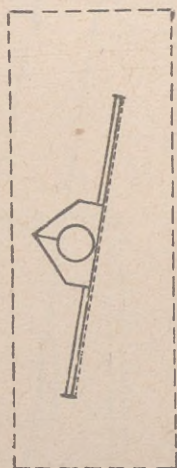
Rys. 73b

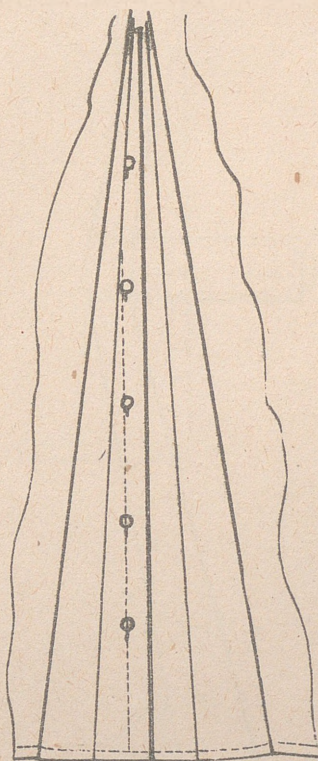
Rys. 73c. Lewy przód

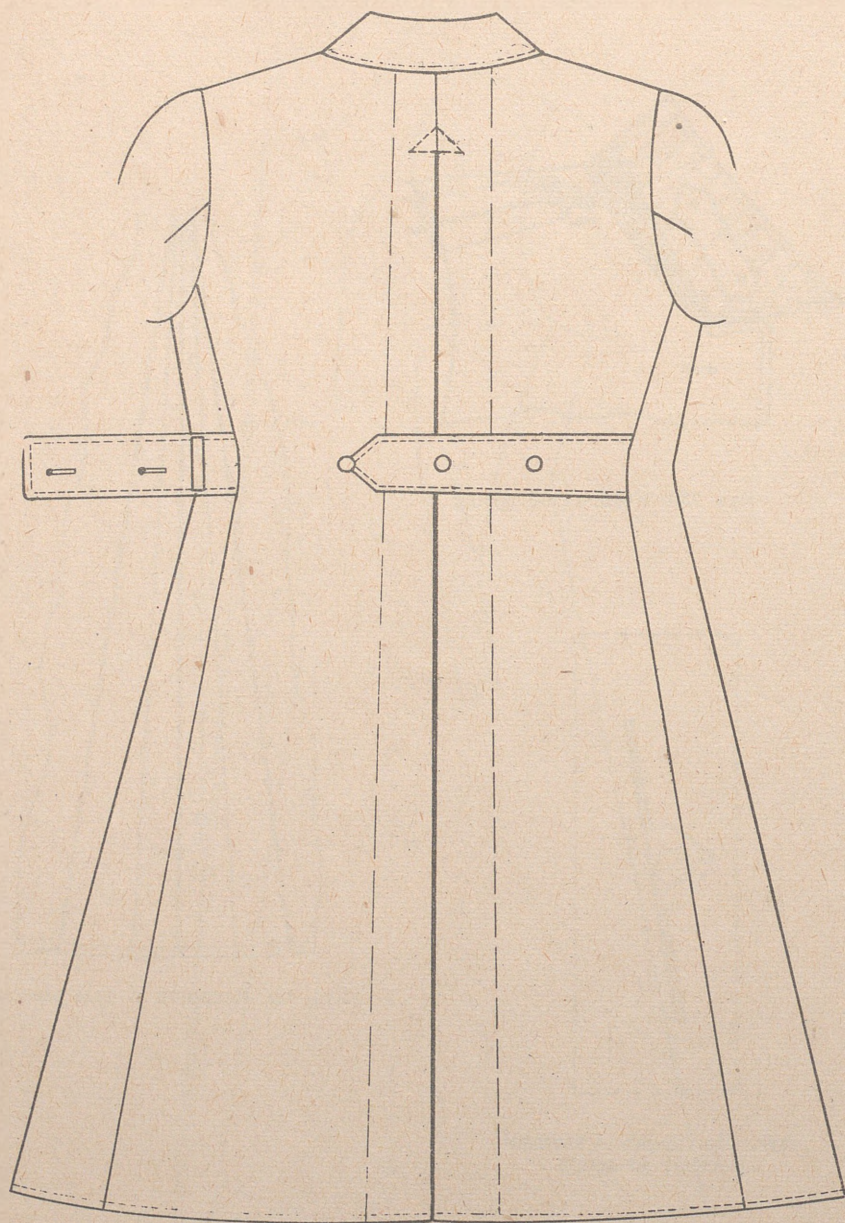
Rys. 73d. Kołnierz od spodu

Rys. 73e. Zapięcie kieszeni bocznej od spodu

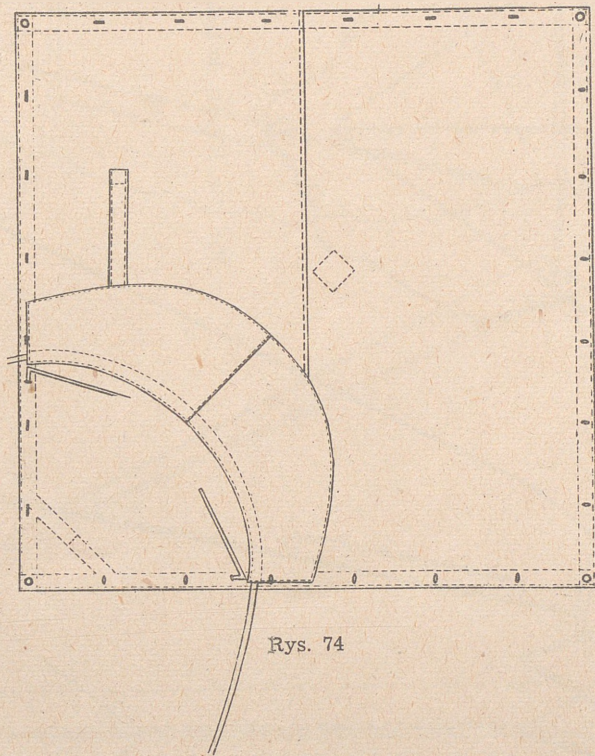

Rys. 73f. Rozporek w tyle płaszcza

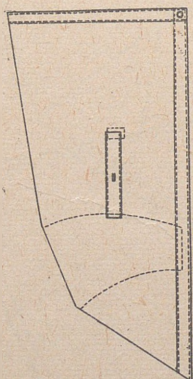

Rys. 73g. Plecy płaszcza sukienego z rozpiętym spięciem i fałdami

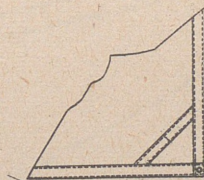
Płaszcz-namiet szeregowca Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych,
Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

Rys. 74

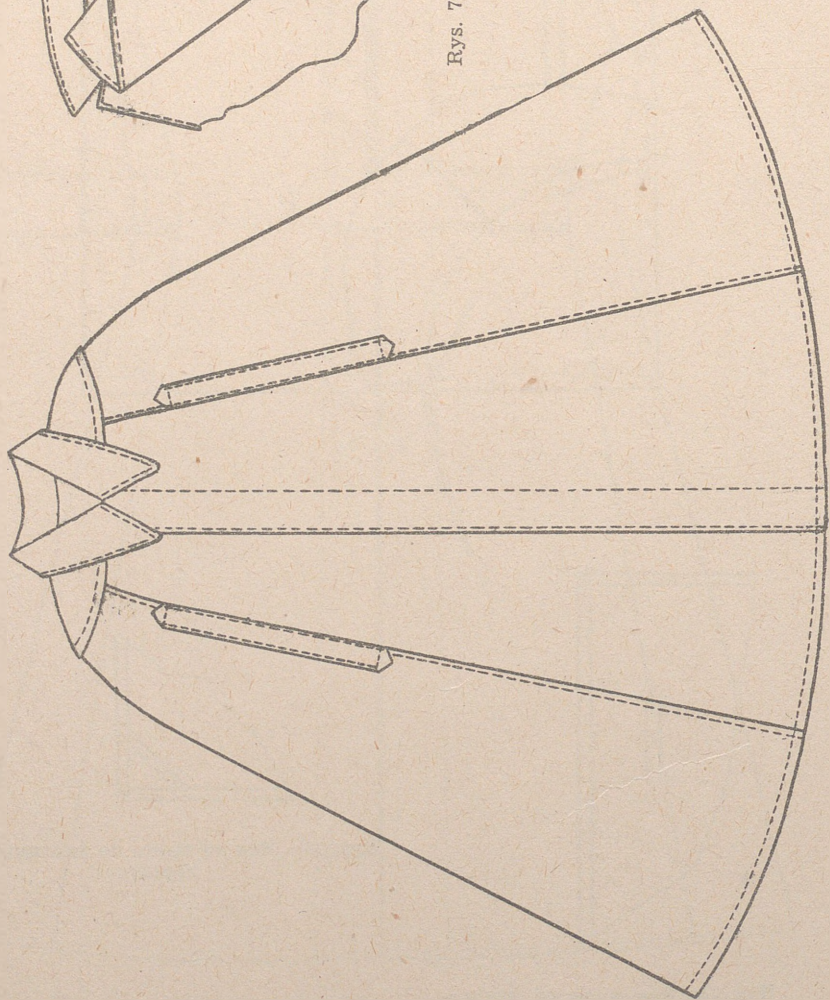

Rys. 74a. Prawy róg od spodu

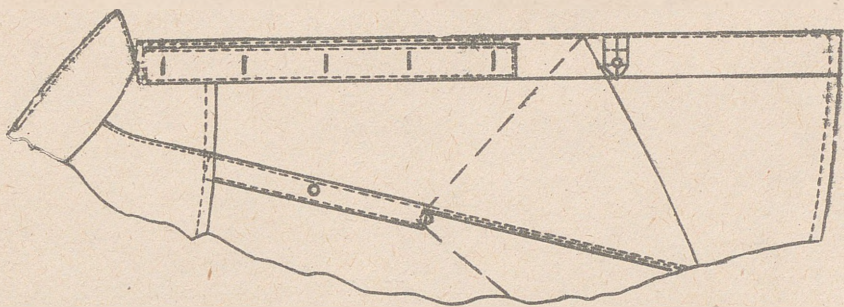
Rys. 74b. Róg od spodu do tworzenia kaptura

Peleryna nieprzemakalna

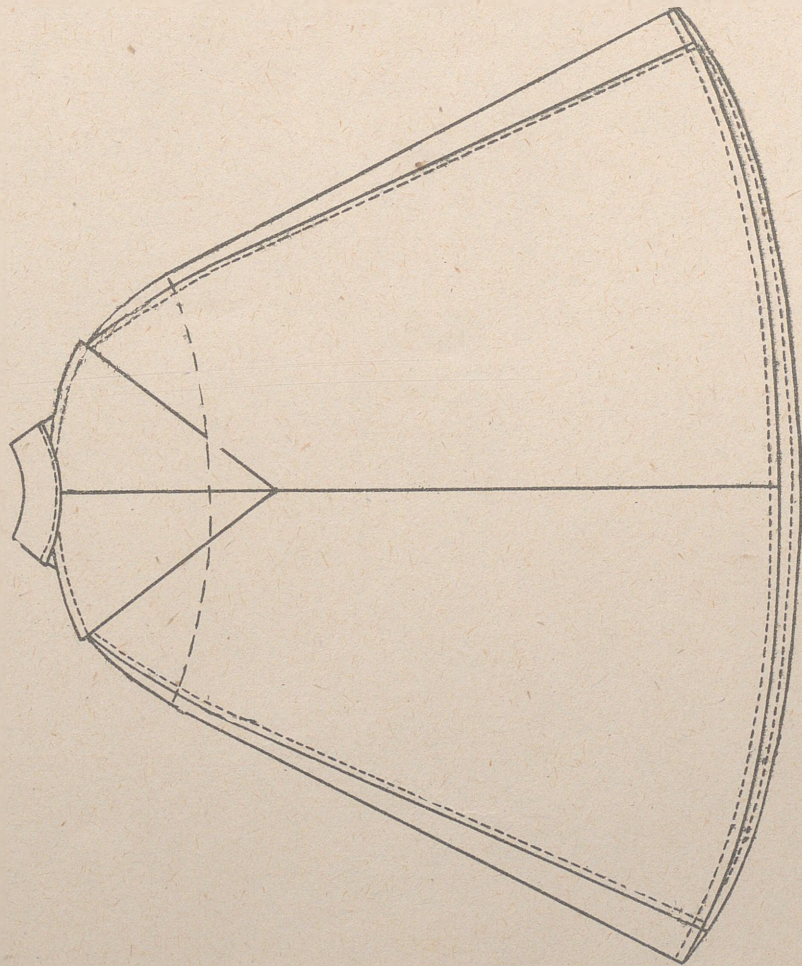

Rys. 75a. Kaptur do peleryny

Rys. 75. Przód peleryny

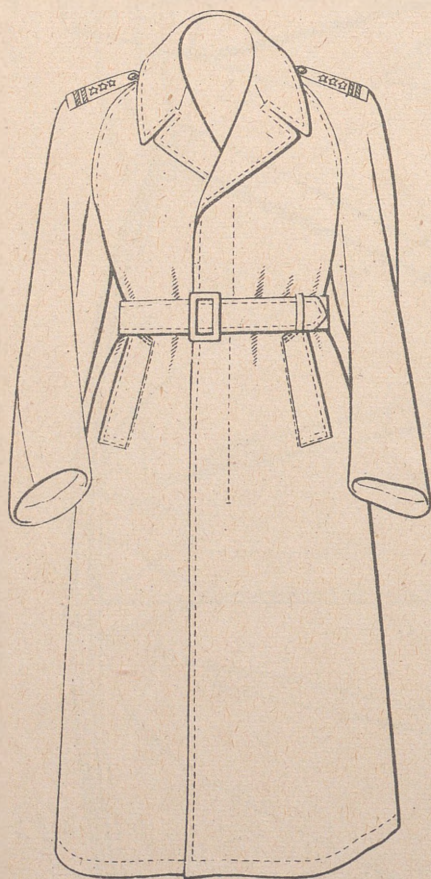

Rys. 75c. Przód peleryny
od strony wewnętrznej

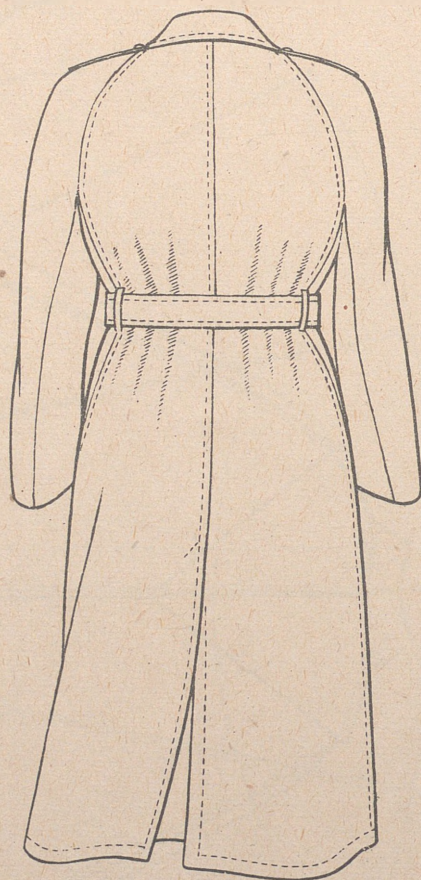

Rys. 74b. Tył peleryny

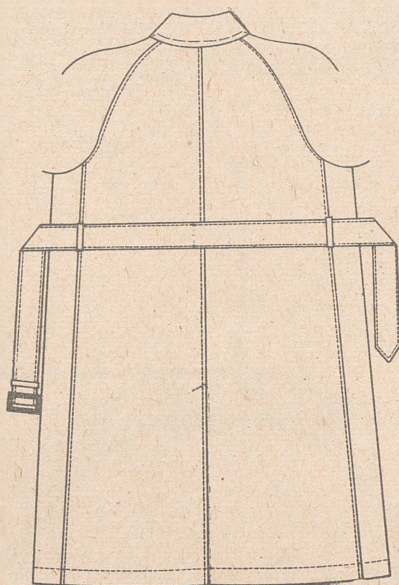
Płaszcz letni gabardinowy dla generałów i pułkowników Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

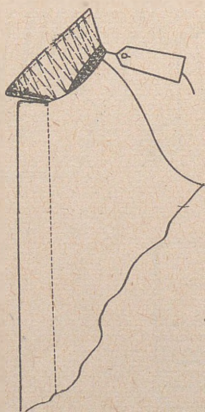
Rys. 76

Rys. 76a

Rys. 76b. Tył płaszcza

Rys. 76c. Koltierz
od spodu

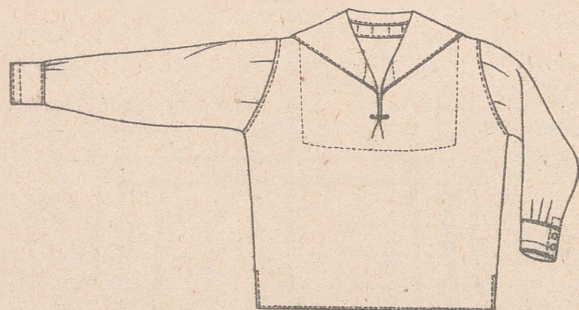

Rys. 76d. Rękaw z naramien-
nikiem nakładanym

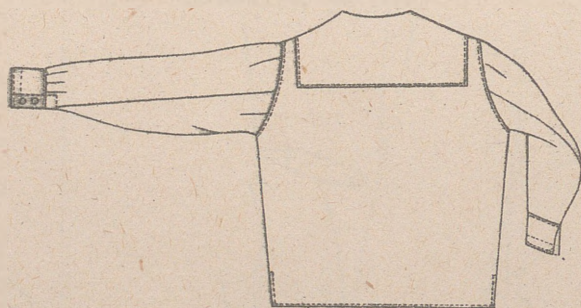

Rys. 76e. Kieszon
wewnętrzna

Bluza sukienna marynarza

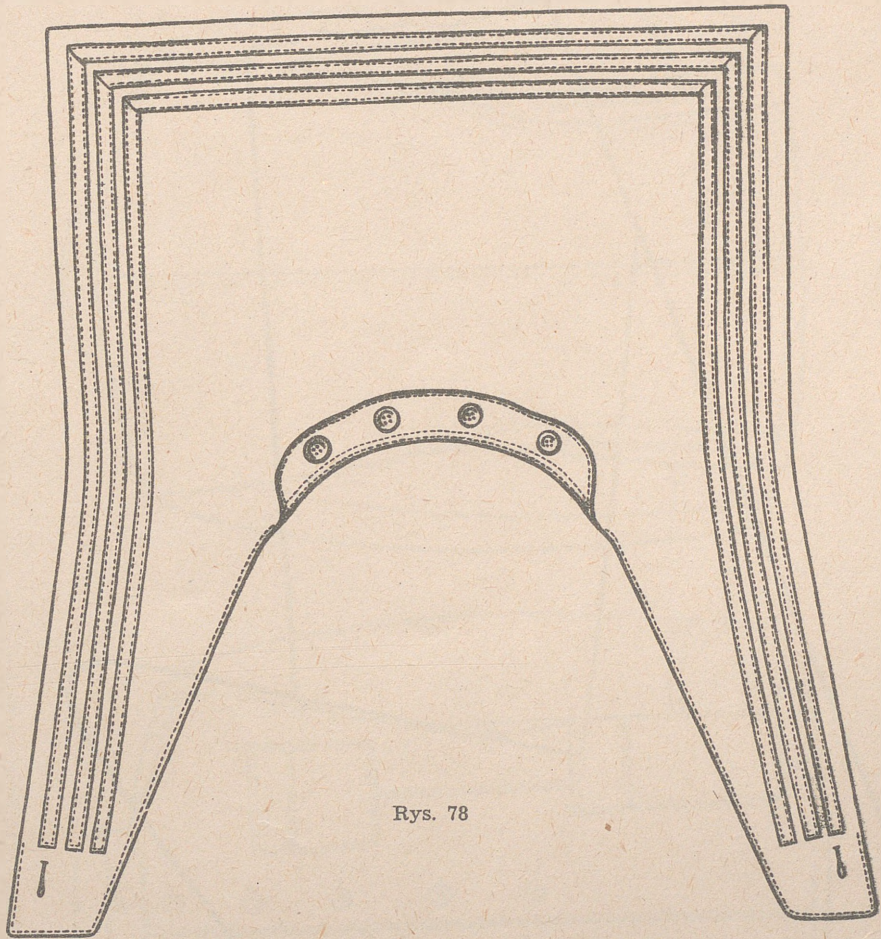

Rys. 77. Przód bluzy

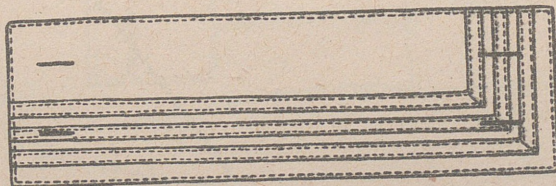

Rys. 77a. Tył bluzy

Kołnierz do bluzy marynarza.

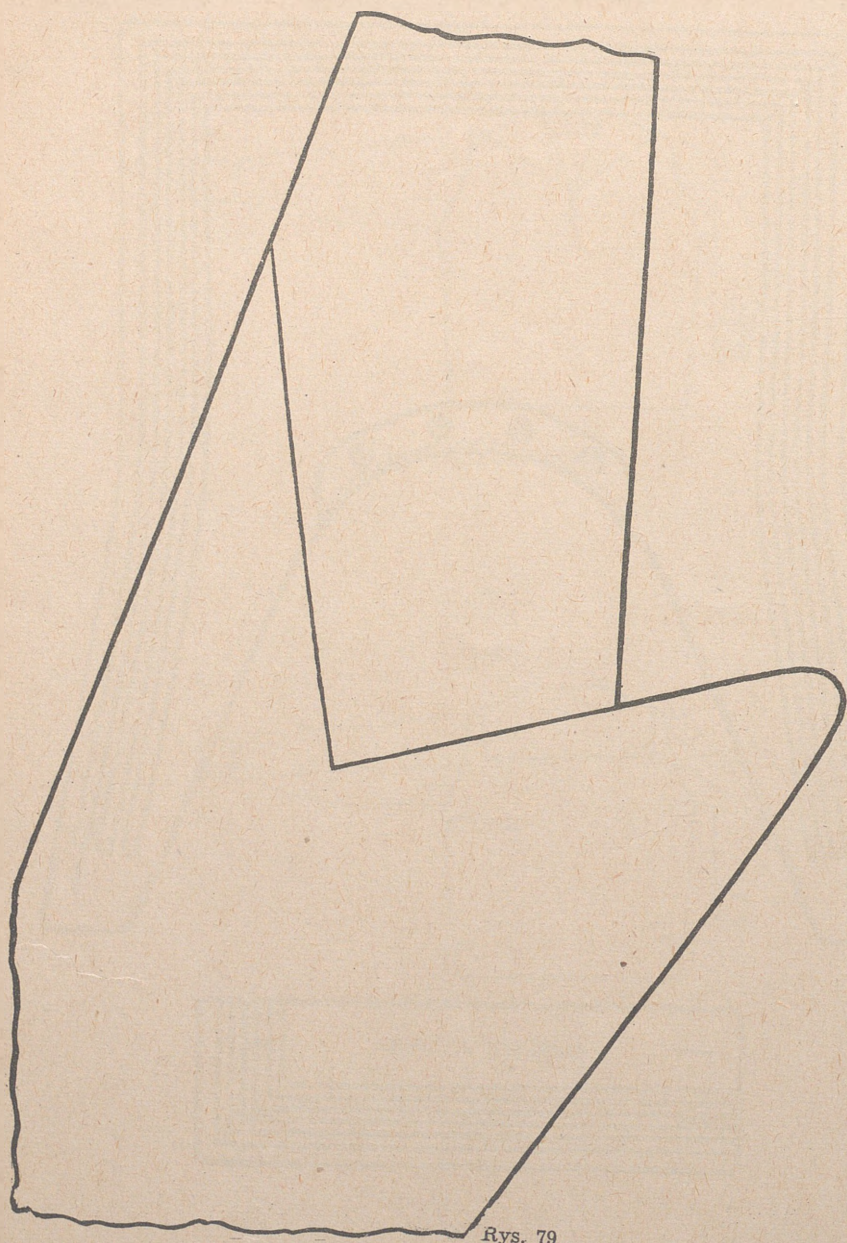

Rys. 78

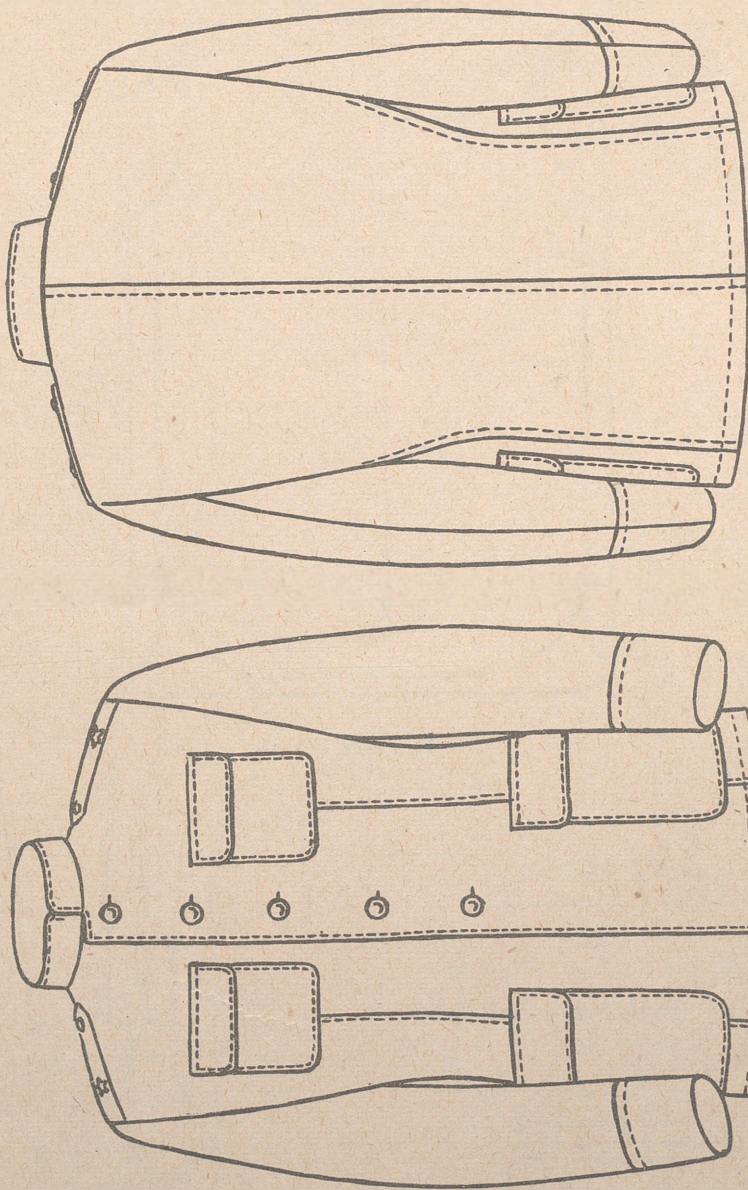
Rys. 78a. Mankiet do bluzy drelichowej białej marynarza

Fragment klapy wyłożonego kołnierza kurtki oficera Marynarki Wojennej

Rys. 79

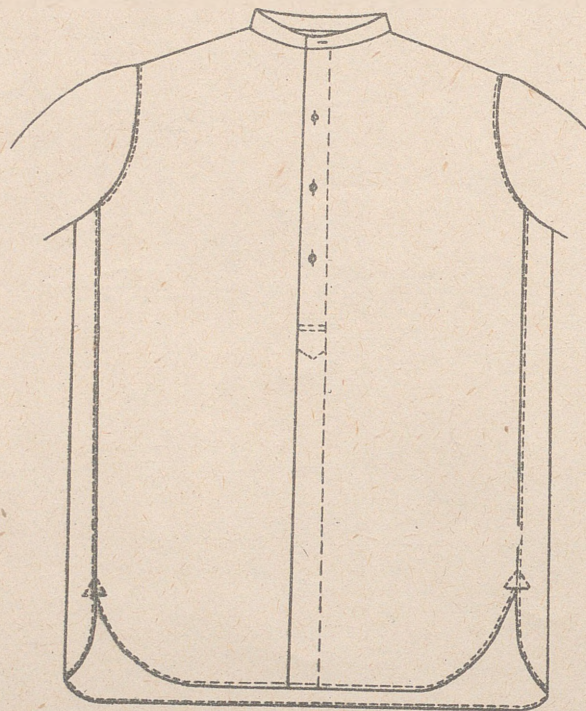
Kurtka drelichowa granatowa oficera Marynarki Wojennej

Rys. 80a

Rys. 80

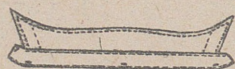
Koszula wizytowa biała oficera Marynarki Wojennej

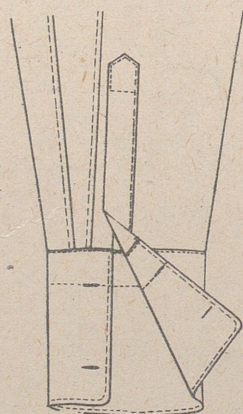
Rys. 81. Przód koszuli

Rys. 81a. Górna część pleców koszuli

Rys. 81b. Kołnierzyk od spodu

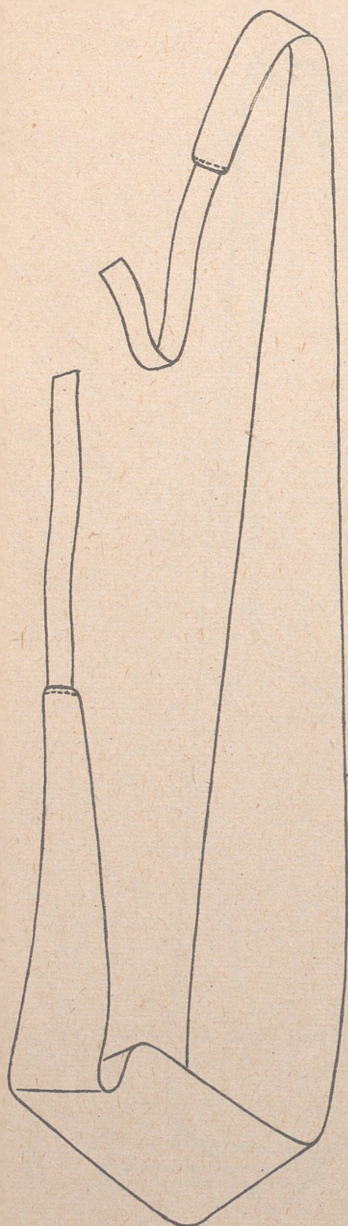
Rys. 81c. Rękaw prawy

Krawat oficera Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony
Przeciwlotniczej, Piechoty Morskiej i Marynarki Wojennej

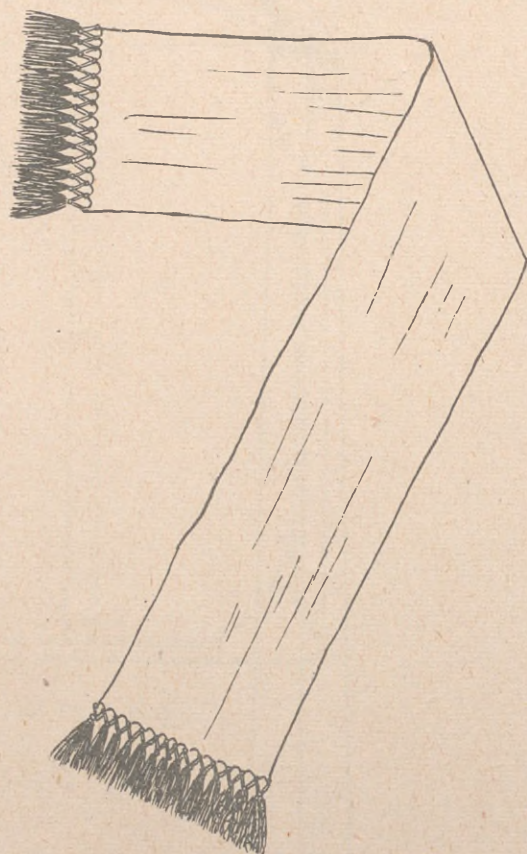
Rys. 82

Krawat marynarza

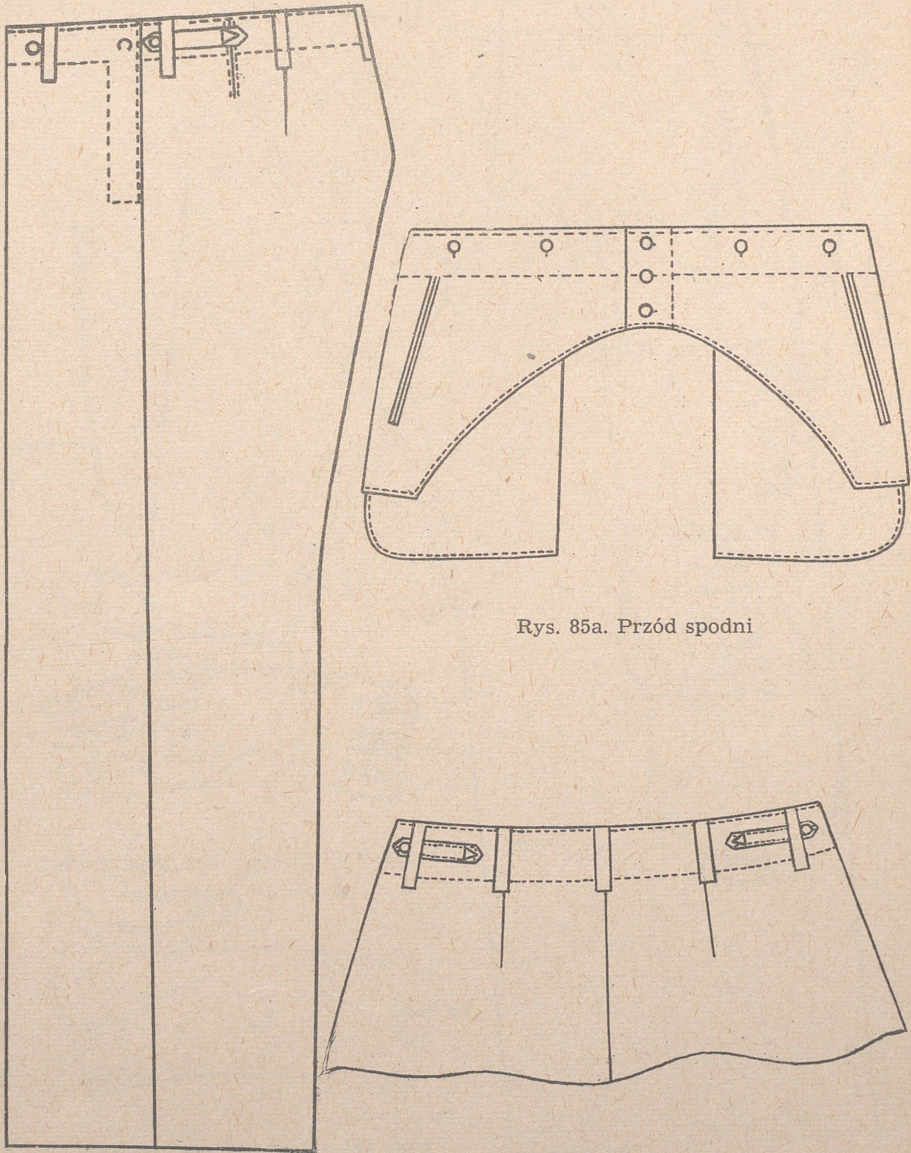
Rys. 83

Szalik jedwabny biały

Rys. 84

Spodnie sukienne marynarza

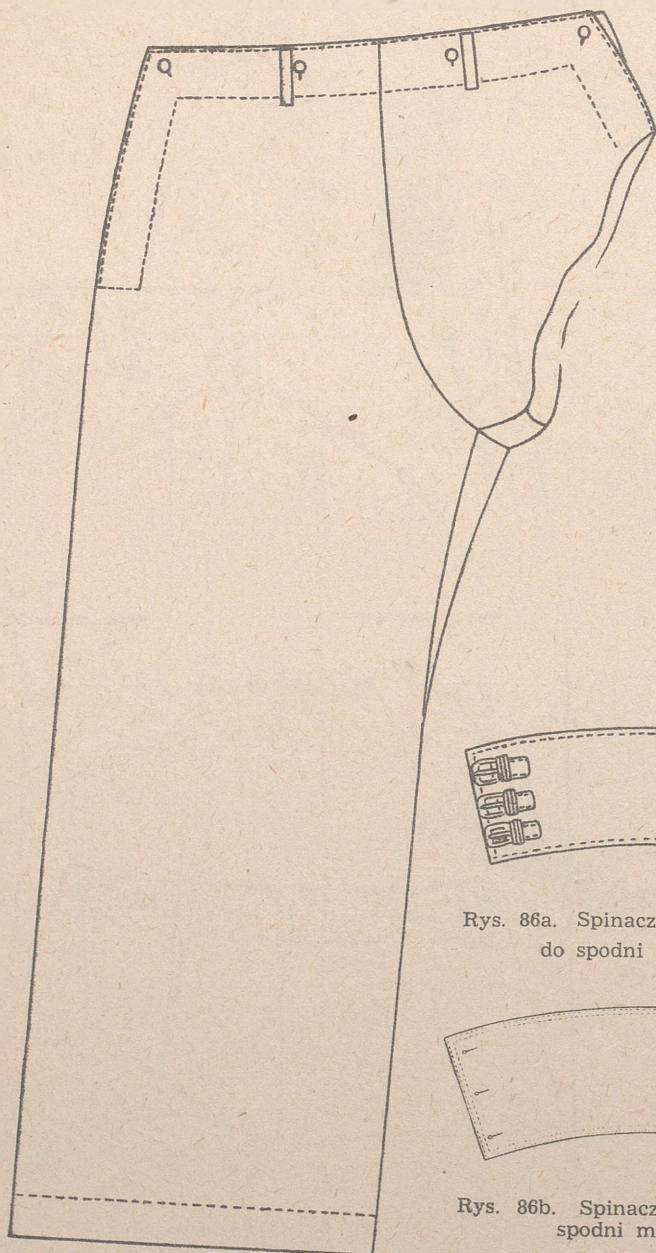

Rys. 85a. Przód spodni

Rys. 85b. Tył spodni

Rys. 85

Spodnie robocze marynarza

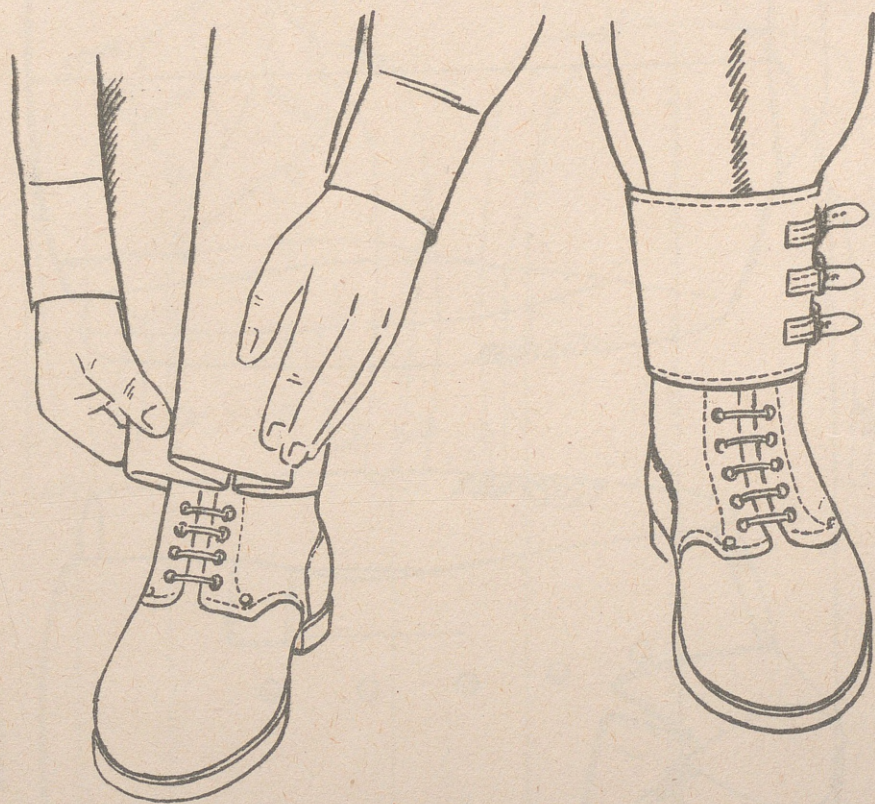
Rys. 86

Rys. 86a. Spinacz kol. granatowego do spodni marynarza

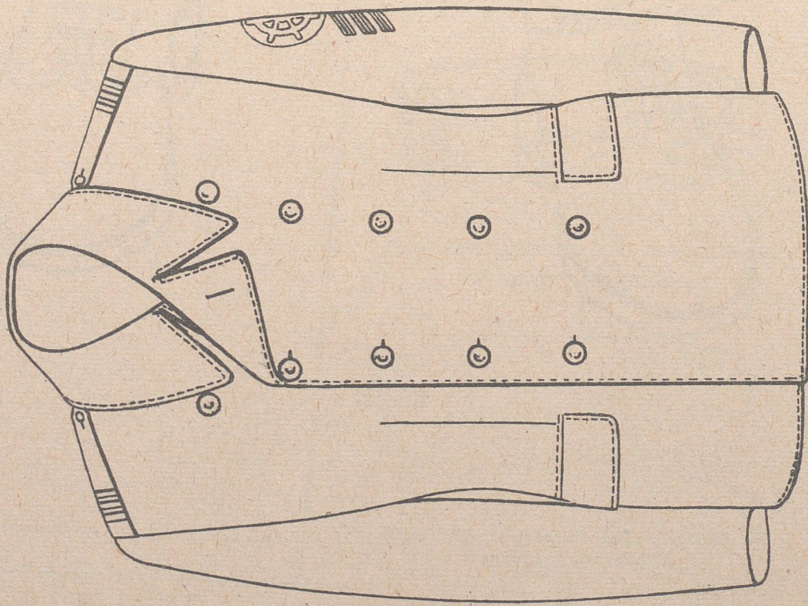
Rys. 86b. Spinacz kol. białego do spodni marynarza

Sposób zakładania spinaczy na spodnie marynarza

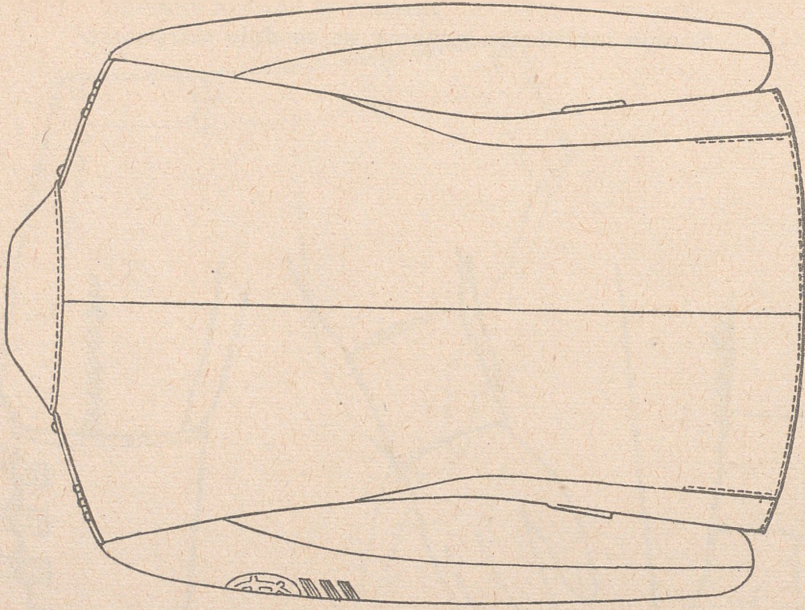

Rys. 87

Półplaszcz sukienki marynarza

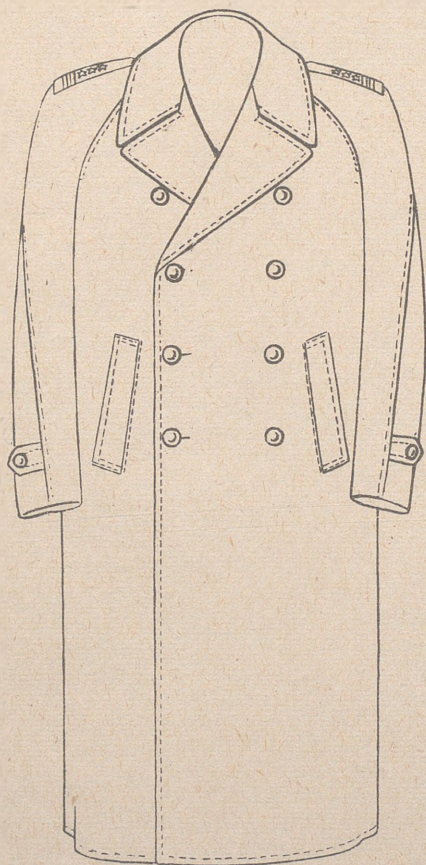

Rys. 88

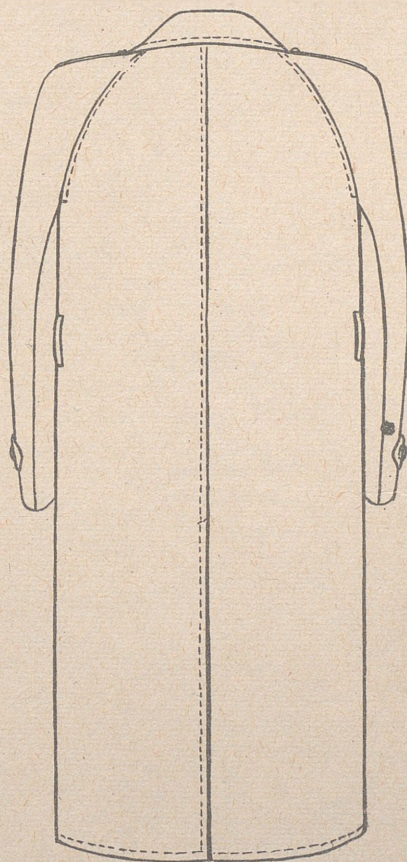

Rys. 88a

Plaszcz letni gabardinowy dla admirałów i komandorów

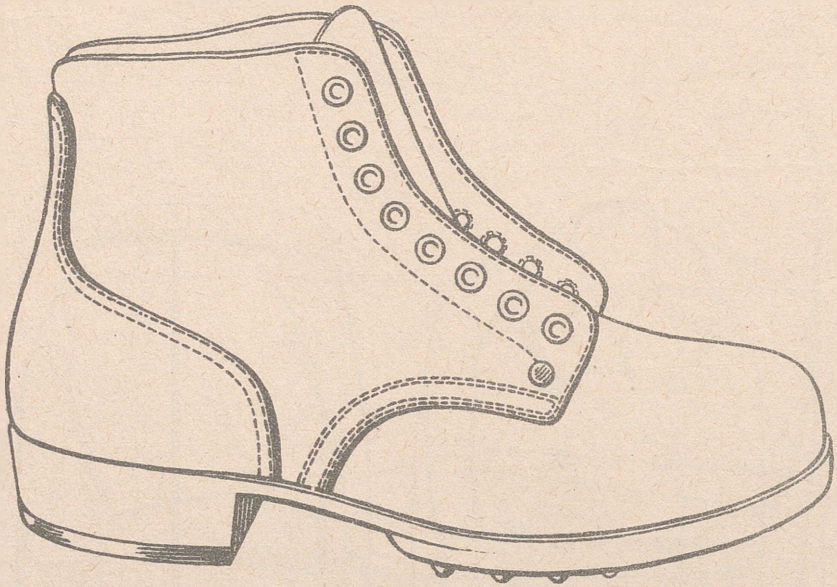

Rys. 89

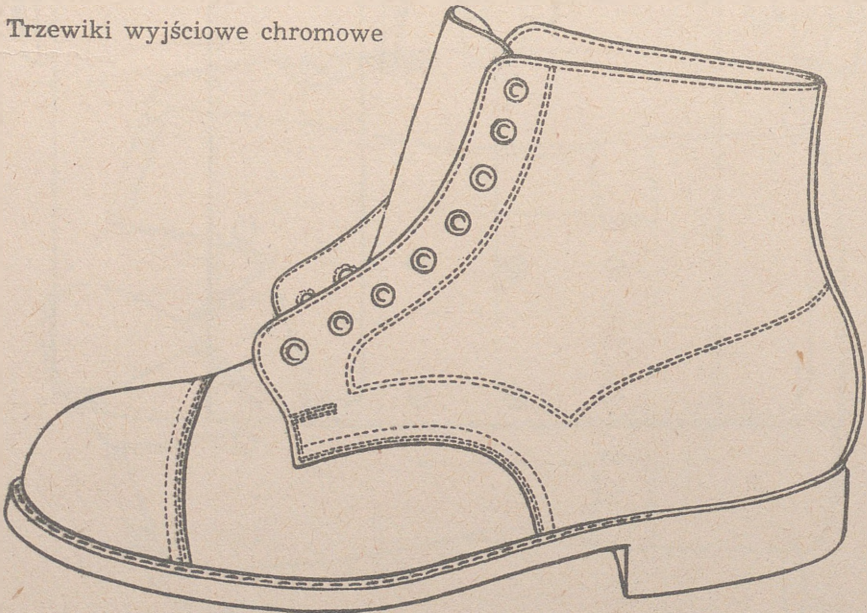
Rys. 89a

Trzewiki juchtowe

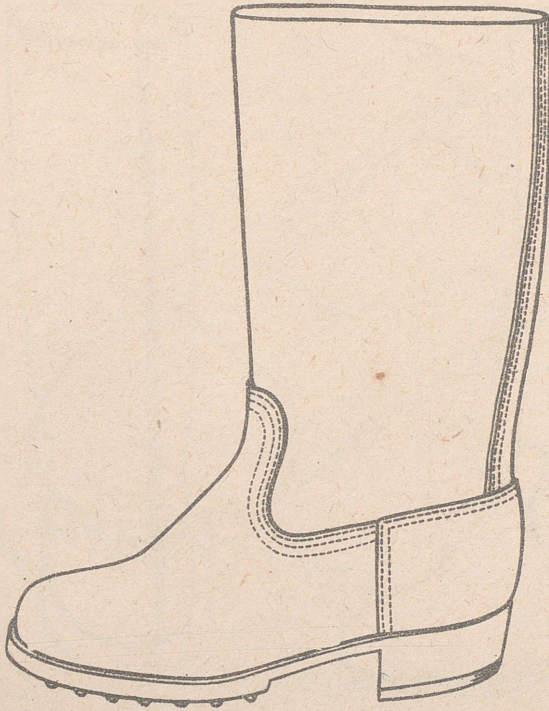
Rys. 90.

Trzewiki wyjściowe chromowe

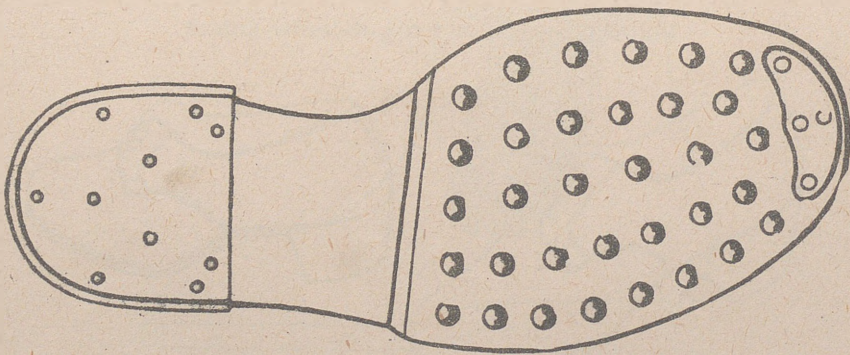

Rys. 91.

Buty juchtowe

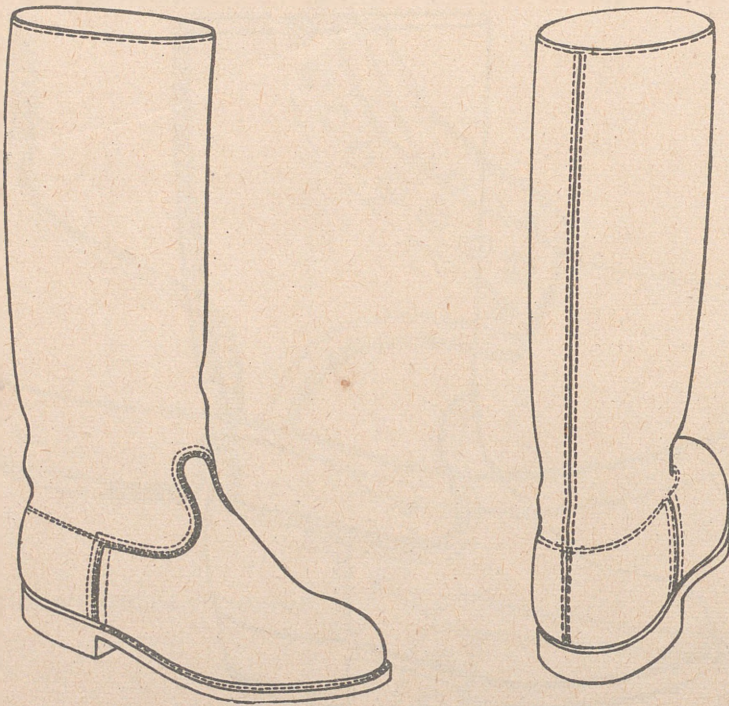

Rys. 92

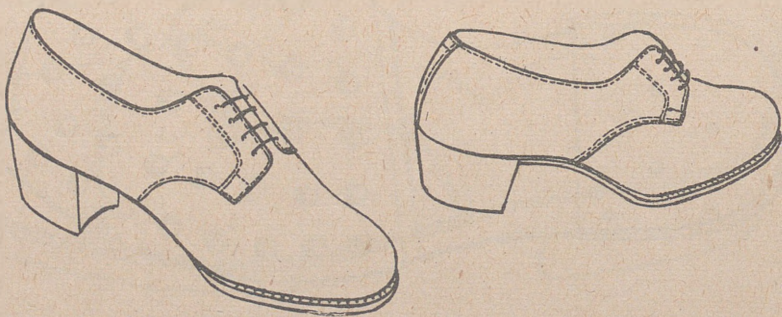
Rys. 92a

Buty ćwiczebne bukatowe

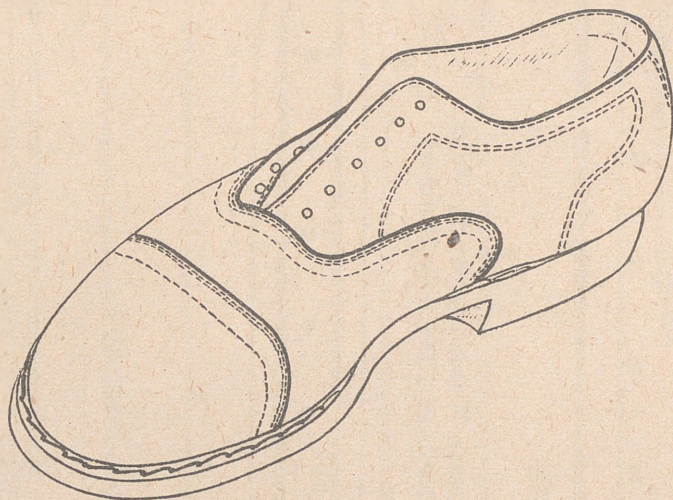
Rys. 93

Półbuciki wyjściowe dla oficerów-kobiet

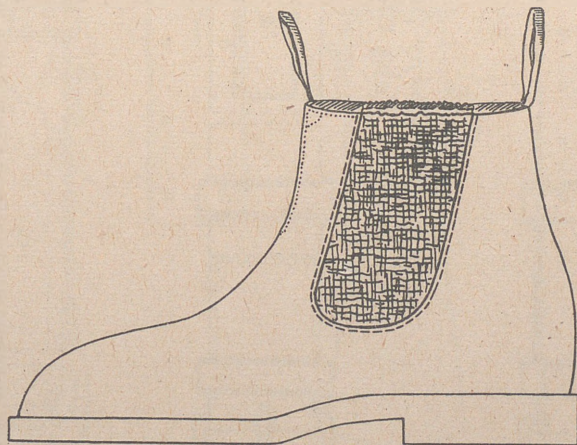
Rys. 94.

Półbuciki chromowe wyjściowe

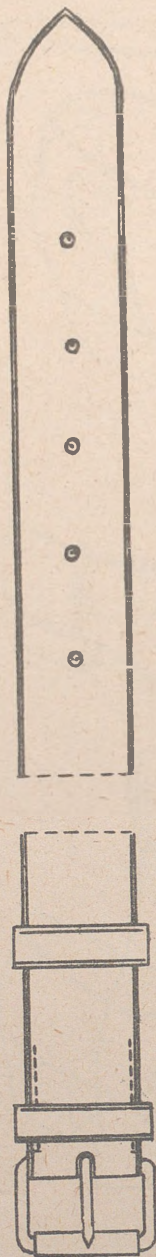
Rys. 95.

Sztyblety generalskie

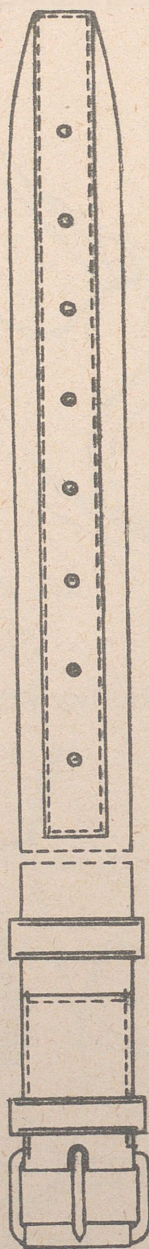
Rys. 96.

Pas główny skórzany szeregowca Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

Rys. 97.

Pas główny parczany szeregowca Wojsk Lądowych, Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

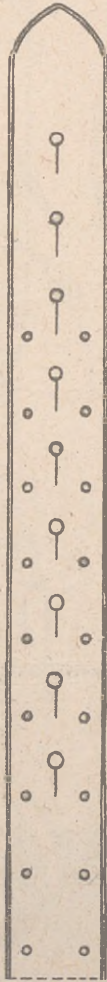
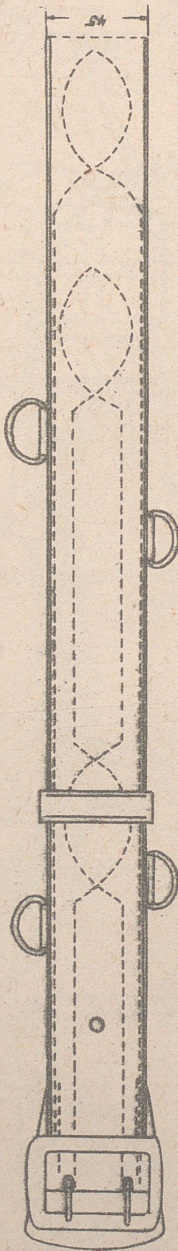
Rys. 98.

Pas główny skórzany marynarza

Rys. 99.

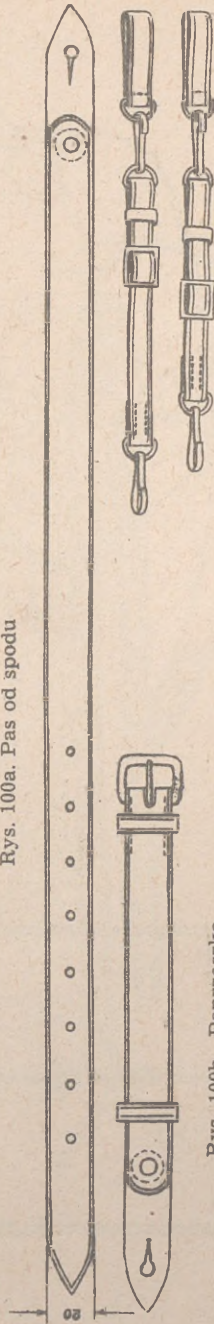
Pas główny skórzany z poprzeczką oficera Wojsk Lądowych, Wojsk
 Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Piechoty Morskiej

Rys. 100. Pas z wierzchu

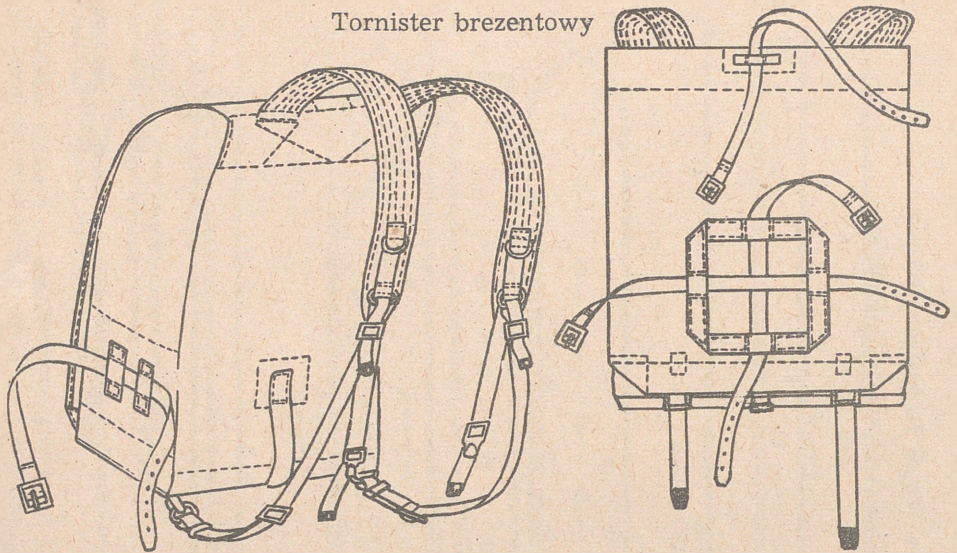
Rys. 100a. Pas od spodu

Rys. 100b. Poprzeczka

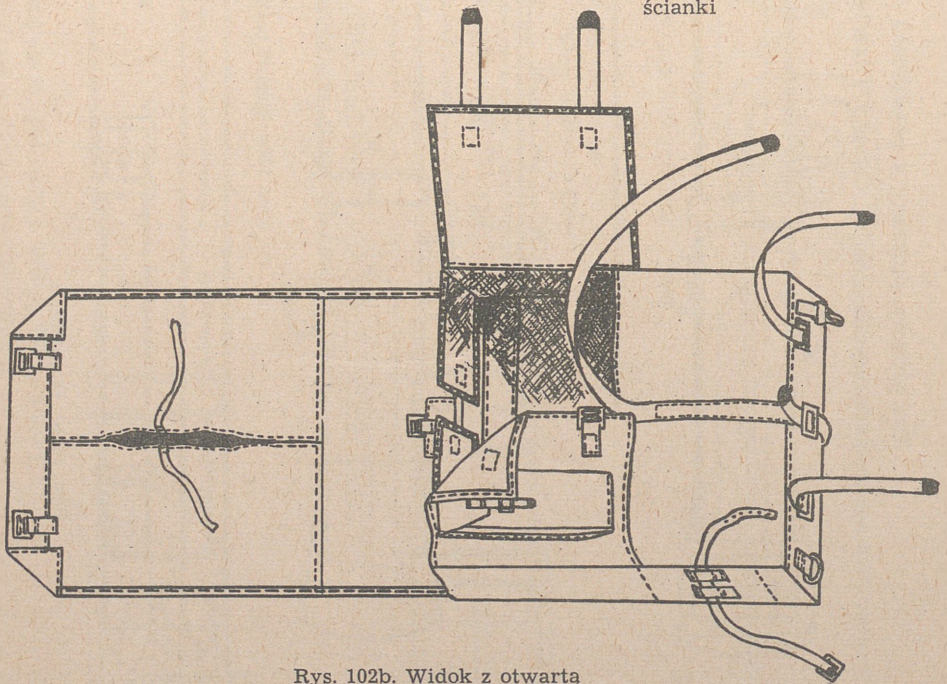
Rys. 101. Rapcie do noszenia futerału
 z pistoletem w Marynarce Wojennej

Tornister brezentowy

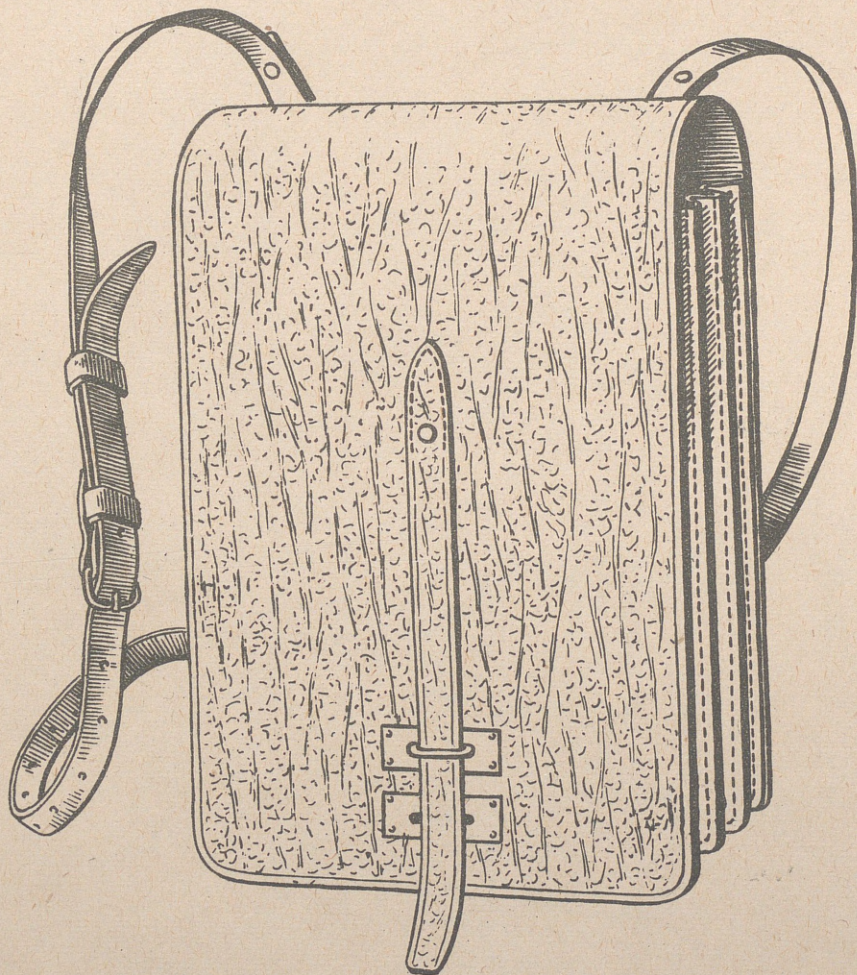
Rys. 102

Rys. 102a. Widok od tylnej ścianki

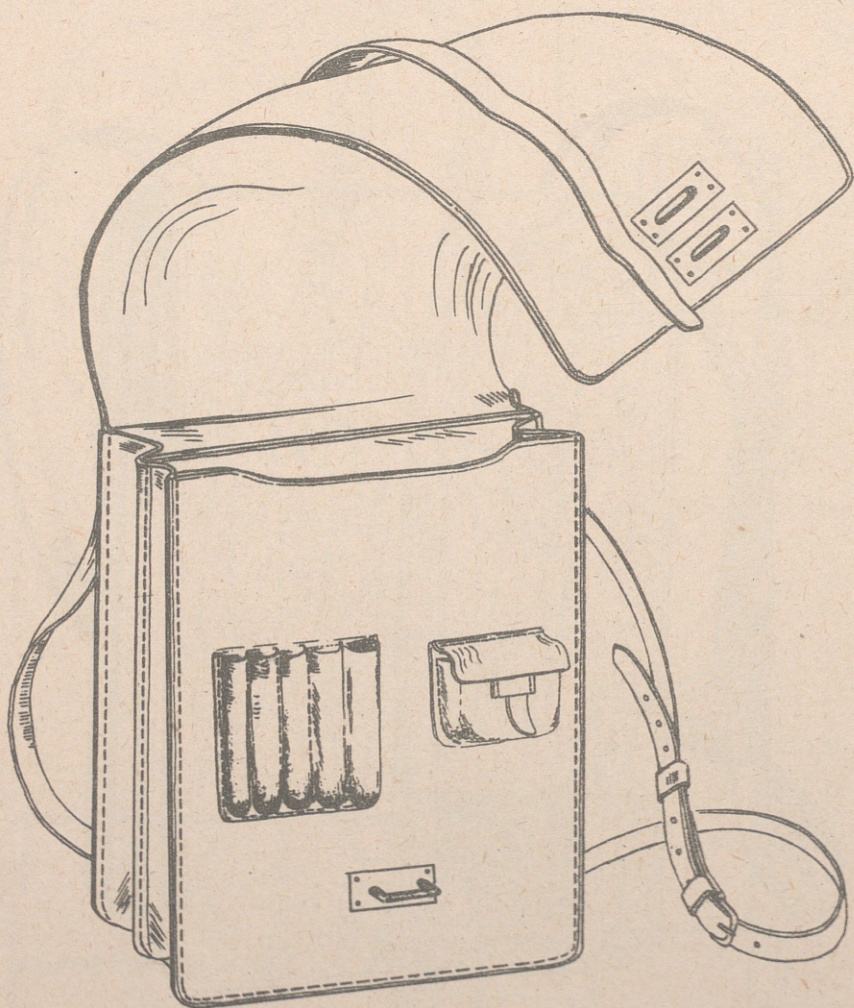

Rys. 102b. Widok z otwartą klapą

Torba polowa skórzana

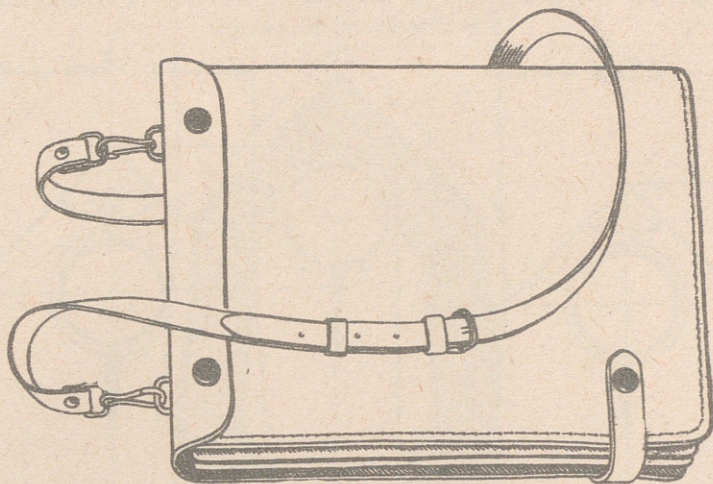

Rys. 103

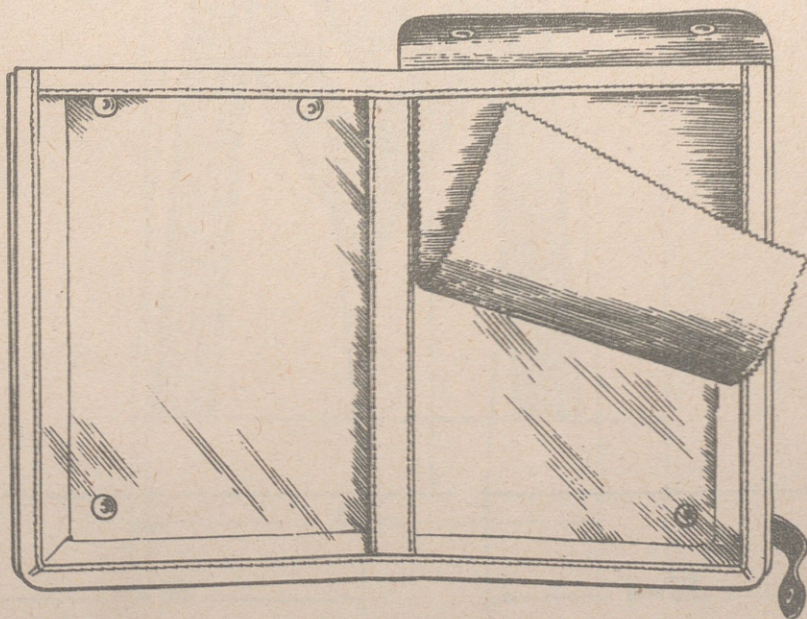

Rys. 103a. Torba polowa skórzana z otwartą klapą

Mapnik polowy

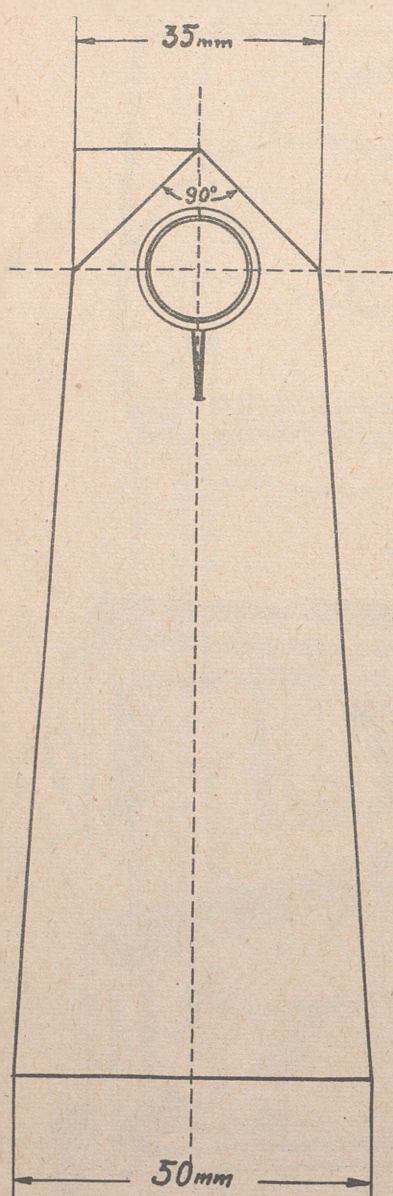

Rys. 104

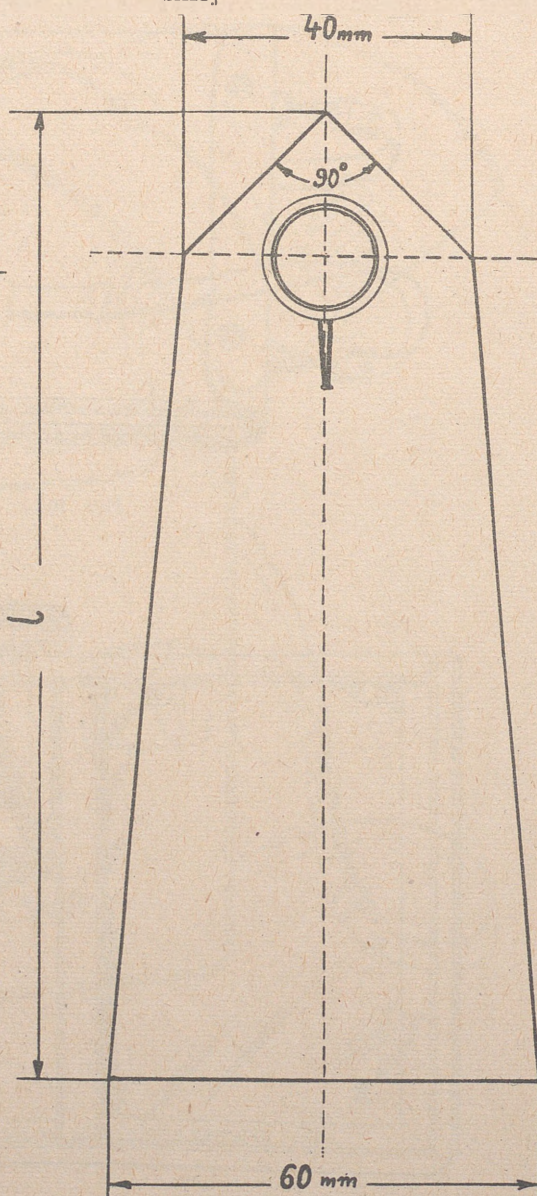

Rys. 104a. Mapnik otwarty

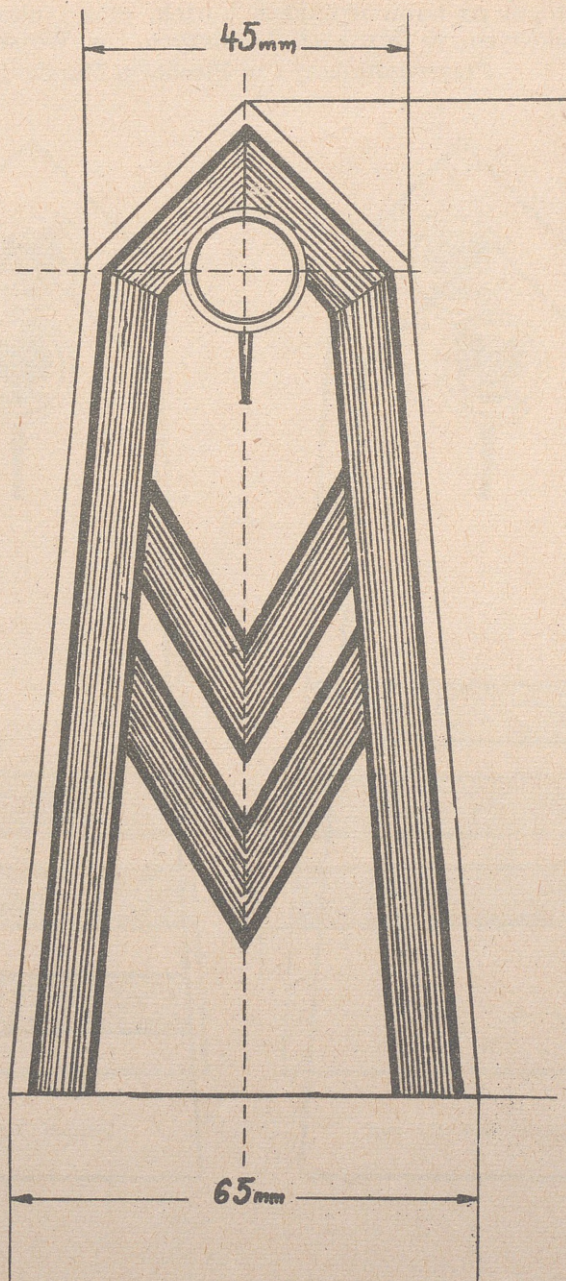
Naramienniki do kurtek, bluz i płaszczy w Wojskach Lądowych,
w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej
i w Piechocie Morskiej

Rys. 105. Do kurtek i bluz

Rys. 106. Do płaszczy

Rys. 107. Do płaszcza podofic. nadterm.

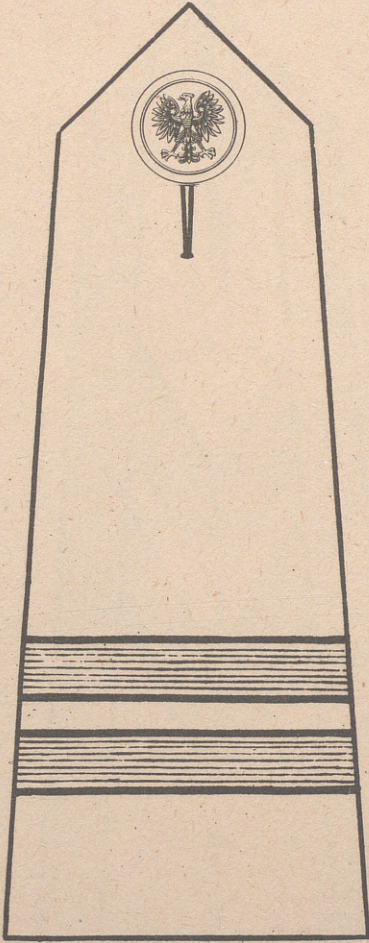
Oznaki stopni na naramiennikach kurtek, bluz i płaszczy w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

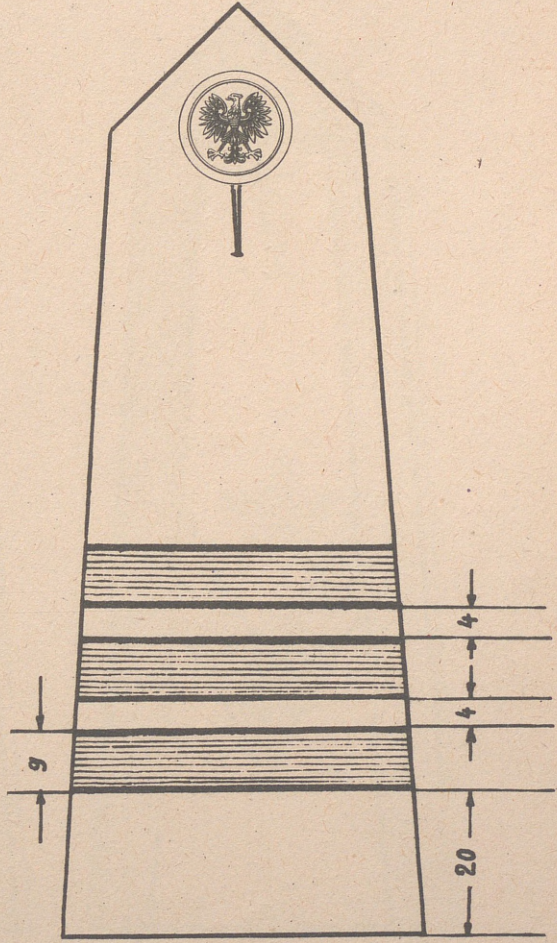
Rys. 108. Szeregowiec

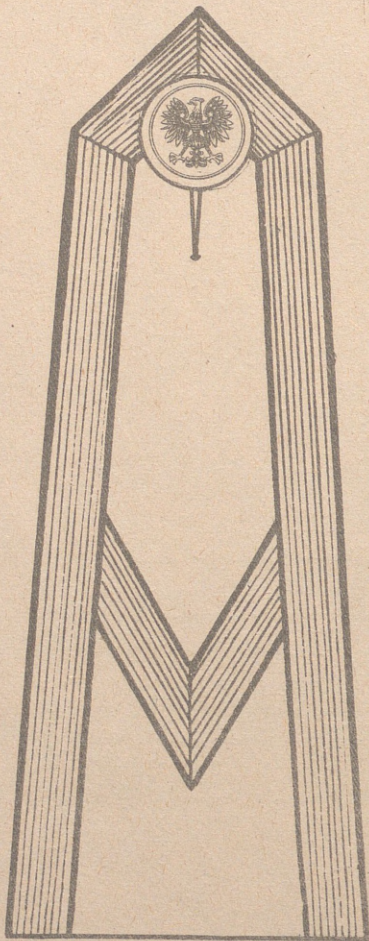
Rys. 109. St. szeregowiec

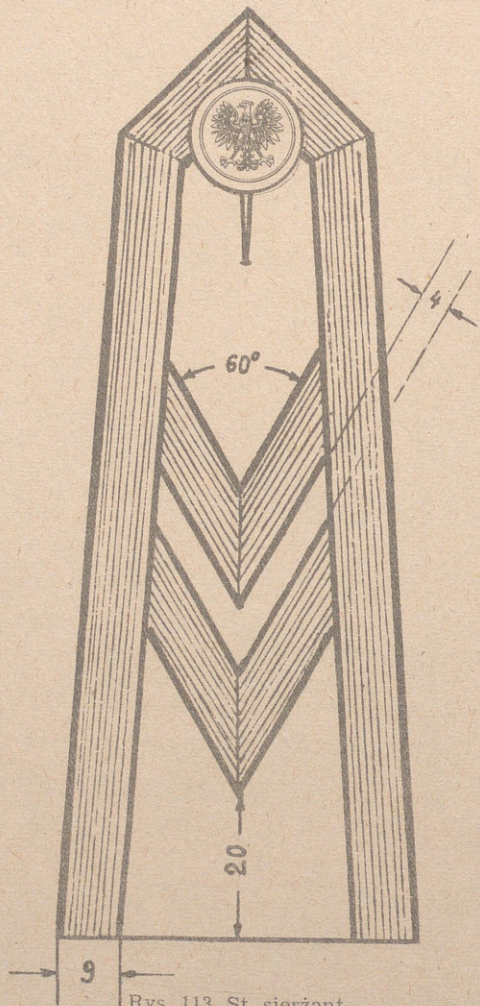
Rys. 110. Kapral

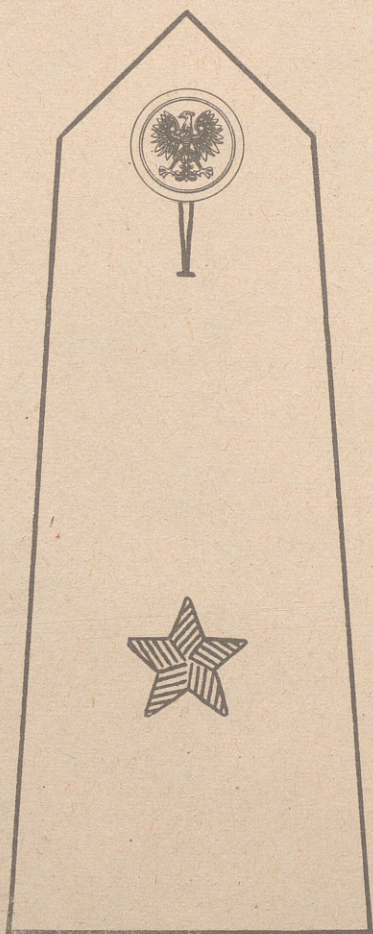
Rys. 111. Plutonowy

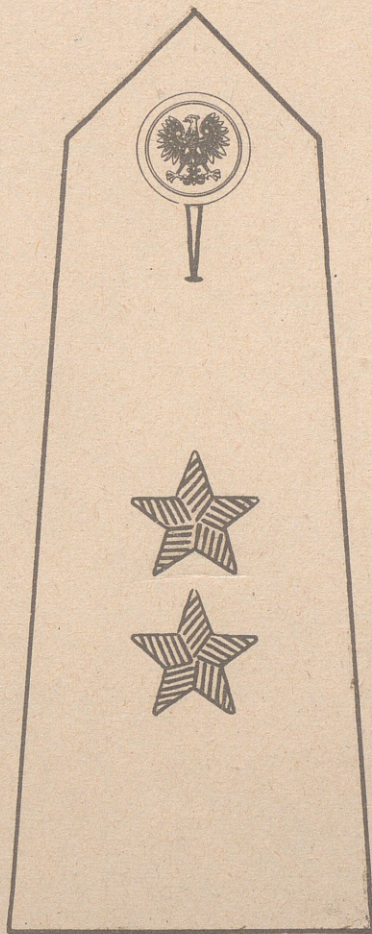
Rys. 112. Sierzant

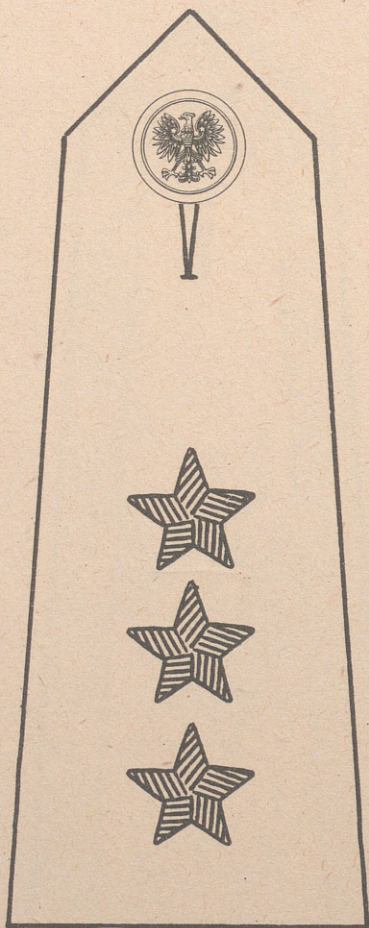
Rys. 113. St. sierżant

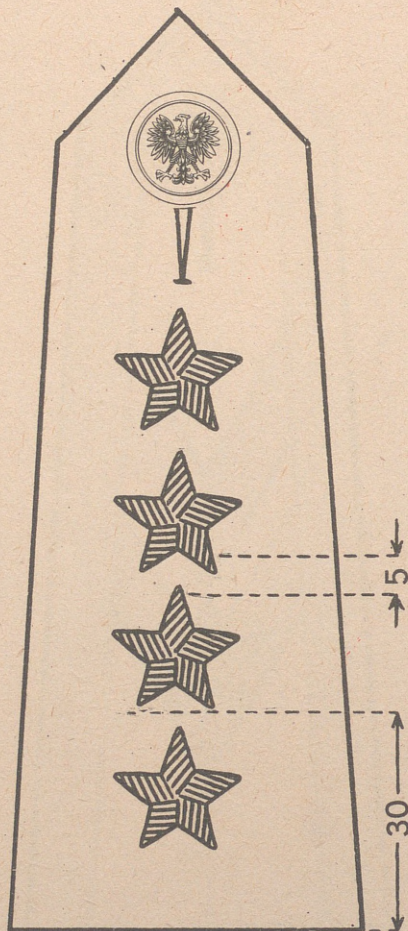
Rys. 114. Chorąży

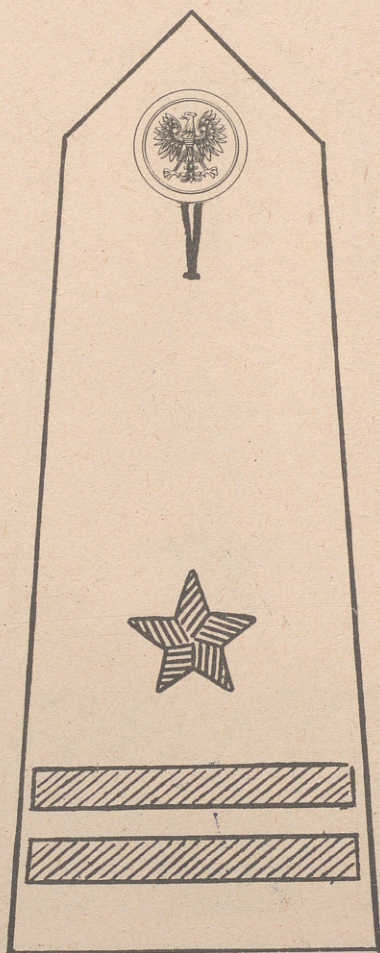
Rys. 115. Podporucznik

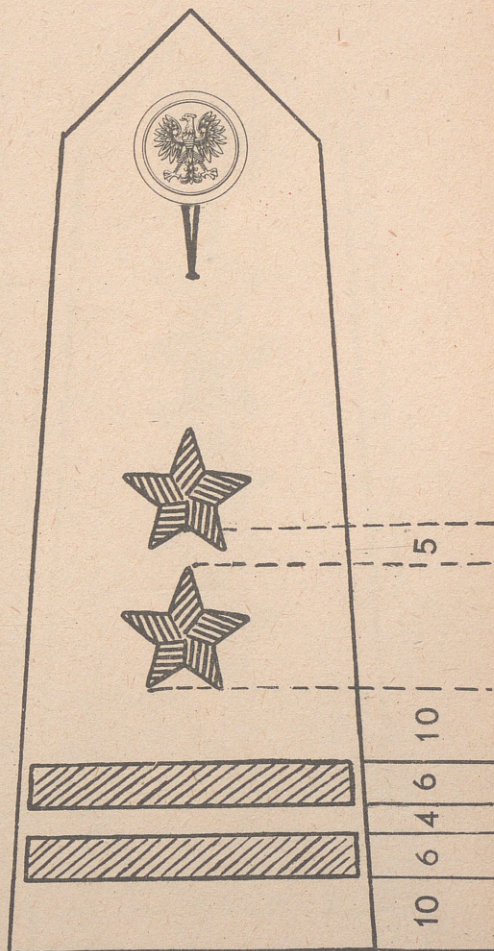
Rys. 116. Porucznik

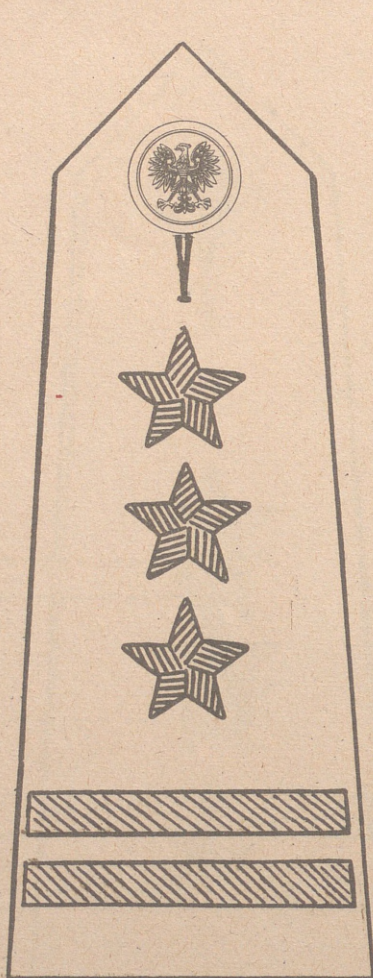
Rys. 117. Kapitan

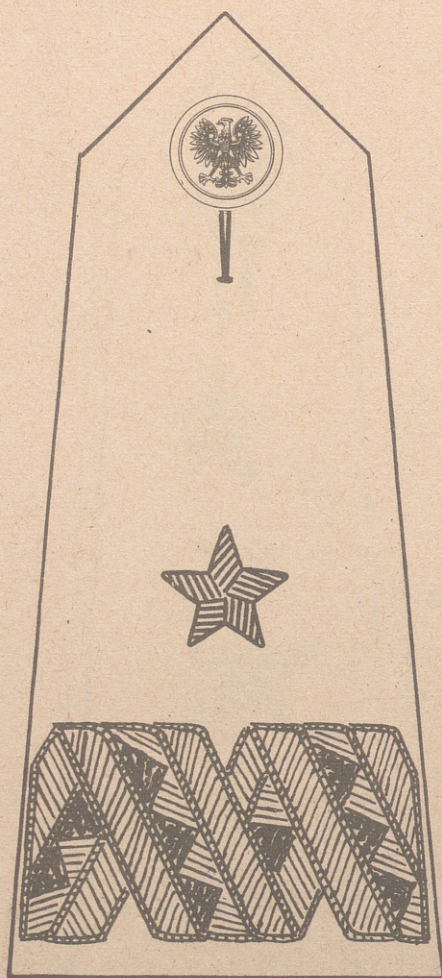
Rys. 118. Major

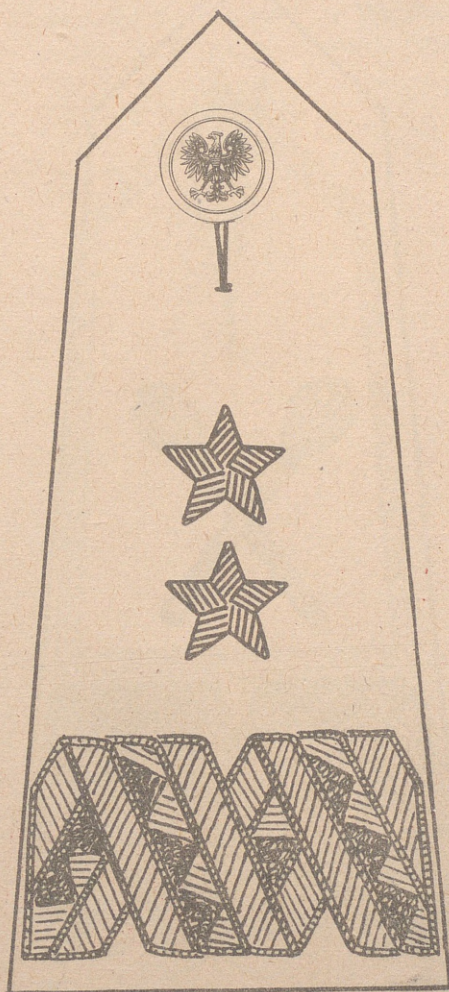
Rys. 119. Podpułkownik

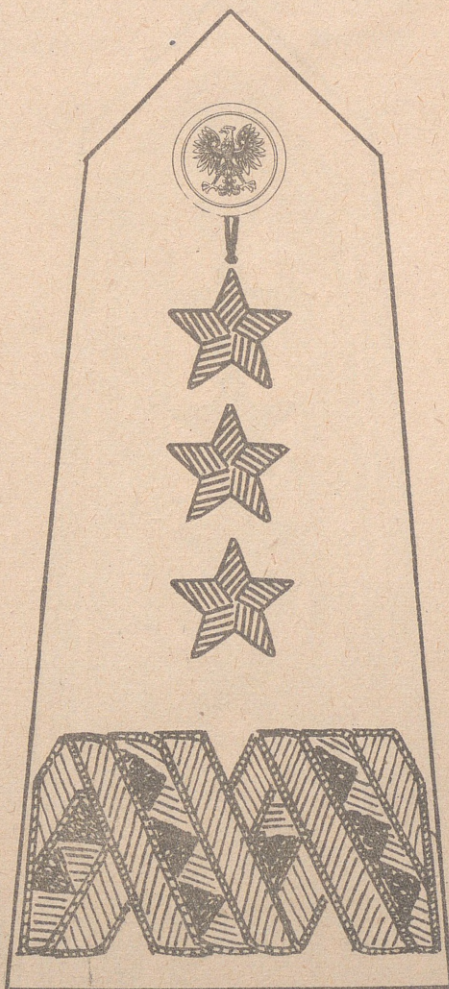
Rys. 120. Pułkownik

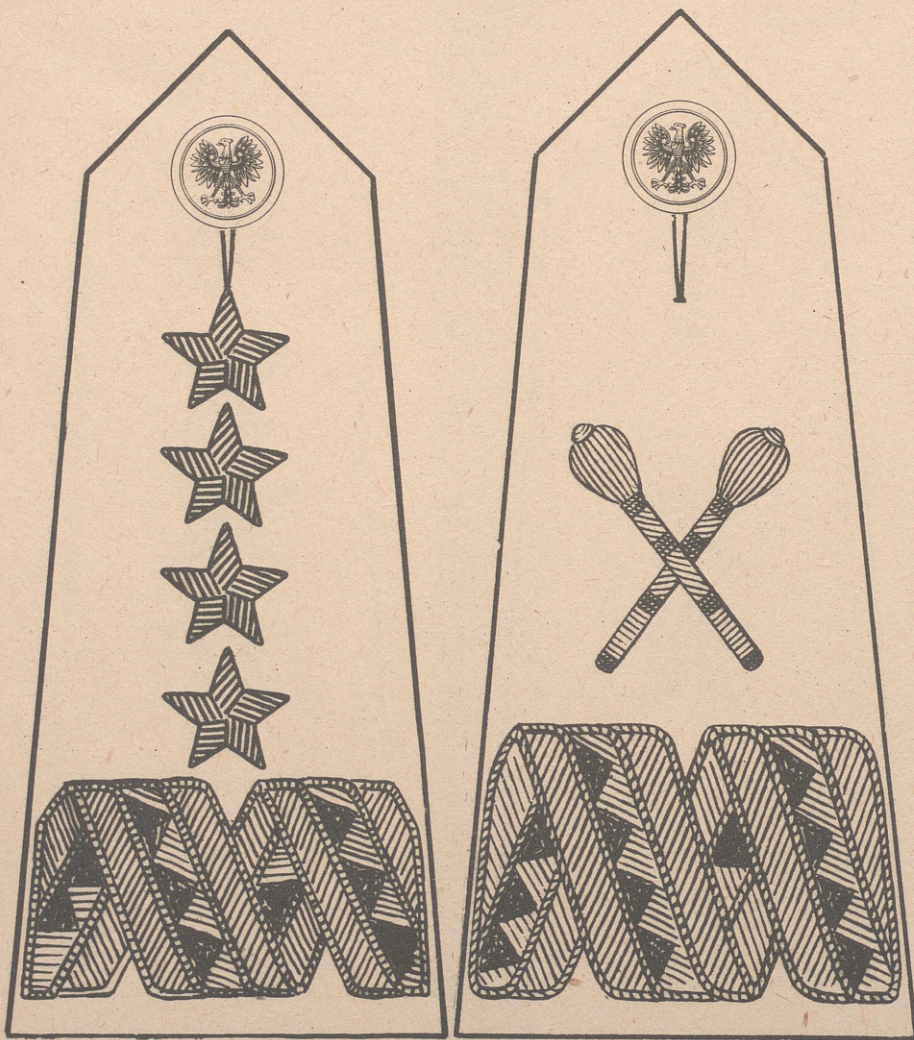
Rys. 121. Generał brygady

Rys. 122. Generał dywizji

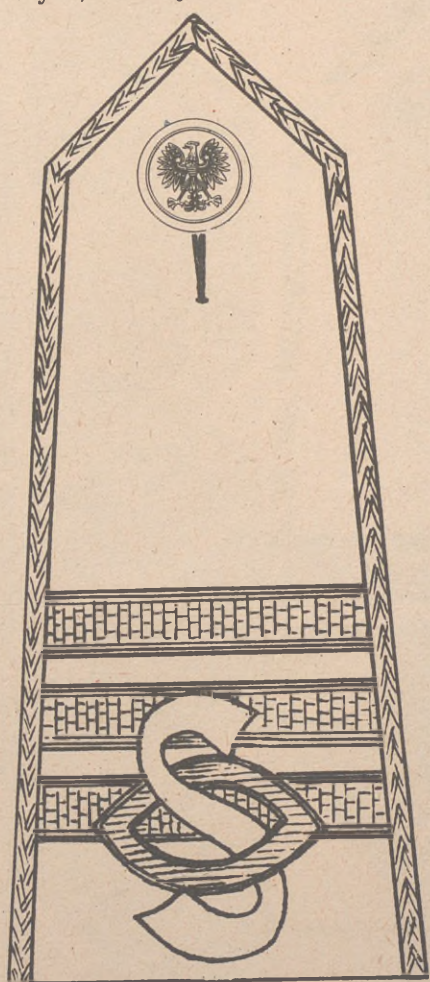
Rys. 123. Generał broni

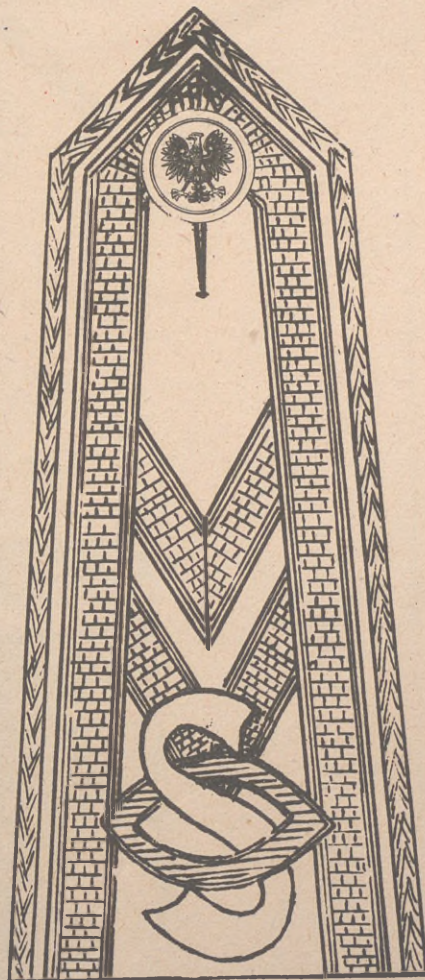
Rys. 124. Generał armii

Rys. 125. Marszałek Polski

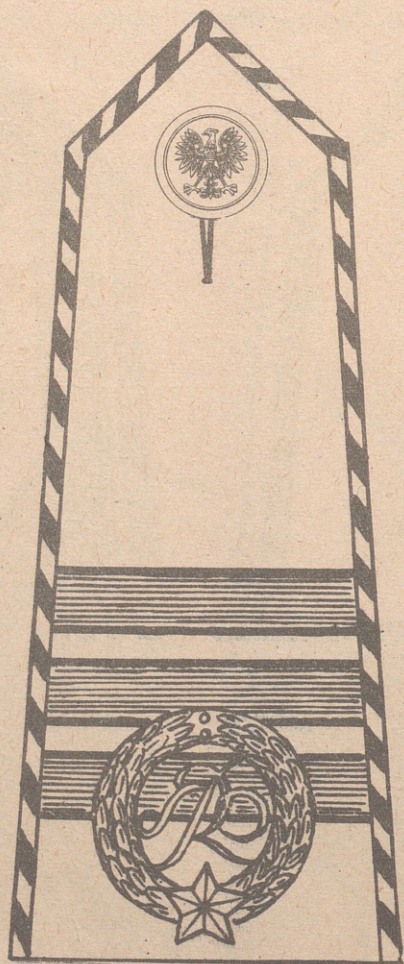
Oznaki szkolne oraz oznaki stopni na naramiennikach kurtek, bluz i płaszczy uczniów szkół wojskowych, kształcących na oficerów zawodowych i rezerwy w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i Piechocie Morskiej

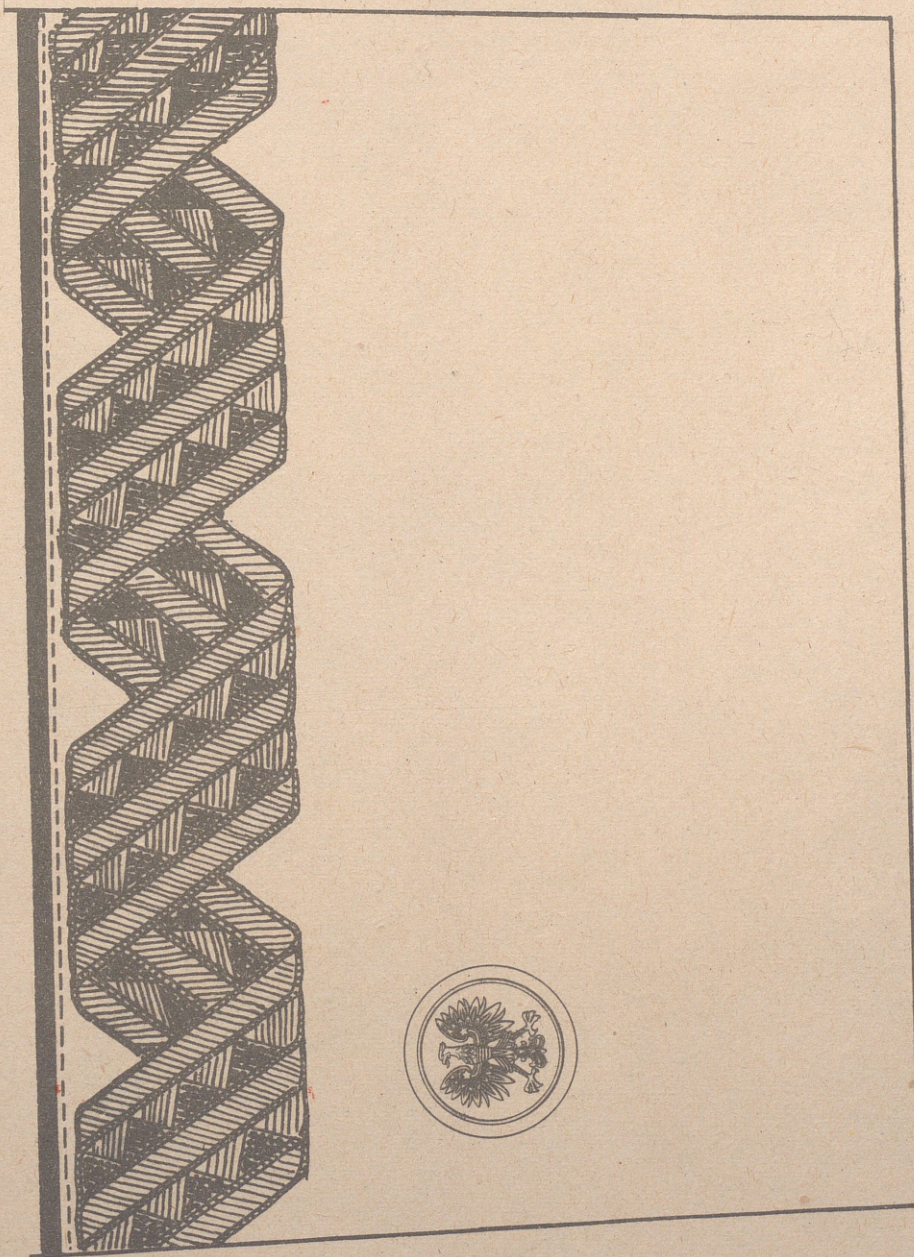
Rys. 126. Uczeń szkoły wojskowej, kształcącej na ofic. zawodowych w stopniu plutonowego

Rys. 127. Uczeń szkoły wojskowej, kształcącej na ofic. zawodowych w stopniu starszego sierżanta

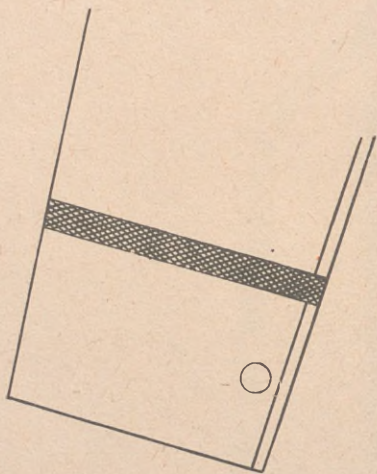

Rys. 128. Uczeń szkoły wojskowej,
kształcącej na ofic. rezerwy w stopniu
plutonowego

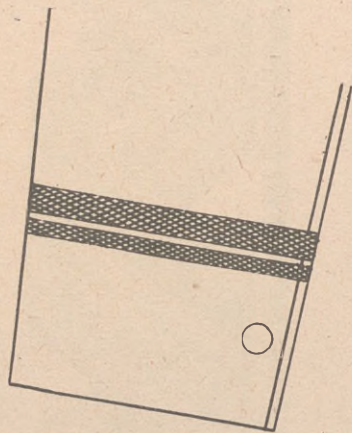

Rys. 129. Węzyk generalski na prawym rękawie kurтки

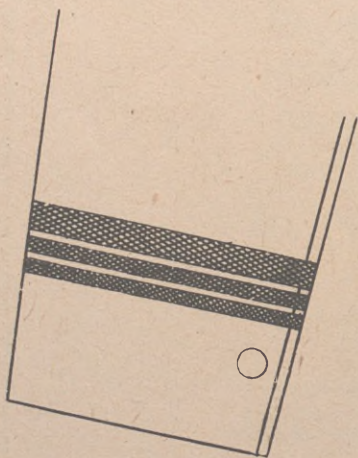
Oznaki lat nauki na rękawach kurtek, bluz i płaszczy uczniów szkół wojskowych, kształcących na oficerów zawodowych w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

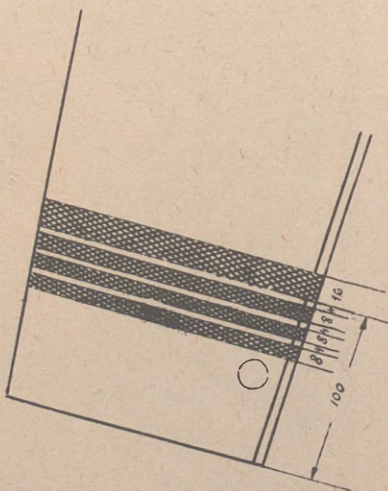
Rys. 130. 1-szy rok nauki

Rys. 131. 2-gi rok nauki

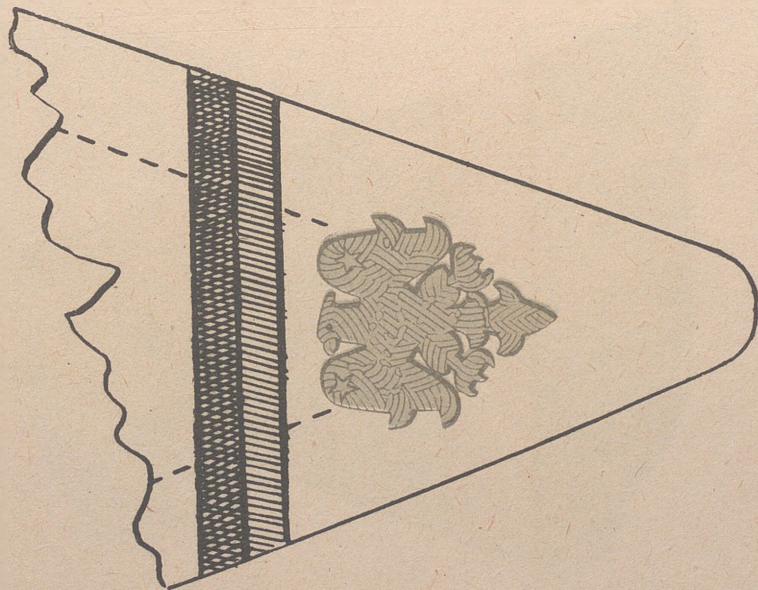

Rys. 132. 3-ci rok nauki

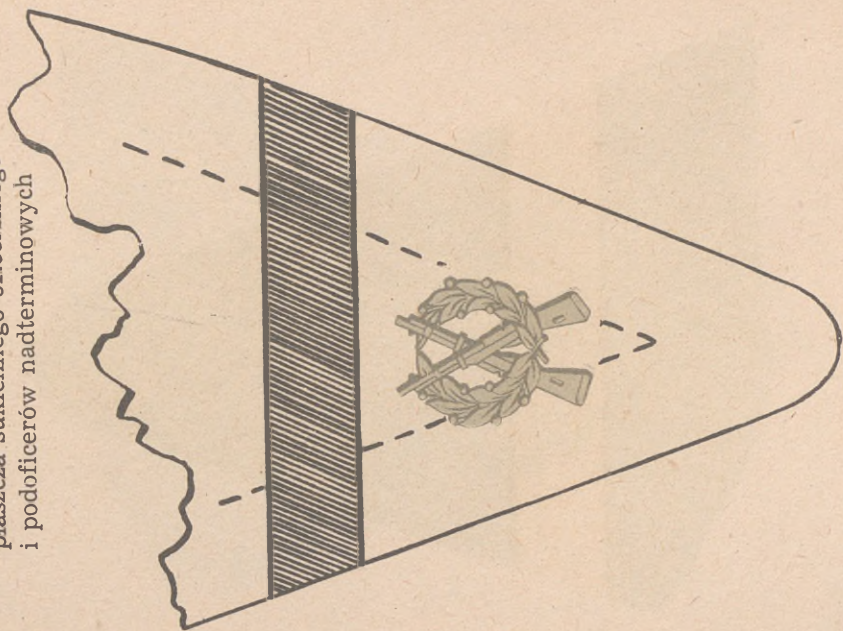
Rys. 133. 4-ty rok nauki

Orzełek haftowany na końcach kołnierza
płaszczki sukiennej generalskiego

Rys. 134

Oznaka broni na końcach kołnierza
płaszczki sukiennej oficerskiego
i podoficerów nadterminowych

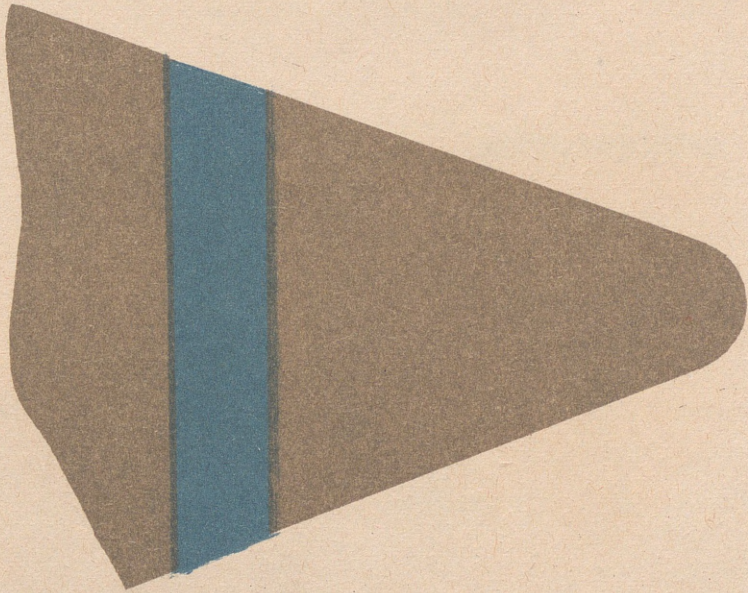
Rys. 135

Kolor patek na kołnierzu płaszczy oficerskich i podoficerów nadter-
minowych

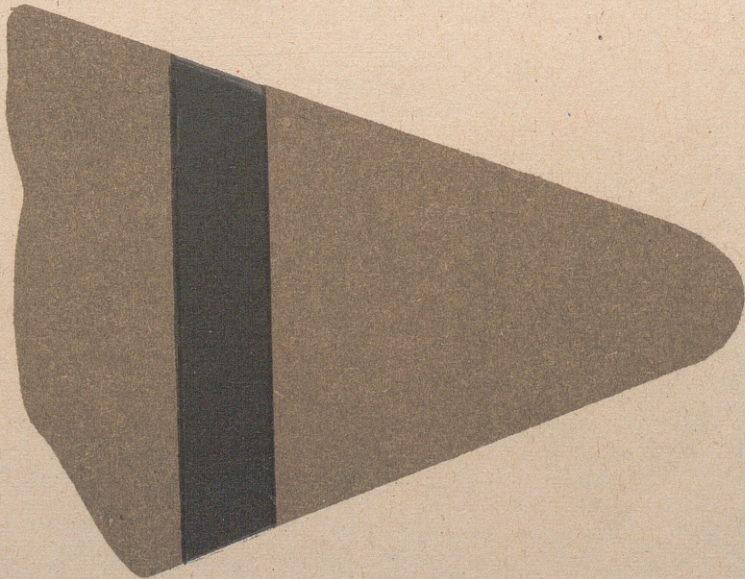

Rys. 136. W Wojskach Lądowych, w Wojskach
Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

Rys. 137. W 1 Warszawskiej Dywizji Piechoty im. T. Kościuszki

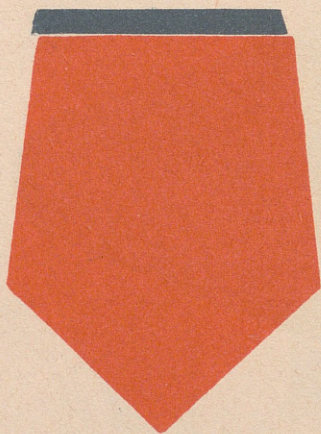

Rys. 139 w Wojskach Lotniczych

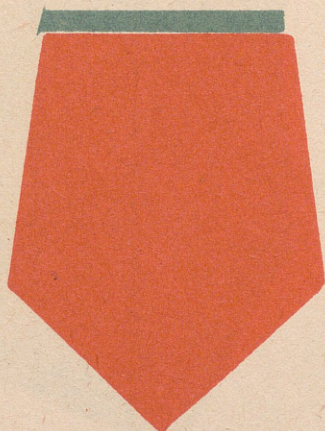

Rys. 138. W jednostkach pancernych i zmechanizowanych

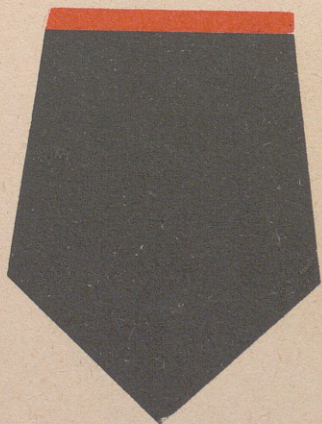
Kolor patek do kurtek z kołnierzem wykładanym oraz wypustek
broni lub służb dla generałów

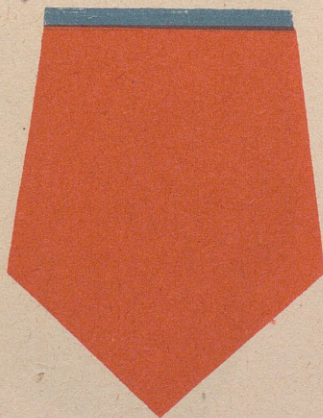
Rys. 140. Piechoty

Rys. 141. Artylerii i służby uzbrojenia

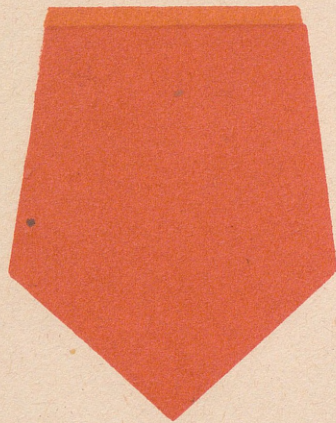
Rys. 142. Jednostek panc. i zmech.

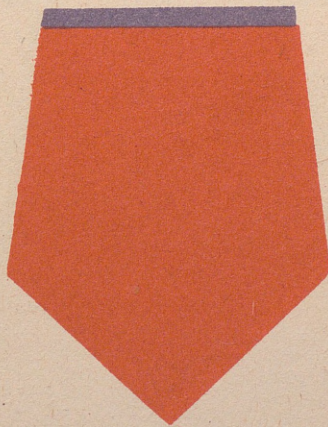
Rys. 143. Łączności

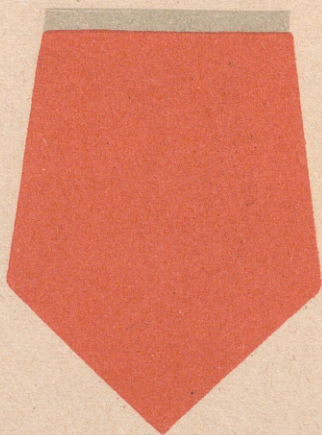
Rys. 144. Służby inżynierskiej i samochodowej

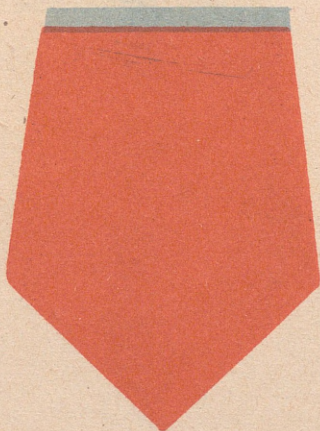
Rys. 145. Sł. sprawiedliwości

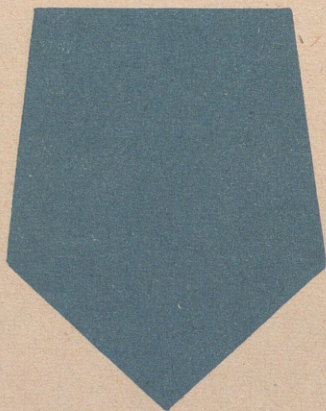
Rys. 146. Sł. zdrowia

Rys. 147. Sł. weterynaryjnej

Rys. 148. Sł. kwatermistrzowskiej
i administracyjnej

Rys. 149. Lotnictwa

Orzełki na patkach do kurtek z kołnierzem wykładanym dla:

Rys. 150. Marszałka Polski

Rys. 151. Generała Wojsk Lądowych

Rys. 152. Generała 1 Warszawskiej
Dywizji Piechoty

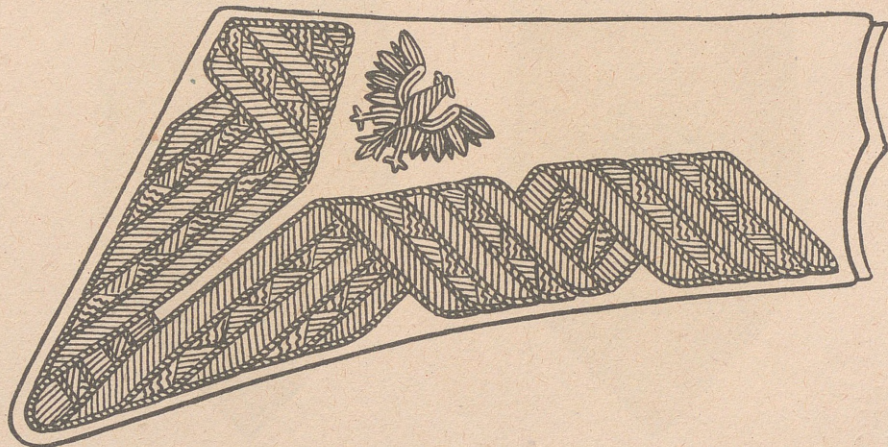

Rys. 153. Generała jedn. pancernych
i zmechanizowanych

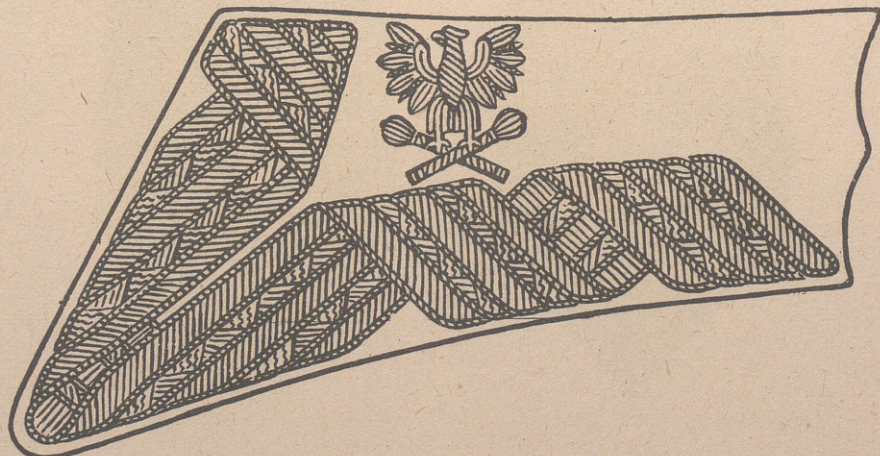

Rys 154. Generała Lotnictwa

Patki z wężymkiem generalskim i orzełkiem do kurtek galowych dla:

Rys 155. Generałów

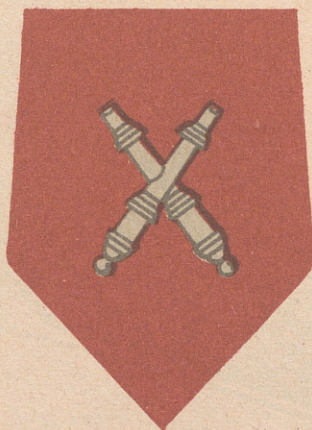

Rys. 155a. Marszałka Polski

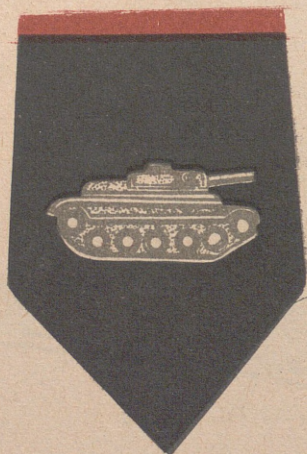
Oznaki broni lub służb na patkach kurtek oficerów i podoficerów nadterminowych w Wojskach Lądowych, w Wojskach Lotniczych, w Wojskach Obrony Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej dla:

Rys. 156. Piechoty

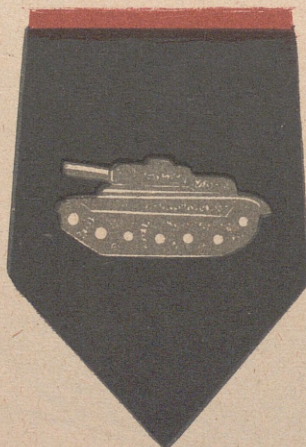

Rys. 157. Artylerii

Rys. 158.

Jednostek pancernych i zmechanizowanych
(prawa)

Rys. 158a.

(lewa)

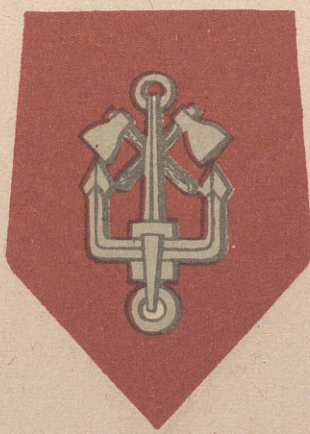
Rys. 159. Lotnictwa

Rys. 160. Łączności

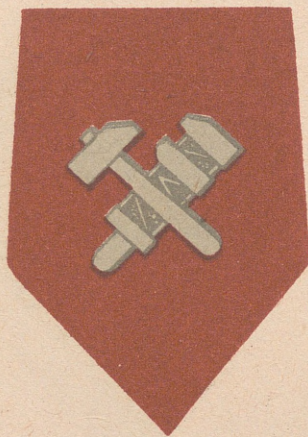
Rys. 161. Sł. inżynieryjnej

Rys. 162. Jedn. pontonowych

Rys. 163. Sł. uzbrojenia

Rys. 164. Sł. chemicznej

Rys. 166 Sł. sprawiedliwości

Rys. 165. Sł. samochodowej

Rys. 167.

Służby zdrowia
(prawa)

Rys. 167a

(lewa)

Rys. 168.

Służby weterynaryjnej
(prawa)

Rys. 168a

(lewa)

Rys. 169

Służby administracyjnej
(prawa)

Rys. 169a.

(lewa)

Rys. 170. Sł. kwatermistrzowskiej

Rys. 171. Jedn. kolejowych

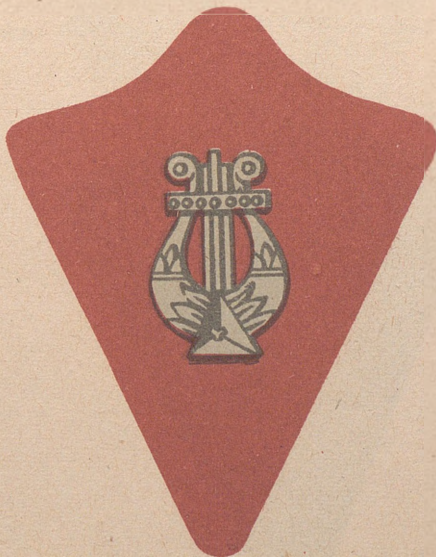
Rys. 172. Batalionów budowlanych
(prawa)

Rys. 172a.
(lewa)

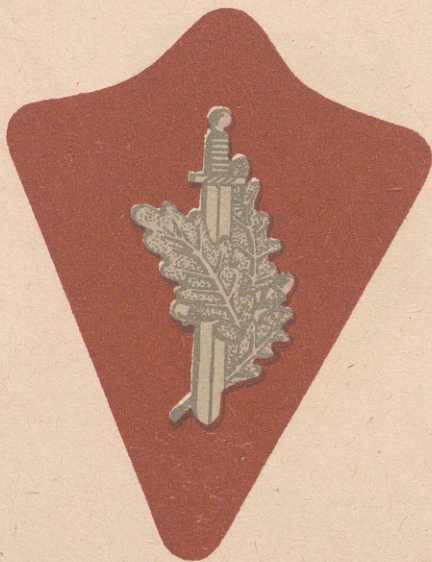

Rys. 173. Żołnierzy Do-
mu Wojska Polskiego i
orkiestr wojskowych (do
kurtek oficerskich)

Rys. 173a. Żołnierzy Do-
mu Wojska Polskiego i
orkiestr wojskowych (do
kurtek szeregowca)

Oznaki na patkach kurtki uczniów szkół wojskowych kształcących na oficerów zawodowych i rezerwy dla:

Rys 174.

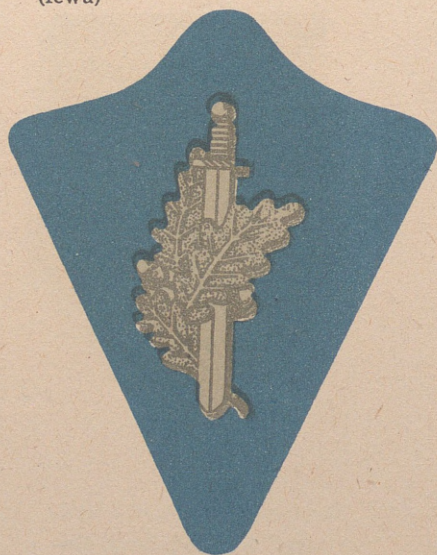
Wojsk Lądowych
(prawa)

Rys. 175.

Rys. 176. Jednostek pancernych
i zmechanizowanych (prawa)

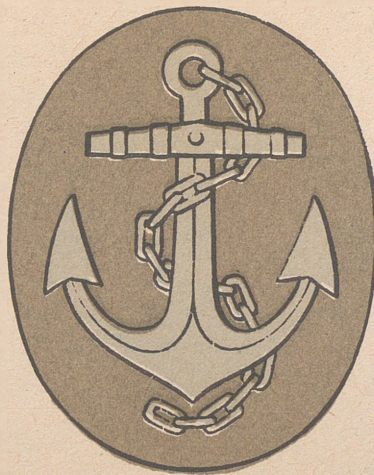
Rys. 177 Wojsk Lotniczych (lewa)

Oznaka szkolna na naramiennikach bluz, kurtek i płaszczy słuchaczy Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego.

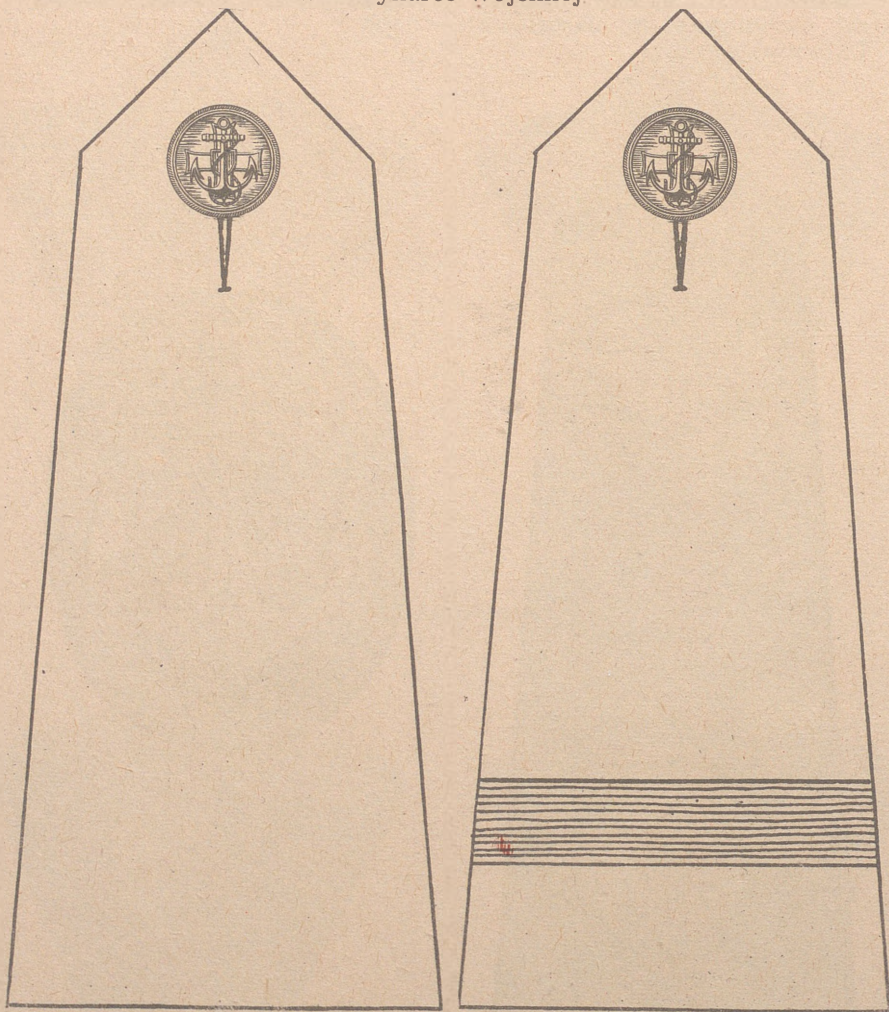
Rys. 178

Oznaka Piechoty Morskiej na przedramieniu lewego rękawa bluz, kurtek i płaszczy sukiennych

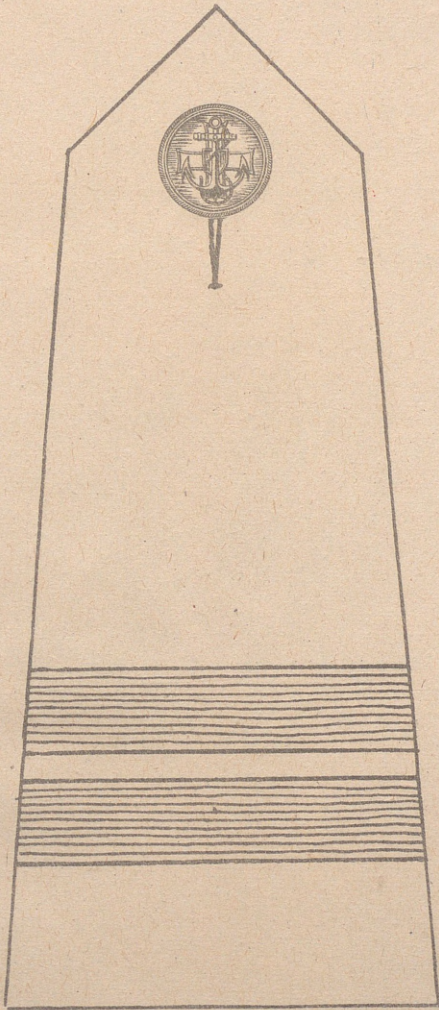
Rys. 179

Oznaki stopni na naramiennikach kurtek, półpłaszczy i płaszczy
w Marynarce Wojennej

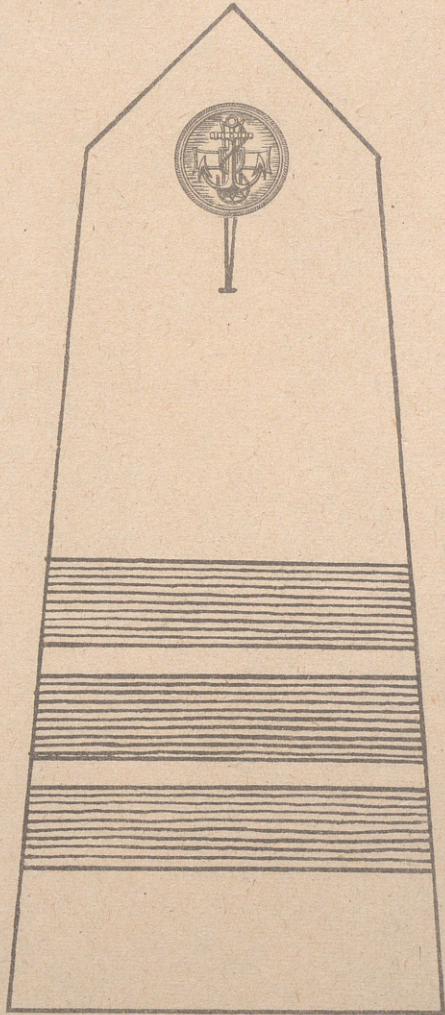

Rys. 180. Marynarz

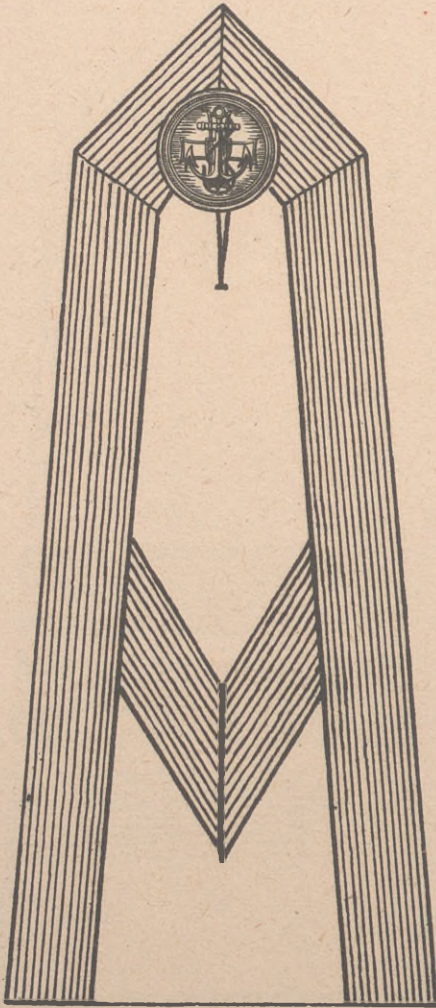
Rys. 181. St. marynarz

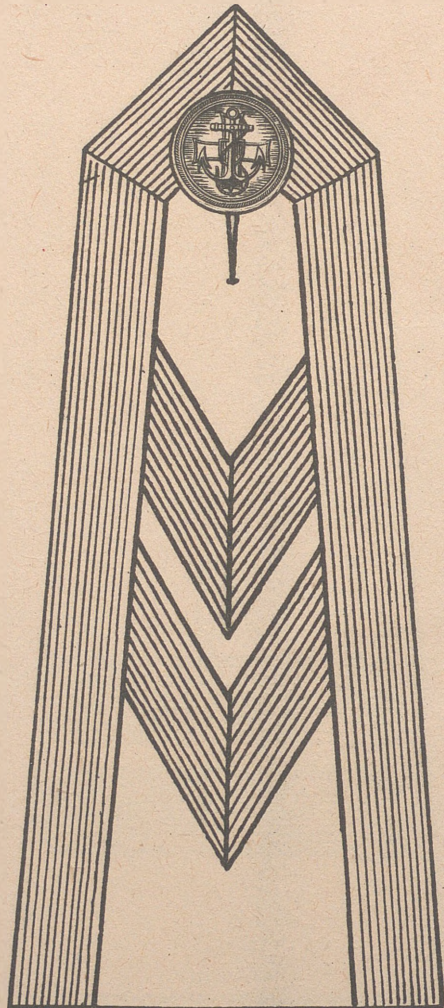
Rys. 182. Mat

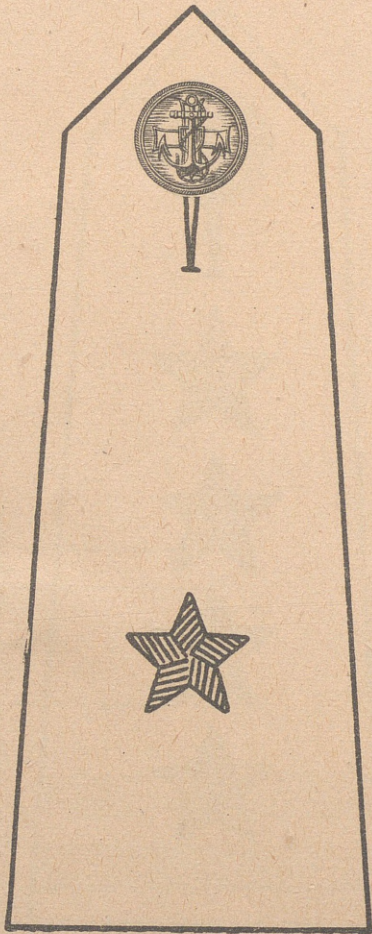
Rys. 183. Bosmanmat

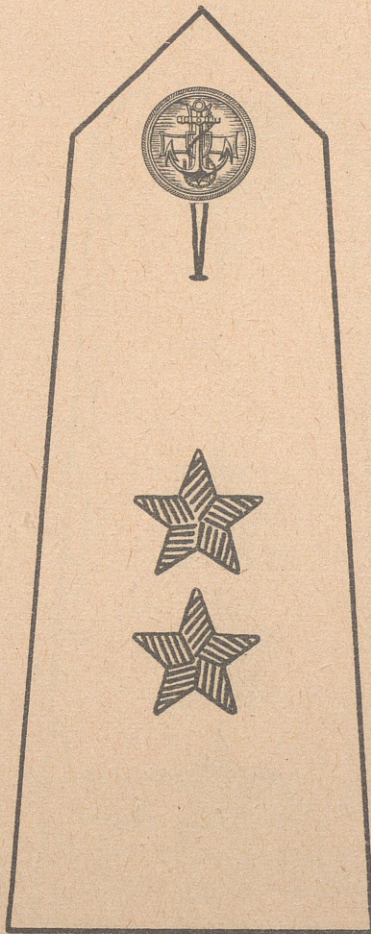
Rys. 184. Bosman

Rys. 185. St. bosman

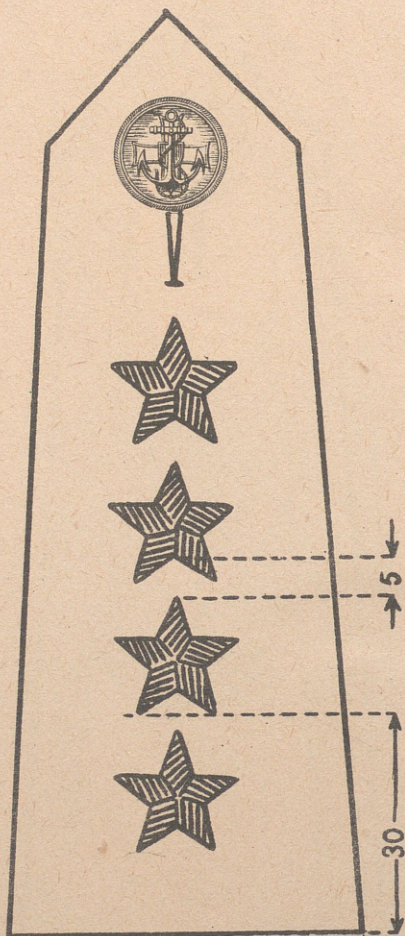
Rys. 186. Chorąży

Rys. 187. Podporucznik

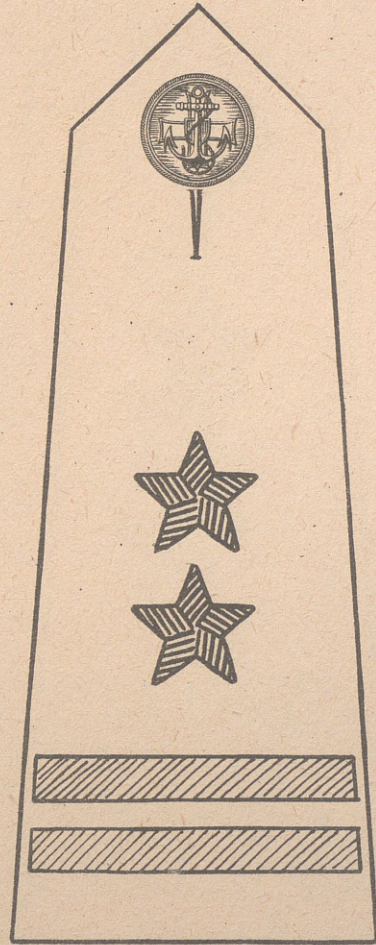
Rys. 188. Porucznik

Rys. 189. Kapitan

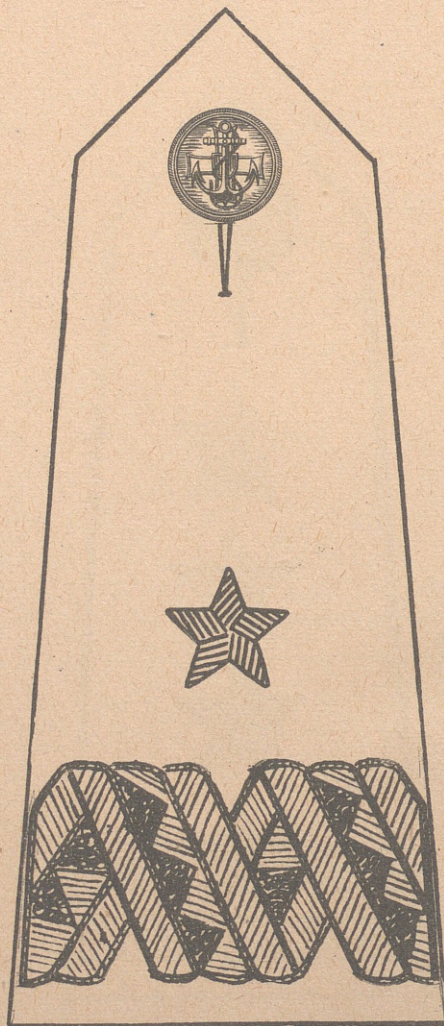
Rys. 190. Komandor podporucznik

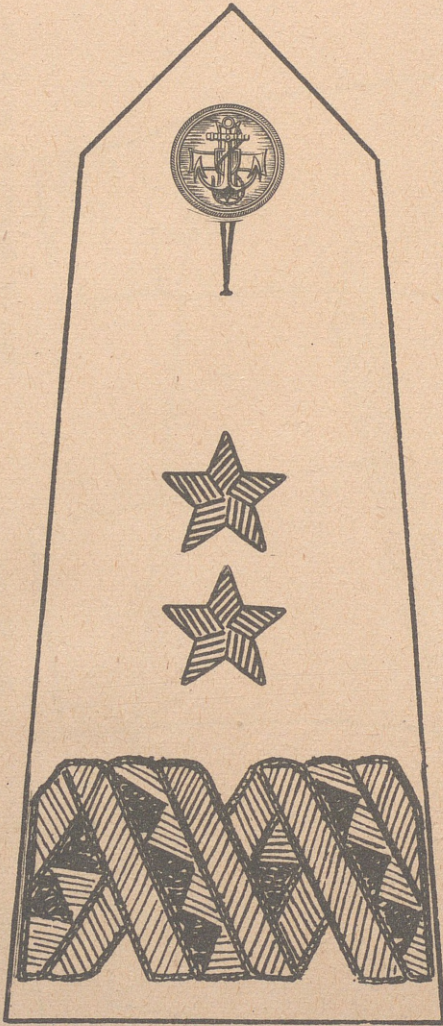
Rys. 191. Komandor porucznik

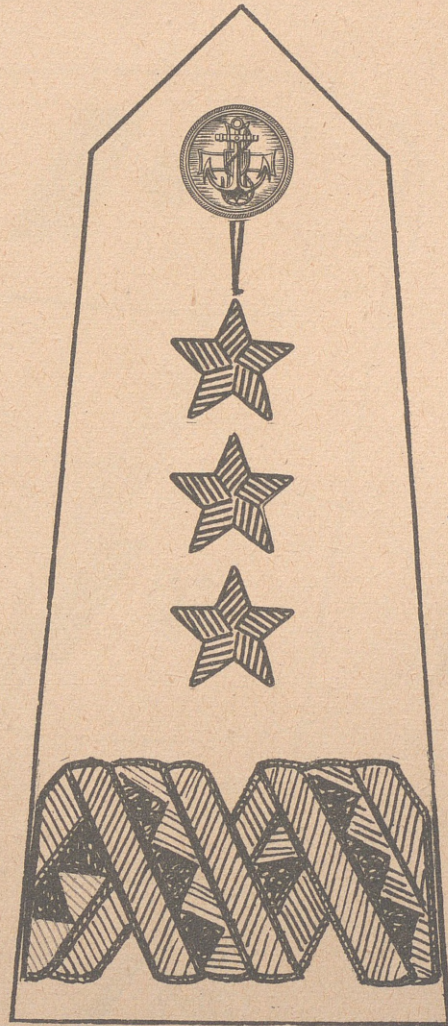
Rys. 192. Komandor

Rys. 193. Kontradmirał

Rys. 194. Wiceadmiral

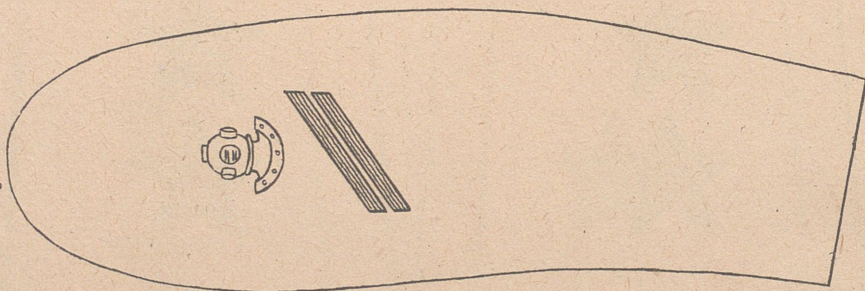

Rys. 195. Admiral

Oznaki stopni oraz oznaki specjalności na rękawie półpłaszczka i bluzy marynarza

Rys. 196. St. marynarz

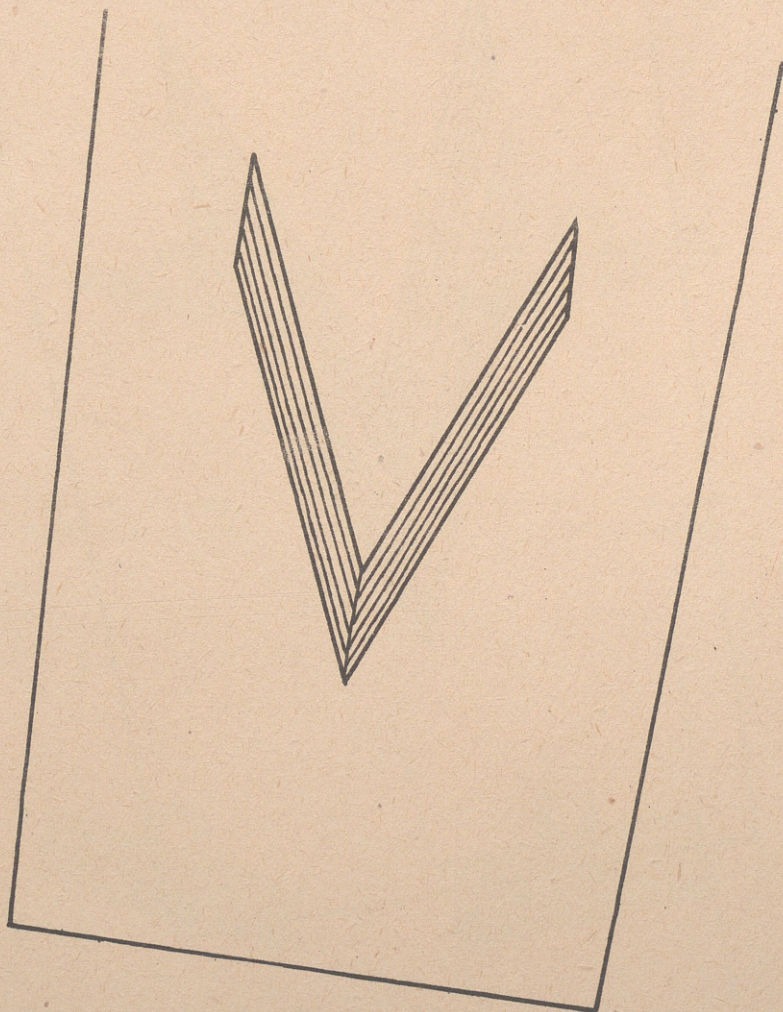

Rys. 197. Mat

Rys. 198. Bosmannat uczeń Ofic. Szkoły Mar. Woj.

Oznaki stopni na rękawach kurtki sukiennej i gabardinowej bosmana
i starszego bosmana

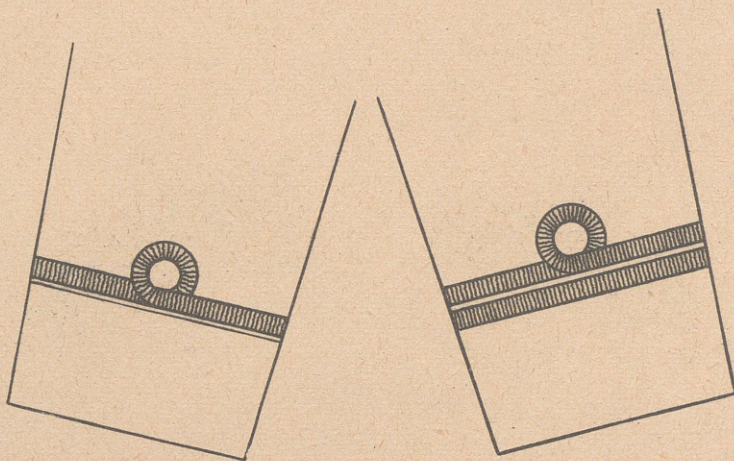

Rys. 199. Bosman.
(na lewym rękawie)

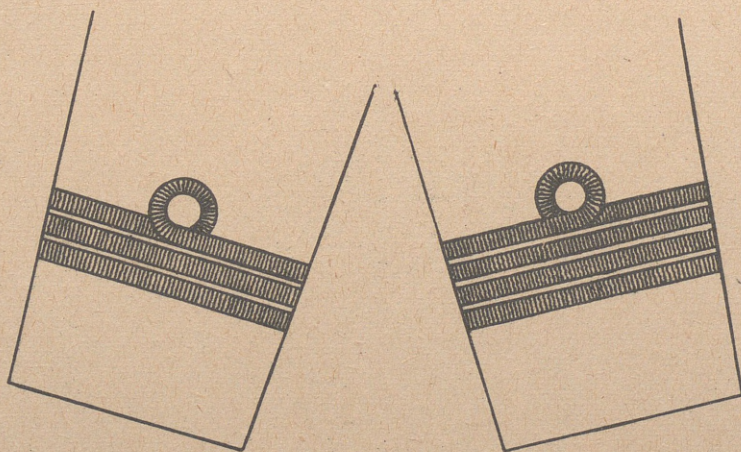
Rys. 200. St. bosman
(na lewym rękawie)

Oznaki stopni na rękawach kurtek sukiennej i gabardinowej oficerów
Marynarki Wojennej

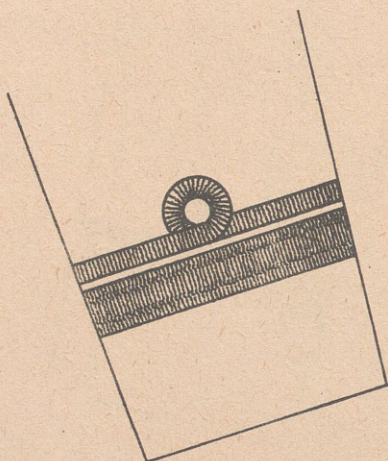
Rys. 201. Choraży
(na lewym rękawie)

Rys. 202. Podporucznik
(na prawym rękawie)

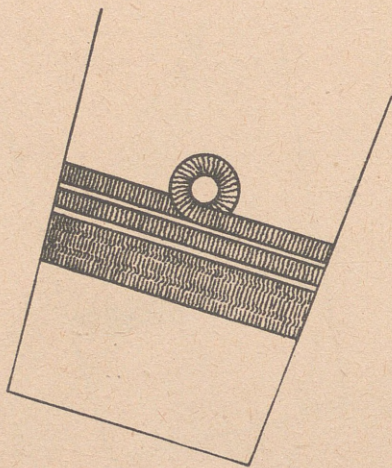

Rys. 203. Porucznik
(na lewym rękawie)

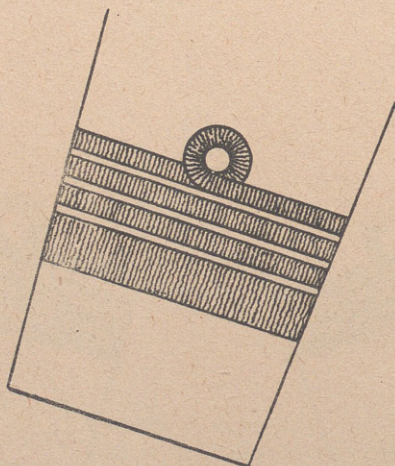
Rys. 204. Kapitan
(na prawym rękawie)

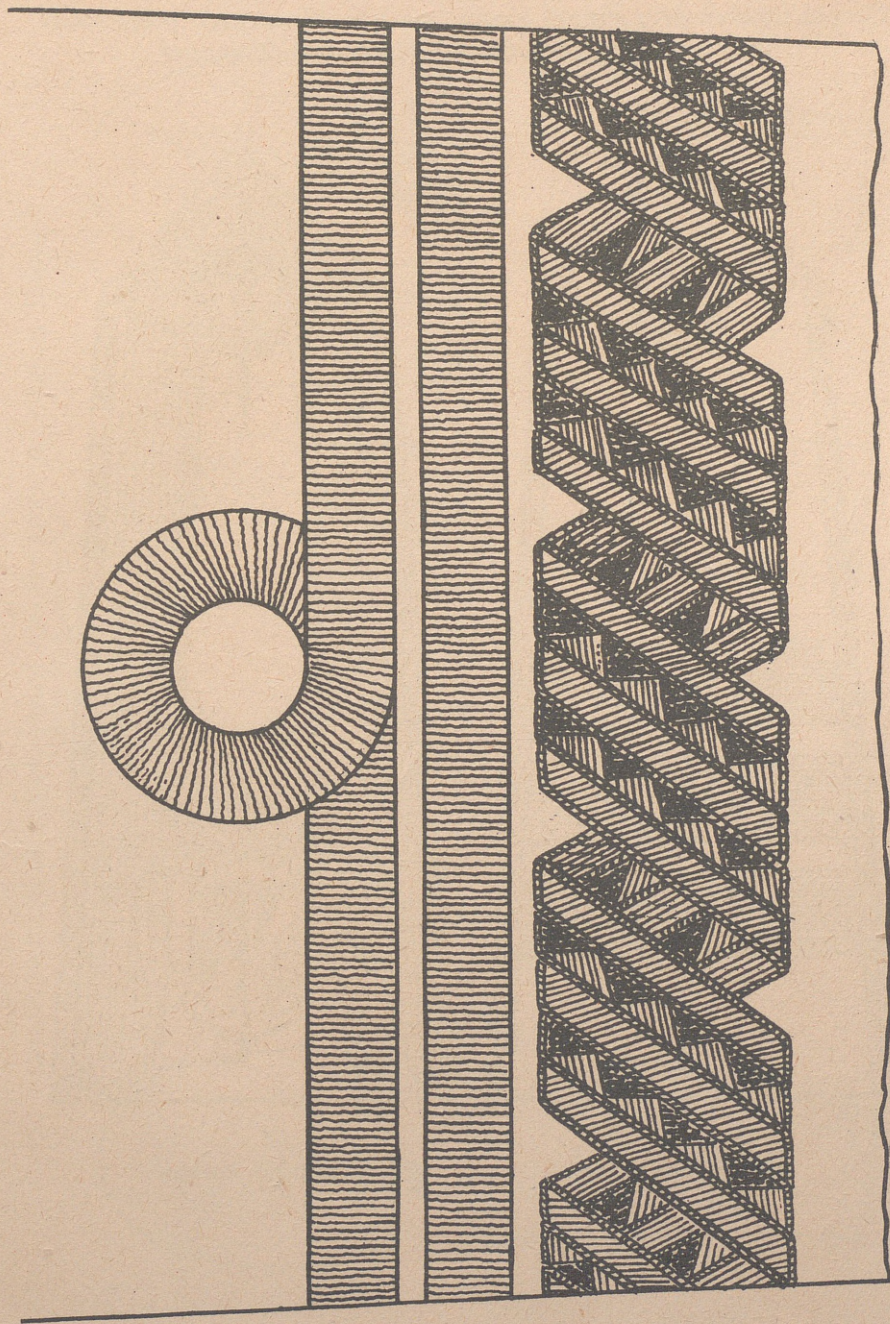
Rys. 205. Komandor podporucznik
(na prawym rękawie)

Rys. 206. Komandor porucznik
(na lewym rękawie)

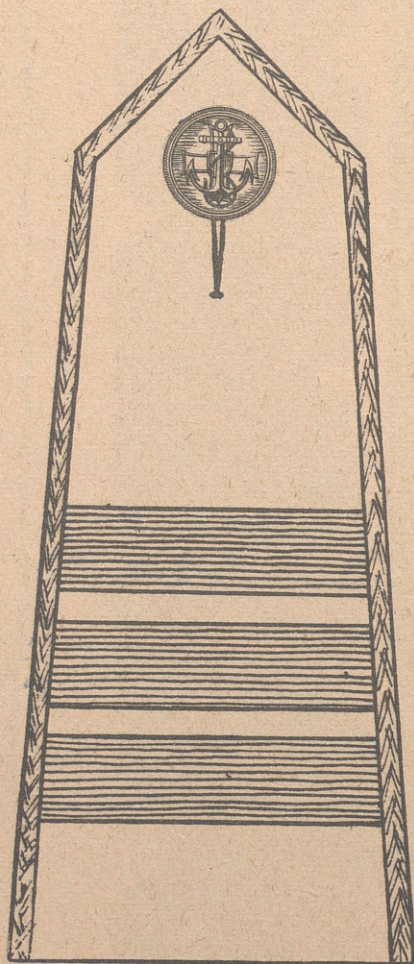

Rys. 207. Komandor
(na lewym rękawie)

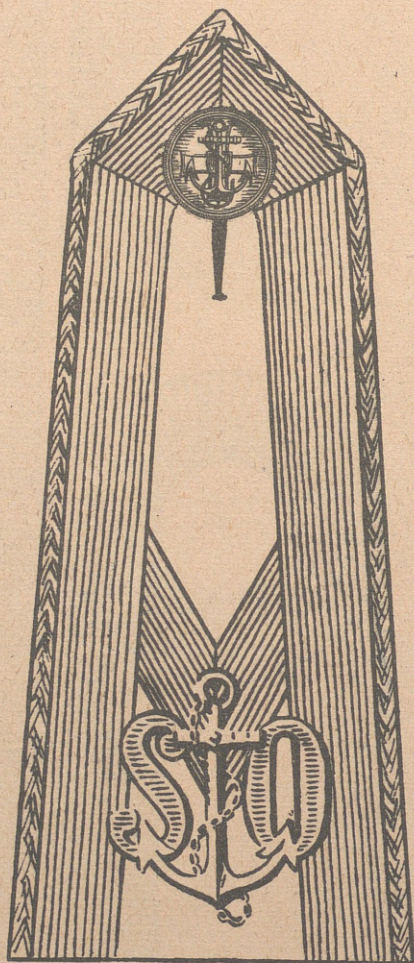

Rys. 208. Wiceadmiral (na lewym rękawie)

Oznaki szkolne oraz oznaki stopni na naramiennikach półplaszcza
uczniów Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej

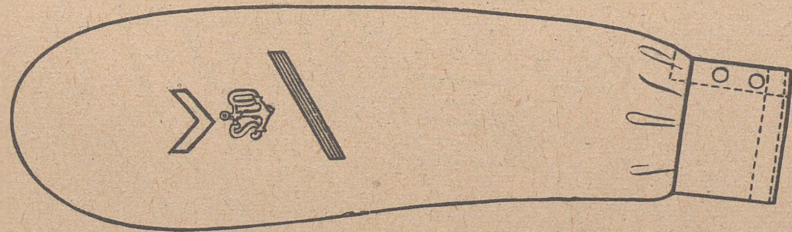

Rys. 209. Bosmanmat

Rys. 210. Bosman

Oznaki lat nauki na rękawie bluzy uczniów Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej

Rys. 211. 1-szy rok nauki

Rys. 212. 2-gi rok nauki

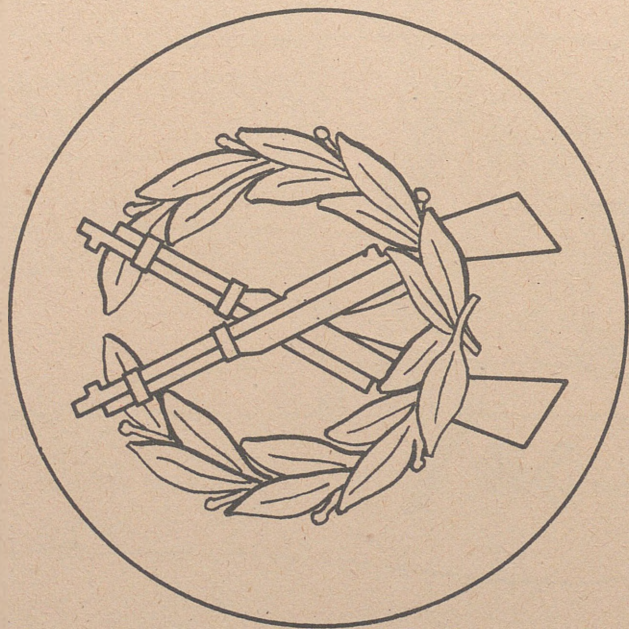

Rys. 213. 3-ci rok nauki

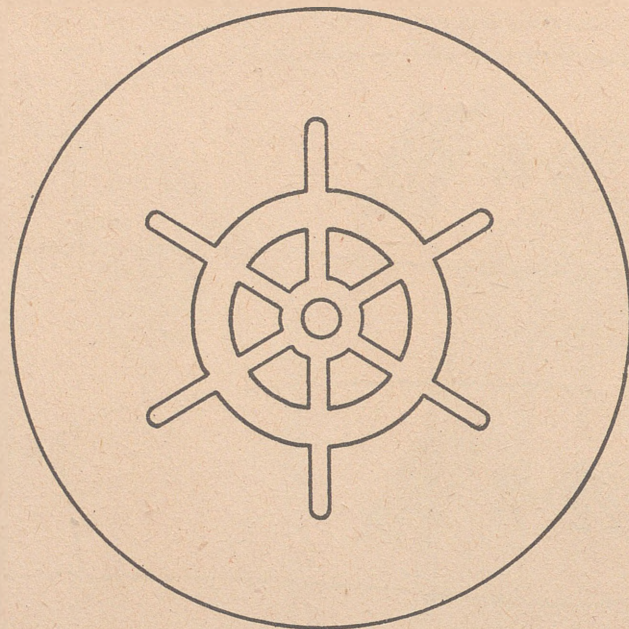

Rys. 214. 4-ty rok nauki

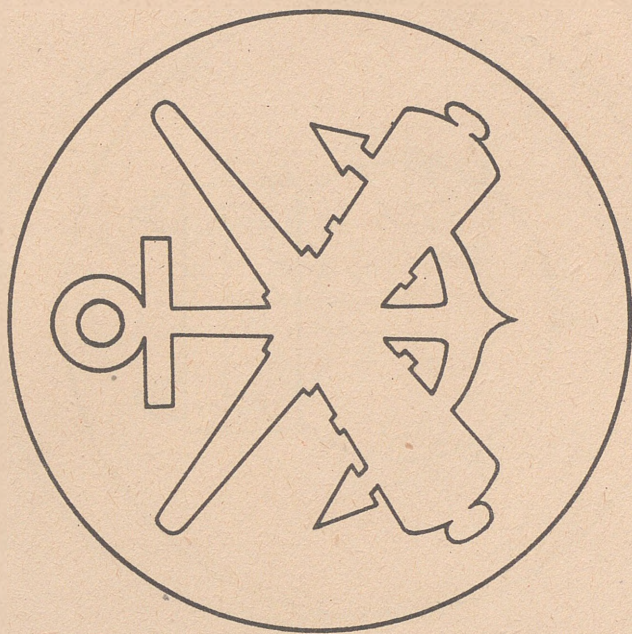
Oznaki specjalności na rękawach bluz, półpłaszczy i płaszczy marynarzy i podoficerów w Marynarce Wojennej dla:

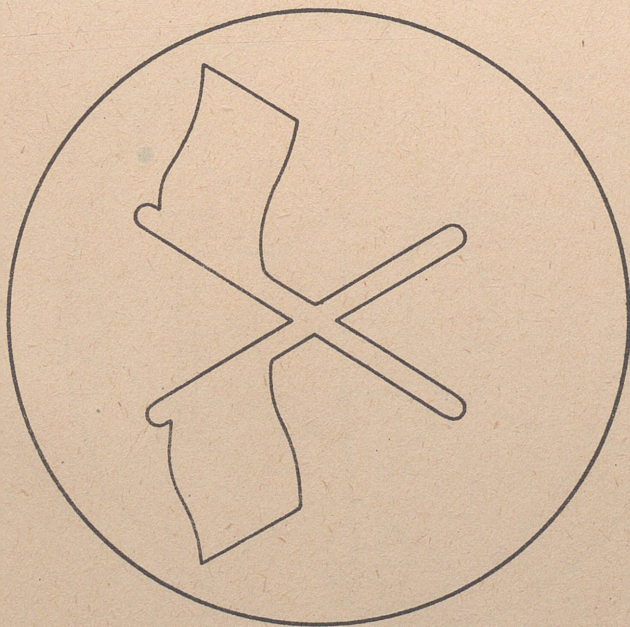
Rys. 215. Strzelca

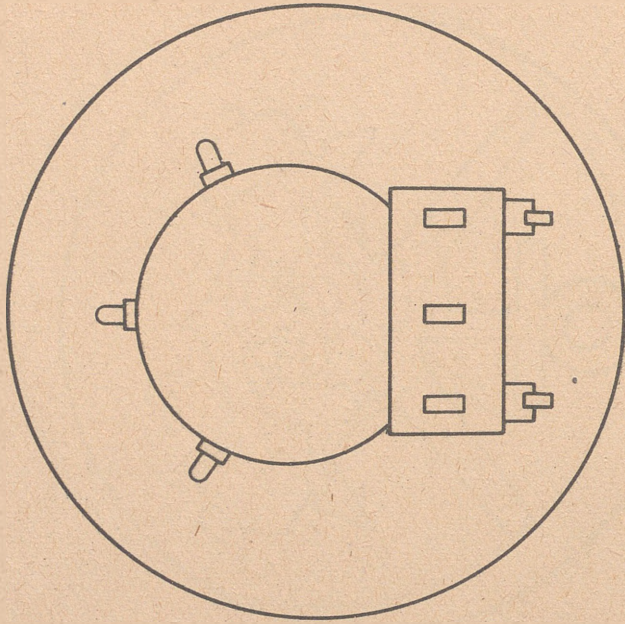
Rys. 216. Sternika

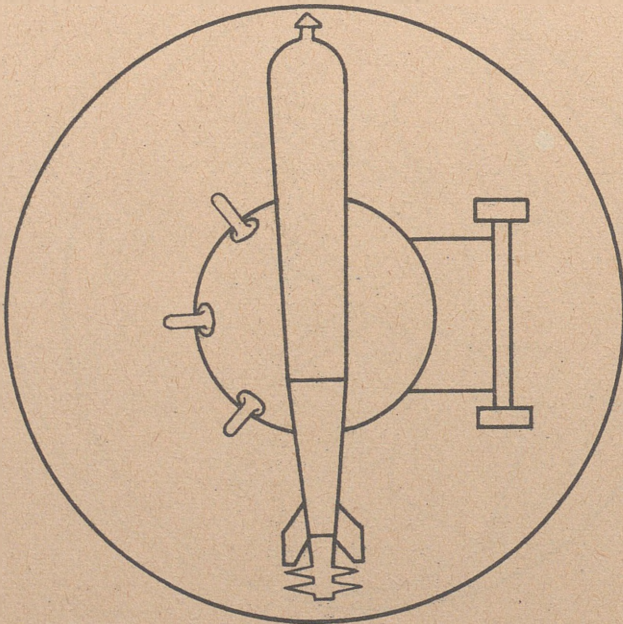
Rys. 218. Artylerzysty

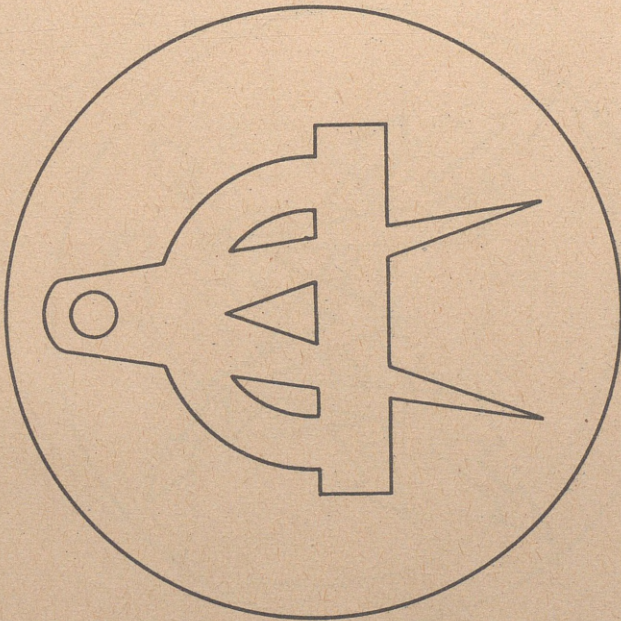
Rys. 217. Sygnalisty

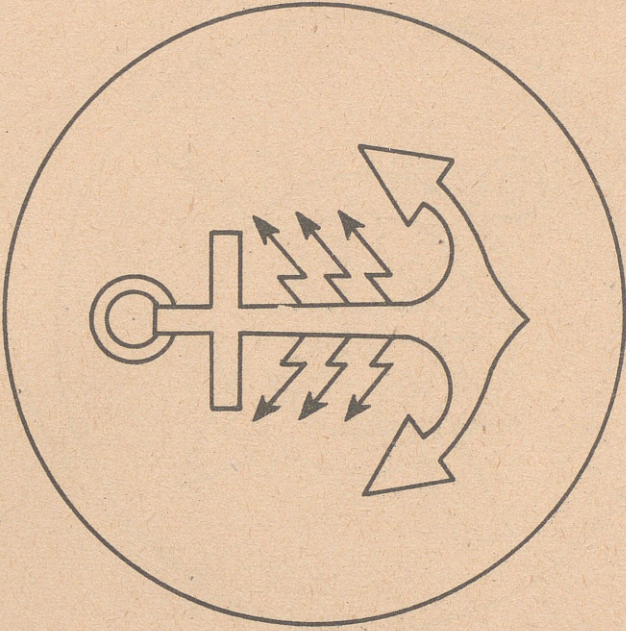
Rys. 220. Minera

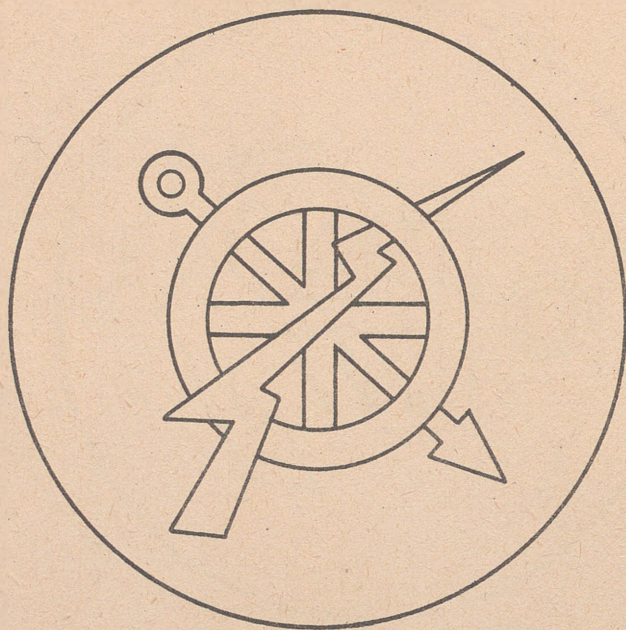
Rys. 219. Toredominera

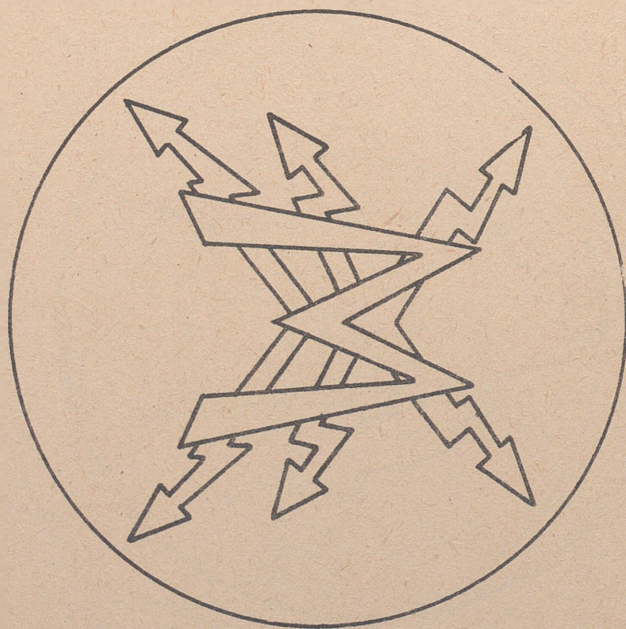
Rys. 221. Miernika

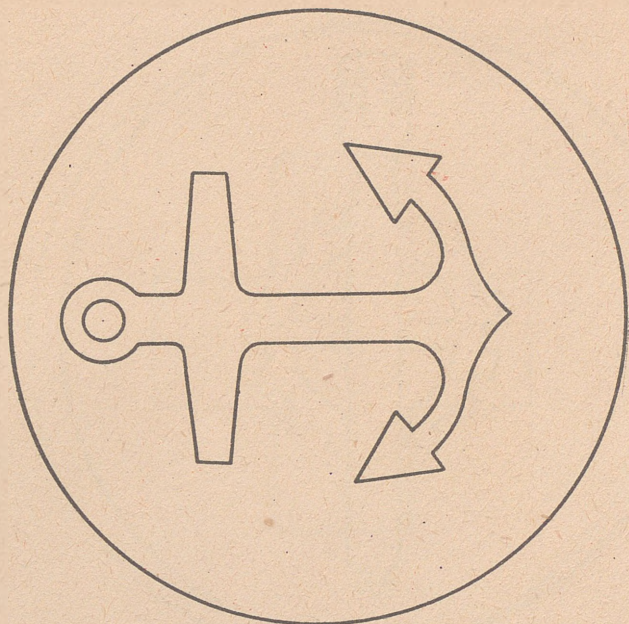
Rys. 222. Radiotelegrafisty

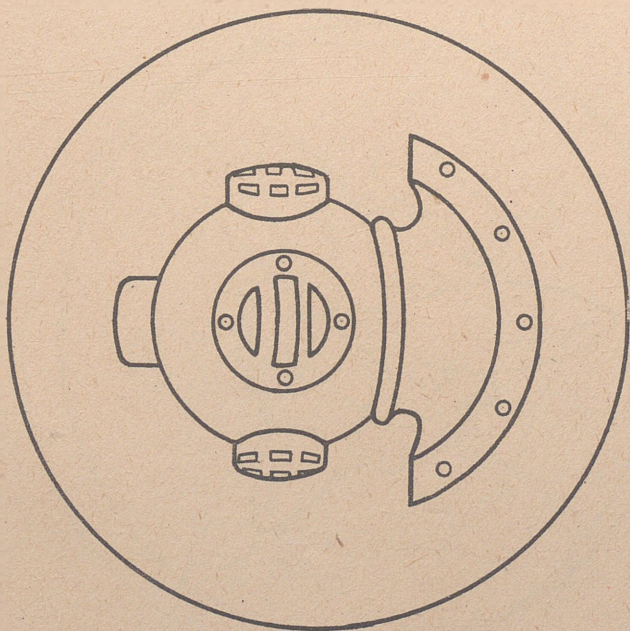
Rys. 224. Podstuchowca podwodnego

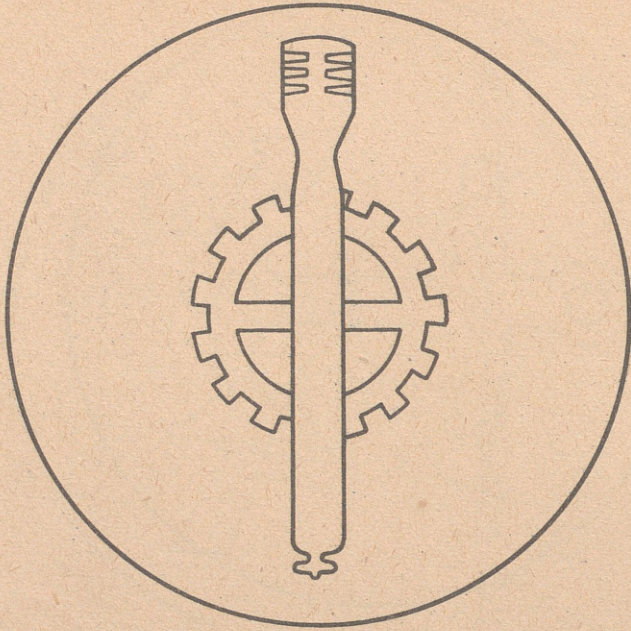
Rys. 223. Radiowykrywacza

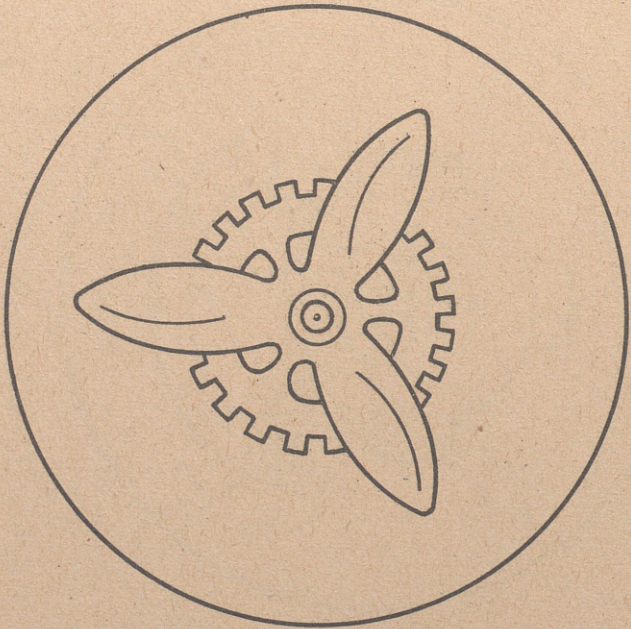
Rys. 226. Pokładowego

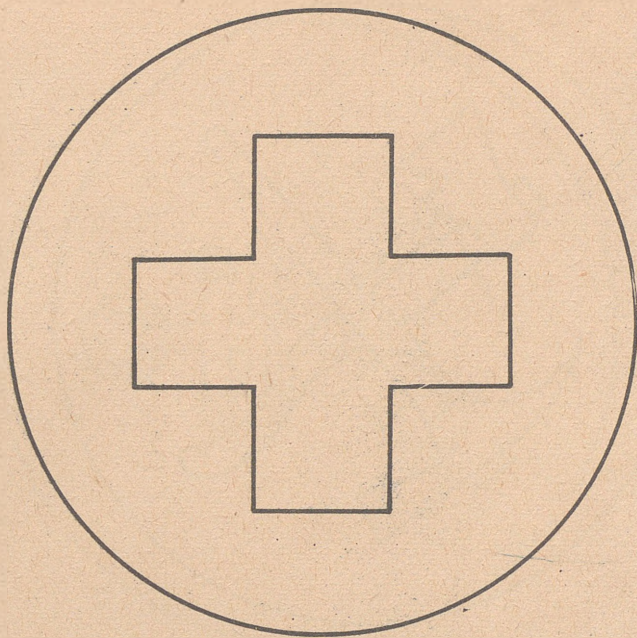
Rys. 225. Nurka

Rys. 228. Torpedysty

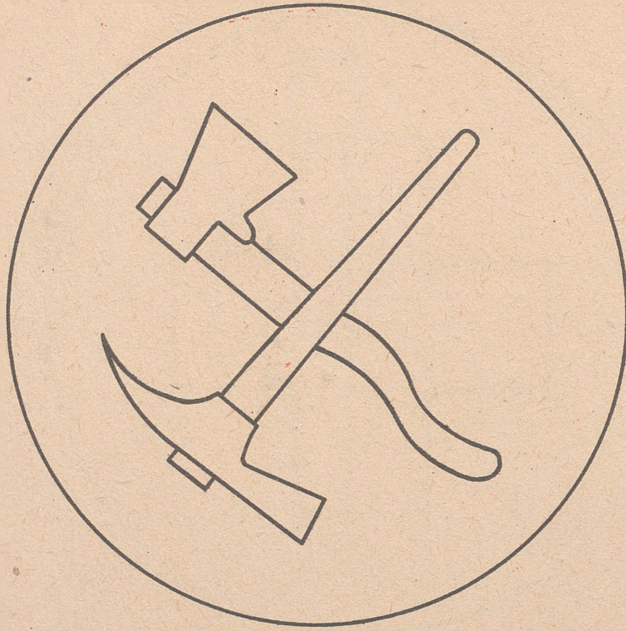
Rys. 227. Maszynisty

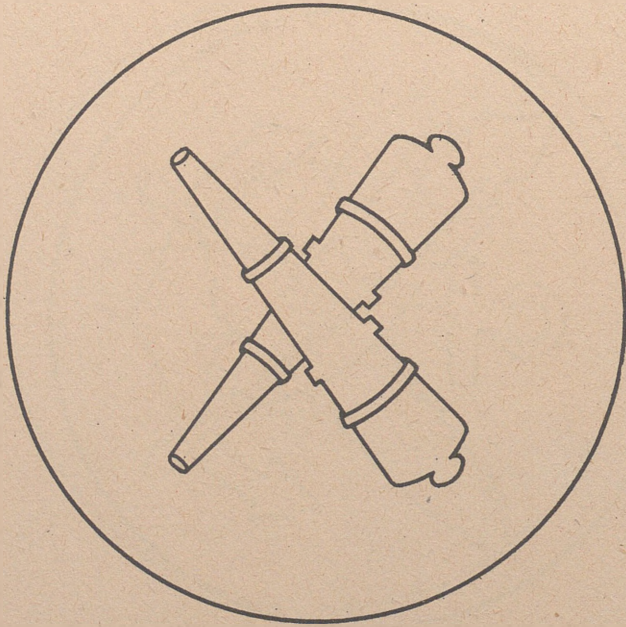
Rys. 230. Sanitariusza

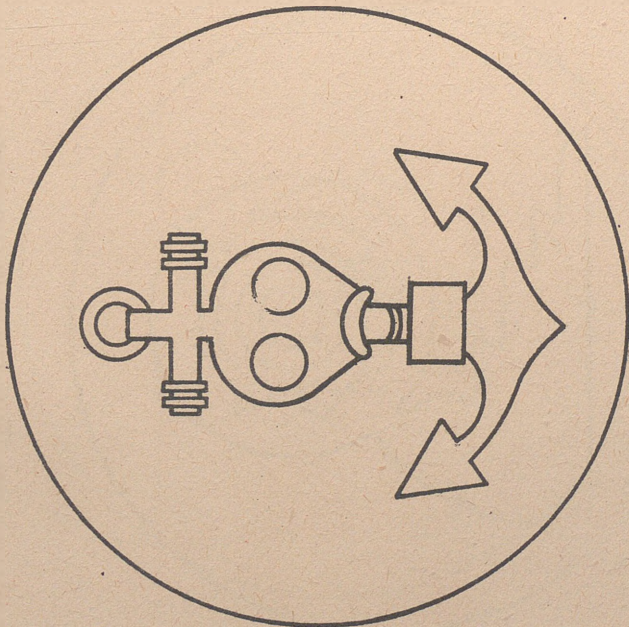
Rys. 229. Administracyjnego

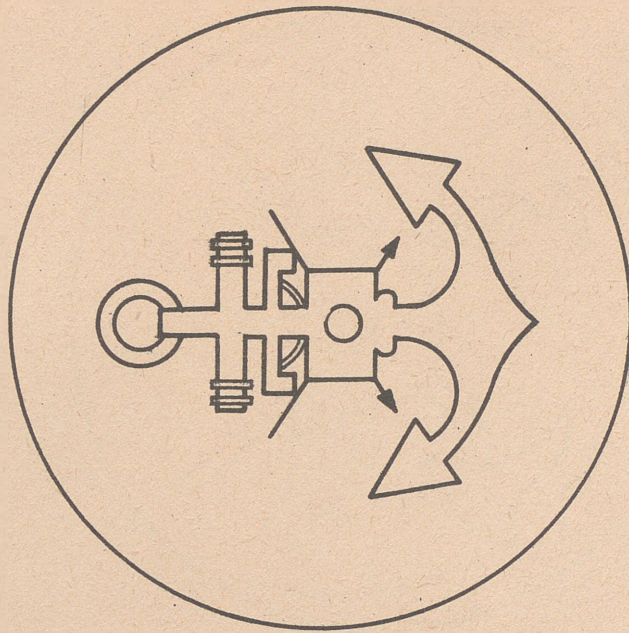
Rys. 232. Sopera

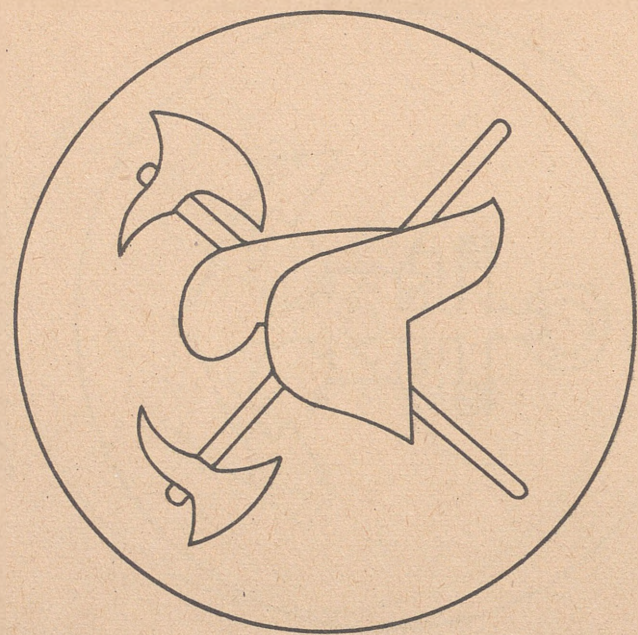
Rys. 231. Artylerzysty nadbrzeżnego

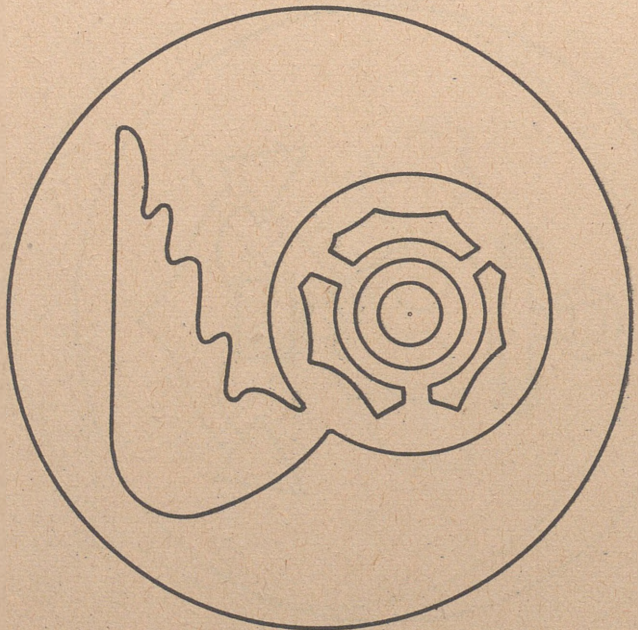
Rys. 233. Chemika

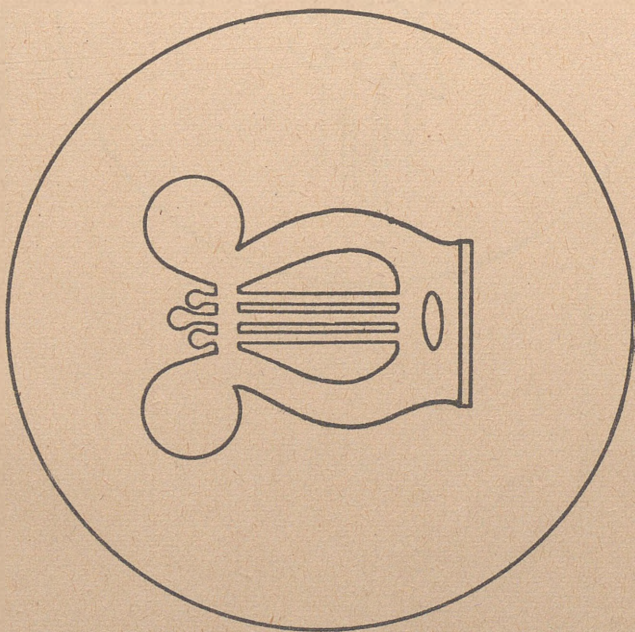
Rys. 234. Telefonisty-telegrafisty

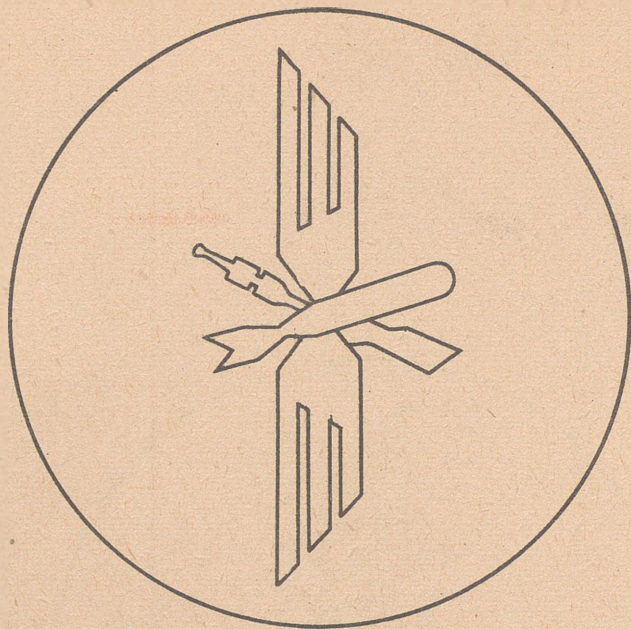
Rys. 236. Strażaka

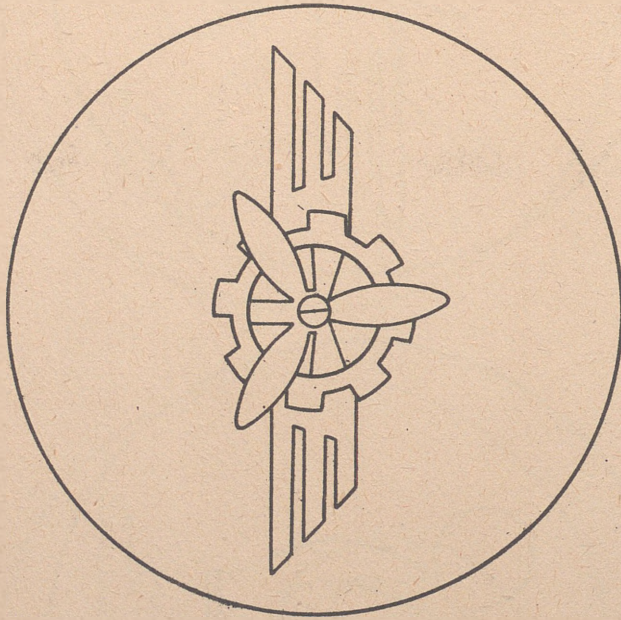
Rys. 235. Kierowcy samochodowego

Rys. 237. Orkiestranta

Rys. 238. Mechanika uzbrojenia
lotniczego

Fys. 239. Mechanika lotniczego

Łapki na kule rękawów dla orkiestr wojskowych

W Wojskach Lądowych, w Wojskach Obrony
Przeciwlotniczej i w Piechocie Morskiej

Rys. 240. Dla tamburmajora

Rys. 240 a. Dla orkiestrantów

Rys. 241. Dla tamburmajora

Rys. 241a. Dla orkiestrantów

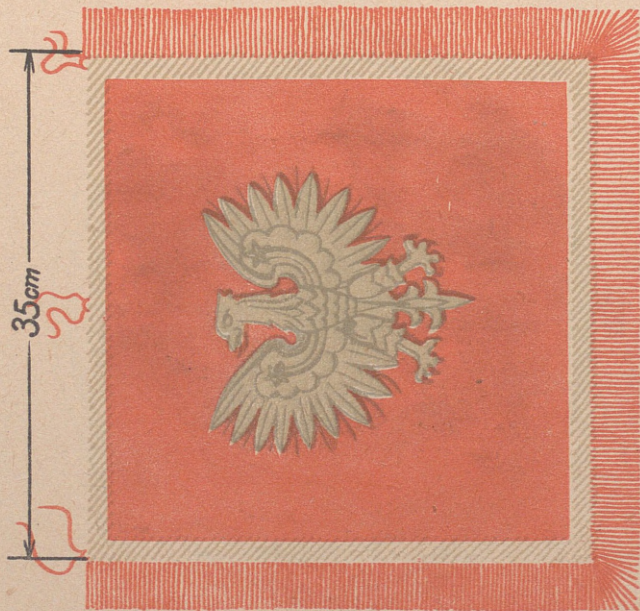
W Marynarce Wojennej

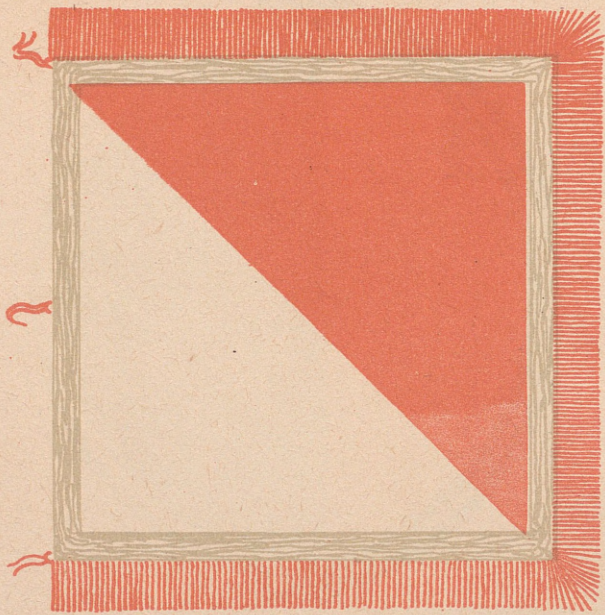
Rys. 242. Dla tamburmajora

Rys. 242a. Dla otkiestrantów

Plómiénie do fanfar

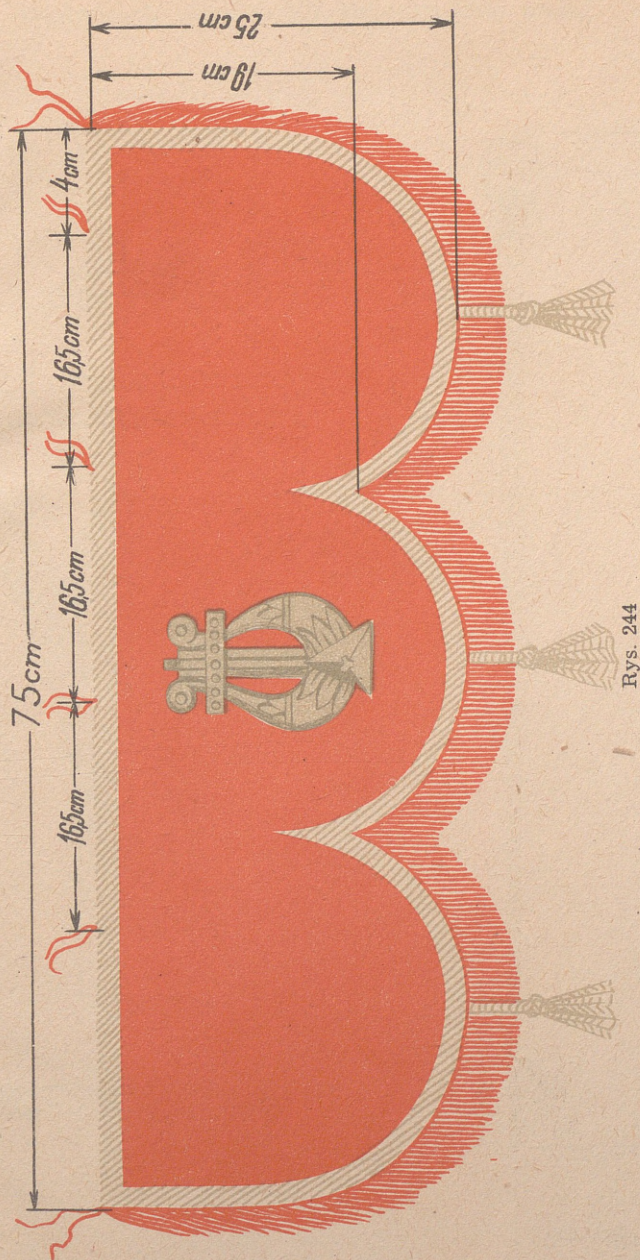

Rys. 243.
(strona prawa)

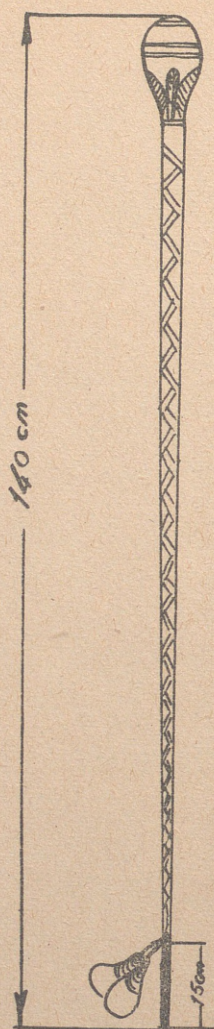
Rys. 243a.
(strona lewa)

Fartuszek do werbla

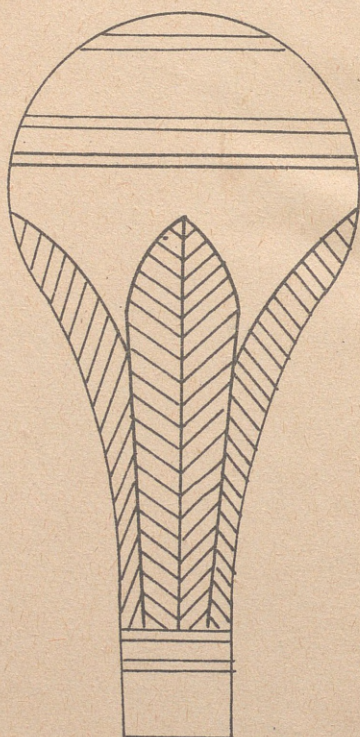

Rys. 244

Laska tamburmajora dla orkiestr wojskowych

Rys. 245.

Rys. 245a. Głowica laski tamburmajora
(połowa wielkości naturalnej)

45332

12